

AYFER TUNÇ

KAPAK KIZI

AYFER TUNÇ

KAPAK KIZI

ROMAN

© 2005, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa
alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Simavi Yayınları, 1992
Can Yayınları'nda 1. basım: 2005
6. basım: Mayıs 2014, İstanbul
E-kitap 1. sürüm Eylül 2014, İstanbul Mayıs
2014 tarihli 6. Basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım(www.lom.com.tr)
Kapak resmi: © iStockphoto.com / Bob Thomas

ISBN 978-975-07-2293-6

CAN SANAT YAYINLARI YAPIM, DAĞITIM,
TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89
Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

*Ayfer Tunç, insanların
hikâyelerini anlatırken
toplumsal hayatın bütün
yönlerini sergileyen
usta bir kalem.*

Karlı bir kış günü, Ankara'dan İstanbul'a giden bir trenin yemek vagonu. Birbirini tanımayan üç kişi; bankacı Ersin, radyo programcısı Selda ve yemekli vagonun garsonu Bünyamin. *Kapak Kızı*, işte bu üç kişinin romanı. Aynı zamanda orada olmayan bir başkasının da; bir dergide çıplak fotoğrafları yayınlanan Ayın Kızı Şebnem'in. Trenin saatlerce yolda kaldığı, bir yolcunun öldüğü bu uzun yolculukta, roman kahramanları, birbirleriyle, Şebnem'in fotoğrafları aracılığıyla yüzleşirler. Ancak bu zihinsel yüzleşme giderek kimin kimi yargıladığı belli olmayan bir hesaplaşmaya dönüşür.

Ayfer Tunç, ilk kez 1992 yılında yayımlanan *Kapak Kızı*'ni "zemin aynı zemin, inşa aynı inşa" olmak kaydıyla yeniden yazdı. Roman, bedensel çıplaklığı, kahramanlarını farklı nedenlerle sarsan bir travma olarak ele alıyor. Aile, hayat, aşk, kıskançlık, güzellik ve ahlak kavramlarını, alışılmış yorumların tuzağına düşmeden işliyor. Bunaltıdan ikiyüzlülüğe, anıların masumiyetinden yaşamın gerçeklerine uzanan soruların kuşattığı bu roman, aslında tek bir soru soruyor: Kim daha çıplak?

AYFER TUNÇ 1964'te Adapazarı'nda doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. İlk öykü kitabı 1989'da yayımlanan *Saklı*'dır. Yazar bu kitabını daha sonra *Evvelotel* adlı öykü kitabıyla birleştirerek *Evvelotel-Saklı* adıyla yayımladı. Diğer öykü kitapları *Mağara Arkadaşları*, *Aziz Bey Hadisesi* ve *Taş-Kâğıt-Makas*'tır. *Taş-Kâğıt-Makas*'ın içinde yer alan kısa romanı *Suzan Defter*'i 2013'te; *Aziz Bey Hadisesi*'ndeki kitaba adını veren eseri 2014'te bağımsız olarak yayımladı. Bu iki kitapta yer alan diğer kısa öyküleri *Kırmızı Azap* ismiyle kitaplaştırdı. Sait Faik'in öykülerinden hareketle TRT için yazdığı *Havada Bulut* adlı senaryosu 2002'de, Orhan Kemal'in aynı adlı romanından uyarladığı 72. *Koğuş* adlı senaryosu 2010'da çekildi. Yazarın *Kapak Kızı* (1992), *Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi* (2009), *Yeşil Peri Gecesi* (2010) ve *Dünya Ağrısı* (2014) adlı romanlarının yanı sıra, *Memleket Hikâyeleri* (İletişim Yayınları, 2012) adlı anı-öykü kitabı, *Bir Mâniniz Yoksa Annemler Size Gelecek* (2001), "Ömür Diyorlar Buna" (2007) adlı yaşantı kitapları, Oya Ayman'la birlikte yazdığı *İkiyüzlü Cinsellik* (1994) adlı bir inceleme kitabı ve *Harflere Bölünmüş Zaman* adlı bir e-kitabı vardır.

www.ayfertunc.com

Tren elik raylar üzerinde giderken hızlanıp sağa sola yatsa da, masalardaki bardaklar, şişeler devrilse de, koridor tarafında oturanlar cama yapışan yolcuların üstüne yıkılsa, hatta çaylar, kahveler bembeyaz örtülere dökülse de; Bünyamin kulplu kselerdeki hazır çorbaları yolcuların masalarına dökmeden taşır, ayağının altındaki zemin hareket etmiyormuş, sanki dünyanın en sabit noktasına sıkı sıkı basıyormuş gibi, köpüklü biraları bardaklara taşırmadan doldururdu.

Tren göz alabildiğine uzanan bir bozkırı düzenli tıkırtılarla geçerken, birkaç yolcu tabakları sol koluna dizmiş bu garsona hayretle bakar, diğerleri bu marifetin farkında bile olmazdı. Ama Bünyamin bütün vagon kendisini izliyormuş gibi ciddiyetle sürdürürdü işini. Bazı huysuz, asık suratlı yolcuların çorbayı döktüklerini, bifteği keseyim derken düşürdüklerini çok görmüştü. Vagonda böyle kibirli yolcular varsa gösteri yapmaktan daha bir zevk alıyordu. Beş yıl önce, işe yeni başladığında, bir defasında iki elinde birer tabağı ancak taşırken işi iyice ilerletmiş, kendi kendine kazandığı tuhaf bir denge duygusuyla beş tabağa kadar çıkmıştı. Gerçi bundan sıkılmıştı artık. Ancak keyfi yerinde olur da, birkaç yolcunun bu akrobasiyi ilgiyle izleyeceğini hissederse tabakları koluna diziyor, trenin süratinden kimse ayakta durmayı bile beceremezken, o, tembel iş arkadaşlarına ders verir gibi servisini tıkır tıkır yapıyordu.

Turuncu saçlı İzzet'in masalara örtüleri sermesine nezaret etti, çocuğa her vazoya iki karanfil koymasını söyledi. İzzet karanfillerin yığılı olduğu masaya isteksizce yanaştı, solgun çiçeklere ne yapacağını bilemezmiş gibi baktı, saplarını boğum yerlerinden kırmaya başladı.

Bünyamin “şunları dağıt masalara,” dedi Abdülkadir'e, mn kartlarını, TCDD'nin bastırdığı “Türk şiirinde Trenler” başlıklı broşürleri, küllükleri, tuzlukları, peçeteleri işaret ederek. Abdülkadir ters ters baktı, Bünyamin aldırış etmedi, daha

yolculuğun başıydı, şimdiden kapışılırsa bitmezdi yol.

İzzet turuncu tüylerle kaplı iri parmaklarının arasında çıt çıt kırıyordu karanfil saplarını, hoşlanmıştı bundan. Bünyamin, İzzet'e baktı, içi acıdı. İki buçuk aydır yanında çalışan bu çocuk yüzlü genç adamın beceriksizliğiyle eğleniyorsa da, bazen haline üzülmüyordu. İzzet işe başladığından beri döküp saçmadan servis yapmayı becerememişti, tren hızla giderken dengesini bulamıyordu. Birkaç defa yolcuların üstüne çay döküp ortalığı toplayayım derken her şeyi berbat edince, tren hareket halindeyken çay, kahve, çorba gibi siparişlerin servisini yapmasını yasaklamıştı. Ama çocuk bir şişe su götürmesi gerektiğinde bile "Ben dökerim abi, istersen sen götür..." demeye başlayınca Bünyamin'in tepesi attı. Bir hafta boyunca çocuğu bir saniye bile oturtmadı, lüzumlu lüzumsuz yığınla iş yaptırdı, İzzet de tren hareket halindeyken hiç değilse ayakta durmayı öğrendi.

Hesap almayı başkalarına bırakmayan Bünyamin'e göre İzzet beceriksiz, Abdülkadir tembeldi, ikisi de bahşişi hak etmiyordu. Hele Abdülkadir'e maaşı bile verilmese yeri ydi. Yolculara garson gibi değil, geçerken restorana uğramış sinirli bir devlet memuru gibi davranır, herkesle kavga eder, fırsat buldukça personele ayrılmış masaya oturup sigara içer, yolcuların işaretlerini görmezden gelirdi. Her şeye itiraz etmeye hazır, öfkesi burnunda bir hali vardı.

Bünyamin üç kuruş bahşişin diğerlerinin gözüne batacağını bildiği için, tatsızlık çıkmasın diye yolculuğun sonunda herkese bir şeyler dağıtır, durumu iyi kötü idare ederdi. Zordu insan idare etmek, çok yorucuydu. Yolcular da başka bir âlemde, hele onları idare etmek, en zoru.

Trenin kalkmasına on dakika vardı. Bünyamin pencereden gara baktı. Bir sürü insan başlarında kasketler, bereler, boyunlarında atkılar, ellerinde çanta bavul, gar binasına girip çıkıyor; peron boyunca bir aşağı bir yukarı gidip geliyordu. Kar altında, telaşlı bir koşuşturma yaşanıyordu garda. Saatine baktı. Yolcular için acelenin, telaşın, koşuşturmanın tam vaktiydi.

İzzet karanfilleri vazolara koymayı bitirmiş, servise ilişkin en ufak bir yardımda bulunmayı düşünmeyen ve yolculuk boyunca yazarkasasının başında oturup bulmaca çözecek olan Erol'un başına dikilmişti. Erol kravatını gevşetmiş, sigarasını küçük parmağında yalancı taşlı bir yüzük parlayan sol eline almış, arada bir bıyıklarıyla oynayarak bulmaca çözüyordu.

“Soldan sağa üç...” dedi, “Arap atlıların bayramlarda yaptığı gösteri.”

İzzet'ten cevap beklemediği belliydi, ama, yine de olur da bir şey söyler diye duraksamıştı. Çocuktan ses çıkmayınca kaleminin tepesini kemirip o soruyu geçti. Bir iki kare doldurduktan sonra tekrar mırıldandı:

“Tanyerinde gün doğmadan beliren geçici aydınlık. Yalancı tan...”

İzzet saçlarının arasında parmaklarını gezdirdi. “Zormuş be,” dedi.

“Herhalde,” dedi Erol, külünü TCDD markalı kül tablasına silkelerken. Bünyamin elinde bir sürü çatal bıçakla gelip İzzet'e bir omuz attı.

“Dikilme öyle, dağıt şunları...”

Bünyamin'e bakmadan çatal bıçakları alan İzzet, boşta kalan eliyle bulmacada bir yer gösterdi Erol'a.

“Ece,” dedi, “üç harfli, kraliçe.”

Tam da ece yazmaya hazırlanan Erol kafasını kaldırıp dik dik baktı İzzet'e.

Mutfak kısmını restorandan ayıran tezgâhta dizili pırasa tabaklarını görünce yüzünü buruşturdu Bünyamin. Hiç sevmezdi pırasayı. Ona duvarları ıslak ve kömür kokan bir kapıcı daire-sinde geçen ilkgençlik yıllarını hatırlatıyordu. Rahmetli annesiyle Çemberlitaş'ta bir apartmanın kapıcı dairesinde oturdukları sırada, sık sık pırasa pişerdi evde. Döküntü sebzelerden başka ne pişerdi ki zaten? Annesi öldükten sonra kardeşi Metin'le Samatya'da bir eve taşındıklarında “Bu eve pırasa girmesin,” demişti Bünyamin. Sırtını devlete dayamasını

sağlayacak adamları olduğunu iddia eden amcasını, vaktiyle “Boşversene amca ya, bu devlete sırt dayanır mı?” diye tersleyen Metin, “Biz sanki bayılıyoruz pırasaya,” demişti. Her tarakta bezi vardı, bin türlü iş yapardı. Samatya’da oturdukları sırada Bünyamin TCDD’de çalışmaya yeni başlamıştı, aldığı para ahım şahım değildi, ama Metin’in yaptığı ne idüğü belirsiz işler sayesinde ne pırasa ne lahana pişmişti evde. Cennet ise bu acayip, kaygan sebzeyi Bünyamin’in sevmediğini bile bile pişirir, televizyonun karşısına geçer, üstüne limonu sıkıp yerdi. Sanki nadir bir meyve yiyordu, öyle bir zevk yüzünde. Bünyamin Cennet’in bacaklarını altına almış, çekyata kurulmuş, televizyon seyrederkenki halini hatırladı. Karısını hatırlamak hoşuna gitmedi. İncecik limon dilimleriyle süslenmiş pırasalardan uzaklaşıp Abdülkadir’e baktı. Elinde sigarayla Erol’un karşısına oturmaya hazırlandığını görünce pırasa tabaklarını gösterip “Şunları servis masasına taşı,” dedi sertçe, olabildiğince.

Vagon restoranın ilk müşterisi trenin kalkmasına beş dakika kala içeri girdi. Orta yaşlı, tıknaz, rakıcı olduğu sabırsızlığından ve girer girmez tezgâhın üstündekilere bir göz atmasından belli olan, pardösülü, bakalit bond çantalı bir adamdı.

Bünyamin “Daha açılmadık,” diye seslendi. Adam anlamamış gözlerle baktı. “Tren kalktıktan beş dakika sonra gelin, şimdi kapalıyız.”

Adam sinirlenir gibi oldu, Bünyamin’in istifini bozmadığını görünce çantasını alıp söylenerek çıktı.

Şöyle bir masalara baktı Bünyamin, bir eksik bulamayınca Erol’un karşısına oturdu.

“Sarı renkte ve cam parlaklığında, doğal demir ve...” dedi Erol, gerisi heceledi. “Mag-nez-yum sül-fat... Kri-zalit.”

Bünyamin’e baktı. Arkadaşının yüzünde cevap vereceğine dair bir işaret göremeyince, başka karelere geçti. Bünyamin insanların gürültülerini, uğultularını duymak ister gibi dışarıya

kulak kabarttı. Sonra trenin düdüğü öttü.

Bu düdük sesi birçok düdük sesine karıştı; soğuk, gürültülü bir cumartesi gününde, kar altındaki başkentin öğle saatleri telaşında dağıldı. Sanki başkentte saatler vurdu, gri apartmanlarda oturanlar, bu düdük sesini işaret kabul ettiler, giyinip kendilerini şehrin caddelerine, pastanelerine, sinemalarına, tiyatrolarına, alışveriş merkezlerine atmaya hazırlandılar.

Bünyamin, her zamankinden farklı bir havanın ağırlığını hissetti üzerinde. Gardaki insanlar, her gün gördüğü kalabalık, başka bir dünyanın insanlarıymış gibi yabancı geldi. Kafasında dolaşan düşüncelerden sıyrılıp dışarı bakarken bir an kendini unuttu. Ne yapıyordu bu insanlar? Bu düdük sesi Ankaralıların bir kısmına, İstanbul'daki vapurların treninkine hiç benzemeyen kalın ve uzun düdük seslerini hatırlattı. Bünyamin İstanbul'da evlerinin biraz ilerisindeki demiryolundan geçen trenleri, birkaç sokak sonra birdenbire karşısına çıkan denizi düşündü. Yazın Cennet'le deniz kenarındaki çay bahçelerinde oturmalarını hatırladı, ardından yine bir yorgunluk geldi üstüne.

Kendini bir süredir çok yorgun hissediyordu. Uyumakla, dinlenmekle geçmeyen bir yorgunluk. Bu soğuk ve karlı günü de yolda geçirecekti. Oysa sobanın başında ayaklarını uzatıp oturmak, biraz televizyon seyretmek, sonra uyumak istiyordu. Bütün bu basit istekler, ona yıllar öncesinden kalmış gibi göründü. Kafası çok yorgundu. Bir karar vermesi gerekiyordu artık. Oysa bugüne kadar Bünyamin'in hayatında karar vermesini gerektirecek kadar önemli bir şey olmamıştı. O karar vermezdi, olacak olan olurdu.

Kaloriferler az önce yanmaya başladığı için tren henüz ısınmamıştı. Ankara'nın soğuk havası kompartımanlarda hâlâ hüküm sürüyordu. Oysa yarım saat içinde o sert, iddialı soğuktan eser kalmayacak, yolcular ceketlerini, kazaklarını bir bir çıkaracaklardı. Mustafa sıcağa hiç dayanamıyordu. Daha şimdiden mutfağın penceresini açmış, ocak sonu havasını derin derin içine çekiyor, bir yandan da salataları kayık tabaklara

koyuyordu. Şükrü içinde havuç rendelediği kabı çalkalayıp kaldırdı.

Bünyamin İzzet'e baktı, yine tedirgindi çocuk. Zengininden fakirine, görgülüsünden şımarığına herkesin hizmet beklediği bu restoranda çalışmaya başladığı o ilk gün nasıl da neşeliydi. Ama yığınla bardak kırdıktan, müşterileri sıcak çayla haşladıktan, dünyanın azarını işittikten ve yolculuğa doyduktan sonra işin hiç de kolay olmadığını görmüştü. Bünyamin, bir sakarlık yaptığı zaman bir vagon dolusu insanın haline gülmesinin çocuğun ağırına gittiğini biliyor, elinden geldiğince kollamaya çalışıyordu. Ama olmuyordu, üstü kızıl tüylerle kaplı o kalın, küt parmaklar iyi işlemiyordu.

Kalın paltolu, kasketli, iriyarı, orta yaşlı iki adam soğuktan morarmış ellerini hohlayarak içeri girdiler. En iyi masayı seçerek oturdular. Bünyamin tren kalkmadan önce vagonun penceresinden adamları görmüş, doğru restorana geleceklerini tahmin etmişti. Rakı içecek, ama kılık kıyafetlerine bakılırsa pek az mezeyle idare edip, ancak para üstü denk gelirse bahşiş bırakacak tipten olduklarını anladı. Mutfağın sıcağında biraz sonra pişmeye başlayacak ve bu daracık yerde sigara içtiği için Şükrü'yle kavga edecek olan Mustafa'ya yaklaşıp adamları işaret etti.

“Rakıları hazırla,” dedi, “bak, iki ayı teşrif etti.”

Adamlar girer girmez paltolarını çıkarmışlardı, uzun sürecek bir rakı masasının tadını çıkarmaya hazırlanıyorlardı. Bünyamin birinin mönü kartını incelediğini görünce, gelecek hesabı şimdiden tahmin etmeye çalıştığını düşündü. Bunlara hem kasa fişi, hem adisyon mutlaka götürülmeli, adisyon açık seçik yazılmalıydı. Ne istediklerini sorarken, içi kürklü deri mont giymiş, gençten bir adam içeri girdi ve henüz boş olan cam kenarı yerlerden birini kapıp oturdu. Rakıcılardan biri Bünyamin'e “Rakılar buzlu olsun. Biraz çerez getir, mezeleri sonra söyleriz,” dedi. Bünyamin içinden alay etti adamlarla, duyan da sofraya donatacaklar sanır.

Abdülkadir vagonlardaki yolculara götürmek üzere, tekerlekli çay kahve masasını hazırlamaya başladı. Plastik bardakları iç içe geçirdi, plastik kaşıkları, pet şişelerdeki suları, meyveli gazozları, küçük paketlerdeki tozşekerleri, süttozlarını hiç acele etmeden masaya koyuyordu. Onun bu ağırdan alışığı Bünyamin'i sinir etti, ama sesini çıkarmadı. Emekliliğine az kalmıştı Abdülkadir'in, gün sayıyordu. Yakında kurtulacaktı bu heriften.

Restorandaki yolculara göz gezdirdi. Trenden trene, saatten saate fark vardı. Gece trenlerinin yolcusu başka, gündüz trenlerinin başka olurdu. Gündüz trenlerinin hemen her saatinde emekli karı kocalara, yalnız yolculuk yapan yaşlı kadınlara rastlanırdı. Avukatlar, iş takipçileri hangi saati seçeceği belli olmayan yolculardandı. Cumartesi günleri öğrenciler az olurdu trende. Tatsız olaylar en çok gece trenlerinde çıkardı. Yolcular pencereden baktıklarında sadece karanlığı gördükleri için oyalanamazlar, bu yüzden sinirli olurlardı. İçki içerler, sarhoş olurlar, olay çıkarırlar, hesaba itiraz ederlerdi.

Demin rakı isteyen iki adam, bira içen altın künyeli, çorba söylemiş yaşlı bir karı koca, ızgara köftesini beklerken kolasını bitiren gençle orta yaşlı, süslü bir kadın... Vagon henüz boştu. Abdülkadir tekerlekli masayı iterek, “Çay! Neskahve! Çay! Neskahve!” diye bağırarak servise çıktı. Bünyamin arkasından baktı. Bu geçimsiz ve tembel adamın daha ilk vagona girmeden bir sigara yakacağını, en az on beş dakika boş boş dışarı bakacağını biliyordu. İzzet masaları dolaşp sipariş alıyordu. Bünyamin İzzet'in kibar olmaya çalışan bir sesle yemekleri saymasını ve not almasını izledi. Pencereden baktı sonra. Dün gece başlayan kar hızını artırmış, sabah bazı doğu trenlerinin seferleri iptal edilmişti.

Birkaç sipariş götürdükten sonra Erol'un karşısına oturdu, sigarasını onunkinden yaktı. Diğer gazetenin bulmacasına geçmişti Erol, dudaklarını kıpırdata kıpırdata okuyordu. Başını kaldırmadan, “Senin komşun gâvurdu değil mi?” diye

sordu. “Sen bilirsin...”

“Neyi?”

“İsa, Meryem ya da ermişlerin tahta üzerine mumlu, yumurtalı boyalarla yapılmış resimlerine verilen ad.”

Sözünü bitirmeden, daha İsa, Meryem derken Bünyamin’in aklına komşusu Garo ve Garo’nun ablası Anahit geldi. Garo’nun ince, esmer, güzel yüzü zihninde belirince unutmak istediği görüntüyü ona hatırlatan Erol’a sinirlendi.

“Ne bileyim kardeşim?” dedi. “Komşumuz gâvursa biz değiliz ya!”

Garo’nun güzel olduğunu kendine bir türlü itiraf etmek istemediği hoş hayalini zihninden silebilmek için başka şeyler düşünmeye çalıştı. Onu hatırlamak istemiyordu. Onu hatırlayınca ne kadar çaresiz olduğunu fark ediyordu. Ama her şey onu ve onunla birlikte başka şeyleri de hatırlamasına neden oluyordu.

Gazeteye bir göz attı. Arka sayfada üçüncü sınıf bir pavyon şarkıcısının verdiği pozu görünce, aklına yine sabah baktığı dergideki kadın geldi. Sabahtan beri durup durup o dergiyi, derginin kapağındaki kadını hatırlıyordu. “Aydın Kızı Şebnem”.

Bünyamin bu “Aydın Kızı” sözünü okuyunca, içinde bulundukları ocak ayını değil, çocukluğunda karpuz tarlasını beklerken, sırtüstü yatıp seyrettiği, bu uzun seyredişler sonunda ona canlanmış, güzel sözler söylüyormuş gibi gelen ve parlaklığına, tuhaflığına hep şaştığı ayı düşünmüştü. Kadın ona dolunayı hatırlatmıştı. Çocukluğunun en tuhaf arkadaşı. Aydın bir yanıyla kızarık, bir yanıyla gümüş gibi parlak oluşuna ve çok uzaklardan gönderdiği o esrarlı ışıklara hayranlıkla bakardı.

“Aydın Kızı Şebnem”in beyaz saten çarşafına sarınmış, gümüşsü ışıklar saçan çıplak vücudunu gösteren fotoğraflara bakarken, çocukluğunda kapıldığı duyguların benzerine kapılmıştı. Şebnem’in, aynı ay gibi ona güzel sözler söylediğini, ürpertili bir âleme çağırdığını düşünmüştü. Şimdi elindeki bu bol fotoğraflı adi gazetede ki havuzun kenarına uzanmış çıplak

kadın ona basit, çirkin, tiksindirici görünüyor, Şebnem'in buğulu, uzak, erişilmez halini hatırlıyordu. "Aydın Kızı Şebnem" bir başka fotoğrafta gülüyor, çekik kara gözleri yumuluyordu. Bir diğerinde mahzun bir çocuk gibiydi. Yüzünde bir şeffaflık, saçlarında belli belirsiz bir uçuşma. Vücudunun en çekici noktalarında bile her defasında hayranlık uyandıran bir değişkenlik. Bütün fotoğrafların aynı kadına ait olduğuna inanmakta güçlük çekmişti. Ne çok değişiyordu kadın, nasıl da farklıydı her birinde. Ama fotoğraflara uzun uzun baktıktan sonra ona kalan duygu, sanki kadınla bir kez tanışsa, konuşsa, ona içini açsa, kadının onu anlayacağı, kelimelere gerek kalmadan ruhuna sızacağı ve onu kucaklayıp sisli, sıcak bir belirsizlik içine sürükleyeceği olmuştı.

İzzet'in "Abi, çorba istiyorlar..." diyen ürkek sesiyle ayın kızının siyah, ışıltılı saçlarından koptu, buğulu mahzun yüz kayboldu. Bir çorbayı bile dökmeden götüremiyor olmanın verdiği eziklikle süklüm püklüm duran İzzet'in seğiren yüzüne ve turuncu saçlarına, onu bu güzel rüyadan uyandırdığı için öfkeyle baktıktan sonra, Mustafa'ya seslendi:

"Kâseyi çok doldurma da, dökmeden götürsün!"

Şaşkın bakan adamı bütün korkuları, beceriksizliği ve küçük düşmüşlüğüyle Mustafa'nın ellerine bıraktıktan sonra, Şebnem'in o güzelim saçlarına yeniden dönebilmek için sigarasından uzun bir nefes çekti.

Eskiden paraya kıydıkça çıplak kadın resimleri basan hallice dergilerden satın alırdı. Dergilerdeki kadınlar çevresinde giyinik olarak gördüğü bazı kadınlara benzeyen, çıplak, tahrik edici, ama sıradan kadınlardı. Onların fotoğraflarına kanlı canlı kadınlarmış gibi bakmazdı. Gerçekte yaşadıklarını, giyindiklerini, soyunduklarını, soluk aldıklarını aklına getirmezdi. Ama ilk kez farklı bir şey olmuş, o dergilerdeki kadınlardan birini canlıymış gibi, sadece kendisininmiş gibi hissetmişti.

Evliliğinin ilk aylarında, hâlâ o dergilerden alabilecek parası varken arada bir alır, karısı bozulmasın diye kardeşinin

evinde bakar ve orada bırakırdı. O zamanlar Cennet'i çok seviyordu, ama yine de alıyordu o dergileri. Kadınların çıplak fotoğraflarına uzun uzun baktıktan, onlarla kısaca seviştikten sonra evine geldiğinde, karısının da o kadınlar kadar güzel olduğunu düşünür, mutlu olurdu. Zamanla bu duygu kayboldu. Artık ne karısını o kadınlar kadar güzel buluyordu ne de biraz suçluluk hissederek Cennet böyle pozlar vermeye kalksa nasıl olur, diye düşünüyordu. Cennet evinde bir kadındı artık. Onu dergilerdeki kadınlarla karşılaştırmak aklına bile gelmiyordu.

Sabah Tayfur'un odasına girip koltuğa oturmuş, buz gibi ellerini kalorifer peteklerinin arasına sokup ısıtmaya çalışırken bir sabah çayı istemişti. Beş çocuğu ve hastalıklı karısıyla bir gecekondlu mahallesinde oturan, akşamları pazarlarda terlik, çorap, kalem, limon, ne bulursa satan Tayfur, paslı dişlerini göstere göstere gülerek bir şeyler anlatmış, sonra koridoru inleterek çaycıyı çağırmıştı. O saatlerde Bünyamin'in aklı Cennet'te ve Garo' daydı. Sevgi mevgi neyse de artık karısının sadakatinden kuşkuluydu. Geceyi kararsızlık içinde geçirmiş, gözüne uyku girmemişti.

Yine aynı düşünceler kafasında dolaşıp dururken, Tayfur birdenbire Bünyamin'e niye hâlâ çocuk yapmadıklarını sordu. Allahtan o sırada çaylar geldi, çaycı kardan soğuktan söz edince Tayfur sorusunu unuttu, ardından Bünyamin'e dergiyi gösterdi. Bir aralar Sirkeci Garı'nda verilen kursa katılmaya geldiğinde, Metin'in Samatya'daki evinde kalan Tayfur, evde mukavva kutular içinde yığınla duran bu dergilere hemen müptela olmuştu. O zamandan beri vefalı bir abone olarak her ay mümkün olduğunca, en kalitelisinden en adisine kadar hepsini satın alırdı. Ama artık alışkanlık olmaktan çıkmıştı bu dergiler, anlaşılmaz bir tutku, bir tiryakilik olmuş, hatta seksin yerini almıştı. Çekmecesinde, dosyalarının altına serdiği gazete kâğıtlarının aralarında saklıyor ve her boş kalışında karıştırıyordu.

Demli, taze çayını kaşığına gözüne soka soka içerken

Bünyamin'e "Hâlâ alıyor musun çıplak karı dergilerinden?" diye sordu.

Bünyamin o dergilerin bir zamanlar ona verdiği duyguları haddinden fazla özledi, "Nerede..." dedi. "Eskilerle idare ediyoruz. Para mı var?"

Tayfur "Gel," dedi, "bunu görmemişsindir o zaman."

Araladığı gazete kâğıtları arasından yavaşça çıkardığı dergiyi Bünyamin'e uzattı. Artık alamadığı, ama karısıyla her kavga edişinde kardeşinin evine gidip baktığı bu dergilerin bir yenisiyle karşılaşmak, Bünyamin'i içinde bulunduğu kuşku ve kararsızlık dolu duruma rağmen neşelendirdi. Eski dergileri ezberlemişti artık. Kadınlar çok tanıdıkları. Açık saçık fıkralara hiç gülemiyordu. Kapağında "Ayın Kızı Şebnem" in buğulu siyah beyaz bir fotoğrafı olan dergiye uzun uzun baktı. Tayfur yerini Bünyamin'e bıraktı, biri gelirse dergiyi hemen gizleyebilmek için yanında dikildi. Dergideki kadınlardan hangilerini beğendiğini gösterdi. İçlerinde Şebnem yoktu. Bünyamin Şebnem'i çok beğendiğini söylemedi, bir fotoğraflar dizisini arkadaşından kiskandı. Sonra bir ara kapı tıklatıldı, Tayfur dergiyi kaptığı gibi yerine koydu ve Bünyamin'in aklı dergide kaldı. Daha doğrusu "Ayın Kızı Şebnem" de.

Şimdi, trenin penceresinden bakarken o fotoğrafları düşünüyordu. Bütün ayrıntılarını hatırladığı, bütün renklerini gözünün önünde canlandırdığı o güzel şeyleri. Ama ona ürpereyerek baktığı ayı hatırlatan, beyaz saten çarşaflar içindeki biraz bulanık, sisli kapak fotoğrafı bambaşkaydı.

İki küçük banliyö arasındaki boş araziler karla kaplıydı. Donmuş ağaçlardan biri ona Şebnem'in beyaz ve zarif vücudunu hatırlattı. "Kar gibi bembeyaz..." dedi.

Bulmacasını çözmeye uğraşan Erol başını kaldırmadan, "Ya nasıl olacaktı?" dedi. "Kar işte. Bembeyaz..."

Restorana yeni müşteriler geldi. Bünyamin istemeye istemeye yerinden kalktı.

Kar tren yolu boyunca sıralanmış, korkuluksuz balkonlarında asılı çamaşırların kurumak bilmediği, kırık dökük bacalarından ince bir duman tüten, sıvasız boyasız, ağlamaklı evlerin üzerine bir çuval un dökülür gibi sessiz ve ince yağıyor; eski iskemle, kırık saksı, lastik, leğen, bidon, hurda teneke ve daha bir yığın artıkla dolu çirkin bahçeleri, pencere önlerini, çitleri, eksik kiremitli çatıları örtüyor; bütün bu yoksulluğu gizleyerek kendine katıyordu. Gece gibi gizleyen, bir kılan, temiz ve parlak bir örtüydü yoksul evler için. Ersin un uçuşur gibi yağan karın altında, kısa bir süre için de olsa bu dertli evlerin güzelleştiklerini, neşelendiklerini düşündü. Yağmur kasvet, kar sevinçti. Yağmurun dinişi güzeldi, karın yağışı. Kar varlığındaki mutluluğu evlere taşıyor, sobaları harlandırıyordu sanki.

Bu bakımsız evler ona kendi evini hatırlattı. Evine gidiyordu, bakımlı, huzurlu, temiz, aydınlık baba evine. Gidince eşofmanlarını giyecek, ayaklarını radyatöre uzatıp oturacak, annesinin demlediği çayı içecek, portakal soyacak, babası gazetesini katlayıp hisse senetlerinin durumunu soracaktı ona. Erdemir mi almalıydı Çukurova mı? Bağfaş sermaye artırımına gidecek miydi, uyduruyorlar mıydı? Bugünlerde dolar mı iyiydi, altın mı?

Bütün bu sohbetler, meyve soyup yemeler, çay içmeler, vakitlice yatmalar, lavanta kokan çarşafklar iyiydi, hoştu. Ama mutluluğu andırmıyordu. Bunların adına dense dense huzur denirdi. Kişiliksiz, sıradan bir huzur. Huzur böyle sıradanlaşınca bir değeri kalmıyordu.

Trenin içinden geçtiği kasabalarda yeni gelinlerin ucuz naylon tülleri bembeyazdı. Mutfaklarda yemek pişiyor, çok çocuklu kadınlar soğuktan morarmış ellerle çamaşır yıkıyorlardı buz gibi taşlıklarda. Üst katı çıkılmamış sıvasız binaların alt katlarında hacılar bakkal dükkânları açmışlardı, pencere

pervazları yeşildi çoğunun. O bakkal dükkânlarının içleri de şimdi soğuk ve kasvetliydi. Başlarında takke, ayaklarında mest lastik, biraz önce uyukladıkları halde aptesleri bozulmamış bakkallar tespihlerini bileklerine geçirerek peynir tartarlardı kalın parmaklarıyla. Böyle karlı bir günde ancak bir iki hela musluğu, yarım kilo çivi satabilen nalburlar, tüpgazla çalışan, bu yüzden ortalığı kokutup baş ağrıtan sobaların başında otururlar, renklisini alınca siyah beyazını dükkâna getirdikleri eski televizyonlarına çok yakından bakarlar, kasabanın bitmek bilmez inşaat hamlesinden paylarına düşen lokmanın küçüklüğünün acısını evdekilerden çıkarmayı kurarlardı. Bu kasabalarda şimdi, kadın berberleri kasabanın dışarlıklı hanımlarının saçlarını boyarlar, kasabanın delikanlıları akıllarına taktıkları kızların evlerinin önünden geçerlerdi. İlkokul mezunu, mahalle imamının karısına giderek hatim indirmiş, karşılığında babalarından birer altın bilezik almış genç kızlar, içlerinde nedensiz bir daralma duygusu, başka kadınların ve erkeklerin başka türlü hayatlar yaşadıklarını gösteren televizyonların karşısındaydılar muhakkak.

Başkentin yoksul banliyölerinden hızla geçerken, içinin yine alabildiğine sıkıldığını, artık böyle bir yere gitmek, kısa süre için de olsa orada yaşamak istemediğini düşündü Ersin. Küçükken kasaba kelimesi ona, kaba saba sözünü hatırlatırdı hep. Pek de yanlış değildi bu. Kasaba. Dar, sıkıcı, pek az olan inceliklerin çok derinlerde saklı olduğu, boğucu yerler. Kaba evler, kaba eller, kaba eşyalar. Oysa eskiden her gittiği kasaba ona şirin, şiirsi görünürdü. Ne değişmişti de kasabaların, küçük şehirlerin eskiden içini bir anda ısıtan şirinliği yok olup gitmişti?

Ersin küçük şehirlerde yaşayan yabancılara mutlu olduklarını söylemelerine, böyle bir küçük şehre yerleşmeyi hararetle tavsiye etmelerine dayanamıyordu artık. Kendini orada yaşayanların yerine koydu, boğulacakmış gibi oldu. Nasıl mutlu olabildiklerini sordu kendine.

Hayattan bekledikleri çok sıradan şeylerse, haklı

olabilirlerdi. Güzel bir lojmanda oturulurdu, evlenilirdi, çoluk çocuk sahibi olunurdu, iyi para kazanılırdı, ara sıra güzelliğinin ünü çabuk yayılan bir kadın geldiğinde, şehrin dışındaki pavyonlara, erkek âlemlerine gidilirdi. Şehrin göbeğinde bir ev yaptırılır ve herhalde mutlu olunurdu. Hayattan beklenen bundan ibaretse küçük şehirlerden uygunu bulunamazdı, doğru.

Son yıllarda hemen her şehrin girişinde ve çıkışında rastlanan büyük lojman bloklarına yaklaşıyordu tren. Beş altı katlı, birbirinin kopyası, küçük şehirlerin geleneksel evlerine göre daha konforlu olan bu binalarda, pazar günleri, iyi kötü bir üniversite bitirmiş erkeklerin ayaklarını kaşıya kaşıya televizyon seyrettiklerini, kadınların mutfakta öğle yemeğinin bulaşıklarını yıkadıklarını, burunları sümüklü çocukların darmadağın oturma odalarında sebepsiz yere ağladıklarını düşündü. O lojmanlardan birinde oturan, önemsenen, eşraf çocuklarının düğünlerine, sünnetlerine davet edilen, omzuna nazar boncuğu çengellenmiş çocuğuyla karısını alıp mesireye giden, çocuğu durmadan ağlayan, karısı durmadan çocuğu pırpırlayan, etrafına mesafeli bir selam veren bir mühendis, bir bölge müdürü, Devlet Su İşleri'nde ya da Köy Hizmetleri'nde görevli yüksek bir memur olduğunu düşündü, ürperdi. Bu, razı olmaktı. Hayatın getirdiklerine razı olmak, onlarla oyalanmak, hatta bir tür tembellik. Uzun, yok edici bir tembellik. Bu insanlar neden muhafazakâr olmasınlar? Belki de sahiden mutluydular, küçük şehirleri aşacak hayalleri yoktu, vardıysa da çoktan unutmuşlardı.

Her ne kadar ormanların, karlı dağların çevrelediği, uçsuz bucaksız ovaların uzağa düşürdüğü şehirlerde yaşamaya yazgılı bir adam değilse de, çok sık yaşadığı bu küçük şehir ruhundan bıkmıştı. İçinde kurşun gibi bir hoşnutsuzluk birikiyordu. Geleceğinin böyle bir şehre yazgılı olmasından korkuyordu. Geç kalmaktan, hayatın onu dar alanlara getirip bırakmasından, o büyük ve inanılmaz tembelliğe teslim etmesinden çok korkuyordu.

Oysa dört yıl yedi ay önce, ilk görev yeri olarak gittiği

bir Orta Anadolu ilçesine gece yarısı indiğinde, kendini gizli görevle gelmiş bir yabancı gibi hissetmiş, içinde bir serüven beklentisinin filiz verdiğini duymuş, buralarda başına güzel ve ilginç olayların geleceğini, çeşit çeşit insan tanıyacağını düşünerek sevinmişti; gençlik işte! Hareketli bir hayat onu bekliyordu; şehirden şehire gidecek, saf ve iyi niyetli olduklarından zerre kadar kuşku duymadığı insanlar arasında kimbilir nasıl sevgi dolu ilişkilere tanık olacak, İstanbul'un hayhuyundan ve kibrinden uzak bu mütevazı şehirlerin dingin, huzurlu hayatlarına katılacak, kendini dinleyecekti.

Gece yarısı bakımsız, pis bir otele girip çürümüş bir bankonun arkasında uyuyan, bıyıkları seyrek otel kâtibini uyandırarak oda istediğinde, askerden yeni gelmiş kâtibin hazırola geçmesi ve ona “komutanım” demesi Ersin'i çok güldürmüştü. İşe birlikte başladığı arkadaşları henüz eğitimlerine devam ederlerken kendisinin teftişe gönderilmesi hoşuna gitmişti. Ama yolculuk acemisiydi, yanıma şunu mu alayım, bunu mu alayım derken bir türlü hazırlanamamış, gecikmiş, ekibin arkasından yola çıkmış ve ilk rastladığı otele girmişti.

Kâtip ona sözde en iyi odayı vermişti. Hayatının ilk işine başladığı için çok heyecanlıydı. Yerlerin inanılmayacak kadar kirli, perdelerin otel sahibinin bütün zevksizliğini ortaya koyacak kadar iri çiçek desenli, yatağın otuz mumluk lambanın ışığında bile görülecek kadar büyük lekelerle dolu olduğunun farkına varmayarak keçeleşmiş battaniyelerin üzerine yatmış, o yorgunluk ve heyecanla hemen uyumuştü.

İşinde daha altı ayı doldurmadan o da tecrübe sahibi oldu. İlk rastladığı otele girmemeyi, çarşafın değiştirilmesini istemeyi, banyolu oda kalmadı diye kızmayı, tuvalet temiz değil diye otelciyi azarlamayı öğrendi. Bir yıl geçmeden de bütün bunlardan sıkıntı duymaya, küçük şehirlerin en iyi otellerinde bile kalsa memnun olmamaya, işinden yakınmaya başladı. Bir yılı birkaç ay geçtikten, şehir şehir dolaşıp şube şube teftişlerde bulunduktan sonra, başlangıçta ona zevkli ve heyecanlı gelen bu

işin bütün zevkinin tükendiğini, bir sürü genç insanın imrendiği, geliri iyi, statüsü yüksek işin angaryadan başka bir şey olmadığını anladı, taşıdığı yük ağır gelmeye başladı. Bunu anladığı zamandan beri de, gittiği her yer ona unutulmuş, geri kalmış, çirkin, pis, kasvetli görünür oldu. Sanki bu küçük şehirlerde iyi oteller o kalmasın diye yoktu. Kendisine saygıda kusur etmemek için ne yapacağını bilemeyen müdür ve personel, saygılı davranmakta ileri gittikleri için aşağılık ve zavallıydılar. Her şey birbirinin aynıydı. Bütün banka şubeleri, müdürler, hesaplar, vezneler, otel odaları, meyhaneler, her şey aynıydı. Bütün otel lobilerinde vinileks kaplı sandalyeler, formika masalar, eski bir televizyon, yanık izleriyle dolu mika kül tablaları, naylon çiçekler vardı. O masalara oturmuş sigara içen ve yüksek sesle konuşan adamlar, hatta o adamların otele geliş sebepleri bile aynıydı. Bu birbirine benzeyiş, duygularda ve düşüncelerde, hayatı yaşamada birbirinin aynı oluş onu rahatsız ediyor, gelecek günlerin geçenlerden hiç farkı olmayacağını düşündürüyor, korkutuyordu. Her gün yarına ilişkin ümitleri azalıyor, her turnenin ardından kendinden bir parçayı kaybettiğini hissediyordu.

Tren banliyöleri bitirip büyük bir ovanın ortasında yol almaya başlayınca, asıl düşündüğü şeyi unutmak için aklını taktığı bu küçük şehir ruhuna teslim olmak kaygısından da kurtulmak, yolculuğun tadını çıkarmak istedi. Şu anda her taraf bembeyazdı. Tren doğup büyüdüğü, büyük, çok büyük şehre doğru yol alıyordu. Biraz sonra yemekli vagona gidecek, bir iki kadeh içki içecek, camdan dışarı bakarken, bundan sonra ne yapabileceğini düşünecekti.

Ama geleceğini değil, geçmişini düşüneceğini hissetti birden. Asıl unutmak istediği şey zihninden yine hızla geçti. Ersin sağa sola bakındı, oyalanmak için. Keşke uçakla dönseydim, dedi içinden, dün gece, Hakan'a hiç uğramadan. Sokaklarda dolaşırdı, babasının dükkânına giderdi, eski arkadaşlarını arar, onlarla boş boş konuşurdu.

Yanında oturan adam, koltuğunu iyice yatırmış, gazete okuyordu. Yolculuk boyunca gazete okumayı planladığı, öndeki koltuğun filesine soktuğu tomardan belliydi. Bir kitap okumak yerine, bir yığın gazeteden hep aynı şeyleri okumayı tercih ediyordu demek. Adam gazetesinin sayfalarını hışırdattı.

Koridorun öbür tarafında, tek koltukta oturan yaşlı bir adam Ersin'in ilgisini çekti. Profilini görüyordu adamın, mağrur bir profil, beyaz saçları omuzlarına değiyordu. Adam başını koltuğa dayamıştı. Belli ki uyumak üzereydi.

Ersin'in gözü gazetede ki kadın fotoğraflarına ilishince, unutabilmek için zihnini boş yere daldan dala gezdirdiği sıkıntıyı yeniden duydu. Şebnem'in hayali zihnini tümüyle doldurdu.

Polatlı şubesinde on beş gün boyunca, sağ kulağının üstünden getirdiği saçlarla kelinin örten müdürü dinlemiş, tükenmek bilmeyen hesapları incelemiş, dikkatini çekmeye çalışan baygın bakışlı memureleri dedikodu yaparken yakalamıştı. Bu bekâr memurelerin çoğunun gelen her bekâr müfettişi bir mucize beklentisiyle incelediklerini, işe başladıktan hemen sonra öğrenmişti. Genellikle göz göze gelmeye çalışmakla sınırlı kalan bu ilginin zaman zaman haddini aştığı da oluyordu. Nadiren de olsa gecenin bir vaktinde odasına gelinmesinden çantasına mektup tikiştirilmesine kadar küçük ama seviyesiz olaylar geçmişti başından. Hatta evli olanların bile niyeti bozdukları, yatağına girmek için can attıkları görülmemiş şey değildi. Onların bu küçük, insanca, ama inanılmaz ölçüde dar dünyalarının eğlencesi, hatta daha kötüsü, ümidi olmaktan hoşlanmıyordu.

Kesinlikle son olduğuna karar verdiği turne dün bitmişti. Akşam Ankara'ya gitmek üzere otobüse binmiş, böylece, fakülte bitirdiği ve adam kıtlığında ikinci müdür olduğu için kendini hem güzel, hem başarılı bulan, saçları röfleli, o ufak tefek, geçkin memurenin kendi elleriyle getirdiği kahvelerden, şehla gözlerinin sık sık üzerinde gezinmesinden, bakışlarını yakaladığı

zaman ağzını hafifçe çarpıtarak gülümsemesinden kurtulmuştu. Ankara'da Hakan'la buluşacak, sakın bir gece geçirecekti. Polatlı geride kaldığında, şehirlerden ayrılırken duyduğu o ince sızıyı duymuş ve her zaman yaptığı gibi inkâr etmişti. Polatlı'dan Ersin'e kalan, sadece, buz tutmuş yokuşta kayan çocuklar ve karla örtüldüğü zaman güzelleşen bu şehrin, hep o biçimde hatırlanacak olan siluetiydi.

Ankara'yı çok karlı buzlu buldu. Gece başkentin üzerine inmiş, duman ve sis pencerelerden sızan akşam mutluluklarını gölgelemişti. Bir taksiye bindi, arkadaşı Hakan'ın Kızılay Meydanı'na yakın bir sokaktaki apartmanına gitti. Trafik denen şeyin varlığı, klakson sesleri, araba farları, belediye otobüsleri, akşamın yedisinde işlerinden çıkmış, evlerine giden insanlar, şehrin gürültüsü onu heyecanlandırdı. Burada on dakikalık bir otomobil yolculuğundan sonra kırlara, zifiri karanlık dağlara çıkmıyordu yollar. Tam tersine, şehrin kalbine gidiyordu. İnsanların birbirlerini tanımadıkları, otobüs, dolmuş kuyruklarına girdikleri, alışveriş yaptıkları, acayip bir uğultuyla, uzaktan bakıldığında çok tuhaf bir biçimde, kıpır kıpır yaşadıkları şehrin tam kalbine. Hakan'ın Karadeniz'de, turnede olan arkadaşıyla birlikte oturdukları eve gitti. O arkadaşın şimdi, şu saatlerde sıkıcı bir meyhanede, yanında başka müfettişlerle birlikte rakı içtiğini, şehrin tuhaf mezelerinin tadına baktığını, çevresindeki şekilsiz adamların anlattığı abuk sabuk hikâyelere gülmek zorunda kaldığını düşündü.

Apartmanın önünde taksiden indi. Şoförün arabasıyla birlikte şehrin gürültüsüne, ışıltılı karanlığına karışmasını seyretti, aralık olan kapıyı itip içeri girdi. Apartmanın girişi şehir kokuyordu. Toz, arapsabunu ve ev içi karışımı bir koku, herhangi bir duygu taşımıyor, ama varlığını hissettiriyordu. Sağ tarafta posta kutuları diziliydi, gri yağlıboyası yıpranmış, kimi dolu, kimi boş kutular. Asansöre doğru yürürken, ille bir tutsaklık olacaksa hayatta, büyük şehir tutsaklığını küçük şehrinkine tercih ettiğini düşündü. Herkes kendi yolundaydı, iyi,

kötü, yardımsız. Bu, seçilmemiş bir yolda yardımla yürümekten daha iyiydi. Büyük şehirlerdeki apartmanlarda zil çalındığında ilgili ilgisiz herkes pencerelerden sarkarak geleni incelemiyordu. Büyük şehirlerin merakları bile usturuplu, kapı merceğinden bakmakla yetinecek kadar ölçülüydü.

İncecik tel çerçeveli gözlüğü, kıvrırcık kısa saçları ve ciddi durduğu zaman bile gülümseyen yüzüyle “Ooo... hoş geldin üstat!” diyerek karşıladı Hakan Ersin’i. Üzerinde eşofmanları vardı. Gittiği şehirlerin birinden aldığı, nakışlı, yün çoraplarını eşofmanın üzerine çekmişti. Ersin’in gözleri arkadaşının çoraplarına takıldı. İçeri girdi. Kimbilir kaçınıcı kez geldiği bu bekâr evinde, bekâr evlerine has o keskin kokuyu duyunca keyiflendi. Sigara, cila, eski eşya ve tıraş kolonyasıyla karışık neşeli bir koku. Tıpkı apartmanın girişi gibi, şehirli bir koku. Evin yarattığı çarpıcı etki, eşyanın başına buyruk oluşundan kaynaklanıyordu. Eşya düzenli evlerin içindeki disiplinden uzaktı. Tanıdık bir duygunun ilk kez bu kadar uzun ve etkili olduğunu farketti. Günlerdir yaşadığı o ağır sıkıntının eşyanın vurdumduymazlığı içinde eriyeceğine sevindi.

“Ben de seni bekliyordum,” dedi Hakan.

Üzerinde gömlek, kitap, tarak, sigara, kül tablası, fincan duran, odanın dağınıklığının büyük bölümünü barındıran kanepede Ersin’in oturması için yer açtı. Ersin, sehpanın üstündeki gazetelere, dosyalara, bankanın yayımladığı talimatlarla, Hakan’ın ortalıkta duran valizimsi turne çantasına baktı, bütün bunlar gözüne düşman gibi göründü.

“Hadi... Üstünü değiştir de çıkalım,” dedi Hakan.

Ersin ağır bir yorgunluk duydu. Bu soğukta dışarı çıkmak, geceyi eğlence yerlerinde, gürültü ve duman içinde geçirmek istemiyordu, kanepede ayaklarını uzatıp oturmak, gevezelik etmek daha iyi göründü gözüne.

“Çıkmasak olmaz mı?” diye sordu yorgun bir sesle.

“Olur,” dedi arkadaşı, pek şaşırmadı.

“Ev denen şeyi özledim üstat,” dedi. Başını kanepeye

dayadı.

Hakan “Özleniyor,” dedi, bir yandan da salonu toparlamaya başlamıştı. Onun da evde oturmak istediği hiç ısrar etmemesinden belliydi. Kül tablalarını boşalttı, gazeteleri dergileri sehpanın alt gözüne yığdı.

“Otellerden nefret ediyorum,” dedi Ersin, “o kümeslere otel denirse tabii...”

“Turne uzayınca sıkıcı oluyor,” dedi Hakan. Kolunda gömlekler, elinde fincanlarla salonun ortasında dikildi. “Yemek söyleyelim öyleyse.”

“Söyleriz bir şeyler, pek aç değilim,” dedi Ersin. Ceketini çıkarttı, kravatını çözdü.

Hakan arkadaşına dostça gülümsedi. “Ceketini ver de asayım, buruşmasın.”

“Boşver,” dedi Ersin. “Buruşsun. Belki de artık hiç giymem.”

Hakan, arkadaşının sözlerinin altındaki niyeti anlamadı, bunu bir hoşluk, bir espri kabul etti, içeri gitti. Ersin kapının önünde bıraktığı turne çantasını aldı, salona getirdi. Kanepenin önüne koydu. Boş boş bakıyordu bu kocaman ve işe yarar çantaya. Ne kadar resmi bir çantaydı. Ne kadar bürokrat, ne kadar ağırbaşlı, sıkıcı, korkunç bir çantaydı. Bunca zaman bunu nasıl taşımıştı? Nefret ediyordu bu çantadan ve çok işe yararlığından. Yine de açıp eşofmanlarını çıkarttı, perdelerin açık olmasına aldırmış etmeden soyunmaya başladı. Polatlı’da aldığı kararda ısrarlı olup olmadığını sordu kendine. Israrlıydı. Vazgeçerse, hayatının aynı raylar üzerinde yürüyeceğini ve sonra istese de raydan çıkamayacağını hissediyordu. Pencereye gitti, tülü iyice açtı. Bir ışık yığını sisi delerek içeri girdi. Sisin ardında ıslık ıslıldı Ankara. Ersin bu büyük ve o an kendisi için anlaşılmaz olan şehri içinde duydu.

“Şehrin ruhu,” dedi, “insanı serseme çeviren ruhu...”

İçeriye giren Hakan, arkadaşının baktığı yöne bakarak gülümsedi. “Ne güzel değil mi?” dedi. “Her şehrin havası başka,

hele küçük şehirlerin... Çok hoşuma gidiyor.”

“Hoşuna mı gidiyor?” dedi Ersin hayretle, kendindeki değişimi arkadaşında da bulacağını sanmıştı. “Ben kendimi boğulacakmışım gibi hissediyorum.”

Kendini boğacağını sandığı şeyin sadece küçük şehirler olmadığını biliyordu. Yaşadığı hayat beklediği gibi çıkmamıştı, belki bu. Aslında ona vaadedilenler ile gerçekleşenler arasında bir fark yoktu. Ama o bu vaatleri bambaşka düşlemişti. Her şehrin havasını beğenmenin, her şehirde bir güzellik bulmanın da bir tür tembellik olduğunu düşündü. Kabullenmeyi, razı olmayı kolay kılacak bir yol, kendini kandırmak.

Hakan arkadaşının içindeki sıkıntının farkında değildi. Telefonla getirttiği yemeği yerlerken, Ersin kararından söz etmek istiyordu. Ama bu konuyu tartışacak gücü de yoktu. Hakan işinin nimetlerinden çok memnundu, ama onun işine ilişkin hayalleri Ersin’i hiç cezbetmiyordu.

“Ya üstat... Bırakacağım galiba bu işi,” dedi.

Yemeklerini yemişlerdi. Hakan birer kadeh içki koymuştu. Kanepeyi turnesini yeni bitiren yorgun arkadaşına bırakmış, kendisi koltuğa oturup ayaklarını sehpaye uzatmıştı. Ersin’in işi bırakma fikri onu şaşırtmışa benzemiyordu. Nedenini bilir gibi baktı.

“Niye üstat?” Ersin’in müfettişlikten bıktığını, şehir şehir gezmekten yorulduğunu, artık yüksek ve sabit bir makamda oturmak istediğini sanıyordu. “Biraz sabret” dedi, “az kaldı, bir iki yıl içinde yükseleceksin.”

“Yükselmeyi düşündüğüm yok, ben bankacılığı bırakacağım.”

“Bankacılık bırakılır mı ya?” dedi Hakan. “Para çağında yaşıyoruz oğlum. Para demek, banka demek.”

Ersin arkadaşının nakışlı yün çoraplarına baktı tekrar.

“Boğuluyorum Hakan,” dedi.

“Sen mi, ben mi?” dedi arkadaşı sakın bir sesle. “Bana boğulmayan birini gösterebilirsin. Ben pek mi bayılıyorum sanıyor-

sun? Ama bu işin geleceği var.”

Güldü. Müzik setine bir kaset koydu. Salonu, gizlenmiş kolonlardan yayılan tatlı, hafif bir müzik kapladı.

“Hem ikimiz aynı durumda değiliz. Ben katlanmak zorundayım. Başka şansım yok.”

Ersin “Neden?” diye sordu saf saf.

Hakan arkadaşının saflığına şaşırdı. “Param yok da ondan. Neden olacak? Olsa, ben de bakarım çaresine, kurarım bir şirket, artık ithalat mı olur, ihracat mı... Ama senin peder zengin, tezgâh işliyor, geçersin şirketin başına... Olmadı, kendi şirketini kurarsın.”

Ersin, söylediklerinden Hakan’ın bu sonucu çıkarmasına şaşırdı, ama hak da verdi. Ne bekliyordu ki? Hakan başka türlü düşünemezdi. Zengin olmak, çok iyi yaşamak istiyordu. Ersin’i anlamaz, anlamak istemezdi.

“Yok,” dedi, “şirket kurmaya filan niyetim yok...”

Aklından geçen bölük pörçük şeyleri sıraya koymaya, karışık bir yumak gibi duran düşüncelerini düzenlemeye çalıştı. Kelimeleri bulamadı.

Arkadaşını küçük şehirlerdeki akşam yemeklerinde hayal etti. Teftiş ekibi, şube müdürleri filan, hepsi bir arada, şehrin en iyi içkili lokantasında, Hakan arkasına yaslanarak, ağır ağır rakısını içiyor olmalıydı. Bir yudum rakı, bir kavun, bir çatal beyazpeynir, bir nefes sigara. Arada bir uzaklara dalan bakışlar, önemli işlerle meşgul erkekler topluluğu. Ekonomiden söz ediliyorsa önce susuyor; sorunlar, çözümler birbirine girince üstatlarında bile hayranlık uyandıran bir vukuf ile konuya giriyor; gelecek vaadeden uzman, parlak ve genç bankacı edasıyla, tane tane konuşuyordu mutlaka, bir yandan üstatlara saygılı. İşini seviyordu Hakan, çok da başarılıydı. Bir gün hedefini tutturacak, hayallerinin mevkilerine gelecekti.

Hakan boşalan kadehleri doldurdu. İçki Ersin’in içini acılaştırdı, hoşlandı bu acılıktan. Bu akşam adamakıllı içerse içindeki sıkıntının dağılabilceğini düşünüyordu. Gerçi verdiği

kararla sıkıntının büyük bir kısmı uçmuş, Ersin kendini henüz birkaç saat önce uzaklaştığı ortama yabancı bulmaya bile başlamıştı. Ama sıkıntının çekirdeği yerli yerindeydi, taş gibi duruyordu içinde. Çekirdeğe Hakan dokundu:

“Ne yapacaksın peki ayrılınca?”

“Bilmiyorum.”

“Kolay mı oğlum bu mevkiler? Bunca yıl emek verdin...”

“Ne bunca yılı ya? Dört yıl yedi ay hepsi.”

“Olsun... Az mı? Şu anda senin yerinde olmak için anasını bile satmaya hazır kaç kişi var biliyor musun?”

Ersin meseleyi şakaya vurmak isteyen Hakan’a dikti gözlerini.

“Sıkılıyorum Hakan,” dedi. “Çok sıkılıyorum. Çok.”

Hakan ciddileşti. “Ben de,” dedi. “Ama sıkılmak da bir yatırım.”

Ersin arkadaşının diline dikkat etti. Benimsenmiş bir hayatın jargonu. Kelimelerini seçişinden vardığı sonuçlara kadar, her şeyde sıkılsa bile memnun olduğu hayatın izi vardı.

“Bazen şeytan bas git diyor,” diye devam etti Hakan. “Çarp kapıyı hödük sürüsünün suratına! Hadi eyvallah! Bok mu var bu dandik şubelerin rüküş odalarında? Ama nereye gidiyorum? Sıkar biraz. Sıkılıyorum diye hayatımı baştan başa değiştirecek halim yok.”

Böylece kendiyle birlikte birçok insanı ve hayat görüşlerini özetlemiş oldu. İşini iyi yapan, iyi yaparken çok sıkılan, ama yine de belirlenmiş hedeflere ulaşmadan hayatını değiştirmeyi düşünmeyen insan. Yolun bir kısmı katedildiğine göre, geri dönmek zarar getirirdi artık. Ersin yüzünde hafif üstten bir ifadeyle düşünürken, Hakan’ın sesine bir acılık geldi.

“Ben olmasam peder kirasını bile ödeyemez aldığı üç kuruş emekli maaşıyla. Sayemde annem de, o da SSK kuyruklarından kurtuldular. Benden bu kadar, gidin sabahın köründe hastaneden numara alın mı diyeyim?”

“Sana ayrıl diyen yok üstat,” dedi Ersin. “Niye üstüne alınıyorsun ki?”

Hakan utanarak gülümsedi. “Kusura bakma,” dedi. “İçime işlemiş geçim sıkıntısı. Unutmak istiyorum. Sade ben değil, annem, babam, ablam da unutsun.”

Hakan’ı hem anlayabiliyor, hem anlayamıyordu. Daha doğrusu kendini anlayamıyordu. Bir şeyler ona itici geliyordu. Hayatının boşa gittiği, günlerin, gecelerin boşa gittiği duygusuna kapılıyordu çalışırken. Kendini, ne kadar büyük hedefler ve imkânlar vaadedilmiş olursa olsun, küçük ve sıradan buluyordu. Bunu Hakan’ın anlaması mümkün değil miydi? Aynı sıradanlık ve boşa giden zaman duygusuna o kapılmıyor muydu? Hakan için hayat bu muydu? Tetik üstünde geçecek bir hayattan korkmuyor muydu hiç? Ersin korkuyordu. Gelecek yılların bir mücadele ve yarışla geçecek olması düşüncesi onu ürkütmeye yetiyordu. Hata yapmaya izin yoktu. Yorulmaya, birazcık dinlenmeye izin yoktu. Oysa Hakan yarışla geçecek bir hayata kendini çoktan hazırlamış, hatta öne geçmişti.

“Ruhum sıkılıyor,” diye mırıldandı. “Belki rahat batıyor diyorsundur. Ama ne yapıyorum ben, diye sormadan duramıyorum. Ne oluyor yani? Deli gibi çalışıyoruz, paspal otellerde sürünüyoruz da ne oluyor? Ne geçecek elimize? Para mı? Mevki mi? Ne olacak bunlar elimize geçecek de?”

“Ne yapacaksın peki arkadaşım? Onu söyle.”

“Bilmiyorum dedim ya... Serserilik yapacağım.”

Hakan kadehini kaldırdı, yüzüne yine o sevimli hal geldi.

“Yap o zaman be! Tasası bana mı düştü? Baban düşünsün, bizim oğlan serseri olursa ne yaparız diye...”

Her ikisinin de bakışları yumuşadı, gülümsediler. “Süleyman Beyamca hâlâ içiyor mu akşamları?”

Ersin garip bir biçimde hüzünlü görünen babasını hatırladı. Tuhaf, zamandışı bir adam, kendi zamanında yaşayan bir ruh. Anlaşılmaz bağlılıkları vardı. Adına artık sadece tarih kitaplarında rastlanan Demokrat Parti’ye hâlâ bağlıydı mesela.

Ramazanlar hariç her akşam rakı sehpasını kendi hazırlar, iki kadeh rakısını uzaklara dalıp giderek içerdi.

“İçmez mi?” dedi Ersin. “Onun da hayatta tek zevki bu, ne yapsın?”

“Baban çok âlem bir adam,” dedi Hakan.

Geçen yaz İstanbul’a geldiğinde, daha iyi bir semtte oturabileceği halde, kırk yıl önce gelip yerleştiği Fındıkzade’yi terketmeyen, evlendikten sonra yine aynı semtte, zamanın en güzel apartmanlarından birine geçen, az konuşan, bir yaşama üslubu olan bu adamla evin arka tarafında, avluya bakan balkonda oturup rakı içmişlerdi birlikte. Hakan o gece Süleyman Bey’in kavun, peynir ve çoban salatasını küçük, porselen, kayık tabaklara bizzat koyarak ufak bir sehpayı donatmasını, buzlukta iyice soğuttuğu rakıyı getirip şişeyi hazla açışını seyretmiş, bu beyaz saçları dikkatle taralı adamı çok ilginç bulmuş, anlattıklarını can kulağıyla dinlemişti. Süleyman Bey de ilgiyle dinlendiğini görünce coşmuş, o gece her zamankinden fazla içmiş, geç saatlere kadar içinde kendisinin çok usturuplu bir biçimde yer aldığı binlerce şey anlatmıştı. Ağaç yoksunu semtte hafif bir rüzgâr esiyor ve içkiyle dumanlanmış başlarına iyi geliyordu. Bütün evlerin pencereleri ardına kadar açıktı. Perdeler esintinin etkisiyle titreşiyordu. Hava güzeldi, kavun tatlıydı, peynir lezzetliydi. Süleyman Bey rakıyı dikkatle kadehlere koymuş, kendi içkisine su katmamıştı, buz da. “Rakı buzsuz içilir, ama çok soğuk olmak kaydıyla,” derken, hayatta kendine tanıdığı pek az zevki nasıl ciddiye aldığını gösteriyordu.

Ersin için bu içki sofrası alışık olduğu, sıradan bir akşam haliydi. Babasıyla arasındaki ilişkiye, en son Konya’da bir fabrikanın muhasebe şefliğinden emekli olan kendi babasının yanında sigara bile içemeyen Hakan’ın şaşabileceği hiç aklına gelmemişti. Hakan, giydiği gömlekle tişört arası acayip fileli bir giysinin içinden atlet ve beyazlamış göğüs kılları görünen adama dikkatle bakıyordu. Ersin babası olduğu için, diğer insanlardan farkını çok nadir hissettiği adamın anlattıklarını

ezbere bildiği halde, arkadaşı gibi ilgiyle dinlemiş ve bir yandan da zamanın geride kalan aynalarında çocukluğunu seyretmişti.

“Senin pederin ağzından bal damlıyor üstat,” dedi Hakan. “Ne güzel şeyler anlattı o gece... İyi de içiyor ha.”

Ersin gülümsedi. Çok az şey yapmıştı hayatında babası. Ama yaptıklarını kendince iyi yapmıştı. İyi bir iş kurmuş, pek riske girmeden büyütmüş, iyi çocuklar yetiştirmiş, evliliğini iyi yürütmüş, bir de iyi rakı içmişti. Hepsi bu kadardı. Hayatının sınırlarını daha fazla genişletmeyi hiç düşünmemiş, kişiliğine uygun düşecek kadar iyi yaşamayı seçmişti.

“Helal olsun. Hayatta yapmak istediklerini yapmış...” dedi Hakan, Ersin’in aklından geçenleri okumuş gibi. Sesine yine aynı acılık geldi. “Benim babamın en büyük hayali emekli olmaktı. Sonunda muradına erdi. Birazcık gayret etseydi, büyük düşünseydi...”

Ersin, Hakan’ın bu acımasız yarışa girmek zorunda kalmasının biraz da babasının suçu olduğunu düşündüğünü sezdi. Ersin’in fazla zahmet çekmeden ulaştığı yere, o, uğraşa didine, kimsenin desteği olmadan varmıştı. Babası çocuklarının geleceğini düşünerek biraz daha gayret etseydi, her şeye hemen razı olmasaydı, Hakan da bu yarışa daha ileriden başlayabilirdi. Ersin bu konunun üstünde durmadı. Herkes bir şeylerin suçunu birilerinde arıyordu.

Paradan, işten, memurelerden, müdürlerden, yolsuzluklardan, kredilerden bahsettiler bir süre. Bu konuşmalar sırasında kararının pekişmiş olduğunu hissetti. Rahatladı. Neşelendi. Artık bankacılıkla ilgili bütün konulardan zevkle bahsedebilir, hatta dışarıdan biri olmanın keyfiyle fikir yürütebilirdi. Bunun çok tuhaf olduğu geçti aklından.

Şişenin dibi görünmüştü, suskunluğu Hakan bozdu:

“Yeni şişe açayım üstat... Ne istersin, gene cin mi?”

Üstat kelimesi ve çağrışımları Ersin’in kafasında uğuldadı. Üstat... Bu meslekte kullanılması neredeyse zorunlu bir hale gelmiş, içi boş, gereksiz, kullanıldığı biçim düşünülecek

olursa anlamsız bir kelime. Birbirlerine üstat diyorlardı. Niye diyorlardı? Ne demekti bu? Bütün bunlardan Hakan'a söz etmeyi düşündü. Vazgeçti. Arkadaşının halinden duyduğu memnuniyeti bozmak istemedi.

“Çok içtik üstat, açma,” dedi, çok içtik hocam, çok içtik dostum, çok içtik azizim, çok içtik abi der gibi.

Hakan mutfağa kahve suyu koymaya gittiğinde, Ersin, kitaplıktaki kitapları karıştırmaya başladı. *Finansal Tablo Analizi*, *Kısa Süreli Finansman*, *Proforma Tablolar*, *Trend Analizi* gibi adlar taşıyan, yabancı ortaklı bir bankanın, bünyesinde görevli uzmanlar kuruluna hazırlattığı, parlak kâğıtlara basılmış, renkli, gösterişli kitapların bir ikisini çıkarıp karıştırırken neden bunlara baktığını sordu kendine. Alışkanlık işte. Hepsini yerine koyup diğer gözleri karıştırmaya başladı.

Bir Ankara gecesinin geç saatlerinde, hayata dair sorular içini kemirirken kitapları karıştırmak, hayatın daha çetrefil, daha cevapsız sorularıyla karşılaşmak demekti. Bu onu hem çekti, hem korkuttu. Cevapsız soruları azdı sanki... Neyse ki bu çok zayıf kitaplığın karşısında yeni cevapsız sorularla karşılaşmak pek mümkün değildi. Ersin kitapların yıpranmış, dökülmüş sırtlarını okumaya çalıştı. Ders kitaplarının yanı sıra, bir zamanların çok satan macera kitapları, birkaç Agatha Christie, birkaç çizgi roman ve ne olduğu, ne amaçla yazıldığı belirsiz üç beş kitap daha. Bir de bunların arasına nasılsa düşmüş bir Behçet Necatigil. Sahaftan alındığı belli, iyice yıpranmış kitabı eline aldı. Eski sahibinin adı sanı yoktu üzerinde. Ama bazı şiirlerin altı çizilmişti. Kitabın eski sahibinin bu şiirleri hangi duygularla okuduğunu düşünürken Hakan içeri girdi. Elinde iki fincan kahve vardı. Arkadaşını kitaplığın başında görünce seslendi:

“Dolabın alt gözüne bak.”

“Ne var?”

“Bak işte...”

Sonra kanepeye yayılıp bir sigara yaktı ve ekledi: “Ya

üstata be! Kalkamayayım şimdi, yeni bir kaset koysana. Gece gece sessizlik de hiç çekilmiyor.”

Ersin kasetleri karıştırdı. Her telden, her türden, her zevke uygun, en bayağısından en seçkinine, çeşit çeşit kaset vardı. Müzikte bile zevki duruma göre, diye düşündü. Her şeyi bulundur, her şeyi dinle. Müzik setinin altındaki göze yığılmış kasetler, bir banka müfettişinin portresini çiziyordu. Başka bir iş, başka bir ruh da olabilirdi, farketmiyordu. Bu ruhun biraz daha incelmesi, biraz daha seçici olması gerekiyordu. Zaman alacaktı. Bir beş yıl sonranın bankacıları herhalde her telden kaset bulundurmayacaklardı evlerinde. Kendisi gibi sıkılanlar, hayatlarında hırsla, yarışa yer açamayanlar, ayrıntıları bile belirlenmiş bir hayata ilgi duymayanlar elenecek, kalburun üstünde kalanlar da beyaz gömlekleri, ipek kravatları ve altın kol düğmeleriyle, gelecek yılların içinde yerlerini alacaklardı. Hakan'ın sabırla atacağı adımların sonrasını düşündü, siyah bir arabaya makam şoförünün açtığı kapıdan binişini.

Muazzez Abacı'nın buğulu sesinden, babasının sevdiği şarkıları beklerken, ummadığı bir arabeskle karşılaştı. Bir burukluk duydu. Hiçbir şey saf haliyle, rafine haliyle kalmıyordu. Berrak sulara mürekkep damlar gibi bulanıyor, dumanlanıyordu. Babasının dinlediği plakları hatırladı. Münir Nurettin'in o inanılmaz sesinin ve şarkılarının, çocuk ruhunda yaptığı etkileri. Söyle sevgili... Sevgili söyle... Ne füsün ettin, ruhuma böyle...

Sorun buydu. Suyu berraklaştırmaya çalışırken bulan-dırmak. Herkes arıyor, ama daha karışık, daha aykırı, daha bulanık şeyler buluyor, aradığından uzağa düşüyordu.

Uzanıp dolabın alt kapağını açmasıyla bir yığın erkek dergisinin kucağına düşmesi bir oldu. Yere yayılan dergileri seçmeye, bir kısmını dolaba tikiştirmeye başladı. Yüzünde hem yersiz bir utanma, hem beğeni dolu bir gülümseme vardı. Dolaba koyduğu her derginin kapağına uzun uzun bakmayı da ihmal etmiyordu.

“Yakışıyor mu sana bunlara para vermek?” diye sordu Hakan’a. Sesinde yalandan azarlayan bir ton vardı.

“Benim değil,” dedi Hakan. “Kâmil’in. Bende bunlara para verecek göz var mı?”

“Ben de hayatımda hiç para vermedim,” dedi Ersin böyle zengin bir malzemeye karşılaşmış olmanın verdiği keyifle, “hep beleş, hep ondan bundan...” Bir yandan da haline gülüyordu. Birden sustu. Bütün kanı başına hücum etti. Üzerinde Şebnem’in resmi olan dergi elinde, kalakaldı.

III

Korkutucu kalabalığı, sonsuz gürültüsü ve inanılmaz pisliği nedeniyle İstanbul'un artık yaşanmaz bir yer haline geldiğini iddia ederek üç yıl önce İzmir'e taşınan anne babasını görmeye gittiğinde, Konak'ta bir mağazada görür görmez bayılarak aldığı siyah mantosunu çıkarıp koltuğun üzerindeki rafa yerleştirdi Selda. Mantosunun katlanınca ne kadar ürkütücü bir siyah olduğunu gördü, annesini hatırladı. Mantosunu hiç beğenmemiş, bu haddinden fazla bol ve kara şeyin bir çarşıftan farksız olduğuna, Selda gibi okumuş yazmış, eline mesleğini almış bir kıza hiç yakışmadığına dair ısrarlı bir nutuk atmış; hatlarını belli eden, açık renk bir mantonun onun gibi zarif bir hanımı daha da hoş göstereceğini söyleyerek mantoyu geri vermesini istemişti.

Selda annesinin hiç aksamayan, kendinden emin konuşmasını gülümseyerek dinlerken, söylediklerinin değil, nasıl söylediğinin üzerinde durmuş, annesinin zayıf birini rahatlıkla etkileyebilecek kıvrak konuşması bitince, bu modern kesimli mantonun irtica ile bir ilişkisi olmadığını, böyle saçma bir iddiayı dikkate bile alamayacağını, en az annesi kadar kararlı ve etkili bir şekilde söylemişti. Mükerrerem Hanım sonucundan emin olduğu konuşması başarısızlıkla sonuçlanınca, bu defa da, her zaman yaptığı gibi, çocuklarını gönlüne göre yetiştiremediğinden, ama bunun, onların değil kendisinin ve kocasının kabahati oluşundan yakınmıştı. Aralarında ne zaman bir anlaşmazlık çıksa, Selda annesinin hep bu minval üzere devam eden sözlerine cevap vermez, sarkmaya yüz tutmuş beyaz yanaklarını öper, böylece aralarındaki anlaşmazlık şekil almaya fırsat bulamadan kaybolur giderdi.

Annesiyle babası artık İzmirliydi, hayatlarından çok memnundular. Çabucak alıştıkları şehrin bütün girdisini çıktısını öğrenmişler, orada doğmuş kadar oralı olmuşlar ve başka ülkeleri görmedikleri halde, dünyada yaşanacak en güzel yerin

İzmir olduğuna karar vermişlerdi. Selda bunun ne kadar hızlı yaşanmış bir süreç olduğunu düşündü koltuğuna yerleşirken.

İzmir'e taşınma hikâyesi anne babasının Ege gezisine çıkmalarıyla başlamıştı. Babası albaylığa terfi ettiği yıl aldığı ve hâlâ kullandığı Opel marka arabasını uzun kontrollerden geçirtmiş, pikniğe gidildiğinde çok işe yarayan buzluğu yiyecek içeceklerle doldurmuş, Selda'nın "baba temmuzdayız" demesine rağmen "ihtiyatı elden bırakmayarak" bagaja iki hırkayla bir battaniye koymuş, "Hadi hanım marş marş!" deyip çıkmıştı yola. Annesiyle babası uzun yıllardan beri ilk kez baş başa tatile çıkıyorlardı. Bu gezi sırasında, vaktiyle Kayseri'de birlikte görev yaptıkları Osman Albay'ın İzmir'de denize nazır evlerine de misafir olmuşlardı. Osman Albay her bayram gönderdiği tebrik kartlarında, bilmem kaç sokak, bilmem kaç numara şeklinde, asker ruhuna yakışan bir adresi olan evlerinde onları ağırlamak istediklerini ısrarla belirtir, Doğan Albay'ı, sayın eşini ve kıymetli çocuklarını mutlaka İzmir'e beklediklerini yazardı.

Doğan Bey ve Mükerrerem Hanım, Osman Albayların denize nazır apartmanlarını görüp bugüne kadar tadını çıkarmaya fırsat bulamadıkları bu şehrin rahatlığına vurulunca, apar topar İzmir'e yerleşmeye karar vermişlerdi. Bu kararlarında Osman Beylerin yanlarındaki apartmanın üçüncü katında, geniş balkonlu, denize bakan, çok güzel bir dairenin uygun fiyata satılık olmasının yanı sıra, Selda'nın pek bayılmadığı Muzaffer Dayısının her yıl biraz daha zengin olarak, bir öncekinden daha lüks bir eve geçmesinin de etkisi vardı. Babası Kadıköy çarşısında yüzüne bakılmayan yaşlı bir adam olmaya alışamamış, oturdukları apartmanın dışı, tüccar, sigortacı sakinlerinden de hiç hoşlanmamıştı. Sabahları birlikte Kadıköy İskelesi'ne kadar yürüyeceği bir arkadaşı bile yoktu. Oysa Osman Albayların oturduğu sitenin sakinlerinin çoğu emekli asker aileleriydi. Onların sabahları kadınlı erkekli yürüyüş yaptıklarını, akşamüstleri arabalarına atladıkları gibi Alsancak'a çay içmeye gittiklerini görünce, bu şehrin, daha doğrusu asker kökenli bu

sivil ortamın tam onlara göre olduğunu anlamışlar, taşınmaya karar vermişler, daha yeni tadilat yaptırdıkları evlerini bunca masrafa rağmen satılığa çıkarıp umduklarından da iyi bir fiyata satınca, fuar kapanmadan İzmir'e yerleşmişlerdi.

Selda bu kadar kolay şehir değiştirmelerine şaşırmişti. Ama bunun, onlar için bir hayat pratiği olduğunu çabuk hatırladı. Hayatları farklı şehirlerde, ama hep aynı çevre içinde geçmişti. İklimden ve doğadan başka bir şey değişmiyordu onlar için. Bir şehre, hatta bir mekâna bağlanmak fikrinden çok uzaktılar. Aslında ait oldukları yere taşınmışlardı.

Her anne baba gibi onlar da kızlarının yakınlarında olmasını isterler, Selda'yı İzmir'e yerleşmesi ve tayinini İzmir Radyosu'na istemesi için ikna etmeye çalışırlar; Selda İstanbul'a duyduğu sevgiden söz eder ve babası bunu hiç anlamadığını söylerdi. Selda için yıllardır malumdu bu, evet, bayrağın dalgalandığı her yer vatandı ve bütün şehirlerimiz güzeldi. "Ama," derdi babası, "artık emekli olduğumuza göre..." Yaşadıkları şehirde rahatlık ve sükûnet aramak haklarıydı, güzel İzmir'de de bunu fazlasıyla buluyorlardı.

Onu şaşırtan, taşınmaktan yorulduğunu söyleyen ve artık bir şehre yerleşmek isteyen annesinin nihayet İstanbul'a yerleşmişken, kurduğu düzeni altüst etmeyi göze alarak inanılmaz bir hızla evi toparlaması ve taşınılır hale getirmesiydi. Oysa günlerce kocasına, kızına, kocasının hoşlanmadığı kardeşi Muzaffer'in hiç kimsenin hoşlanmadığı karısı Nigâr'a, Nigâr'ın yeni moda evlerden pek anlayan gelinine, hatta evmiş, mobilyaymış, böyle şeylerle hiç ilgilenmeyen Ümit'e bile göstererek, uzun kararsızlıklardan sonra seçtiği malzemelerle baştan başa yenilenmişti ev. Gerçi bu hummalı tadilatın başında yaşanan bir tatsızlık Mükerrerem Hanım'ın kardeşiyle arasının açılmasına neden olunca biraz pahalıya patlamıştı. Ne parkeden ne boyadan anlayan, bu tür işleri yıllarca emirlerine yaptırmış olan Doğan Bey hiç gitmediği dükkânlara gitmek, inşaat işinin inceliklerini öğrenmek zorunda kalmış, yüzüne gülen her ustaya inanıp

hepsinden kazık yemişti.

Doğan Bey kayınbiraderinin şerefli mesleğini değilse bile, bu mesleğin emekliliğini aşağılayan imalarından, açgözlülüğünden, zenginliğini rahatsız edici biçimde göstermesinden tiksiniyordu. Muzaffer sözde iyilik yapmak, yardımcı olmak istemiş, eski bir apartmanda bulunan mütevazı dairelerini yenilemek isteyen ablasına, eniştesine gizlemeye çalışmadığı bir küçümseme ile ucuz yollu malzemeyi bizzat satmayı teklif edince kıyamet kopmuştu. Ticaret denen şeyden zerrece hazzetmeyen ve gözü doymaz kayınbiraderinden ticaretten başka bir laf duymayan Doğan Bey, dudakları titreye titreye, kimsenin sadakasına muhtaç olmadıklarını söylemiş, Mükerrer Hanım da kardeşi kendilerine ucuz, kalitesiz malzemeyi layık gördüğü için çok kırılmıştı. Birbirlerine küsmüşlerdi. Selda anne babasına her gittiğinde konu baştan alınıyor, annesi kısacık boyuyla abuk sabuk şeyler giyip gülünç olduğunun farkına varmayan rezil bir kadının kardeşinin iyi ahlakını bozduğunu iddia ediyor, babası ise bütün suçu Nigâr'a yükleyip kardeşini koruduğu için karısına kızıyor, Muzaffer'in de en az karısı kadar açgözlü ve görgüsüz olduğunu söylüyordu.

Çok sürmedi, geniş aile kurumunun idamesi gereği fırtına dindi. Küse barışa yaşamaya alışmış Muzaffer yanlış anlaşıldığını söyleyerek eniştesinin elini öptü, rahatça özür diledi, pek aldıracağı yoktu aslında bu küsmeye, büyüklere de affetmek düştüğünden görüşmeye devam ettiler. Ama sonunda bu zenginliğin yarattığı eziklikle başetmektense, uzaklaşmaya, kendilerine benzeyen insanlar arasında yaşamaya karar verdiler. Böylece Selda da aile ilişkilerinin yarattığı saçma gerginlikten kurtulmuş oldu.

Tren şehrin içinden çıkıp banliyölere doğru yol alırken, annesinin yeni evinde terlikle değil, ayakkabıyla dolaştığını, misafirlerini ağırlarken yeni eviyle gurur duyduğunu düşündü. Artık bu türden küçük mutluluklarla avunacak yaşta ve durumdaydı. Karı koca çocuklarını büyütmüşler, okutmuşlar, ikisinin

de hatırı sayılır mesleklere sahip olmalarını sağlamışlardı. Annesi Ümit'in boşanmasının etkisinden de çıkmış, burnunun dikine yaşayan oğluyla uğraşmaktan vazgeçmişti. Artık annesi için mutluluk, kek kokulu güzel evinde, yaşadığı rahat hayatın içindeydi.

Anne babasını düşünürken birden kendi evini özledi Selda. Başkalarının dar bir sokağa baktığı için boğucu bulduğu, nohut oda bakla sofa evine varmasına az kalmıştı, sevindi. Oysa annesi ağlamaklı olmuştu Selda'nın kendi başına yaşamak için tuttuğu evi ilk gördüğünde. "Vah kızım vah," demişti. "Buralara mı layıktın sen?"

Selda dar bir sokağa bakmayı tercih ediyordu. Böylece dışarıda varlığını belli eden hayat aklını çelmiyor, kendiyle kalıyordu. Evinde oturup pencereden bakanlardan değildi ki, niye ille de bir manzarası olsun? Evimi mi, yalnızlığı mı seviyorum, diye düşünürdü bazen, karar veremezdi. Kimsenin evinde kalmaktan hoşlanmazdı. Abisi geçen kış ağır bir grip yüzünden yatağa düşünce, gelip kendisine bakmasını rica etmişti. Ümit'in kendine göre bir kişiliği olduğu inkâr edilemeyen, ama inanılmayacak kadar dağınık, hatta pis evinde, geniş pencerelerden gökyüzüne baka baka bir gece geçirdikten sonra yalvarmıştı "Sana kendi evimde bakayım," diye.

Ümit hemen kabul etmişti bu teklifi. Bakılmak, biraz ihtimam görmek istiyordu anlaşılan. Bir taksiye atladıkları gibi Selda'nın evine gitmişlerdi. Ümit hemen salondaki kanepeye yerleşmişti. Televizyon seyretmiş, kitap okumuş, geceleri horlamış, Selda'dan portakal suyu sıkmasını, çay, çorba yapmasını istemişti. İyileşmiş olduğu halde böyle ekmek elden su gölden yaşamak hoşuna gittiği için bir hafta kalmıştı. Bu bir hafta Selda'yı epeyce yormuşsa da, kardeşliklerine iyi gelmişti. Ümit geçenlerde Mutlu'ya rastladığını söylemişti. Oturup konuştuklarını, artık her şeyin tümüyle bitmiş olduğunu anladığını anlatmıştı, bütün arkadaşlarının boşandığını, kimsenin evliliğini yürütemediğini... Selda'ya hayatında biri olup olmadı-

ğını sormuştu. İlk kez konuşuyorlardı bunları. Selda “Yok,” demişti, biraz buruk. Güzel bir haftaydı, çok yağmur yağmıştı.

Şimdi sıcak evinde camlar buğulanmış olmalıydı, çiçeklerin yeşilleri hafif solgun. Evinin en konforlu eşyası olan geniş kanepesi, yastıkları, kitaplığı burnunda tüttü. Eve varınca önce bir banyo yapacak, sıcak bir şeyler içecek ve çalışma masasına oturacaktı. Horhor’da bir eskicide görür görmez bayıldığı, neredeyse bir aylık maaşını hemen çıkarıp vererek aldığı görkemli çalışma masası pek rahat sayılmazdı, dardı, alçaktı, şöyle geniş ferah bir masa değildi, ama sevmişti bir kere. Ümit böyle rahatsız bir masa için dünyanın parasını vermesinin salaklık olduğunu söylemiş, sonra kardeşini kırdığını görünce “Ben anlamam böyle güzel şeylerden, zevk sahibi olan sensin,” diyerek gönlünü almıştı.

Kâğıtlar, notlar, kitaplar masanın üstünde onu bekliyordu. Denetime gidecek program akışı, konular, alıntı yapılacak metinler. “Hayat ve Biz”in yayınlanacak bölümleri için yaptığı hazırlığı gözden geçirecekti. Bir süredir aklından pek az çıkarabildiği Şebnem’i hatırladı yine. Bu adla birlikte ilgili ilgisiz bir yığın anı günlerdir zihnine hücum ediyordu. Başlangıçta bundan rahatsız olmamıştı; geçmişine yaptığı yumuşak bir yolculuktu bu hatırlamalar. Ama giderek sertleşiyordu. Hüzünlü anıların pek yer almadığı geçmiş, onu başka insanların hayatlarına, hatta doğrudan insanın kendisine yöneltiyordu. Örneğin Şebnem’e.

Onu son gördüğünde, hâlâ bir çocuk olduğunu düşünmüştü. Tam o çizgide, bir adım atsa genç kız olacak. İri, güzel gözleriyle Selda’nın eşyalarına bakışında, yatağa sırtüstü uzanıp bir şeyler anlatışında Selda’ya fazla cesur gelen bir maceraperestlik, dünyaya bir tekme vurmuşluk okunuyordu. Selda kalbinin bir köşesinde duran, ölmeyecek kadar beslediği gizli bir kimliğin benzerini görmüştü onda. Ama yıllar geçerken o gizli kimliği, bazı geceler rüyasına giren başka bir insan halindeki kendini öldürmüştü. Şimdi geçmiş arkasında böyle, içi boş, ama

kapalı bir kutu gibi duruyordu.

Şebnem'in çıplak resimlerine hayretle bakarken annesinininkine müthiş benzeyen güzel yüzünde tarif edilmesi zor, başkaldırıya benzeyen bir şey görmüştü. Saldırgan bir duygu ya da öfke yoktu, ama her şeyi yok sayan bakışlarında sakın bir nefret okunuyordu. Hiçbir şeyi takmadan hayatına biçim vermiş bir kadın vardı bu fotoğraflarda. Birlikte geçirdikleri bir öğleden sonranın zihninde bıraktığı izler, Selda'nın bu meydan okumayı hemen tanımasına yol açmıştı. O karlı günü her hatırladığında, hayatında önemli bir yer tutmayan bu kızı neden tümüyle unutamadığını kendine sorar, her şeye kafa tutmaya hazır bu genç karakterdeki vahşi cesareti hatırlar, takdir etmeli mi etmemeli mi karar veremezdi.

Yıllar sonra Şebnem'in bir yanıyla acıtıcı çıplaklığına bakarken aynı başkaldırıyı ve cesareti görüp belli belirsiz kıskanmış, ama bu defa zihni başka yere sıçramış, geçmişinin boş bir teneke kutu kadar zavallı olduğunu dehşetle farketmiş; bunu, hep başkalarının, ailesinin, okuduğu okulların, önemsedığı insanların doğrularını kabul ederek yaşamasına bağlamıştı. Başkalarının doğrularını bu kadar benimsemek, hayatını bir dersler silsilesi haline getirmişti sonunda. Güzelliği göz ardı edilemeyen bu bir dizi fotoğrafta Şebnem'in cinsel çağrışımlarla yüklü bedeninden çok, aklından geçenleri görmüştü. Şebnem öyle bakıyordu ki objektife, her noktasından şehvet taşıyan bu fotoğrafların hayattaki gerçek anlamını neredeyse inkâr ediyordu. Selda o gün, o gözlerde okunacak bir şey kalmadıktan sonra Şebnem'in yaptığı şey üstüne düşünmeye başlayabildi.

Bir ay kadar önce radyoevindeki masasında bir not bulmuştu: "Şebnem diye biri aradı." Bir dinleyici ya da eski bir okul arkadaşı sandığı için üstünde durmamış, soyadını bırakmak lütfunda bulunmayan arkadaş çok istiyorsa bir daha arasın, diye düşünmüştü.

Küçük hayatların olağan duygularını, büyük romanlara, görkemli filmlere konu olmayacak kadar küçük sevgi ve umut

kırıntılarını bir araya getirip küçük, şiirli metinler hazırlıyor; ayrıntılarda takılıp kalan küçük sevinçleri dinleyicilerine hatırlatıyordu. Musluğa ağzını dayayıp su içmenin zevkinden kar tatillerine kadar hayatı yapan yığınla küçük şeyi işlemiştii programında. Eski bir arkadaşın yıllar sonra arayıp merhaba demesini de bu küçücük ayrıntılar listesine kattığı için, radyoevinin geniş mermer merdivenlerinden inerken, nice zaman sonra karşılaşan eski dostların hüznünlü buluşmalarını gelecek programlarda konu etmeyi düşünmüştü.

Anlatmak istediğı şey, içtenlikle yaşanmış kısa bir dostluğun, yıllar sonra, çok kısa bir süre için tazelenmesiydi. Herkesin hayatında buna benzer, garip bir sevince yol açan karşılaşmalar oluyor, ama o sevinç çok kısa sürüyordu. Hayat insanı değiştiriyordu, kimse olduğu gibi kalmıyor, değişiyor, eski arkadaş yeni yola uymuyordu.

Tekrar arayacak olursa, telefonda yıllar öncesinde kalmış bir arkadaşının neşeli sesini duyacağını sanıyordu. Görüşmeye karar verecekler, bir yerde buluşacaklardı. Sonra bir zamanlar onları birbirlerine bağlamış olan büyü farkına varmadan solmuş, kaybolmuş olacak; yersiz sorular, kısa ve temkinli cevaplar, karşılıklı birbirini incelemelerle zaman geçip gidecek; iki arkadaş, vaktiyle onları birbirlerine bağlamış olan şeyin ne olduğunu düşünüp duracaklardı havadan sudan konuşurlarken. Eski dostluğun anılarına gölge düşecek ve kurtulmak istedikleri bir tortu kalacaktı geriye.

Ama öyle olmamıştı.

Selahattin Enişte'nin yeğeni tarihçi Mesut Abi ve onun arkadaşlarıyla, yeni keşfettikleri bir meyhanede içmişlerdi bir gece önce. Selda kendini sık sık gergin hissetse de güzel bir gece olmuştu. Hararetli tartışmalar yapılmış, Mesut Abi ilginç şeyler anlatmıştı. Gecenin bir yarısında meyhaneden çıkmışlar, kahve içmek için rüzgâra karşı yürüyerek başka bir yere gitmişlerdi. Selda bu rüzgârın kendisini hasta edeceğini tahmin etmiş, ettiği gibi olmuş, ertesi gün hasta hasta işe gelmişti.

Önünde denetime gidecek kâğıtlar, son okumayı yapıyordu. Hiç sevmediği halde, boğazını yumuşatsın diye kendine bir ıhlamur ısmarlamış, ahizeyi kapar kapamaz çalan telefonun çayocağından geldiğini sanarak açtığında bir ses Selda'yla görüşmek istediğini söylemişti.

“Ben Şebnem,” demişti ses ve eklemişti: “Kolsuz Cavit’in kızı.”

Selda'nın sessizliği, Kolsuz Cavit'in kim olduğunu düşünme anının sessizliği değil; onu aşklarla, kavgalarla, kırgınlıklarla dolu zamanlara götüren bir sessizlikti.

“Geçen gece seni dinledim radyoda,” diye başlamıştı Şebnem. Başlangıçta sesi sıcaktı, yakınlaşmak istiyor gibiydi. Ama sözlerindeki yapay naziklik hızla kaybolmuş, dünyaya tekme vurmuş bir kadının sesi olmuştu. Sesinin tonu kadar sözleri de katılaşıyor, acıtıyordu. Şebnem tuhaf bir yerden girmişti konuşmaya. Geçmişte kalan şeyleri sevmediğini, bu yüzden de pek radyo dinlemediğini, radyonun ona aileyi hatırlattığını söylemişti.

“Ama geçen gece nedense radyoyu açtım,” demişti. “Belki de televizyonun karşısına geçmiş, gece gündüz içen Cavit'in hali dokunmuştur, bilmiyorum.”

Şebnem babasından, Cavit, Kolsuz Cavit diyerek, garip bir biçimde söz ediyor, nefret ile acımayı bir arada sunuyordu. Bu ifadedeki sahicilik, nefret ile acımanın sahte değil, hakiki oluşu korkutucuydu.

Şebnem radyoyu kapattıktan sonra babasının yanına gitmek istediğini söylemişti.

“Ona ‘bu son fasıl baba’ demek istedim.”

Bu sözler Selda'yı ürpertmişti. Şebnem babasının ölümüne yaklaştığını mı ima ediyordu, ona acıyor muydu, seviyor muydu, anlayamamıştı.

Konuşma bu kadarla kalmadı. Selda'nın nasılsın, neler yapıyorsun sorularına Şebnem, planlanmış bir konuşma izlenimi yaratan cevaplar verdi. Yalnız yaşadığını, arada bir babasının

evine geldiğini söyledi. Selda'nın sesini hemen tanıdı. Hayatımızda şiir azalıyor filan gibi bir şeyler dediğini duymuş, Selda'yı hatırlamış, aramak istemişti.

Selda böyle bir konuşmayı hiç beklemediği için şaşkındı. Şebnem ve yarattığı etki hayatından çikalı uzun zaman olmuştu. Yıllardır haber almıyordu ondan. Dikkat etti, Şebnem anne babasının nasıl olduğunu sormadı. Selda'nın da kendisine sormasına fırsat bırakmayacak şekilde kontrol altında tutuyordu konuşmayı. Derken konuşma iyice tuhaflaştı.

Şebnem aniden “Televizyona nasıl çıkabilirim?” diye sordu.

Selda konuşmanın akışının değişmesinde, Şebnem'in sözlerinde tuhaf, hatta kinli bir ton hissetti. Öyle şaşırmıştı ki, verecek cevap bulamadı. Neden sonra, televizyona hangi sıfatla çıkmak istediğini sordu. Bir filmde oynayacakmış Fikret Hakan'la, şarkı da söylüyormuş, yakında plak yapacakmış. “Seni utandırmam merak etme,” deyip bir kahkaha attı. Selda hayatında hiç bu kadar kem küm ettiğini hatırlamıyordu. Oyun mu oynuyordu, numara mı yapıyordu, kendisiyle kafa mı buluyordu Şebnem? Selda arkadaşlarını seferber edip gülünç olsun mu istiyordu, yoksa gerçekten istiyor muydu böyle bir şeyi? Anlayamadı. Kendini aptal gibi hissetti, konuşmanın kontrolünü eline geçirecek etkili bir cümle edemiyordu bir türlü.

Bu şaşırtıcı söyleşiyi bitiren Şebnem oldu. “Boşver,” dedi eğlenen bir sesle, “sesini duymak istemiştım. Hoşçakal.”

Selda ahize elinde, kalakaldı. Şebnem buydu. O kız çocuğu büyümüş, ama karakterin kemiği aynı kalmıştı. Yıllar sonra umulmadık bir biçimde karşısına çıkan Şebnem zihnini allak bullak etmeyi, onu şaşırtıp öylece bırakmayı yine başarmıştı.

Hayatı hazin bir şekilde oradan oraya savrularak geçen, anne babası tarafından sık sık akraba yanlarında, okul yatakhanelerinde, orda burda bırakılan, hatta unutilan, Selda'nın her ayrıntısıyla ailesinin biricik kızı olduğunu belli eden odasını

gördüğünde “Benim böyle bir odam olmadı,” diyen, sonra bu sözlerin içindeki kıskançlığı ve ezikliği dışa vurmuş olmasından korkarak, küçümser bir tonla “Çok kız odası bu,” diye ekleyerek gülen o genç kız; başarılı, parlak, imrenilesi Selda’ya kendini hatırlatmış, yaşıyorum demek istemişti.

Koltuğunu arkaya yatırıp gözlerini kapadı. Tren tıkırdayarak gidiyor, kar şiddetini artırıyor ve gökyüzü ağır bulutlarla kararıyordu. Küçük çocuklar bu uzun yolculuğun daha başında sıkılmışlar, koridorda gezinmeye başlamışlardı bile. Tek kişilik tarafta oturduğu için şanslı olduğunu düşündü. Kimsenin lüzumsuz sohbetini çekecek hali yoktu.

Buz tuttukları için beyaz, ışıltılı, acayip heykeller gibi parlayan ağaçların tren yolu boyunca dizilişine ve trenin rüzgârıyla savruluşuna baktı. Uçsuz bucaksız bir beyazlık içindeydi dünya. Hülya Hala’yla Şebnem’in ansızın geldikleri ve anne babasının çok şaşırdıkları gün, yine böyle karlı buzlu, çok soğuk bir İstanbul günüydü. Balmumcu’daki lojmanlarda oturuyorlardı. Babası daha emekli olmamıştı. Hülya Hala kapıdan girer girmez yakınlık ve neşe rüzgârları estirmiş, aradan yıllar geçmemiş, bir yığın şey olmamış, birbirlerinin izlerini kaybetmemişler de, daha dün yine bu evde beraberlermiş gibi teklifsiz, rahat, sıcak davranmış, onları bulmasını sağlayan hoş tesadüf, Lami’ye nasıl rastladığını cıvıltılı sesiyle anlatmıştı.

Cuma günü Şebnem’i okuldan almış, bir terzi arkadaşının Kuşdili’ndeki atölyesine gitmişti. Yarım saat oturmuşlar, model karıştırıp çene çalmışlar, hava kararırken kalkmışlardı. Yolda gözüne bir eczane ilişince, saç boyası almak için içeri girmiş, çıkarken, bir sesin arkasından “Hülya!” diye seslendiğini duymuştu. Yıllardır görmediği Lami’ydi bu. Çok şaşırmıştı. Sevincinden ne yapacağını bilememişti. Ondan öğrenmişti Doğan Abisinin İstanbul’da oturduğunu, hemen adreslerini almış, kalkıp gelmişti işte.

Hülya Hala, babasının teyze kızıydı. Daha bebekken anne babası Erzincan depreminde ölünce, babaannesinin bu

öksüz ve yetim yeğenini yanına aldığını annesinden öğrenmişti Selda. Hülya Hala ilkokul çağına kadar babaannesinin sevgisi kıt, disiplinli düzeni içinde yaşamış, sonraki yılları sık sık öbür teyzesinin ya da Erzincan'da oturan amcasının yanında geçirmiş, yaşı tutar tutmaz hemşirelik okuluna yatılı verilerek baştan savılmıştı. Bir felaketle hayatı altüst olmuştu kadının sonunda. Aile, güzelliğiyle herkesi tedirgin eden bu teyze kızından uzaklaşmış, onu kendi kaderine terketmişti.

Ama Lami Amca ailenin diğer üyelerinin aksine, her zaman teyze kızının tarafını tutmuş, Cavit Enişte'nin kolunun koptuğu kazanın üstünden yirmi yıla yakın bir zaman geçmesine rağmen, aile arasında bu konu her açıldığında, "Hülya'nın yerinde hangi kadın olsa, aynı şeyi yapardı," demekten usanmamıştı. Selda, ince ruhlu suskun amcasının Hülya Hala'ya hâlâ âşık olduğundan emindi. Ne zaman Hülya Hala'dan söz açılrsa, mermer beyazlığındaki yüzde hüznünlü bir değişme olurdu. Selda böyle zamanlarda Lami Amcasının kimsenin yüzüne doğrudan bakmadığını, sanki benliğinin odadan çıkıp gittiğini, titreyen parmaklarının dudaklarına, burnunun ucuna dokunduğunu farkederek, bütün bu tedirgin hareketlerin hâlâ yanan bir ateşi ele verdiğini aklından geçirirdi.

Bu muhtemel aşk aile içinde hiç sözü edilmeyen; utanç, günah, vicdan azabı gibi saklanan bir şüphe; dolaşık konuşmaların ana temasıydı. Aile üyeleri kafalarından geçen bu düşünceyi hiçbir zaman açıkça konuşmamışlar, böyle bir ihtimal yokmuş gibi davranmışlardı. Bir keresinde Selda'nın saflığı tutmuş, ailenin en çok konuşan üyesi olan Lamia Halasına bundan bahsetmişti. Şiddetli bir tepki göstermişti halası. Kardeşinin Hülya'ya belki gençliğinde, gelgeç bir ilgi duymuş olabileceğini, ama ortada aşk maşk olmadığını, birlikte büyüdüklerini, Lami'nin bugüne kadar evlenmemesinin sebebinin Hülya değil, gönlüne göre birine rastlamaması olduğunu giderek sertleşen bir üslupla söylemiş, böyle şeyleri sormaya cüret ettiği için Selda'yı azarlamıştı. Selda Kartal'da, denize nazır, kutu gibi bir evde,

odadan odaya dolaşarak yaşayan ve en büyük özelliği kendini hatırlatmak için sık sık yalan söylemek olan Lamia Halasının, kendinden iki yaş küçük ve kendinden çok daha güzel olan Hülya Hala'yı hiç sevmediğini, onu yıllarca kıskanmış olduğunu böylece anlamıştı.

Annesinin anlattıklarına göre, ailenin, daha doğrusu Lamia Hala'nın Hülya Hala'ya olan nefreti çok eskilere dayanıyordu. Bir yaz tatili sırasında, onlarda kalırlarken kayınpederinin sözleri Mükerrerem Hanım'ı hayrete düşürmüştü. Sözde açık fikirli, aydın bir insandı İsmail Bey. Ama rivayetler veya ihtimaller hakkında olmuş gibi fikir yürütebiliyordu.

“Şu tatil bitse de Hülya hayırlısıyla okula dönse,” demişti başında büyük bir dert varmış gibi. “Anneniz diken üstünde. Kızın Lami'de gözü var, bir gece oğlanın odasına girecek diye ödümüz kopuyor.”

“Nerden çıkarıyorsunuz bunları? Ne biçim düşünceler bunlar?” diye itiraz etmişti Doğan Bey.

Ama Nezaket Hanım atılmıştı hemen, sanki öz yeğeninden değil, aileye sızmış bir düşmandan söz ediyordu. “Bir de Lamia'ya sor bakalım. Neler görmüş, nelere şahit olmuş?”

Mükerrerem Hanım “Gençlikte olur böyle şeyler,” diyecekken, bu lekeleyici yalanın kaynağının pek de hazzetmediği görümcesi olduğunu birden anlayarak susmuştu.

Annesinin Selda'ya anlattığı bu eski hikâye Lamia Hala'nın içini kurutan nefretin başlangıcını bir parça aydınlatıyordu. Zaten hep parça parça, hep kıyısından köşesinden anlatılan bir karakterdi Hülya Hala. Olmadık zamanlarda söz ona gelirdi. Selda o telefon konuşmasıyla birlikte harekete geçen anılar silsilesini artık daha iyi hatırlıyor ve Hülya Hala'nın hepsinin ruhunda hatırasını bırakmış olduğunu anlıyordu.

İzini çoktan kaybettikleri şanssız bir kadının hâlâ canlı hatırası ailenin peşini bırakmıyor gibiydi. Bir akşam ordan burdan konuşulurken söz yine Hülya Hala'ya gelmiş, annesinin adalet duyguları depreşmişti.

“Hülya’ya haksızlık ettiniz,” demişti. “Tek suçu güzel olmaktı kızın. Ne yapsaydı? O çekilmez kocaya ölene kadar katlansa mıydı?”

Babası “Bayılıyorsun bu mevzuyu açmaya,” demişti. “Senelerdir konuşa konuşa bitiremedin. Hülya’yı düşüneceğine kendi çocuklarını düşün.”

Ümit’in boşanma meselesinin en alevli zamanıydı. Annesi alınmıştı bu söze “Ne var?” demişti. “Boşanmak ayıp mı?” Babası konuyu uzatmamış, gözlerini televizyona dikmişti. Annesi Selda’ya eğilip “Öz yeğenini istemedi evinde!” demişti kayınvalidesi için. “Hülya’nın güzelliği delirtti hepsini.”

O akşam annesinin bu sözlerinde derin bir memnuniyet hissetmişti Selda. Ne de olsa aileye dışardan gelen, her yanlışı, her hatayı görmeye hazır tek kadın oydu. Aslında deliren sadece halasıydı. Babaannesi kızından yana olmak zorunda kalmış, Lami her zaman gizli aşkı Hülya’yı içten içe savunmuş, babası ise yıllar içinde olup bitene kayıtsız kalmıştı.

Hülya Hala’nın güzelliğinin, pek alımlı bir tarafı olmayan Lamia Hala’nın hayatını zehirlediğini düşünüyordu Selda, burnunun dibinde erişilmez bir güzellik. Her halinde insanın kendini bakmaktan alıkoyamadığı bir ahenk vardı. Şebnem de annesine benziyordu, en az onun kadar güzeldi, insan gözlerini alamıyordu. Ama Hülya Hala’nın hareketlerindeki ahenk, Şebnem’de yerini çabucak anlaşılması güç bir nefretin ince hatlarına bırakıyordu.

Hülya Hala hayatını istediği gibi yaşamış, sevdiği adamla hem onun, hem kendi ailesinin muhalefetine rağmen evlenmiş, aynı adamdan yine her iki tarafın muhalefetine rağmen ayrılmıştı. Kimsenin sözünü dinlememişti. Bilgiç nasihatlere, akıl vermelere, hatta hafif yollu azarlamalara kulak asmamıştı. Kimseyi takmayan hali, başına buyruk oluşu, birbirlerinin sözünü kutsal söz gibi dinler görünen, kendi ahlaklarına tapınan bu ailenin, özellikle Lamia Halasının onu dışlamalarına yol açmıştı. Hülya Hala da bu uzaklaşmayı

sezince kimseyi arayıp sormamış, ortadan kaybolmuştu.

Ama insanı öyle büyüleyen, etki altına alan bir hali vardı ki, bir kış günü çıkıp gelmiş, yıllardır görünmeyen, arayıp sormayan o değilmiş gibi kendi havasını estirmiş, arkasında rüzgârını bırakarak çekip gitmişti. Selda o ziyaretin tekrarını çok beklemişti, ama Hülya Hala'ydı bu, kendi rüzgârının kendi uçuşan yaprağı, gelmemişti bir daha.

IV

Izgarada pişen köftelerin, kekikli pirzolaların kokusu, mutfağın açık penceresinden uçup gidiyordu. Şükrü ağzında sigarası, koca bir peynir kalıbını dilimlemeye başladı. Mustafa aynı hikâyeyi anlatıyordu yine, karlı ormanlarla kaplı dağların arasında her kış unutulmuş köyünü, köyündeki taş evlerin içini. Yıllar önce terketmişti haritalara geçmemiş küçük gölü kışın buz tutan köyü. Arkasında güneş doğan mor dağları bırakıp İstanbul'a geldiklerinde çocuktur. Kısmetine aşçı yamaklığı düşmüş, çabuk öğrenmişti işi. Sevmiştir de. Yine de "Bir emekli olayım, köye döneceğiz," diyordu, "köy gibisi yok." Bünyamin kulak misafiri oldu. Köye dönmek fikri sabit haline gelmişti Mustafa'da, gerçekleşmeyecek bir hayal. O da biliyordu gerçekleşmeyeceğini. "Ben gitsem de çoluk çocuk gelmez," diyordu, "onlar artık buralı." Ama böyle bir düşünle yaşamayı da seviyordu. Azeri ağzı bir türkü söylemeye başladı, köfteleri ızgaradan topladı, tabaklara yerleştirdi. Yanlarına biraz pilav, iki üç kızarmış patates koydu.

Vagonlara çay kahve servisini bitiren Abdülkadir restorana girdi. Bünyamin onu görünce seslenip iş buyurdu. Bu tembel herifi yolculuğun sonuna kadar Erol'un karşısında sigara içerek oturtmaya hiç niyeti yoktu. İzzet masalara ekmek götürürken, Mustafa tavuk parçalarını ızgaraya dizerken, Şükrü sigara dumanı kaçmış gözünü ovuştururken, yolcuların kimi aç, kimi tok, kimi mutlu, kimi keyifsizken, tren yuvasına giden bir karınca gibi telaşlı ilerlerken, Bünyamin, gittikçe şiddetini artıran kara bakarak, Cennet'i ve günahı kadar sevmediği Garo'yu düşünüyordu.

İki yıldır evliydi Cennet'le. Kumkapı'da oturdukları daire sadece üç küçük oda, bir kişinin zor sığıdığı bir mutfak, kurnasını doldurup yıkandıkları küçük bir banyodan ibaretti. Apartman ya karnabahar ya sirke kokardı, çöpler çöp kamyonunun geçmesini beklerken kurtlanırdı, eski püskü bir yığın

ayakkabı kapı önlerinde yığılı olur, merdivenleri çıkarken apartman otomatığı genellikle yanmadığı için ayağına dolanırdı. Hep bir gün bu sefil apartmandan kurtulmayı isterdi Bünyamin, şöyle kaloriferli bir site dairesine geçmeyi.

Ama bu yoksul, mutsuz apartman meyveleri, rüzgârı, bereketli mutluluğu ile yaz geldiğinde canlanırdı. Yazın yalnızca Bünyamin'in oturduğu apartman değil, bütün Kumkapı canlanırdı. Floresan lambalar oturdukları odayı bembeyaz aydınlatır, bütün camlar ardına kadar açılır, iki sandalye sığmayan balkondan deniz görünüyormuş gibi olurdu. Deniz görünmüyordu ama yaz mevsimi öyle büyüleyiciydi ki, biraz uğraşsalar görünüverecekti sanki.

Cennet, Garo'nun kız kardeşi Anahit'le yakın arkadaşı. Bünyamin karısının permalı saçlarını düşündü. Eskiden o yumuşak, dalgalı saçları çok sever, okşar, koklardı. O zamanlar Cennet'in saçları daha parlak, daha ipeksi gelirdi ona.

Anahit Meryem Ana Kilisesi'nin bitişiğindeki Bezciyan Ermeni Ortaokulu'nda çalışıyordu. Patrikhanenin tam karşısındaydı okul. Cennet'le Anahit'in tanışmaları eskiydi. Bünyamin Cennet'in hayatına Anahit'ten sonra girmişti. Cennet bir aralar kilisenin bitişiğindeki Kumkapı Fakirler Kolu Dispanseri'nde çalışıyordu. Anahit şiddetli bir böbrek iltihabı geçirmiş ve sık sık dispansere muayeneye gelmişti. O sıralar tanışmışlar ve samimi olmuşlardı. Mesailerini bitince çıkarlar, çekirdek alıp Yenikapı sahiline inerlerdi. Anahit Cennet'ten beş altı yaş büyüktü ama iyi anlaşıyorlardı. Cennet dispanserinde bir doktorla kavga edince işinden atılmış, Gedikpaşa'da bir konfeksiyon atölyesine girmişti. Ama Anahit'le arkadaşlığı devam ediyordu. Özellikle yazın, fazla mesai olmadığı günlerde Anahit ona gelirdi. Birlikte çıkarlar, Mahmutpaşa'ya, Sultanhamam'a alışverişe giderlerdi.

Bünyamin, Anahit'in nasıl da kara kuru ve çirkin bir kız olduğunu düşündü. Allah Anahit'ten esirgediği bütün güzelliği Garo'ya vermişti. Garo'nun yakışıklı yüzünü, ufak tefek, ama

biçimli vücudunu hatırladı ve hemen unutmak istedi. Garo'nun yüz hatlarındaki incelik, Anahit'te de vardı, kardeş oldukları besbelliydi. Ama bu incelik Anahit'i güzelleştirmiyor, tuhaf yerlere yerleşip onu daha da çelimsiz gösteriyordu. Anahit'in güzel bir hale sokmayı başaramadığı saçları çökmüş yüzünün iki yanında kabarıyor, Garo'nun gözlerinde de benzeri bulunan o hoş ifadeyi gizliyordu.

Bünyamin'in kardeşi Metin, Cennet'le aynı atölyede çalışıyordu tanıştıklarında. Kardeşinin yanına gidip geldiği sıralarda, başı beyaz yemeniyle örtülü, makinenin başında oturan, o gün hangi renk kumaş işleniyorsa o renk toza bulanmış Cennet'i seyrederdi. Bir gün çok erken bir saatte, kardeşini görmek için atölyeye geldi. İşçiler daha yeni yeni geliyorlardı. Cennet'i ilk defa, iş dışında giydiği giysilerle gördü. Başında yemeni yoktu. Permalı saçlarını uçuştura uçuştura içeri girmiş, alnına dökülenlerin bir kısmını topladığı kelebek tokasını çıkarmış, saçlarının tamamını toplayıp yemeniyle sarmıştı.

Bünyamin Cennet'i çok beğenmişti, ama bu konfeksiyoncu kızlardan pek emin değildi. Metin "Yok," demişti, "Cennet ötekilere benzemez." Bildiği kadarıyla konuştuğu biri de yoktu. Bunun üzerine Cennet'le tanışmış, kız biraz nazlandıktan sonra, Sarayburnu'nda çay içmeyi, Hacıbozan'da iskender kebabı yemeyi kabul etmişti. Nişan takılıp iki kapılı buzdolabı, çamaşır makinesi, koltuk ve yatak odası takımı alınınca, bunca eşyayı Bünyamin'in Samatya'daki daracık evine de, Cennet'in babasının Zeytinburnu'ndaki gecekondudan bozma apartman dairesine de sığdıramayınca ev tutmaya karar vermişlerdi. Ama ev bulmak öyle kolay değildi.

Gülhane Parkı'nda oturmuşlar, semaver çaylarının gelmesini beklerlerken, Anahit, üst katlarındaki kiracının çıkacağını söylemişti. Cennet Anahit'le aynı apartmanda oturmaktan çok memnun olacaktı. "Aman Anahit," demişti, "ne yap yap, tut bize o evi." Bünyamin o gün Cennet'ten çok Anahit'in yüzüne bakmış, bu esmer ve soluk yüzde bir durgun-

luk, bir kırıklık sezmiş, Cennet'i kışkandığını sanmıştı.

Bir cumartesi günüydü. Tutacakları evin sahibi biraz rahatsız olduğu için dükkânını yardımcılara bırakmış, evine gitmişti. O günü hatırladığında, Anahit'in kararlılığına ve inatçılığına şaşıyordu. Adamın ev adresini aldığı gibi, Bünyamin'i de sürükleyerek dükkândan çıkmış, gelen ilk Topkapı otobüsüne atlamışlardı. Bünyamin'e kalsa adamı yerinde bulamadığı için vazgeçer ya da evine gitmeye üşenirdi. Şehremini'de otobüsten indiler. Anahit evi eliyle koymuş gibi buldu. Kapıyı açan, ciddi görünümlü kadına ev için görüşmeye geldiklerini söyledi. Kadın onları içeri aldı, ayaklarına terlik verip salonun yolunu gösterdi.

Beklerken, müstakbel ev sahibinin salonunu gözden geçirdi Bünyamin. Cennet'le birlikte eşya bakarlarken görüp beğendiği, ama çok pahalı oldukları için alamayacağı mobilyalarla hiç ilgisi olmayan, eski, ağırbaşlı koltuklara, sehpalara, salonun girinti çıkıntılarına yerleştirilmiş ufak konsollara, daha bir yığın ayrıntıya bakarak, ev sahibinin yeni eşya almayacak kadar cimri biri olduğundan şüphelendi. Kendine göre bir tarihi olan bu eşyanın uyumu içini kararttı. Adamın isteyeceği depozito, peşinat şu bu aklına geldi, ümitsizliğe kapıldı.

Anahit'e eğilerek, "Kalk gidelim, bu herifin evini tutamayız," diye fısıldadı.

Anahit onu sertçe dürttü. "Sen karışma, bana bırak."

Ev sahibinin karısı zarif bir tepside, şişman bardaklarda limonata getirmişti. İkisi de terbiyeli terbiyeli limonatalarını aldılar.

"Bey biraz rahatsız. Pijamalıydı da üstünü değiştiriyor, kusura bakmayın," dedi kadın, tepsi kucağında otururken. Sonra, kiralanacak ev hakkında kendisinin de sözünün geçtiğini belli etmek isteyen bir edayla "Nişanlı mısınız?" diye sordu.

Bünyamin Anahit'in kuru, soluk yüzüne baktı, garip bir ifadeyle gölgelendiğini gördü. Eski ve kırık bir hikâyenin kızın yüzünü böylesine soldurduğunu, bu umutsuzluğun da güzelleş-

mesine engel olduğunu belli belirsiz hissetti.

“Hayır,” dedi Anahit. “Bünyamin Bey’in nişanlısı benim arkadaşımıdır, kendisi çalışıyor, izin alamadı. Ben geldim onun yerine.”

Ev sahibinin karısının yüzünden bir şüphe gelip geçti. Üstüne beyaz bir gömlek, gri bir hırka giymiş, kravatını takmış olarak içeri girdi ev sahibi. İkisinin de ellerini sıkıp, “Hoş geldiniz,” dedi. Zaman geçirmeden ahret sorularına geçti. Kim, kiminle, ne zaman evleniyordu? Ne iş yapıyorlardı? Kirayı ödeyebilecek miydiler? Bünyamin’in devlet memuru olduğunu öğrenince memnun olan adam, bunca yıllık tüccarlığın verdiği tecrübeyle şartlarını sıraladı, pazarlığa pay bıraktığını da ima etti.

Anahit olmasa Bünyamin, bütün şartları kabul ederdi. Ama Anahit, ev sahibinden hiç aşağı kalmayacağını kısa sürede gösterdi. Gayet kibar bir ses tonuyla içinde duygusal kelimelerin çokça yer aldığı nutkuna başladı. Devlet Demiryolları’nda yıllardır çalışan bu dürüst ve temiz gencin evlenmek üzere olduğunu, bu zamanda yuva kurmanın kolay olmadığını anlattı ve bu namuslu gençlere yardım ederse çok sevaba gireceğini söyledi. Son sözlerini söylerken duvara kıymetli çerçeveler içinde fotoğrafların, yağlıboya manzara resimlerinin arasına usturuplu bir biçimde, muhakkak değerli, altın sırma işlemeli pembe bir kılıf içinde asılmış Kuran-ı Kerim’e gözünün ucuyla baktığı, ev sahibinin de Bünyamin’in de dikkatinden kaçmadı.

Bünyamin yüzünde her şeye hâkim olma yeteneği okunan, saçları bembeyaz adamın, Anahit’in konuşmasını dinlerken sözlere önem vermediğini hissetti. Sanki kızı dinlemiyordu da, çözmeye çalışıyordu. Bünyamin Anahit’in sözlerinin adamı hiç etkilemediğini düşündü ve evi tutamayacaklarını sandı. Ama ev sahibi Anahit’le kıyasıya bir pazarlığa girişti. Sonunda depozitoyu yarıya indirmeyi, ilk üç ay için kirayı biraz daha düşük tutmayı kabul etti. Bünyamin inanamıyor, Anahit muzaffer bir tavırla gülümsüyordu. O an kendini lüzumsuz

hissetti. Sanki evi kendisi değil Anahit tutuyordu. Doğrudan kendine yöneltilen sorulara verdiği cevaplardan başka tek kelime etmemişti.

Ev sahibi gelin hanımı da gördükten sonra kontratı yapacaklarını söyleyince, kapıya yakın bir koltukta oturmuş, konuşmalara hiç katılmadan, sessizce dinleyen, arada bir uzanıp yanındaki konsolun dantel örtülerini düzelten kadın, pazarlığın anlaşmayla sonuçlandığına karar vererek kalktı, gümüş bir tepsi içinde çikolata ikram etti. Ev sahibi, ertesi gün gelin hanımla birlikte gelmelerini rica etti.

Anahit’le Bünyamin kalktılar, teşekkür ettiler. Ev sahibi onları kapıya kadar geçirdi, ellerini sıktı, tam çıkarlarken, “Aksanınız çok hafif,” dedi Anahit’e dostça bir ifadeyle. Bünyamin kızın donmuş gibi gülümsediğini gördü. Sonra Millet Caddesi’nden aşağı, Aksaray’a doğru yürümeye başladılar.

Anahit, “Hayırlı olsun Bünyamin,” dedi.

Bünyamin o zaman yanında hızlı ve küçük adımlarla yürüyen bu geçkin kızın kara gözlerine, sivrice burnuna baktı, içi sevgiyle kabarmış bir halde, “Allah senden razı olsun Anahit,” dedi.

Sevaptır mevaptır diyerek adamı nasıl da ikna etmişti. Sevabın onların dininde var olduğunu düşündü. Evi tutmuş oldukları kafasına dank edince Anahit’i kolundan tuttuğu gibi bir büfeye soktu, yarım ekmeğe dönerle portakal suyu ısmarladı. Dönerin üstüne konmuş turşuları bir bir ağzına atarken de nasıl bir düğün istediğini anlattı.

Aksaray’da 19 Mayıs Düğün Salonu’nda yapılan, Cennet’in ailesinin şöyle böyle bulduğu, sonradan dedikodusunu yaptığı, Bünyamin’in baba vazifesi gören amcasının elinden geleni ortaya koyduğu, demiryollarındaki arkadaşlarının tamamının geldiği, Cennet’in konfeksiyoncu arkadaşlarının çelik tencere, pike, çay takımı gibi hediyeler getirdiği düğünde, Anahit, konfeksiyoncu kızlardan hiç aşağı kalmayacak kadar çok oynamış, Garo yerinden kalkmamıştı. Bünyamin düğünden

birkaç hafta önce tanıdığı Garo'nun, düğün boyunca sessizce oturup sigara içtiğini, Cennet'e çok sık baktığını görmüş, yüzündeki bu sakin, biraz üstten ifadeden hiç hoşlanmamıştı. Konfeksiyoncu kızların gidip gidip önünde oynadıkları bu adam gözüne batmıştı. Anahit'in kardeşi olduğu ve henüz yanlış bir hareketini görmediği için idare ediyordu. Onun ince ve tıraşlı yüzünü, biçimli parmaklarını, yana yatırıp taradığı parlak siyah saçlarını, yüzünü daha da güzelleştiren gülümsemesini kıskandığını, ilk kez düğünde itiraf etmişti kendine. Bu yüzden düğün gecesi umduğu kadar keyifli geçmemiş, Garo'nun varlığı yumruk gibi içine oturmuştu.

Evlenir evlenmez işten çıkarmıştı Cennet'i. Hiç itiraz etmemişti on beş yaşından beri mağazada tezgâhtarlık, dispenserde odacılık, konfeksiyon atölyesinde işçilik, yedek parça dükkânında sekreterlik, dişçi muayenehanesinde ortalıkçılık yapan kız. Tuhaf bir aşağılanma duygusu içindeydi çalışırken. Aldığı her kuruşu giyime, kuşama, makyaj malzemelerine, kuaföre harcar, kendini daha iyi, daha farklı hissetmeye çalışırdı. Bu yüzden bekârlığında babasıyla ne kavgalar etmişti. Giyim kuşamı, saç başı ona minibüste bir ayrıcalık kazandırmıyorsa da, aldığını eve vermek zorunda olan arkadaşlarının arasında kısmi bir üstünlük sağlıyordu.

Kocasının işinin devletin bir dairesinde olması, onu çok sevindirmişti. Arkadaşlarına Bünyamin'in garson olduğunu söylemiyor, "Demiryolları'nda memur," diyordu. Kocasının arkasında ikide bir maaşını kesen, fırsat ve yüz bulursa sulanan, mesai saati, şu bu tanımayan, işten atmakla tehdit eden bir patron değil, koskoca bir devlet vardı. Devlet gurur duyulacak bir arkaydı.

Her gün baştan aşağı temizlediği evinde oturup pencereden bakmak, yemek pişirmek, komşularıyla çene çalmak; dişçi muayenehanesinde kuru bir sandalyede oturup kapı açmaktan, suların akmadığı günlerde hastalara pis dişlerini fırçalasınlar diye su dökmekten, hela temizlemekten ya da günün on on iki

saati boyunca kumaş tozlarına bulanıp patronun küfürlerini dinlemekten, azarlanmaktan, hakarete uğramaktan çok daha iyiydi. Evlendikten sonra bir yıl evde oturmuş, ev işleriyle, televizyonla, komşularla oyalanmıştı. Ama çocukları olmamıştı. Oysa Bünyamin'in işi garantiliydi. Paraları az da olsa idare ediyordu. Evlerini ev kılacak varlığı Bünyamin çok istiyor, ama bir türlü olmuyordu. Gerçi Cennet pek kafasına takmıyordu bunu. Hayatından memnundu. Bezciyan Ortaokulu'nun dağılma saatlerinde, pencere pervazına koyduğu yastığa dayanıp Anahit'in gelmesini beklerdi. Anahit önce evine gider, üstünü başını değiştirdikten sonra Cennet'e gelirdi. Gelirken aldığı taze ekmekle ikindi kahvaltısı yaparlar, havadan sudan konuşurlardı.

Bir gece Cennet'i de Bünyamin'i de uyku tutmadığı bir sırada, karanlıkta yatakta konuşurlarken, Bünyamin Anahit'in bugüne kadar neden evlenmediğini sordu. Evet, güzel sayılmazdı kız, ama ne çirkinler evleniyordu, üstelik dünya iyisi bir insandı, bulamamış mıydı şöyle kendi milletinden helal süt emmiş birini? Gecenin ve aşkın verdiği hoş duygular içindeydiler. Cennet kocasına ilk kez çok yakın ve içten davrandı, Anahit'in sırrını anlattı. Sonra o sıcaklık etkisini kaybetti, ağzı sıkı Cennet, Anahit'in hüznünlü aşk hikâyesini anlattığına pişman olduğunu söyledi, yemin etmişti kimseye söylemeyeceğine dair. “Ben kimse miyim?” dedi Bünyamin, çok bozuldu.

Yıllar önce, Anahit aldığı üç kuruş maaşla hem kendini hem kardeşini geçindirmeye çalışırken, baharın ilk günleriyle birlikte, patrikhanenin önüne bir sandalye atıp oturan, yakışıklı bir adama âşık olmuştu. Adam Anahit'in aksine alabildiğine sarışındı, koyu mavi gözleri vardı. Patrikhanede çalışıyordu. Patrikhanenin sokağında oturan kadınların çoğu balkona çıkıp bu yakışıklı adamı seyrederler, aralarında onun hakkında konuşurlardı. Anahit o zamanlar gençti. Yüzünde acıklı çizgiler yoktu, güzel giyinir, kendine bakardı. Patrikhanenin önünden her geçişinde onunla göz göze geliyor, bakışıyorlardı.

Bir gün Kumkapı pazarından alışveriş ederken adamın

arkasından geldiğini farkettil. Anahit'in peşinde dolaşıyordu, bir şey aldığı yoktu. Anahit adamdan hoşlanmıştı. Birkaç gün sonra yine patrikhanenin önünden geçerken, adam sandalyesinden kalktı. Anahit de evine gideceği yerde, demiryolu köprüsünün altından geçip sahil yoluna çıktı. Balıkçı Barınağı durağında otobüs bekliyor gibi dikilmeye başladı. Yüzü yanıyordu. Adam yanına geldi, çocuksu mavi gözleriyle apaçık bakarak, adının Sadi olduğunu söyledi. Anahit'in aklından bir an, kendisi için başka bir ad, bir Müslüman adı uydurmak geçti, yapmadı. Sadi'nin birlikte yürümek teklifine cevap vermediyse de, lunaparka doğru yürürken buldu kendini. O an birlikte yürümezse, bir daha böyle bir teklifte bulunmaz gibi gelmişti. Az sonra lunaparktaki çay bahçesinde çay içiyorlardı. Rahatsız olmuştu, durmadan çevresine bakıyor, kimi kimsesi olmadığı halde, mahallesinden birileri görecekt diye korkuyordu.

Anahit annesiyle babasının trafik kazasında öldüklerini, oturdukları evden başka dikili ağaçlarının olmadığını, bir perdecinin yanında yıllarca çalışmış babasından kuru maaş bile kalmadığını, vakfın sayesinde Üsküdar'da Ermeni lisesinde yatılı okuyan kardeşine iyi kötü bakması gerektiğini, macera yaşayacak durumda olmadığını anlatmıştı. Sadi'nin de macera yaşamaya niyeti yoktu. Altı kardeşin dördüncüsüydu, annesine, babasına o bakıyordu, Anahit'i çok beğenmişti, âşık olmuştu. Ermeni olması hiç önemli değildi.

Sadi bazı geceler gizlice Anahit'in evine geliyor, gölge gibi içeri süzülürken, henüz genç ve sevgi dolu kızın yüreği korkudan duracak gibi oluyordu. Üstünde Meryem Ana'nın resmi bulunan duvara dayanmış yatakta, birbirlerine sarılmış yatarlarken, günah işlemiş olduğu için böyle huzursuz olduğunu sanıyordu Anahit. Ama bir yandan da Sadi'nin ailesiyle hâlâ konuşmamış olması, konuyu her açtığında, para biriktirdiğini söylemesi, içindeki huzursuzluğu artırıyor. Zorda kalırsa dinini bile değiştirebilirdi, Sadi için her şeyi yapardı. Ama şimdilik her hafta başka kiliseye gidiyor, günahlarından arındığı

halde, huzursuzluğundan kurtulamıyordu.

Bahar ve yaz bu aşkın heyecanıyla geçmiş, Anahit kışa doğru evlenecekleri umuduyla Garo'ya Sadi'den söz etmişti. Sadi'nin gece gelişlerini saklamak istemişti önce. Garo bir şeyler sezer gibi olup sıkıştınca her şeyi anlatmıştı. Utanç duyan bir hali yoktu. Aksine memnun, kendinden emin bakıyordu Garo'ya. Ama kardeşinin söyledikleri içine bıçak gibi saplandı. "Seni alacak sanıyorsun?" dedi Garo, ağır bir aksanla. Sonra evden çıkıp gitti.

Aynı sıralarda Sadi de ortadan kayboldu. Patrikhanenin önündeki kulübede başka bir adam oturuyordu. Anahit bunu kötüye yormaktan korkuyor, Sadi'yi görebilmek ümidiyle sürekli patrikhanenin önünden geçiyordu. Ama Sadi yoktu. Sonunda dayanamadı, kulübede oturan adama gidip Sadi'yi sordu. Adam "Sadi evlendi," dedi, "izne çıktı."

Bazı gecelerde, özellikle parasız ve huzursuz olduğu, kendini değersiz bir eşya gibi hissettiği gecelerde, rüyasında bir kuleden düştüğünü görürdü. Tutunduğu parmaklıklar çatır çatır kırılır, Anahit düştükçe düşerdi. Adamın söylediklerini duyunca aynı kuleden düşmüş gibi oldu. Yere çakılmıştı. Bütün gücünü topladı, bir şey belli etmemeye çalışarak evine gitti. Üç gün hiçbir şey yemedi, hemen hemen hiç uyumadı, çoğunlukla yatağına uzanıp tavana baktı. Terkedilmek değil, böyle aldatılarak, kandırılarak terkedilmek ağırına gitmişti. Sadi'yi çok sevmiş, ona inanmıştı. Bütün alışkanlıklarından, inançlarından, kendinden vazgeçmeye, onun istediği gibi bir hayatı, dört duvar arasında bile olsa yaşamaya hazırdı. Ama Sadi onu kandırmıştı. Kıpırdamadan yattığı üç gün boyunca, Sadi'nin karısıyla nerede olduğunu, ne yaptıklarını, neler konuştuklarını, nasıl bir evde oturduklarını düşünüp durdu. Birbirlerini seviyor, sevişiyor olduklarını düşündüğünde alev alev yanıyordu.

Yattığının ikinci günü, okuldan bir arkadaşı merak edip gelerek Anahit'i ateşler içinde, solgun ve halsiz yatar buldu, grip olduğunu sandı. Anahit kardeşini düşünüyor, annesiz babasız

kalmış çocuğu bir de ablasız bırakmak istemiyordu. Onun hatırı için yaşamaya karar verdi, yoksa intihara çok yakındı. Üçüncü günün sonunda kalktı, okula gitti. Uzun süre patrikhanenin önünden geçmedi. İki adımlık yere dört sokak dolaşarak ulaştı.

Bir gün Sadi'yi okulun kapısında bekler buldu. Ona acı dolu gözlerle baktı. Aldatılmış olmanın ezikliği yüzünden okunuyordu. Hiç konuşmadan sahile doğru yürüdü. Sadi de peşinden geliyordu. Bir süre yürüdükten sonra, Anahit durdu ve ağlamaya başladı. Haykıra haykıra ağlıyordu. Sahil yolundan geçen arabalar yavaşlıyor, içindekiler onlara bakıyorlardı. Sadi Anahit'e bir şeyler anlatmaya çalıştı, ellerini çaresizce iki yanına sarkıtmıştı. Anahit onu dinleyemiyordu. Sonunda Sadi'nin bölük pörçük cümlelerinden ailesine karşı koyamadığını, çaresiz kaldığını, onu hâlâ ve çok sevdiğini anlattığını çıkardı. Ağlamasını kesti, Sadi'nin gözlerine baktı, "Ben senin için her şeyi yapardım," dedi. Yürüdü gitti.

Sokak lambasının beyaz ışığı Cennet'in kendi eliyle diktiği ucuz perdelerin arasından süzülürken, bu hikâyeyi dinleyen Bünyamin, Anahit'in yüzünde ara sıra gördüğü kırıklığın ve umutsuzluğun nedenini bulmuş, bu esmer, kuru ve çirkin kadına karşı içinde bir acıma duygusunun kabardığını, bunun, Garo'ya olan nefretini artırdığını hissetmişti.

Daha sonra karısına sarılıp parfümlü deterjan kokan geceliğini koklayarak uyumaya çalışırken, Garo'yu düşünmüştü. Ablasını kandırıp bir kenara atan adama hiçbir şey yapmamasını akli almıyordu. Sadi'yi öldürmemişti; öldürmek bir yana, bir yerde kısıtıp dövmemişti bile; bunların hiçbirini yapmadığı gibi, Anahit'le yüz yüze bakacağı sokakta duramayıp işinden ayrılan bu adamın bıraktığı yere gidip oturabilmişti. Patrikhane- de çalışabiliyordu, o da Sadi gibi bahar ve yaz günlerinde sandalyesini büyük binanın gölgesine atıp sigara içiyor, aynı işi yapıyordu. Patrikhanenin duvarlarına baktıkça Sadi'yi hatırlamıyordu.

Yeni evlendikleri sırada Anahit ve Garo onlara sık sık

gelirlerdi. İşi gereği evde olmadığı gecelerde Anahit'in onlarda oturduğunu, karısının yalnız olmadığını düşünür, içi rahat eder, Cennet'i pek sık hatırlamazdı. Bu hikâyeden sonra yavaş yavaş içi içini yemeye başladı. Belki Garo da geliyordu. Belki çok eğleniyorlardı, belki Anahit Cennet'le Garo'yu yalnız bırakıyordu. Bünyamin evden uzak olduğu gecelerde, hep bunu düşünür olmuştı. Kuşkuyu kafasından atamadığı için evinde de huzursuzdu. Durduk yerde aklına Garo geliyor, garip bir güçsüzlük tepeden tırnağa tüm vücudunu sarıyordu. Kuşkularından açıkça söz edemediği için daha sinirli ve gergindi. Cennet de kocasının karşısında sus pus oturmadığından, en ufak bir parlama şiddetli bir kavgaya dönüşüyor, Bünyamin haftanın birkaç gecesini oturma odasındaki çekyatta geçiriyordu. Başları her sıkıştığında Anahit imdada yetiştiği için, hiddeti daha da koyulaşmıştı. Anahit'in karşılık beklemeyen, içten yardımları olmadan işlerini yoluna koyamıyordu bir türlü. Aldığı maaşla geçinmek gittikçe zorlaşmıştı. Evlendikten iki ay sonra Cennet'in ısrarıyla aldığı renkli televizyonun taksitlerini ödeyemeyince yine Anahit el uzattı onlara. Bununla da kalmadı. Cennet pencerede kocasını beklemeye doyup, kıt kanaat geçinmekten usanıp “Çalışacağım,” diye tutturunca, Cennet'e bir sekreterlik işi buldu. Parası hiç de fena değildi. Bünyamin karısının çalışmasını istemiyordu, ama para kavgası yapmaktan öyle bıkmıştı ki, sesini çıkarmadı.

Çok mutsuzdu. Yorgun argın geldiğinde evde yemek bulamıyor, iki laf söylemeye kalkıştığında Cennet ters ters cevap veriyordu. Hınç duyar olmuştı karısına, kavgaları şiddetlenmiş, Bünyamin Cennet'i ara sıra dövmeğe başlamıştı. Karısını dövdükten sonra kendini tanıyamıyordu. Ne olduğunu soruyordu, neden böyle olduğunu. Cennet yığınla kardeşin kaydığı baba evine gidemeyeceğini, giderse, sofraya konan tabağı için kocasının evindekinden daha büyük bir bedel ödemesi gerektiğini biliyor, odaya kapanıp ağlamakla yetiniyordu.

Cennet'i sevdiği, sefer dönüşü ona ufak tefek hediyeler getirdiği sıralarda, bir akşam Garo ile Anahit yine onlara

geldiler. Bünyamin patrikhaneden çıkınca soluğu sarmaşıklı kahvede alıp gece yarısına kadar okey oynayan Garo'nun bu akşam ziyaretlerini kaçırmamasından rahatsız oluyordu. Aralarında elle tutulur bir soğukluk vardı, her an birbirlerini tartar gibiydiler. Televizyondaki müzikali seyrediyorlardı. Daha doğrusu Bünyamin öyle sanıyordu. Bir ara sigara yakmak için gözünü televizyondan ayırdığında, Garo'nun karısına istekle baktığını gördü. Cennet bu bakışların farkında değil gibiydi. Garo'nun siyah gözleri Cennet'in üzerindeydi. Başına kan çıktığını hissetti, ama kendini tuttu. Ortalığa çöken bu gergin havayı dağıtmak için bir şeyler soran Garo'ya kısa cevaplar verdi. Sesinde bastırmaya çalıştığı bir öfke vardı. Soğukluğun dağılmayacağını hisseden iki kardeş kalkıp gitti. Bünyamin yerinden kıpırdamadı.

Cennet ne olduğunu anlamıştı, bu yüzden tek kelime etmeden ortalığı topladı. Kül tablalarını boşalttı, çay bardaklarını yıkadı, Bünyamin'e bir şey söylemeye cesaret edemedi. "Ne bu surat," dese kocasının öfkeden kuduracağını biliyordu. Yapılabilecek bütün işleri bitirdikten sonra, yatak odasında geceliğini giyerken, Bünyamin dayanamadı, Garo'nun niye öyle baktığını sordu. Saatler süren uzun bir tartışma sonunda Bünyamin, Cennet'in çocuk gibi yaşlar dökülen gözlerinin de etkisiyle, kendine öyle geldiğini söyleyerek tartışmayı görünürde bitirdi. Karısına yine her zaman olduğu gibi sarıldı, ama bu sarılıştaki her ikisinin de hissettiği bir uzaklık, bir soğukluk vardı.

Birkaç kez izin alıp sefere çıkmadan ansızın eve dönmüş, Cennet'i ya uyurken ya televizyonun başında çekirdek yerken bulmuştu. Bu ani dönüşlerine şaşırarak karısına, Garo ile arasında bir şeyler varsa temkinli olmasını diye, hasta olduğunu söylemiş, kuşkularının kemirdiği kafasından gerçekten hasta olarak yatmıştı.

O geceden sonra Garo'nun ayağı kesilmişti. Ara sıra yalnız Anahit geliyor, birlikte hiçbir şey olmamış gibi davranıyorlardı. Böyle zamanlarda, üçünün de hayatında Garo diye biri

yoktu. Yine de Bünyamin, seferde olduğu gecelerde Garo'nun onlara geldiğini, üçünün birlikte oturduklarını, hatta uykuyu çok seven Anahit'in erken yattığını düşünüyordu. Anahit uyumak için gittiğinde ne oluyordu? Garo kalıyor muydu? Garo da, bir zamanlar Sadi'nin gece karanlığında ayaklarının ucuna basa basa Anahit'in evine geldiği gibi, sessizce Bünyamin'in evine geliyor olabilir miydi?

Birkaç gün önce Cennet sevinç dolu bir sesle, Bünyamin'in de sevinmesini bekleyerek hamile olduğunu söylemişti. Bu sözlerin kocasında coşku yaratmasını beklerken, Bünyamin çoktan kuşku uçurumuna düşmüştü bile. Bünyamin o günden beri iki yoldan birini seçmesi gerektiğini düşünüyordu. Ya çocuk sahibi olup manalı bir gülüşle niye hâlâ çocuklarının olmadığını soranlara göğsünü gere gere cevap verecek ya da durumu sineye çekmeyerek Cennet'i sokağa atacak ve bütün sonuçlarına katlanacaktı.

Altı yedi yaşlarında, iyi mağazalardan giydirilmiş bir oğlan çocuğu Bünyamin'den gazoz istedi. Çocuğun sıcaktan milletin ceketini, kazağını çıkarttığı trende, hâlâ omuzlarında kürkle oturan annesi ve kravatını gevşetmiş babası, çocuklarının bu atılganlığından memnun yüzleriyle gülümsediler.

Bünyamin içine düştüğü çözümsüzlüğün hıncını almak isteyerek, pencereden bakan İzzet'e seslendi: “Şu çocuğa bir gazoz götür. Dökmeden!”

İzzet'in turuncu saçlarının tel tel ayrılıp uçtuğunu gördü, aldırmadı. Trenin bembeyaz ovanın ortasında sarsıla sarsıla ilerlediği, yolcuların doğru dürüst oturup kalkmayı beceremediği bir sırada, Mustafa'dan gazozu alışına baktı. Tren yardım etmek ister gibi yavaşladı, İzzet, gazozu dökmeden çocuğun bardağına koydu. Kürklü anneyle kravatı gevşek baba, yapmacık bir sevgiyle gülümsediler. “Abiye teşekkür etsene oğlum,” dedi anne. Kadife pantolonunu tutan askıyla oynayan çocuk şımarık bir sesle, kelimeleri yayarak teşekkür etti. Masada duran bardağa eğildi, sadece ağzıyla dokunarak bir yudum gazoz

içmek isterken bardak devrildi, gazoz döküldü. Bünyamin İzzet'in yüzünde acıklı bir ifade gördü. Bir şeye dokunmadan da kazaya neden olduğunu sanıyormuş gibi acıklıydı çocuğun yüzü. Yanlarına gitti. Baba Bünyamin'den çocuğu adına özür diledi, anne oğlunu mızıldayarak azarladı. Bünyamin'in içi acıdı İzzet'in ağlamaklı yüzünü görünce. Şefkatli bir sesle "Örtüyü değiştir," dedi.

Yoğun kar yolcularda karanlığa benzer bir etki yapmıştı. Bir sürü yolcu sözleşmiş gibi arka arkaya restorana girdi. Hepsinin siparişleri vardı, hepsi ya acıkmış ya üşümüş ya sıkılmıştı. Yolculara çorba, çay, kahve dayanmıyordu. Havanın anormal bir şekilde kararmış olduğu herkesin dikkatini çekmişti. Tipi yoğunlaşacaktı, belli. Bünyamin yolda kalabileceklerini düşündü. Bembeyaz saçlarını ensesinde topuz yapmış, yaşlı bir kadın Bünyamin'e, "Tren yolda kalır mı evladım?" diye sordu. Bünyamin güven veren bir sesle "Korkmayın hanfendi," dedi. "Bu tren ne karlar gördü." Kadının bu yuvarlak cevaptan tatmin olmadığı belliydi, ama hiç oralı olmadı.

Vagona yeni gelen bir yolcu "Yiyecek ne var?" diye sordu. Bünyamin adama sinir oldu. Her masaya mönü kartlarını koyarlardı, ama yolcuların çoğu bu kartlara bakmaz, üçüncü sınıf bir esnaf lokantasında yemek yeme alışkanlığıyla mönüyü bir çırpıda saymasını isterlerdi. Bütün çeşitleri saydı. Aklına esti "Biftek sarma tavsiye ederim," dedi. "Getir," dedi adam esnerken. "Bakalım, nasıl bir şeymiş."

Yolculuğun daha yarılanmadan sıkıcı bir bekleyişe dönüşmesinden tedirgin olan yolcular ansızın kararan havayı konuşmaya başladılar.

Bünyamin de trenin beş altı saat yolda kalmasından korktu. Huysuzlanan yolcularla uğraşacak hali yoktu hiç. Durup durup trenin ne zaman kalkacağını, ne zaman varacaklarını, ne olacağını sorup duracaklardı. Restorana hücum edecekler, ne bulurlarsa yiyecekler, yolda kalmanın sorumlusu görevlilermiş gibi kondüktörlere, garsonlara hakaret edenler, beceriksizlikle

suçlayanlar çıkacaktı.

Üçüncü kadehlerini içen iki rakıcı, Bünyamin'in tahmininin aksine, kesenin ağzını açmıştı. Salata, karışık ızgara, sigaraböreği istediler. Sigaraböreği servisinin az sonra başlayacağını söyledi. İzzet yaşlı bir adamla karısına yemek götürürken, tren hızlanarak bu olağandışı yavaşlamadan rahatsız olan yolcuların yüreklerine su serpti.

Tren kalkmadan önce terslediği yolcu, bunu unutmamış bir yüzle içeri girdi, İzzet'ten bir duble rakıyla beyazpeynir istedi. Şükrü peynir tabaklarına solgun, pembemsi domates dilimleri koyuyordu. Mustafa işe karışmadan duramadı, üstlerine maydanoz serpiştirdi. Şükrü'nün dudağının kenarında duran sigaranın uzamış külü tezgâha düştü. Bünyamin boş termoslarla gelen Abdülkadir'e iş verdi yine, Abdülkadir söylendi. Bünyamin bekledi, yüksek sesle bir söyle hele, bak ne oluyor. Söylemedi Abdülkadir. Bünyamin Erol'un karşısına oturdu.

Gazetenin kenarındaki boşluklara anlamsız şekiller çizen Erol saatine baktı, "İstanbul'a gece yarısı varırsak iyi," dedi.

Bünyamin cevap vermedi, aklına yine "Ayın Kızı" geldi. O kadını düşünmek hoşuna gidiyordu. Sanki çok üşümek de, sobanın karşısına geçmek, sıcağın iliklerine işlediğini duymak gibi bir şeydi onu düşünmek. Şimdiye kadar sadece cinsel bir iştahla, güzel ve çıplak kadın vücudu görmek için bakmıştı bu dergilere. Ama Şebnem'in fotoğrafları başka duygular uyandırmış, onunla yatmaktan çok, beraber olmak isteği duymuştu. Göğüslerine gömülmek, sırtına, uzun bacaklarına dokunmak bile yeterdi. Bakışlarının her fotoğrafta başka anlamlarla yüklü ifadesi etkilemişti Bünyamin'i. Şebnem o yumuk gözleriyle ona gülüyormuş, ona bakıyormuş gibiydi. Hatta bir ara öyle uzun bakmıştı ki fotoğraflardan birine, kadının gerçekten gülümsediğini sanmıştı.

İkinci sınıf bir film yıldızına fotoğraflarından âşık olan, bayramlarda, yılbaşlarında, gar, postane, belediye önüne kurulan tezgâhlardan o film yıldızının kartpostallarını satın alan,

biriktiren, yatağının başucuna asan, cebinde taşıyan, sık sık çıkarıp bakan bir arkadaşı vardı. Çok şaşmıştı o zamanlar bir resme âşık olmaya. Resim kadın değildi, resimdi sadece. Ama şimdi, Eşber'in bir tek kadınla fotoğraflar aracılığıyla ilişki kurduğunu, gerçekte olmayan ve kafasının içinde geçen hayatı o kadınla yaşadığını anlıyordu. Belki de sonunda tüberkülozdan sanatoryuma kaldırılan çelimsiz Eşber'e de o film yıldızı Şebnem gibi bakmıştı. Gülümsedi kendi kendine, kimbilir?

Cennet ve sorunları, kafasının içinde sabitlenmiş gibiydi. Her yaptığı şeyde Cennet'in ve ona bağlı şeylerin izi vardı. Kuşkular yıldırım hızıyla aklından geçerken, Şebnem'in her birinde ayrı tatlar bulduğu fotoğraflarını düşünüyordu bir yandan. Güzel, zevkli bir kaçıştı. Eşber fotoğraflarına âşık olduğu kadını delice kıskanırdı. Bir bayram arifesinde o kadının kartını almak isteyen birinden çok fena dayak yemişti. Oysa Bünyamin kimse Şebnem'in fotoğraflarını görmemiş ve görmeyecekmiş gibi rahattı. Sanki "Ayın Kızı" o resimlerden çıkıp gerçek hayata girmiş, en içten, en duygulu hallerine yalnız Bünyamin'in karşısında bürünmüştü. Mümkün olsa da sadece onu düşünebilseydi şu an.

Üç yolcu yüksek sesle konuşarak restorana girdi. İstemeye istemeye yerinden kalktı. Mutfakta hareket arttı, vagonda uğultu yükseldi. Anahit'e benzeyen, geçkin ve esmer bir kadın, iki rakıcıdan zayıf olanın yanına oturdu. İnce ve rahatsız edici bir sesle rakı istedi. Rakıcılar yüksek sesle ve pervasızca rakı isteyen kadına ilgiye baktılar. Kadının tipini beğenmeyince kendi muhabbetlerine döndüler. Restoranı yemek yiyen insanların uğultusu kapladı. Şükrü ızgaraya koyduğu tavuk parçasını kendi için özene bezene kızartıyordu. Mustafa gömleğinin üstten iki düğmesini çözüp göğsünü rüzgâra verdi.

V

İçindeki sızıyı dinlemeye daha fazla dayanamayınca gözlerini açtı Ersin, doğrulup etrafına baktı. Tek koltukta oturan, yaşlı adam yine gözüne ilişti. Uyuyordu. Başını koltuğa yaslamıştı. Yüzündeki belli belirsiz gülümseme sanki şehvetle besleniyormuş gibi geldi Ersin'e. Şebnem'in fotoğraflarını görmüş müdür, diye düşündü. Başkalarına baktı. Belki o adam görmemişti de, onun önünde ya da arkasında oturanlardan biri, belki şu gazete okuyan genç, belki şu kılıksız herif görmüştü. Belki şu anda, şu vagonda Şebnem'in çıplak, çok çıplak fotoğraflarına pis bir iştahla bakmış, gözlerini kapatıp onunla yatmış bir sürü adamla birlikte yolculuk yapıyordu. Öfke içini dolaştı yine.

Yaşlı adamı inceledi. Eski, ama iyi cins giysilerine, itinayla taranmış uzunca beyaz saçlarına, tıraşlı yüzüne baktı. Mağrur profiline. Güzel şeylerden anlayan bir hali vardı. Bu yaşlı adam kadınlara meraklı olabilirdi. Güzel bir kadın görünce arkasından bakıyor, takip ediyor, hatta yaşına başına bakmadan uygunsuz tekliflerde bulunuyor olabilirdi. Belki de dergiyi almış, odaya kapanıp Şebnem'in fotoğraflarının tadını çıkarmıştı. Daha ileri gidecekken kendini tuttu, duyduğu tiksintiyi bastırmaya çalıştı.

Eskiden özlemle ansa da pek sık hatırlamadığı, akıbetini merak etmediği Şebnem öyle bir şey yapmıştı ki, sanki bu unutmanın hesabını sormuş, anıların bir çırpıda üstünü çizmenin bedelini ödetmişti. Bundan sonra hayatına ağır bir suçluluk duygusu eşlik edecek, her an içini sızlatacaktı.

Dün gece Hakan'ın evinde, dolabı açar açmaz kucağına dökülen dergilerden birinin kapağında Şebnem'i görünce donup kalmıştı. Gözlerine inanamıyordu. Bir yandan kapaktaki kadının Şebnem'e çok benzediğini düşünüyor, aynı anda Şebnem'in ta kendisi olduğunu görüyordu. Şebnem'di, hiç kuşkusu yoktu. Adını bile değiştirmemişti. Bir kısmı çoktan unutulmuş bir yığın

anı zihnine hücum etti, o güzel yüzün kıpırdadığını, hatta konuştuğunu sandı.

Hakan yine bankadan birilerini çekiştiriyordu. Neden sonra anlattıklarını Ersin'in dinlemediğini, elindeki dergiye dalıp gittiğini farkettiler. Arkadaşının yüzünde beğenme değil, durgun bir acı olduğunu gördü. Dergideki kadını tanıdığını anladı. Yanına geldi.

“Tanıyor musun?”

Ersin kendini çabuk topladı. Adi bir derginin kapağından binlerce erkeğe bakan bu şehvet timsalinin amcasının kızı ve ilk aşkı olduğunu söyleyemezdi. Aklına ilk gelen yalanı söyledi:

“Aynı lisedeydik.”

Hakan Ersin'in yanına oturdu, dergiyi aldı, karıştırdı, bir şey söylemiyordu. Ersin'in okuduğu önemli lisede okumuş bir kadının böyle fotoğraflar çekirmiş olmasına bir anlam verememişti. Dergi elinde, kalktı.

“Acayip güzelmiş,” dedi. “Niye böyle bir şey yapmış ki?”

Cevap beklemeden, herhangi bir şeymiş gibi dergiyi geri verdi. Ersin oturduğu yerde kalakalmıştı. Yüzü yanıyordu. Hakan konuyla fazla ilgilenmemişti, kahvesini uzattı arkadaşına. Sonra yatağın çarşafalarını değiştirmeye gitti. Ersin kahvesini bitirdi, Hakan'a iyi geceler dileyip odaya çekildi.

Dergi yatağın üzerinde duruyor, Şebnem'in gözleri ona bakıyordu. Hemen uyumak ve uyandığında bütün bunların gerçek olmadığını görmek istedi. Şebnem'in binlerce erkeğin cinsel fantezilerinin malzemesi olan fotoğraflarıyla böyle birdenbire karşılaşmak çok sarsmıştı Ersin'i. Tuhaf duygular içindeydi. Biraz hazırlıklı olsa, önceden kulağına bir şeyler gelmiş de, yalan mı gerçek mi bilememiş olsa, bu kadar yoğun bir acı duymayacaktı sanki.

Hırsından ağlayacaktı neredeyse. Ara sıra eski günler aklına geldiğinde, yaşadıkları o adlandırılmamış aşkı Şebnem'in de hatırlayıp hatırlamadığını merak ederdi. Hatırlıyorsa ne

düşünüyordu? O da Ersin gibi yaşadıklarını çok tatlı, çok masum buluyor muydu?

Kısa ama yoğun beraberliklerinin anısı Ersin'e ilkgençlik yılları boyunca eşlik etmişti. İlkgençlikten çıkıp daha ciddi aşklar yaşamaya başladığında bile, defterinin kenarlarına onun adını yazdığını, uykusunun kaçtığı gecelerde kızlar gibi iskambil kâğıtlarıyla fal baktığını, okulun kapısında onu nasıl beklediğini, Sedef Adası'nda geçirdikleri günü, kısa ve korkulu öpüşmelerini hatırlar, yaşadıkları şeyin aşktan daha fazla, daha başka bir şey olduğunu düşünürdü.

Şebnem'den sonra hayatına giren kadınlarla daha koyu, bir kadınla bir erkek arasındaki aşka daha çok benzeyen ilişkiler yaşamıştı. Ama Şebnem'le yaşadığı o ilk aşкта her şeyin kendiliğinden oluşu, birlikte geçirdikleri her anın ikisine ait bir sırra dönüşmesi, aşkın harı, alevi ve her ikisini de hâlâ çocuk kılan bir teslimiyet bu ilişkiyi sıra dışı bir aşk haline getirmekle kalmamış; başka aşklardan öteye, daha tanımsız bir yere koymasına yol açmıştı.

Yıllar sonra Şebnem'i bir işte çalışıyor, birini seviyor sandığı sırada, hem korkunç hem şahane bulduğu bu fotoğraflarla karşılaşmak Ersin'i perişan etmişti. Odanın içinde dolaşarak, dergiyi eline alıp alıp bırakıyordu. Şebnem'in gözleri onu takip ediyor, sanki "Bak bana," diyordu. "Nerelerde olduğunu, nasıl yaşadığını hiç merak etmediğin Şebnem'e bak." Derginin iç sayfalarının tamamına bakmaya tahammül edemedi. Vaktiyle çıplaklığını hayal etmekten bile çekindiği bu vücut, bir yaz günü serin bir denizde ürpererek sarıldığında ateşe dokunmuş gibi olduğu o hassas, genç vücut muydu?

Bu fotoğraflar güzel anıların üstüne cıva gibi çökmüş, içinde bir şeyler eksilmişti. Artık Şebnem'li anılar aklına daha sık gelecek, ama özlenen bir duygu içini sarmayacaktı. Anılar dayanıksızdı. Zamanla unutulabiliyor, yeniler eskileri unutturuyordu, bu kötü bir şey değildi. Ama arada bir özlemle hatırladığı ve niye özlem duyduğunu pek de düşünmediği bu eski aşk,

kahramanının yeni rolü yüzünden acı bir hikâyeye dönüşmüştü artık. Ersin yatakta dönüp duruyordu. Bu yüzden uzun bir gece olmuştu dün gece. Bir anının kuyusundan çıkıp diğerinin içine düştüğü, yarı uykulu, ateşli, hummalı, uzun bir gece.

Profili mağrur adam hâlâ uyuyordu. Ersin adamın uykusunu kıskandı. Sonra herkesi kıskandı, onun kadar mutsuz olmadıkları için. Koridora doğru uzanmış bir kadın bacağı gördü, uzun, güzel bir bacaktı, kaygısızca sallanıyordu. Kırk yaşlarında yakışıklı bir adam geçti yanından, dinçti yüzü, herhangi bir keder okunmuyordu. Parfümü etkileyici bir genç kız geçti sonra, arkasından baktı, çok güzeldi kız. Ama Şebnem daha güzeldi. O çok güzel olduğu için olmuştu ne olduysa.

Şebnem'in yüzüne her baktığında aşkı hatırladığını düşündü Ersin. Ama hiç de uysal olmayan bir aşk. İlkgençlik heyecanları ve atılganlığı yerini daha serinkanlı bir akla, daha temkinli duygulara bırakınca, onları birbirlerine bu kadar çok yaklaştıran şeyin gizli bir başkaldırı duygusu olduğunu hissetmişti. Herkesin onlara abi kardeş gözüyle baktığı zamanlarda, bütün kanaatlerin tersine iki sevgili olduklarını, bunu kimsenin bilmediğini düşünmek bir büyümlük duygusu uyandırırdu içinde, hoşlanırdı bundan.

Ama şimdi, ilkgençlik yaşını çoktan geride bıraktığı bir çağda ve karla kaplı bozkırı kateden bir trende, Şebnem'le aralarındaki ayrılığın ne kadar büyük, o güzel anıların artık ne kadar uzak olduğunu içi sızlayarak anlıyor, genç yaşta, kahrından ölen dedesine çok benzediği söylenen Cavit Amcasını hayatın kenarına atan olayları bir bir hatırlıyor, yeni tanıdığı bir acı içini oyuyordu.

Dedesi Hakkı Bey İkinci Dünya Savaşı sırasında Sinop'ta, un, yağ, şeker tüccarlığı yaparken, kim olduğu belirsiz birinin yalan ihbarı sonucu Sinop Hapishanesi'ne atılıp vurguncu olmadığını ispat edemediği ölünce, babaannesi Fikriye Hanım, o zamanlar en büyüğü on dört yaşında olan üç çocuğunu aldığı gibi, İstanbul'da oturan kardeşlerinin yanına gelmiş,

kocasının namusuyla kazanmaktan şeref duyduğu malları bir çırpıda satıp İstanbul'da iyi kötü mal edinmiş ve deliler gibi sevmiş olduğunu söyleyemeyeceği kocasını bir süre sonra unutmuştu. Büyük oğlu Süleyman'ın müteşebbis ruhunu fazlasıyla desteklemişti, ama küçük oğlu Cavit'i okutmakta ısrarlıydı.

Geçmişin zorlu yıllarını sayıp dökmekten hoşlanmayan, ketum babasından değil, gelin geldiği ailenin geçmişindeki acıklı olayları kurcalamaktan marazi bir zevk alan annesinden öğrendiğine göre, babaannesi İstanbul gibi dağdağalı bir şehirde, kardeşlerinin eline bakarak yaşamaktan korktuğu için, büyük oğlu Süleyman'ın kısa zamanda iş güç sahibi olmasını istemişti.

Ersin babaannesini hatırladığında üstten bakan, kolay kolay evet demeyen bir kadın canlanırdı gözünde. Sinop'ta sözü geçen bir adamın saygıdeğer karısı olmaktan ileri gelen bir kendini beğenmişlik babaannesinin üstünden akardı. Ama kızının ve küçük oğlunun başına gelenlerden sonra bir türlü kendini toparlayamamış, elinden toz bezi, sabun, kolonya düşmeden, hep bir kir pas duygusu içinde, karşısına her çıkanla kavga ederek ömrünü tüketmişti. Beklentileri hayatın gerçeğine uymamış, çocukları için çizdiği yollar ferah çıkmamıştı. Ersin babaannesinin hükmetmeyi seven bir kadın olduğunu düşünürdü. Çocuklarının hayatına daima karıştığı, hepsinin hayatına müdahale ettiği halde, içinde bulunduğu dünyanın merkez noktasında yer alma hırsını bir türlü doyuramamıştı. Bütün ipleri elinde tutmak, her şeyi bizzat belirlemek istiyordu.

Cavit Amca, annesiyle babasının evlendiği yıl mühendislik okulunu bitirmiş, karayollarında mühendis olarak Anadolu'ya gitmişti. Amcasını ilk defa babasının Kapalıçarşı'daki halıcı dükkânlarının sayısını ikiye çıkardığı bir zamanda tanımıştı. Yeni dükkân nedeniyle telaşı vardı babasının. Sabah erkenden çıkıp gidiyor, gece yarıları yorgun argın dönüyordu eve. Ayağında sandaletler, üzerinde uçuk mavi bir gömlek, başında beyaz bir kasket ile çıkıp gelmişti Cavit Amca. Yüzün-

den neşe taşıyordu. Ersin daha çocuktur. Fındıkzade’de, hâlâ oturdukları evde yaşanan o coşkulu havayı, herkesi neşelendiren bu adamı, adamın daha önce kimsede görmediği, tuhaf sandaletlerini çok iyi hatırlıyordu.

Birkaç hafta kalmıştı onlarda. Ersin’i balkonda kucağına oturtup karpuz yedirmişti. Amcası olduğunu öğrendiği bu adamın ellerini kollarını savurarak anlattıklarını pek de bir şey anlamadan dinlemiş, güneşten kararmış yüzüne hayranlıkla bakmıştı. Cavit Amca karpuz çekirdeklerini ağzında tutarak annesinin elini uzatıp almasını bekleyen Ersin’e, “Tükür aşağıya,” demişti gülerek. Annesinin kızacağını bildiği halde karpuz çekirdeklerini zevkle tükürmüştü aşağıya.

Amcasını ikinci görüşünde okula başlamak üzereydi. Babasının, siyasete girdiği için annesiyle tartıştıkları günlerdi. Annesi bundan hoşnut olmamıştı, sızlanıyor, aile huzurlarının kaçacağından, hayatlarının eskisi gibi olmayacağından korktuğunu söylüyordu. Durağanlığı seven kadınlardandı, ne kadar parlak olursa olsun, yeni bir hayata başlamak onu ürkütürdü. Düzeninden memnundu, bozulmasını istemiyordu. Gerçi babasının siyaset aşkı da kâğıt üzerinde kalmış, başarısız bir delegelikten öteye gitmemiş, annesinin bozulmasından ölesiye korktuğu aile düzenlerine bir şey olmamıştı. Annesi de biliyordu aslında korkularının yersiz olduğunu, ama kutsal ailesini korumak için muhalefet etmek, böylece varlığını aile içinde hissettirmek hoşuna gitmişti o sıralarda.

Amcası yanında güzel bir kadın ve kucağında bir kız çocuğuyla, yıllık iznini geçirmek üzere onlara geldiğinde, abisinin siyasete girdiğini öğrenmiş, onu memleketi satanların safında yer aldığı için suçlamıştı. Bu yüzden ziyaretin ilk bir iki günü tatsızlıkla geçmişti. O yıl ilkokula başlayacak olmanın heyecanı içindeydi Ersin. Bu defa amcasını ilk gördüğü zamanki kadar çok sevmemişti, çünkü Ersin’le ilgilendiği kadar kızıyla da ilgileniyor, Ersin de küçük kızı kıskanıyordu. Hülya Yenge’nin annesine hiç benzemeyen bir kadın olduğunu hemen

anlamıştı, kadın yakası açık elbiseler giyiyor, müzikli kahkahalar atıyor, kimseden çekinmeden balkonda rakı içiyordu.

Cavit Amca çocukları Gülhane Parkı'na götürmek istemiş, Hülya Yenge Şebnem'e fistolu bir elbise, ponponlu çoraplar giydirmiş, saçlarını taramıştı. Ersin Şebnem'in küçük, kırmızı bir çantası olduğunu, içinde temiz, ütülü bir mendil, biraz bozuk para ve bir saç tokası bulunduğunu hatırlayınca, içi şiddetle burkuldu. O küçük tatlı kız ile dergideki fotoğraflar arasındaki uzun yol ne zaman, nasıl katedilmiş olabilirdi?

Tam kapıdan çıkarlarken annesi "Aman Cavit, sakın abur cubur yedirme çocuklara," deyince öfkeyle bakmıştı annesine. Annesi Ersin'in "Keşke Hülya Yenge benim annem olsaydı!" diyen bakışlarını görmemişti, zaten bakışların dilinden pek anlamazdı. Cavit Amca kimsenin sözünü dinleyecek biri değildi. İki çocuğu gezdirmiş, salıncaklara bindirmiş, dondurma, kâğıthelva, gazoz almış, yiyip içtiklerini kimseye söylememelerini tembih etmişti.

Bu sevimli anının soluk fotoğraflarına babasının yüzü karıştı. Şebnem'i biraz ezik bir sevgiyle, ama çok seven babası, yeterince el uzatamadığı için kendini suçladığı yeğeninin bu çıplak ve şahane fotoğraflarını görürse ne olurdu? Kalbine inerdi, kesin. Ersin bu düşüncayı zihninden kovmak için gözlerini rasgele dolaştırdı vagonda. Yine uyuyan adamı gördü. Ölü gibiydi adam. Ya babası da ölürse?

Yazın yıldızlı, berrak gecelerde balkonda oturur, Fındıkzade gecelerine süzülen şen kahkahaları, aile kavgalarını, çocuk ağlamalarını, mutfaklardan gelen gürültüleri dinler görünerek, tek başına içkisini içerdi babası. Annesi yelpazesini sallayarak, ablası Elif esneyerek televizyon seyrediyor olurlardı. Böyle zamanlarda Ersin'in kendini en iyi hissettiği yer, babasının yanıydı. O da balkona çıkar, avuç içi kadar bir avluyu çevreleyen apartmanların arka taraflarına bakar, pencereleri, perdeleri, asılı çamaşırları, bir türlü atılamayan eski eşyaları gözden geçirir, oturanların hayatları hakkında fikir yürütmeye

çalışırdı.

Fındıkzade'yi uzun süredir sevmiyordu. Burası ruhunu kaybedeli, gözden düşeli, keşmekeşe teslim olalı çok olmuştu. Ama daha iyi bir semtte oturmak konusunda babasını ikna edemiyordu. “Kendi evini barkını kurunca istediğin yerde oturursun,” diyerek kestirip atıyordu babası. Kırk küsur yıldır oturduğu bu semti seviyordu o. Babası da bağlanmayı seven bir adamdı. Bir tutkuya, bir sokağa, bir inanca, hatta bir eşyaya. Bu yüzden kendisi için anlamı olan her şeyi saklıyordu. Cızırtılı sesine rağmen şarkısını gramofonundan dinliyor, yıllar önce aldığı fileli, tuhaf gömlekleri giymeyi sürdürüyordu. Babasının genç yaşta Sinop Hapishanesi'nde kahrından ölmesinin, memleketini çocuk yaşta bırakıp İstanbul yoluna düşmesinin ve ailesinin yükünü taşımak zorunda kalmasının sorumlusunun Milli Şef'in idaresi, o dedikoduya, kötülüğe, hırsa olanak tanıyan yıllar olduğuna inanıyordu.

“İsmet Paşa'nın idaresi değil miydi namuslu olduğunu herkesin bildiği bir adamı hapse attıran?” Ersin bu sözleri babaannesinin ağzından çok sık duyardı. Çocukken anlamı üstünde düşünmek gereği duymadığı bu cümlenin içeriğinin yıllar sonra farkına varmış; çocukla genç arası bir yaştayken babasının benliğine işlediğini, altüst olmuş hayatının neredeyse tek nedeni olduğunu hayretle anlamıştı.

Dedesı yaşasaydı babasının hayatı da bambaşka olabilirdi. Erken yaşta olgunlaşmak, ailesini sırtlamak zorunda kalmaz, o da kardeşi gibi üniversite bitirir, Kapalıçarşı'nın loş, serin, gürültülü dükkânlarında mal alma, mal satma, çek, senet, tahsilat derdi içinde bile vakur halini korumaya çalışmakla ömür tüketmez, gençliğinin tadını çıkarırdı. Ama hayat onu başka bir yola zorlayınca, gençliğini yaşamadan yaşlanmıştı. Sanki 50 seçimlerinde Menderes İsmet Paşa'yı yenmekle kalmamış, vurgunculukla suçlandığı için kahrından ölen bir adamın öcünü almıştı. Ersin babasının bu bağlılığının altında yatan asıl sebebin bir siyasi tercihten çok, gençliğini elinden alan bir haksızlığa

duyulan öfke olduğunu düşünüyordu.

Babası derin tutkulara saygı duyan bir adamdı. Aile içinde olup bitenler konuşulurken ya da annesi sağdan soldan toplayıp getirdiği dedikoduları aktarırken, bu tür konuşmalardan hoşlanmadığını belli ederdi. Pek sevecen biri değildi, ama haksızlığa uğradığını düşündüğü insanları kollayışındaki içtenlik çevresinde çok sevilmesini sağlamıştı. Akliselim sahibiydi, sakindi, ama ailede durulmayan sularla boğuşmak zorunda kalmış, kardeşlerinin yaşadıklarına ister istemez ortak olmuştu. Amcasıyla halası, babasının aksine, tutkularının peşinden hesapsızca giden insanlardı. Yaşadıkları aşklar talihsizliklerle birleşince ikisinin de hayatı savrulmuştu, çok acı çekmişlerdi.

Halasının hâlâ kederle bakan gözlerini düşündü. Yaşlıydı bu gözler. Çok şey yaşayıp yaşlanmış. Cavidan Halası, tekrar evlendikten ve ilk aşkının adını koyduğu Ender doğduktan sonra suskun, kederli bir kadın olup çıkmıştı. Ersin halasındaki bu ağırbaşlılık ve suskunluğun, aynı zamanda büyük bir keder ve unutuş içerdiğinin farkındaydı.

Süleyman Bey'in artık iş güç sahibi olduğu, Fikriye Hanım'ın ailenin idaresini istemeye istemeye oğluna bıraktığı yıllarda, Cavidan, evlerinin karşısındaki kahvede çalışan bir gence âşık olmuştu. Ersin, büyük bir yaraya yol açtığı için aile içinde fazla konuşulmayan bu hikâyenin ayrıntılarına vâkıf olduğunda üniversitede okuyordu, âşık olup yolun sonuna kadar giden insanlara hayrandı. Her şeye aptalca bir sakinlikle boyun eğişinden rahatsızlık duyduğu halasının hazin hikâyesini öğrenince, neden böylesine durgun, kendini hayatın sularına bırakmış birine dönüştüğünü anlamıştı.

Henüz taşradan geldiklerini unutacak kadar İstanbullu olmamış bu ailenin genç kızı okulla ev arasındaki sınırlı sokaklardan geçerken Ender'i sevmiş, dar dünyasını genişleten bu aşkı gizli tutmayı başaramamıştı. Âşık olmanın en azından hafiflik olduğunu düşünen Fikriye Hanım kızının bir kahveciyi bile değil, kahveci çırağını sevdiğini öğrenince sinir krizleri

geçirmiş, kızını göz hapsine almış, hatta eve kapatmıştı. Ama Cavidan mutlaka bir yolunu buluyor, Ender'le buluşuyordu. Süleyman Bey davul bile dengi dengine teziyle karşı çıkmıştı bu ilişkiye. Cavidan'ın kendi karnını doyurmaktan aciz bu gençle evlenmesine izin veremezdi. Hem lise üniversite bitirmek, meslek sahibi saygıdeğer bir kadın olmak varken, bu saçma sapan aşk hikâyesi, evlenmek merakı da nereden çıkmıştı? Cavidan abisini dinler görünmüş, Ender'le görüşmeyeceğine söz vermişti. Ama annesine evlenmelerine izin vermezlerse kaçacağını açık açık söyleyince Fikriye Hanım deliye dönmüş, oğlunu haberdar etmişti durumdan. Ailenin geleneklerini, anlayışını, hatta haysiyetini tehdit eden bu durum yaşanırken, Cavit “Bırakın evlensinler,” diyerek bu aşka destek veriyor, annesini çileden çıkarıyordu.

Çok geçmedi, kahvede çıkan bir olayda oğlan bıçaklandı, hastaneye yetiştirilemeden öldü. Fikriye Hanım ailesinin şerefine leke sürecek bu aşkın böylece bitmesinden duyduğu memnuniyeti gizlemediği gibi, kızını bu olaydan ders çıkarmaya zorladı. Seviyorum dediği adam buydu işte, bir sersenin bıçağıyla ölüp giden zavallı bir serseri. Ancak bu ölümün Cavidan'ın genç ruhunu hasta edeceğini hiç hesaba katmadığını, kızı kısa süre içinde hastanelik olunca anladı. Genç kız birkaç ay içinde iğne ipliğe dönmüş, yaşama sevincini tümüyle kaybetmişti.

Cavidan'ı sinemaya, gaziroya, denize, oraya buraya götürdü. Eskiden hiçbirini gözü tutmadığı için görüşmesini istemediği, pespaye bulduğu arkadaşlarını bile evine çağırdı. Ama kız yemiyor, içmiyor, ağlama krizlerinden çıkmıyordu. Fikriye Hanım'ın direnmesine rağmen, Cavit'in ısrarıyla hastaneye yatırdılar. Cavidan'ın hastanede yattığı süre boyunca mahalle bu heyecanlı olayın her bir ayrıntısını uzak evlere kadar yaymış, kibirli Fikriye Hanım'ın biricik kızının bir kahveci çırağına olan aşkı nedeniyle hastanelik olduğu herkesin malumu olmuştu.

Bir daha eski canlılığına, neşesine dönmeyen kızı

hakkındaki ağır dedikodular Fikriye Hanım'ın kulağına gelince, oğullarının muhalefetine rağmen, kızını, bu olaylardan haberi olmayan, kendileri gibi Sinoplu, varlıklı bir ailenin durgun zekâlı oğluyla alelacele, ama yine de çeyizinde hiçbir eksik bırakmadan evlendirdi. Cavidan bu evliliğe hiç itiraz etmemişti. Hatta düğünde neşeli bile görünüyordu, yaşadıklarını unutmuş gibiydi. Fikriye Hanım itibarını iki paralık edecek bir olaydan hayırlısıyla çıkmış olduğu için memnun, gülümseyip duruyordu misafirlerine.

Kızı doğduğunda Cavidan tekrar bunalıma girdi, bir iki hafta yine hastanede yattı çıktı. Mutsuz olduğu her halinden belliydi. Kızına Nalan diyordu. Fikriye Hanım bebeğin adının Fikret olmasını istemişti. Oysa nüfus cüzdanında, çocuğun adının Gülsen olduğu yazılıydı. Cavidan sanki kendi çocuğunu değil, kendisine emanet edilmiş bir bebeği büyütür gibiydi. İyi bakıyor, elinden geleni yapıyor, ama tümüyle benimseyemiyordu. Zaman zaman kocasının ailesinden ve evin üstüne üstüne gelmesinden yakınıyordu kırık cümlelerle. Fikriye Hanım kızını hiç yalnız bırakmıyor, damadının durgun, kıt zekâlı hallerini gördükçe hafif bir pişmanlık duysa da doğru olanı yaptığına inanıyordu.

Nalan ya da Fikret ya da Gülsen sekiz aylıkken, bir sabah ölü bulundu. Durgun zekâlı kocanın ailesine göre, Cavidan'ın ihmali bu ölüme neden olmuştu, kahveci çırağına olan aşkını da öğrendikleri kızı gelin diye aldıkları için bin pişmandılar. Fikriye Hanım'a göre Cavidan kocasının zoruyla bebeği yatağa almış ve küp gibi uyuyan adam bebeğin üstüne yatmıştı. Doktor raporuna göre gece uykusunda kusan bebek kusmuğunda boğularak ölmüştü. Sonuçta bir ihmal vardı ortada, ama olay kapandı. Kocanın ailesi gelini istemedi, Cavidan annesinin yanına döndü. Aşırı sessiz, kim ne isterse onu yapan bir kadın olmaktan yıllar sonra kurtuldu. Küçük bir ev ve yarısına ortak olduğu bir taksiden başka hiçbir malı mülkü olmayan ve Fikriye Hanım'la kızını taksisiyle sağa sola, eşe

dosta götüren Ahmet bir cesaret gösterip Cavidan'a talip olduğunda, kızının yeteri kadar mutsuz olduğunu gören Fikriye Hanım kararı kızına bıraktı. Cavidan bu güleç yüzlü, kocaman elli, yumuşak bakışlı adamı sevdi, onunla isteyerek evlendi.

Oğluna Ender adını koyduğunda kimse itiraz edemedi. Ahmet bir kızları olursa, ona da ölen karısının adını koymak koşuluyla kabul etti. Cavidan sıradan, ama iyimser bir hayat yaşamaya başladı. İçinde aşk yoktu, iyiydi. Ahmet karısının ve oğlunun üstüne titriyor, onlara iyi bakmaya çalışıyordu. Varlıklı değildi, ama Fikriye Hanım kızının mutsuzluğundaki payının diyetini ödemek isteyerek ellerini üstlerinden çekmedi, hayatlarında hiçbir eksik bırakmadı.

Ersin, amcasının ve halasının tutkulara açık kişiliklerinin yanında, annesinin ne kadar silik, soluk, tutkusuz kaldığını çok sonra farketmişti. Annesi tutkulu aşkların kör ettiği gözlerden, bu nedenle mahvolmuş hayatlardan, amcasının ve halasının aşk hikâyelerinin hazin sonundan yadırgatıcı bir iştahla bahsederdi. Bu düşünceler, imalar, aşktan tekinsiz ve gereksiz bir durummuş gibi söz etmeler ilkgençliğinde Ersin'in gözünü korkutmuştu. Yaşıtları coşkulu bir başkaldırı duygusuyla her türlü aşka atılırken, Şebnem'e olan ve sır gibi sakladığı aşkı hariç, her aşk ihtimalinden önce duraksar, korkardı. Hiçbiriyle ciddi bir ilişki yaşamadığı halde, annesinin onaylayabileceği türden kızlarla birlikte olmaktan vazgeçmek için epeyce büyümesi gerekti. Ailesinin gölgesini hissetmeksizin ilişkiler hakkında düşünür olduktan sonra, bu korkunun Şebnem'den uzaklaşmasına neden olduğunu ve annesinin aşka dair düşüncelerinde hiç de samimi olmadığını anladı. Samimi olsaydı Hülya Yenge'nin başına gelenlere üzülür, kadından nefretle değil acımayla söz ederdi. Annesi acı bir finalle bitmiş olsa da tutkulu bir aşkın kahramanı olan Hülya Yenge'yi içten içe kıskanmış, yaşadığı aşkla parlamış bir kadının gölgesine bile tahammül edememiş, bu derin kıskançlık aşk fikrini tümüyle reddetmesine neden olmuştu.

Bir cumartesi günü ders çalışmak yerine Şebnem'i düşünüyordu Ersin. Henüz ilkgençliğinin başındaydı, ama Şebnem'i ne zaman düşünse kendini aşka hak kazanmış büyük bir adam gibi hissediyordu. Bu yetişmişlik duygusunun verdiği cesaretle, durup dururken, annesine Hülya Yenge ile Cavit Amca'nın niye ayrıldıklarını sordu.

Annesi sinirlendi, "Aklının ermeyeceği şeyleri merak edeceğine, otur dersine çalış," dedi. Bu küçümseme, hatta aşağılama Ersin'i çok yaraladı. Annesine, ona çocuk muamelesi yapmaktan vazgeçmesini söyleyecekken kendini tuttu, Şebnem'e duyduğu şeyi belli etmekten korktu. Annesiyle hesaplaşmayı bir başka kavgaya bıraktı. Akşamüstü etrafı oyalanmış namaz tülbentlerini babaannesine götürmesi gerekince sevindi. Babaannesine amcasının hikâyesini bir kere daha anlattırabilirdi. İçinde Şebnem'in veya ona ilişkin bir şeyin geçtiği her sözü tekrar duymaktan hoşlanıyor, böylece zihninde bir türlü tamamlanamayan Şebnem resmi biraz daha belirginleşiyordu.

Fikriye Hanım ayakkabılarını dışarıda çıkarttırdıktan ve ayağına yeni silinmiş bir çift terlik verdikten sonra torununu içeri aldı. Duvarlardaki aile resimlerinden örtülerin milimetrik düzenlerine kadar her şeyin korkunç bir hareketsizlik duygusu verdiği bu evde fazla vakit geçirmemek için hep bir telaş, bir acele yaratan Ersin'in, bu defa üstüne iki kat örtü serilmiş bir koltuğa yerleşmesi yaşlı kadını hem şaşırtmış, hem sevindirmişti. Bu ziyaret oğlunun hayatını mahveden bir kadını sınırsızca kötüleme olanağı da vermiş, ama babaannesi Ersin'in bildiklerinden fazla bir şey söylemeden, hikâyenin özüne hiç dokunmadan aynı şeyleri tekrarlayıp durmuştu. Oysa Ersin amcasını büyük bir küskünlüğe götüren, Şebnem'i kalabalık okulların bakımsız yatakhanelerine atan, Hülya Yenge'nin izinin kaybolmasına neden olan bir trajedinin tarafsızca anlatılmış hikâyesini duymak istiyordu.

Cavidan Halasının ağlama krizlerine girdiği ya da

saatlerce uyuduğu günlerin birinde, okulunu bitirip mühendis olan oğlunu Amasya'ya, ilk görev yerine uğurlamalarını anlatarak başlamıştı babaannesi. Hikâye daima bu vedalaşma sırasında babaannesinin hüngür hüngür ağlamasıyla başlıyordu. Oğlunun başına gelecek kötü olaylar içine doğduğu için bu gidişten huzursuzluk duymuş, gözyaşlarını tutamamış, tren gardan çoktan çıktığı halde ardından el sallamaya devam etmişti. Babaannesi biricik oğlundan ilk kez ayrıldığını, Cavit'ten ilk mektup gelene kadar doğru dürüst uyku uyumadığını, zaten o gidişten sonra hiçbir zaman huzur içinde olmadığını anlatmıştı Ersin'e. Hikâye amcasının gidişinden hayatına Hülya'nın girişine atlıyor, annesi gibi babaannesini de Cavit Amca'nın yaşadığı mutlu günler değil, Hülya'nın varlığında bulunduğu inandığı uğursuzluk ilgilendiriyordu.

Uğursuzluk amcasının bir gelişinde babaannesine “Bir kızı seviyorum anne, bu yaz hemşire çıkıyor, karar verdik, evleneceğiz,” demesiyle başlamıştı. Ersin babaannesinin sesinin Hülya Yenge'ye duyduğu nefretten titremesini unutamıyordu. Annesinin müsaadesine, hayır duasına ihtiyaç duymadığı için oğluna çok kırıldığını anlatırken, buruşuk esmer yüzü daha da kararmış, ufalmıştı. Aslan gibi oğlu o adi kadına mı layıktı? Ağırılığınca altın eden, soyu sopu belli genç kızları bile oğluna layık bulmazken, bir şıfıntı oğlunun aklını başından almış, hayatını karartmıştı.

Babaannesi oğlunun tereddütsüz seçimi olduğu için daha yüzünü görmeden Hülya'dan nefret etmiş, annesi ise tutkulu bir aşkla sevilen ve bu aşkla varlığı değer kazanan kadına asla dostluk beslememiş, hikâyeye ne tarafından baksa suçlu olarak hep onu işaret etmişti. Hülya Yenge kocası tarafından çok sevilerek, her iki kadının da kendilerini değersiz hissetmelerine yol açtığı için, sonu gelmeyecek bir lanetin nesnesi olmuştu. Sahne dağılmış, perde kapanmış olsa da yarattığı etki silinmiyor, ruhları acıtmaya devam ediyordu.

Şebnem'in doğumundan sonra tayini Ankara'ya çıkan

Hülya Yenge'yle, kendi tayin işlemlerinin tamamlanmasını bekleyen Cavit Amca ancak hafta sonları bir araya gelebiliyorlardı. İkilinin Ankara'ya yerleşmeye karar vermesi babaannesini sarsmış, Hülya'yı oğlunu kendinden uzaklaştırmakla suçlamıştı.

Ama Ankara'da hayatlarına devam edememişlerdi. Yol inşaatı sırasında vinçlerin birinden kurtulan bir kaya, bir an önce şantiyeden çıkıp ailesinin yanına gitmek için acele eden amcasının sağ kolunu koparmış, göğsünü parçalamıştı. Hikâye bu olaydan sonra kışkanılan bir aşk olmaktan çıkıyor, hazin bir hal alıyordu. Ama babaannesinin anlattıkları, kolu kopan kocasını terkeden, vicdansız bir kadının mahvettiği bir hayatın adamakıllı basitleştirilmiş hikâyesinden ibaretti.

O kötü haberi aldıkları geceyi çok iyi hatırlıyordu Ersin. İlkokuldaydı. Avludaki cılız hanımelinin kokusu odasına doluyordu. Telefonun sesini duyunca salona gitmiş, haberin alınışına tanık olmuştu. Ersin babasının yüzünün bir anda çökmesinden anlamıştı bunun korkunç bir haber olduğunu. Cavit Amca'nın kaza geçirdiğini, hastaneye kaldırıldığını, durumunun ağır olduğunu öğrendiler. Ailenin iyi günlerine de kötü günlerine de daima hâkim olan babası kendini topladı, gerekeni yapmak üzere hemen yola çıktı.

Babaannesinin evinden yarı cenaze çıkmıştı sanki. Akrabalar, yakınlar, eş dost geçmiş olsun ziyaretine geldikçe babaannesinin acısı tazeleniyor, sanki oğlunun yüzünü bir daha göremeyecekmiş gibi feryat ederek ağlıyor, bu felaketin rüyasını gördüğünü söylüyordu. Hep aynı soru soruluyordu: "Nasıl olmuş?" Olay aynı kelimelerle bir daha anlatılıyor, anlatan annesi ise Ersin hep aynı yalanı işitiyordu: "O gün çocuklara da dedim, içimde bir sıkıntı var, Allah hayır etsin diye." Oysa her günkü gibi bir gündü, annesi içindeki sıkıntıdan filan söz etmediği gibi, telefon çalana kadar her zamanki neşesiyle televizyon seyretmişti. İki kadın talihsiz bir kazaya uğrayan adamın annesi ve yengesi olmakla yetinmiyor, hikâyedeki paylarını anlamlı kılabilmek için kendilerine önseziler, rüyalar

yazıyorlardı.

Babaannesinin uykusunda ölmüş olduğunu öğrendikleri gün için de annesi benzer şeyler uydurmuş, başsağlığı dileklerini kabul ederken, kayınvalidesiyle arasındaki bağılılığın sanılandan daha derin olduğu duygusunu yaratmak istemişti. Ersin annesinin gerçekte olmayan bir bağı varmış gibi göstermeye çalışarak, kendini aileye tam anlamıyla ait hissetmek istediğini düşünmüştü. Ailenin üyesi olduğu halde, böyle sezgisel bir bağılılık yaratmaya çalıştığına göre hayatında dolmayan bir boşluk, bir pamuk ipliği duygusu olmalıydı.

Cavit Amca yığınla ameliyat olup hastaneden çıkmış, kendini tümüyle içkiye vermiş, annesi ve kardeşleriyle bağlarını kendi isteğiyle, tamamen koparmıştı. Yüzünü sadece babası görüyordu arada bir. Babaannesinin çok acı çektiğini biliyordu Ersin, ama yine de acısının kaynağına Hülya Yenge'yi yerleştirerek kendini nefretle iyileştirmeye çalışmasını aklı almıyordu. Bir akşam halası, eniştesi, babaannesi onlardaydı. Yemek yenmiş, çaylar içilmiş, sıra yine aynı konuya, uğursuz gelin Hülya'ya gelmişti. Babaannesinin dilinden zehir damlıyor, annesi ve halası da baş sallayarak onu destekliyorlar, sözü kaldığı yerden alıp devam ettiriyorlardı. Bir zamanlar birini çok sevmiş olduğu için ayrı tuttuğu halası da bu konuşmalara katıldıkça Ersin'in içi daha da acıyordu. Cavit Amca'nın tek yaptığıнын içip içip talihine küfretmek olduğunu, Hülya Yenge'yi öldüresiye dövdüğünü, katlanması imkânsız bir adam haline geldiğini ve kadının buna daha fazla dayanamadığını çok iyi biliyorlardı.

Hiç âdeti olmadığı halde yemek masasında oturuyordu babası. Ersin Şebnem'i düşünüyor, o masum yüzün annesi kötülenip lanetlendikçe, babasına buna bir son vermesini dileyen gözlerle bakıyordu.

Babası birden “Sana hiç elimi kaldırdım mı?” dedi annesine.

“Bu da ne demek şimdi?” dedi annesi, yüzü asılmıştı.

“Söyle,” diye directti babası. “Bunca yıllık evliyiz. Sana bir fiske vurdum mu bugüne kadar?”

Annesinin buna cevap vermeye hiç niyeti yoktu. Konunun sarpa saracağını anlamış, başını çevirmişti. Babası sesini yükseltti:

“Ama Hülya benim kardeşim ağzını burnunu dağıttığı için hastanelik oldu!”

“Haketmiş ki olmuş,” diye mırıldandı babaannesi, oğlunun sesindeki sertlikle başetmeye gücü olsa mırıldanmakla yetinmeyecekti.

Babası zehir gibi bakıyordu. “Kendini Hülya’nın yerine koy,” diye devam etti. “Doğruyu söyle, sen olsaydın durur muydun?”

Ersin bir pişmanlık bulmak istiyordu annesinin yüzünde. Hatları katılaşmış yüzün donuklaştığını, ifadesini kaybettiğini gördü. Ama annesi yıllardır arkasında durduğu görüşten vazgeçmedi, doğruyu söylemek yerine, ailesinin kocası dışındaki üyelerinin takdirini kazanmayı tercih etti.

“Dururdum,” dedi, “hem de ölene kadar.”

Ersin babasının annesine bakışında bir hayal kırıklığı, hatta küçümseyici bir acıma okuyunca, ikisinin arasında bir sevgi seli bulunduğunu sanmakla yanıldığını, hiçbir zaman birbirlerini tam anlamıyla sevmemiş olduklarını ilk kez hissetti. Belli belirsiz bir histi, ama buz gibi olmasına yetti.

Acı acı gülümsedi babası, sonra bu gerçeğe daha fazla yüzleşmenin aile hayatlarına vereceği zarardan korktu, Elif’e “Bu evde meyve yok mu kızım?” dedi. “Hadi git... elma portakal, bir şeyler getir de yiyelim.”

Kazadan sonra malulen emekli olmuştu Cavit Amca. İstanbul’a dönmüşler, bir ev tutup yerleşmişlerdi. Hastane masraflarına para dayanmamıştı. Mal mülkün bir kısmı hemen satılmış, Cavit Amca en iyi hastanelere yatırılmış, en iyi doktorlara ameliyat ettirilmiş, darmadağın olmuş vücudu olabildiğince toplanmıştı. Hülya Yenge çalışmıyordu, bir

ameliyattan çıkıp diğerine giren kocasının yanında olmak için işinden ayrılmıştı. Geçirdiği kazanın yarattığı ruhsal yıkım nedeniyle kimseyi görmek istemiyordu amcası. Onu ziyaret etmek mesele haline gelmişti. Kendi annesine bile “Niye geldin?” diyordu. “Bu halime bakmaktan zevk mi alıyorsun?” Başına gelenlerin yarattığı üzüntü yeteri kadar ağırken, bir de oğlunun hayatında bir yabancı konumuna düşmek yaşlı kadını perişan etmişti. Ama yine de bütün olanların günahını Hülya’ya yüklemekten çekinmiyordu.

Hülya Yenge hayatından tümüyle çıkınca babaannesi de sevgili oğluna payına düşen mirasın kalanını vermişti. Ama amcası hatırı sayılır malı mülkü hızla tüketmiş, sanki yarını olmayan bir adam olduğunu herkese göstermek istemişti. Ya günlerce ortadan kayboluyor ya en düşük meyhanelerde yerlere yıkılıncaya kadar içiyordu. Sefaletin sınırına geldiğinde babası dayanamadı, kardeşini Beşiktaş’ta aldığı bir eve zorla yerleştirdi. Şebnem’in okul masraflarını da üstlenmek istemiş, ama kardeşi ceketinin sallanan boş kolunu gösterip “Malulen emekliyiz çok şükür, altından kalkarız,” diyerek geri çevirmişti bu yardım teklifini.

Babası evi Şebnem’in üstüne yaptığını söylediğinde, annesinin öfkesi bugün gibi aklıdaydı Ersin’in. “Ev aldığın yetmedi, bir de kızının üstüne yaptın öyle mi?” demişti dudakları yaprak gibi titreyerek. Ersin annesinin o anda Hülya Yenge’yi veya Şebnem’i öldürebilecek kadar büyük bir nefret içinde olduğunu düşünmüş, kucağında huzur bulduğu bu varlığı yabancılarmış, hatta korkmuştu.

İlkgençliğinin karışık ve kuvvetli duygularına Şebnem de katılmış olmasa, kin, şer ve nefret perdesiyle örtülmüş bu hikâyeyi dinlediği gibi kabul edecek, eksik bir şeylerin varlığını hissetmeyecekti. Ama Şebnem’e baktığında, bu güzel ve duru yüzün annesinin, anlatıldığı kadar kötü biri olamayacağı geçiyordu aklından. Aile içinde yıllardır işlenen bu kötücül temanın gölgesinde kalan iyi duyguların varlığını hissetmek,

iyiliğin de kötülüğün yanında bulunmuş olduğuna inanmak istiyordu.

Bir gün cesaretini toplayıp amcasını görmeye gitti. En son yıllar önce hastanede yatarken birkaç dakika görmüştü. Nasıl bir muameleyle karşılaşacağını kestiremediği için tedirgindi. Kapıyı çaldığı an, bu ziyaretin belirsiz sonundan korktu, geldiğine pişman oldu, ama dönüp gidemedi. Amcası kapıyı açtı. Saçı başı bembeyaz olmuş, yaşlanmıştı. Darmadağın görünüyordu, çok zayıftı. Ama yüzünün soylu çizgileri hâlâ yerindeydi. Gömleğinin, sağ kolunun yerinde uzanan kirli ve boş yeni Ersin'in içine iğne gibi battı. Bu bol ve eskimiş gömlek bir zamanlar ailesine güven veren, yaşama sevinciyle dolup taşan, güçlü, geniş göğsünün bozuk şeklini, derin acısını gizliyordu.

Amcası böyle bir ziyareti hiç beklemiyor olmalıydı ki, Ersin'i içeri alıp almamakta tereddüt etti, sonra tek koluyla yeğenini ensesinden sardı. Ersin, amcasının vücudunu uzak tutmaya çalıştığını, göğsüyle arasına mesafe koyduğunu hissetti. Bu kısa sarılmadan sonra kuru ve kemikli sol eli tuttu, öpmek istedi, ama amcası izin vermedi. İçeri geçtiler.

Panjurlar yarıya kadar inikti, salon loştu. Her köşesinde temizliğin ışıldadığı evlere alışmış olan Ersin'in hayatında hiç görmediği kadar pis bir evdi burası. Yemek masasında kirli bardaklar, tabaklarda yemek artıkları, dibinde iki parmak içki kalmış bir rakı şişesi duruyordu. Sağda solda eski gazeteler, kirli giysiler, izmaritle dolu küllükler... Kanepedeki ezik yastıkla battaniye amcasının gecelerini burada geçirdiğini, rahat bir yatakta huzurlu bir uyku uyumadığını gösteriyordu. Ersin'e oturması için kolu izmarit yanıklarıyla dolu, kağşamış bir koltuğu gösterdi.

Kendine çekidüzen vermeye çalışarak evdekilerin hatırını sordu. Hali, kendinden utanma ile sefaletini sergileme arasında gidip geliyordu. Bazen yüzünde acı bir gülümseme beliriyor, bazen çehresi kararıyor, ifadesi büsbütün anlaşılmaz

oluyordu. Tırnakları kirli eli, kuru, kabuklu dudakları titriyordu. Çok geçmeden şişenin dibindeki rakıyı bir bardağa doldurdu, içmeye başladı.

Hafif sarhoş, çokça hüzünlüydü. Panjurların çizgili gölgesi yüzünde oynaşıyordu. Ne zamandır yaşamadığı bir sevecenlikle yeğenine baktı. Acısına ortak olmaya hazır bu genç yüzü hemen kabullendi.

“Bana mı benziyorsun sen?”

Çocukluğunun unutulmaz figürüydü amcası. Ersin ona benziyor olmaktan hoşlanarak gülümsedi, yüzü aydınlandı. Amcası elini uzattı, yanağına bir an dokundu.

“Talihin benzemesin.”

Ersin evdeki dokunaklı sessizliğin nasıl bozulduğunu hatırlayamıyordu. İçkinin bir yerinde amcası konuşmaya başlamıştı. Sanki hayatının trajedisiyle ilk defa yüzleşiyordu. Acısını kimseye anlatamamanın, loş bir evde odadan odaya dolaşarak susmanın verdiği bir dolmuşluk duygusu kelimelerin şiddetlenmesine yol açıyor, Ersin’in içi kaldıramayacağı kadar acıyla ve yoğun bir sevgiyle doluyordu.

“Benden daha fazla acı çekti,” dedi Hülya için. “Gitmesini ben istedim. Gitsin diye elimden geleni yaptım.”

Kazadan sonra, bir yıl boyunca sayısız ameliyat olmuş, sonunda vücudu işlese de ruhu tekleyen bir adam olarak evine dönmüştü. Çalışacak durumda değildi, içmekten başka hiçbir şey yapmıyor, yalnız kalmak istiyordu. Hiç kimseye, Hülya’ya, hatta kızına bile tahammülü yoktu. Karısının çektiği bütün acılara rağmen sağlıklı vücudunu, göзалıcı güzelliğini gördükçe, artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını, sağ koluyla birlikte başka şeyleri de kaybetmiş olduğunu hatırlıyordu. Yalnız kalma arzusuna para sıkıntısı da eklenince, Hülya tekrar işe başlamıştı. Kocasının hızla tükenişine, günden güne yıkılışına elinden hiçbir şey gelemeden tanık olmuş, incitilmiş, dövülmüş, haksızlığa uğramış, fazlasıyla acı çekmişti. Bir omzu havada gezen, elinde içki şişesiyle odadan odaya dolaşıp duran, hiçbir

sese, küçük bir fısıltıya, bastırılan bir hıçkırığa bile tahammül edemeyen, her an yeni bir kavga çıkaran, vuran, çarpan, döven, bağırın, haykıran, lanet eden, içki şişelerini duvarlarda parçalayan bir adamla yaşayabileceği kadar yaşamıştı.

“Git dedim. Şebnem’i de al git. Kendine yeni bir hayat kur. Daha gençsin.”

Karısının acı çektiğini, solduğunu, artık dayanacak gücünün kalmadığını görüyor, yine de iyi olamıyordu ona karşı. Tamdı, bütündü, gençti Hülya. Kendini tutamayıp, onun tüm güzelliği fazlasıyla yerinde olan vücuduna sarılacak olursa, Hülya’nın, sağ kolunun yerini alan boşluğu, eğri büğrü kaburgalarını, elden geldiğince birleştirilmiş zavallı vücudunu hissetmesinden, pürüzlü, kapanmış yarasına, göğsünün çökmüş, korkunç kemiklerine dokunmasından, dokunur dokunmaz tiksinesinden, tiksindiğini belli etmemek için ağlamasından korktuğu için yatağını ayırmıştı. Başka bir odada yapayalnız yatıyor, gecelerini kendine acıyarak geçiriyordu. Eskisi gibi olunamayacağı halde, olunabilirmiş gibi davranamaz, böyle aptalca bir yalanın arkasına sığınamazdı.

“Bazen ağladığını duyardım. Duyar mıydım, yoksa hisseder miydim, bilmiyorum.”

Hikâyesinin kırılma noktasına yaklaşırken yüzü bir kat daha gölgelenmiş, kederi, kazanın iz bırakmadığı yüzüne inanılmaz bir çekicilik kazandırmıştı.

“Kalkıp yanına gitmezdim,” dedi. “Sabaha çıkmayayım diye dua ederdim sadece. Ama sabah olurdu, uyanırdım ki hayattayım. Uyandığımı belli etmeden, bütün geceyi huzur içinde geçirmişim gibi yatardım. O, yavaşça odaya girerdi. Uyuduğumu sanırdı. Usulca alnımı okşar, öper, giderdi. Hırsımı ondan çıkardığım, güzel yüzünü kan içinde bıraktığım gecelerin sabahında bile. Ama bir sabah, yine gelmesini, alnımı okşamamasını, usulca öpmesini beklerken, çıt diye kapandı kapı. Beni öpmeden gitti. O zaman her şeyin bittiğini anladım. Ateş söndü.”

Uzun bir suskunluktan sonra “Ya, bizim hikâyemiz de işte böyle,” dedi amcası. “Çok acıklı, değil mi?” Kemikli eliyle gözlerini yokladı. Gülümsemeye çalıştı, beceremedi. Kalktı, konuyu değiştirmek isteyerek “Şebnem ara sıra size geliyormuş, öyle mi?” dedi.

Şebnem’in adının geçmesiyle canlandı Ersin “Bazen, hafta sonları,” dedi. “Babam okuldan alıp getiriyor.”

“İyi, kopmayın birbirinizden,” dedi amcası mutfığa giderken, “kardeş sayılırsınız.”

Kardeş sayılmak düşüncesi Ersin’i rahatsız etti. Ne yapacağını bilemeden amcasının peşinden yürüdü. Koridordan geçerken kapıları aralık, karşılıklı iki odaya gizlice göz attı. Sokağa bakan, dağınık oda amcasınıninki olmalıydı. Komodinin üstünde ilaç şişeleri duruyordu. Yavaşça Şebnem’in odasına süzüldü, kalbi çarpıyordu. Burası da çıplak, basit, acıklı bir odaydı. Kapağı eğri duran eski bir dolap, battaniye örtülmüş bir yatak, köşede dolaba sığmayan eşyalardan oluşmuş bir yığın, duvara bantla yapıştırılmış, uçları kıvrılmış bir iki resim, bir masa, bir sandalye, eski perdeler ve is lekeleri. Yatağın ayak ucunda duran kazağı tanıdı, dayanamadı, alıp kokladı.

Az önce ikisinin de içini kanatan buğulu havanın etkisinden çıkan amcası mutfakta pastırmalı yumurta pişiriyordu. Yüzü kararmış, hareketlerine bir sertlik gelmişti. Yeğenine ruhunun tüm yaralarını gösterdiğine pişman gibiydi. Buzdolabının kapağına omuz atıyor, açık kalmış çekmeceyi ayağıyla itiyordu. Masadaki kirli tabakları kaldırdı, başka temiz tabak da olmadığından Ersin’e yumurtayı tavadan yemelerini teklif etti. Bu ziyaretin uzamasından sıkıldığını belli ediyordu yüzü. Ersin artık gitmesi, hatta çoktan gitmesi gerektiğini anladı. Masaya oturmadı. “Ben artık gideyim,” dedi.

Vedalaşırlarken amcası “Bir daha gelme,” dedi. “Ben herkesi hayatımdan çıkardım.”

Bu son sözler ve merdivenleri inmesine fırsat bırakmadan kapanan kapının sesi Ersin’e çok dokundu. Bir kat indi,

basamaklara oturup ağladı.

şimdi, şu anda şebnem'in fotoğrafları zihnini tümüyle dolduruyor, içinde bir yer bu hikâyenin en çok kaybeden kahramanını çok özlüyordu.

Birden anlamsız bir hisse kapıldı, sanki şebnem bu korkunç ve güzel fotoğrafları, bir tek Ersin kendisini hatırlasın diye çektiirmişti. Gururu andıran bir şey geçti içinden, ama hemen aynı kuru acıyla doldu.

Pencereden baktı. Tren bir şeyleri geçiyor, arkada bırakıyordu; zaman gibi.

VI

Polatlı'da duran trene birkaç telaşlı yolcu bindi sadece. Selda peron boyunca bir aşağı bir yukarı yürüyen işsiz güçsüz gençlere baktı. Hepsi, yüzlerinde kayıtsız bir ifadeyle bu cumartesi gününü de öldürmeye çalışıyorlardı. İstasyon şehrin hayatının ezici durağanlığını bozuyor, yok edici bir çemberin içinde gençliklerini döndürüp duran gençler için kıpırtılı bir manzara, acınası bir değişiklik oluşturunuyordu.

İstasyonun arkasında alabildiğine çirkin yapılarla uzanan bu küçük şehre baktı. İyi ki kar yağmış, telaş, yağma ve hırsla büyümüş bu ilçeyi kendi güzelliğiyle örtmüştü. Selda bir zamanlar içinde yaşadığı küçük şehirlerin ruhunda yarattığı etkiyi hatırladı.

Çocukluğu karanlık, ciddi ve birörnek görünen, çevrenin kendine özgü havasına derhal eklemlenmiş askeri mekânlarda; ordu mensubu olmanın verdiği sınırsız güveni yüzlerinde taşıyan asker aileleri arasında geçmişti. Askeri lojmanlarda otururlar, hafta sonlarını orduevinde, askeri gazinoda geçirirler, sinemaya bile orduevinde giderler, içinde bulundukları şehrin ağır, aksak yaşama ritmine neredeyse hiç katılmazlardı. Selda bu şehirlerin ağırbaşlı çehrelerini oluşturan eski ve yorgun evlere, dar çarşılara, duvarlarını ot bürümüş tarihi yapılara, inandırıcılığını çoktan kaybetmiş hikâyelerine ve efsanelerine ilgi duyar; bu zenginliğin farkında olmadan, hayat galesi içinde koşuşturan insanların kendilerinden çok farklı olduklarını düşünürdü.

Ama zaman şehirlerin dokularını törpülemiş, yeni ve parlak bir hayat beklentisi bütün özelliklerini silmişti. Artık küçük şehirlerin dışarıdan gelenlerin genzini yakan lezzetlerinden, kendilerine has havalarından, mütevazı düzenlerinden eser yoktu. Her biri gerçekte olmayan bir büyümeyi taklit ediyor, giderek aynlaşıyor, hepsi hızla birbirine benziyordu.

Kar altında kalmış kocaman ağaçların sıralandığı yokuşta iki kadının düşe kalka yürümelerine bakarken düdük

sesi yankılandı, tren hareket etti. İlçenin kenar mahallelere doğru izbeliği artan yapılarını, soğuk imalathanelerini, oto tamircilerini geride bırakması çok sürmedi, dalıp gidilirse insanı derin bir yalnızlıkla baş başa bırakan bembeyaz ovada ilerlemeye başladı.

Şebnem'in o telefon konuşmasının amacının kendini hatırlatmak olduğunu düşünüyordu. Demek ki unutmamıştı birlikte geçirdikleri o cumartesiye. Unutmadığına göre önemsemişti. Oysa Selda hiçbir şeyi ciddiye almadığını sandığı bu uzak hala kızının o karlı cumartesiye de, kendisini de çoktan unutmuş olduğundan emindi. Selda çocuk yaştayken bile kadınca güzelliği göz alan Şebnem'i arada bir hatırlar, ne yaptığını, nasıl yaşadığını merak ederdi. Hülya Hala'nın izini tümüyle kaybetmiş oldukları için kızın akıbetini bilmiyor, liseyi bitirip zengin biriyle evlenmiş olduğunu sanıyordu.

O cumartesi günü arkadaşlarıyla buluşacaktı. Saatlerdir tıklım tıklım dolu gardırobunun başında dikiliyor, ama bir türlü giyecek bir şey bulamıyordu. Üniversiteli olmasıyla birlikte, anne babasının özgürlüğün kapılarını ona açmış olmaları, parlak bir gelecek ihtimali, yeni heyecanlar, yeni arkadaşlar, yeni bir yaşama dili kafasını karıştırmıştı. Bir yanı hâlâ çocuktur, yönlendirilmeyi, hata yaparsa yargılanmayı bekliyor, öte yandan her şeye geri dönüşsüz bir şekilde alışıyor. O gün tiyatroya, ardından yemeğe gidecek, artık yetişkinler arasına katılmış olduğu için, gece geç vakit suçluluk duymadan eve dönebilecekti.

Hülya Hala'nın etkileyici havasından Şebnem'le konuştuklarına, annesinin hafif kibirli, ama şaşırtıcı bir şekilde sevecen tutumundan babasının arada bir saçmalamasına kadar, o güne ilişkin her şeyi hatırlıyordu. Annesi mutfakta kapuska pişirmek için lahana doğruyordu. Ümit eve pek uğramıyordu o günlerde, bir arkadaşının bekâr evine yerleşmiş, gece gündüz ders çalışıyordu. Üniversiteyi kazandığı gün "sana güvenimiz sonsuz" konulu uzun bir nutuk attıktan sonra eve gidiş geliş

saatlerini esneten, kızına böylece ani bir özgürlük vermekle birlikte, ağır bir sorumluluk da yüklemiş olan babası salonda gazete okuyor, arada bir “Kapuska hâlâ pişmedi mi?” diye soruyordu. Annesi cevap bile vermiyordu bu soruya. Kapuska-nın pişeceği, ekmeklerin kesileceği, sofraya oturulacağı zaman belliydi. Düzen ev halkına değil, eve aitti. Sabahları ev uyanır, ev kahvaltıya oturur, evde öğle akşam olurdu. Ev annesi ve babası demekti, onlar bu düzenin kurucusu ve işleticisiydiler. Evin saatlerine onların uyması yeterdi.

Selda annesinin İzmir’deki yeni evinin bulaşık makineli, sıcak sulu, pırıl pırıl mutfağında yine lahana kökleriyle turşu, kabak içleriyle mücver yaptığından, bir dilim bayat ekmeği bile atamadığından emindi. Kuşağının tüm özelliklerini taşıyordu, tam bir cumhuriyet öğretmeni-ydi. Mesleğinin kutsallığına, tasarrufun erdemine inanırdı. Ama zaman geçiyor, hayat değişiyor, annesi farkında olduğu bu değişimden memnun olmadığını dile getiriyordu. Küllü suda çamaşır ıslattıkları günler geride kalmıştı, ama ne pahasına? Sonuçta annesi de değişmişti, halıların altları atmaya kıyamadığı parlak ambalaj kâğıtlarıyla dolu olsa da, marketlerden sınırsızca alışveriş etmeye, vaktiyle israf olarak gördüğü şeyleri satın almaya alışmıştı artık.

O gün tam giyecek bir şey bulmuştu ki, annesinin sesi gelmişti mutfaktan: “Kızım duymuyor musun kapıyı?”

Babası gözlüğünü takmış, yeni yapılacak anayasayla ilgili makaleleri okuyordu. Selda bir an önce giyinip evden çıkamadığı için kendine kızarak gidip kapıyı açmıştı. Bir anlık duraksamadan sonra, daha önce birkaç kere gördüğü Hülya Hala’yı tanımıştı. Hülya Hala Selda’ya baş döndüren kokusunu bulaştıracak kadar sıkı sarıldıktan sonra Şebnem’i göstermişti: “Kızım.”

O günün özeti, görünürde güzel olmaktan başka bir özelliği olmadığını sandığı uzak hala kızıyla aralarında kurulan kısa ama sarsıcı ilişkiydi. Şebnem küçük yaşına rağmen,

cesaretinin sınırlı olduğunu çok çabuk anladığı Selda'yı, onun kurallar dünyasında yaşayan ailesini, düzgün, güvenli hayatlarını küçümsediğini göstermiş, geçmişindeki trajik hikâyeyi unutturmuş, oradan oraya savrularak yaşayan bir ayak bağı değilmiş gibi, her şeye yukarıdan bakarak kendini Selda'yla eşitlemiş, arada fire verse de günü yenilmeden geçirmeyi başarmıştı.

Selda hamle hamle ilerleyen bu ilişkinin garip dengelerinin hemen farkına varmıştı. Pek ayrıntılı olmasa da Şebnem'in ve Hülya Hala'nın hikâyesini biliyor, bu hikâyenin hatırı için Şebnem'in etki alanına girmeyi kabul ediyordu. Hülya Hala kızını alıp gittikten sonra evde garip ama çok kısa bir sessizlik yaşanmış, Selda bu hazine hikâyesinin kahramanlarının hikâyelerini inkâr ederek, hayatının sükûnetini sarsmış olduklarını hissetmiş, içinden onları bir daha görmeyeceğine ilişkin bir duygu geçmişti.

Gerçekten de görmedi. O günkü ziyaretten bir süre sonra Şebnem'i unutmuştu. Ama yıllar sonra radyoda "Hayat ve Biz"i hazırlamaya başladığında, Şebnem'i ve yarattığı etkiyi şaşırtıcı bir berraklıkla hatırladı. Hülya Hala'nın, Şebnem'in ve hiç görmediği Cavit Enişte'nin hikâyesini bir daha anlattırdı annesine. Böylece gerçek varlıklarını kaybederek kendi hikâyelerinin yorgun karakterleri oldular.

İlk programının ilk cümlelerini yazdığı sırada, aklında bu parçalanmış üçlü vardı. "Yazarlar sıradan sandığımız insanları evirip çevirirler, başka bir gözle bakarak onlardan yeni insanlar yaratırlar. Bu yeni gözle biçimlenmiş insanlar, artık bizim için sıradan değildirler, birer kahramanırlar. Gerçek hayatta da gizli bir elin onları alıp yeniden biçimlemesini isteriz. Bir el, deriz, bizi de biçimlese, biz de kendi hayatımızın kahramanı olsak. O el kendi elimizdir oysa."

O karlı cumartesi günü olmasaydı, Selda dergideki fotoğrafların vaktiyle ailesinin hayatının parçası olmuş bir kadının kızına ait olduğunu bilmeyecek, gizli bir kıskançlıkla

göz gezdirdiği güzelliğin hikâyesini hatırlamayacaktı. Bu kadının gerçek hayatta bir bedeni, bu beden de bir hikâyesi vardır, acaba nedir, diye düşünmeyecek, kadın bedeninin erotik malzeme olmasına ilişkin basmakalıp görüşler geçecekti aklından. Ama o cumartesi günü ve o telefon konuşması Şebnem'in fotoğraflarının anlamını değiştirmiş, Selda'yı altüst etmişti.

“Bu son fasıl baba demek istedim...”

Erkek dergilerine çıplak pozlar veren bir kadının durmadan içen, içerken ziyan olmuş hayatına kahreden babasına “Bu son fasıl baba,” demek istemesindeki acılığı fotoğrafların karşısında hissedebilmişti ancak. Şebnem'in gözünü dikmiş olabileceği yerin niteliğine, hayatını kapladığını tahmin ettiği aşağılayıcı ilişkilere, o fotoğraflar çekilirken ne hissettiğine, çekim bittikten sonra giyinirken aklından neler geçtiğine ilişkin, içinde adi bir merak da barındıran ve yargılamaya hazır bütün sorular Şebnem'in bir cümlesinin ağırlığı altında ezilmiş, kadın bedeni hakkında yazılmış binlerce sayfa gülünç, zorlama bir teori halini almış, hatta tümüyle yalan olmuştu. Selda neredeyse çırılçıplaklığına baktığı bu kadının tüm soruları yürürlükten kaldıran hikâyesini biliyordu. Sıradan bir günün aklında bu kadar yer etmesine neden olan, Şebnem'in varlığında hissettiği, ama adını hâlâ koyamadığı “şey” binlerce basılarak çoğalmış, nihayet karşısına çıkmıştı.

Şebnem'in cesur çıplaklığı sayılmazsa, ilk dikkatini çeken şey, annesine olan şaşırtıcı benzerliğiydi. O bayağı dekorasyonun içinden sanki Hülya Hala bakıyordu. Kıskaç ruhların kötü finalini vurgulayıp ders çıkardığı bu trajedinin ana karakterinin iç dünyası hakkında hiçbir fikri olmadığını farkettiler, yine bu fotoğraflardan kendisine bakan yüz, anne ile kızı arasında gidip geldikçe içine batan bu yüz oldu.

Hülya Hala üzeri bulutla kaplı bir kadındı. Ailesinin belli etmekten hoşlanmasa da Hülya Hala'nın kulaklarına gelen akıbetiyle yakından ilgilendiğini biliyordu Selda. Lamia Hala

üzölüyormuş gibi yaparak duyduklarını anlatır, babası dinlemiyormuş gibi yaparak dinler, Selahattin Enişte başını sallayarak tasdik eder, annesi açık sorular sormaya gayret ederdi. Lami Amca, Hülya Hala hakkında kötü bir şey duymak istemez, aile meseleleri ya da yoruma açık duygulu konularla vakit geçirmekten hoşlanmayan Ümit ise gerçekten ilgilenmezdi. İyi bir doktor, mutsuz bir sabık koca oluşunu belki de buna borçluydu.

Ümit o akşam tam yemeğe oturacakları sırada gelmişti. Üçü yemek boyunca Hülya Hala'dan ve Şebnem' den konuşurlarken bir şey söylemiyor, hızlı hızlı yemek yiyordu.

Bir ara "Acayip bir kız," demişti Selda, abisine bakarak.

Ümit "Güzel mi?" diye sormuştu ilgisizce, bir kızdan söz ediliyorsa sorulacak başka bir şey olamazmış gibi. Çok güzeldi Şebnem, çok. Ümit üçünün de aynı fikirde olduklarını görünce "Tüh," demişti, "keşke daha erken gelseydim eve."

Ziyaret olması gerektiği gibi oldu o gün. Hülya Hala'yla kızını aşırıya kaçmayan bir misafirperverlikle ağırladılar. Ne kadar samimi olduğu kestirilemeyen iltifatlar, gülümsemeler karşılıklı gidip geliyordu. Anne babası bu "kardeşe" biraz sitem ettiler, onun ve kızının güzelliğini övdüler. Hülya'nın nasıl yaşadığını, kiminle evli olduğunu, gerçekten evli olup olmadığını, yoksa metres mi oturduğunu deli gibi merak ediyorlar, ama yaşananların aralarına koymuş olduğu mesafe nedeniyle soruların çevresinde dolanıyorlardı. Hülya yıllar içinde özbeöz teyze kızı mevkiinden tanımsız bir yere sıçramıştı. Yabancı deseler değil, yakın deseler hiç değildi artık. Dışarıdan bakıldığında çok sıcaktı, içtendi, sesi şekerli, gülüşü canayakındı. Ama anlık duraklamalarda onları uzaktan bakarak tartıyor gibiydi. Hakkındaki her şeyi öğrenme iştahının farkına varmıştı. Tadını çıkarıyor, hayatının ikinci perdesini bekledikleri ölçüde geniş ve leziz anlatmıyordu. Bir özel hastanede çalışırken tanıştığı doktorla evlenmişti, Şebnem yatılı okuyordu, mutluydular, iyiydiler. Hepsi bu kadardı.

Annesi öğle yemeğine kapuska pişirmedi. Köfte patates-

ten başka, buzlukta habersiz gelen misafir için saklanan bifteği kızarttı, kaşla göz arasında pilav, salata yaptı. Selda geç kaldığı için sızlanıyordu. “Gidemezsin,” dedi annesi “misafir kıza ayıp olur.” Selda arkadaşlarıyla buluşmak istediği için parladı önce. Ama çabuk pes etti. Bir yakın akraba, hala kızı, kuzin olamayan, “misafir kız” statüsünde kalan Şebnem’de bir şey onu çekti, annesiyle didişmeyi de göze alamayınca evde kaldı.

Hülya Hala’ya bakarken kadındaki bu çekiciliğin nereden kaynaklandığını bulmaya çalışmıştı. Acaba güldüğü zaman sol yanağında oluşan tek gamze miydi onu bu kadar hoş kılan? İnce çenesindeki belli belirsiz kırışıklıklar mıydı? Şebnem’inkilere benzeyen, ama başka türlü bakan siyah gözleri mi? Belki boynundaki bir sıra taklit inciyle oynarken parmaklarının aldığı zarif şekil, belki sigarasını içerken başını hafifçe yukarı kaldırışı...

Şebnem’in fotoğraflarını düşünmekten acımsı bir tat alıyordu şimdi. Onun göзалıcı güzelliği karşısında duyduğu ve garipsediği kıskançlık, incecik bir yılan gibi dolaşıyordu içinde. Öte yandan kızın acı veren yenilgilerle dolu olması muhtemel hayatı, üstünde karmaşık, çözülmesi zor bir duygu hali yaratıyordu.

Ankara Radyosu’ndaki bir toplantıya gitmesi gerekmede, gitmişken eski arkadaşı Sinan’ın odasına uğramasa fotoğrafları görmeyecek, Şebnem’i de, o telefon konuşmasını da bir süre sonra unutacaktı. Sinan her zamanki gibi sağa sola verip veriştiriyor, Selda da saman alevi öfkesiyle meşhur arkadaşını ciddiye almadan dinlerken, sehpanın üstündeki dergi yığını karıştırıyordu.

Bir derginin kapağındaki kadın tanıdık geldi. Önce Hülya Hala sandı, sarsıldı. Sonra tanıdı Şebnem’i. İri puntolarla “Ayın Kızı Şebnem” yazıyordu kapakta. Daha bir ay kadar önce anlam veremediği bir telefon konuşması yaptığı Şebnem’e böyle bir derginin kapağında rastlamış olması çok tuhaf, tam Şebnem’e göre bir durumdu. Heyecana kapıldı, dergiye fazla

bakamadı. Sinan Selda'nın dergiyi usulca bıraktığını görünce bu tür şeylerin ortalıkta olmasından hoşlanmadığını düşündü, hak verdi, ortalığı toparlıyormuş gibi yapıp dergiyi kaldırdı.

Radyodan çıktığında Selda'nın aklında sadece Şebnem vardı. Otele gitmeden önce bir gazete bayiiine uğrayıp ne istediğini duyunca kulaklarına inanamayan satıcıdan bir dergi aldı. Odasına çıktı, her sayfaya uzun uzun baktı, röportajı içi sıkılarak okudu. Klişenin klişesi bir röportajdı. Şebnem aşkın en bayat tanımlarını yapıyordu. O kadar uzun baktı ki fotoğraflara, gençliğinin başındaki o kızla derginin kapağındaki kadın tümüyle ayrı iki insan oldular.

Şebnem'i küçük bir ihtimalle şöhrete götürecek, çok büyük ihtimalle dibe indirecek olan fotoğraflarla karşılaştığı için şaşkındı. Kızın "hayatı izlenenler" katına yükselmeden, sıradan bir kadın olarak yaşayacağını sanmıştı. Ama bu fotoğraflar çok az kişinin seçebildiği sonu karanlık bir yolu, büyük bir gözükaralığı işaret ediyor; Selda ne düşüneceğini bilemiyordu. Şebnem'in hikâyesi, bu fotoğraflara, Selda için henüz pek aydınlık olmayan, ama yeni bir anlam yüklemişti. Onun hayatı hakkında fikir yürütmeye, kolayca yargılamaya kimsenin hakkı olmadığını hissediyordu. Selda için Şebnem artık sıradan bir hayat hikâyesinin kahramanı olamaz, herkes gibi biri sayılamazdı.

Anne babasının kanatları altındayken yaşadığı, henüz kişiliğini bulamamış, ama eşyası eksiksiz odasında konuşurlarken, Şebnem sıra dışılığının bütün ipuçlarını vermiş, Selda'yı çok şaşırtmıştı. Öğle yemeğinden sonra, ciddi rengiyle salona durgun, ağırbaşlı bir hava veren hantal koltuklara oturmuşlar, kahve içiyorlardı. Şebnem cumartesi pazarı yine okulda geçireceğini sanırken, hiç beklemediği bir anda annesini karşısında bulmuş olmalıydı. Formasının üzerine tüylenmiş bir kazak geçirmiş, saçlarını omuzlarına bırakmıştı. Bakımsız giysilerine rağmen çok hoş görünüyordu. Selda Şebnem'in yüzündeki ifadeye dikkat etti. Sanki kızın içi durmadan konuşuyor; kadife

perdeli, sehpa örtülü, kırlentli, büfeli evleriyle; vatan, millet, anayasa üstüne ahkâm kesen babasıyla; nezaket, merak ve bilgiçliğin az bulunur bir karışımı olan annesiyle dalga geçiyor; bu sıkıcı ortama ancak böyle katlanıyordu.

Annesi Şebnem’le birlikte Selda’ya da buluş çağında kız muamelesi yaptı. “Kızlar, hadi siz içerde plak dinleyin,” dedi. Ne çok şey vardı sözlerinde, bu evde bir pikap var’dan, ben genç kızların halinden anlarım’a kadar. Annesi, kızlar diyerek Selda’yı nefret ettiği bu hitabın içinde sıradanlaştırmış, onun bir süredir yükselttiğini sandığı hayatını bir anda başıboş, başarısız, düşüncesiz bir kızinkiyle eşitlemişti.

Şebnem hem hüznü, hem insanı sinirlendirecek kadar aldırıışsız görünüyor, duvardaki bir iki postere bakıyordu. Selda akli başında, derin düşünceli, üniversiteli kız kimliğini gölgelediğini ansızın farkına vardığı posterleri indirmeyi ihmal ettiği için kendine kızmıştı ki, Şebnem, “Bir gün benim resimlerimi de böyle duvarlara asacaklar,” dedi, der demez yüzünden bir bulut geçti. Selda Yeşilçam melodramlarından fırlamış bu cümle karşısında kendini tutamayıp güldü.

Şebnem aşağılanmışlık, küçük düşmüşlük ya da buna benzer duygular taşımadan, aksine, sesine küçümser bir ton vererek, “İnanmıyor musun?” diye sordu. Kızmış görünmüyordu.

Selda kızın bu kendinden emin halini görünce duraksadı. “Şarkıcı mı olmak istiyorsun?”

“Farketmez,” dedi Şebnem gelecekte eminmiş gibi, yüzünde yine o başına buyruk, o aldırıışsız ifadeyle. “Şarkıcı, oyuncu, farketmez...”

Bunun, biraz ileri gitmiş, çocukça bir arzu ve beklenti olduğunu, bir gün geçeceğini düşünmüştü Selda, ama emin de olamamıştı. Şebnem’de ne var idiyse, Selda’yı hep ikilemde bırakıyordu.

O gün sorduğu aptalca sorulardan biri “Okul nasıl gidiyor?” olmuştu. Şebnem’in hali tavrı okulla, okumakla pek

ilgisi olmadığını gösteriyordu. Kız beklemediği kadar zekiydi, yeni tanışan iki kişinin konuşmalarının hep böyle aptalca sorularla başladığını bilen bir gülüş belirdi yüzünde. Duraksadı.

“Fena değil,” dedi, “kopya çekersen kolay.” Selda anlayışlı abla yüzüyle gülümsemişti ki, “Hırsızlık yapıyorum, ikide bir intihar ediyorum. Eğlenceli yani,” dedi, yarattığı etkiyi görmek isteyerek.

Selda yaşadığı şoku soğukça gülerek örtmeye çalıştı, ama Şebnem Selda’yı sarstığının farkındaydı. Yaş, tecrübe ve tavır olarak üstte olan oydu.

“Çok mu şaşırdın?” diyerek, analı babalı, mutlu yuvalı bu “üniversiteli abla”yı küçümsedi, rahatsız etti. “İntihar dediysem, eğlencesine... Aspirin, optalidon filan yutuyorum, ortalık ayağa kalkıyor... İki kere midemi yıkadılar.” Yaptıklarını hatırlayıp güldü. “İkincisinde okuldan atıyorlardı nerdeyse, ama annem müdüre çok yalvarınca bıraktılar.”

Selda buz gibi oldu. Şebnem’in ilgi çekmek için yalan söylediği açıktı. Bu aptal kafayı nasıl ezebileceğini düşünürken, kız devam etti:

“Bir kere de bileğimi kestim. Gözlük camıyla...”

Kızın bileğinden başlayıp kazağının kolunun içinde kaybolan belli belirsiz yara izini gördü. Şebnem’in ifadesi kararmış, sanki derinlerden gelen bir acı açığa çıkmıştı. Yüzünün bu karanlık havasında her şeyi yapabilecek bir pervasızlık okunuyordu.

“Okulda beni kleptoman biliyorlar,” dedi.

“Değil misin?”

“Değilim.”

“Niye kleptomanım diyorsun peki?”

Omzunu silkti Şebnem. Selda şeytansı bir şey buldu, masum olduğuna tereddütsüz yemin edilebilecek kadar güzel ve berrak bu yüzün ardında.

“İdare bir şey demiyor mu?”

“Diyor. Her çarşamba okulun psikoloğuna gidiyorum bu

yüzden. Psikolog kadının eldiveninin tekini çaldım.”

Birden gülmeye başladı. Selda bu gülüşün ardından kızın “Şaka yaptım,” demesini bekleyerek gülümsedi. Yenilgiyi kabul edecek, “Neredeyse inanıyordum,” diyecekti.

“Kadın sigara içmeme izin veriyor...” dedi Şebnem.

Selda kızın kendisini salak yerine mi koyduğunu, doğruyu mu söylediğini bilemedi. Bacak kadar kızın karşısında aptallaşmıştı, ağzının payını veremiyordu bir türlü. Ama kızın yüzündeki bir şey, ilgi çekme, unutulmuşluğunun, ihmal edilmişliğinin acısını çıkarma isteği, her şeye rağmen Selda’nın içini acıtmaya devam ediyordu.

Şebnem’in daha sonra kurduğu cümleler tüm yaptıklarını neredeyse mazur gösterecek kadar dokunaklıydı.

“Baban kızmıyor mu yaptıklarına?”

“Haber yok ki.” Şebnem’in yüzü çocukluğa doğru gitmiş, küçülmüş, daha da masum bir hal almıştı. “Sen babamı tanıyor musun?”

“Hiç görmedim,” dedi Selda.

“Bir kaza geçirdi, kolu koptu. Protez de taktırmıyor. Ben böyleyim diyor. Hiç gelmez okula.”

“Annen? Sık sık gelir mi?”

“Annemin ne yapacağı belli olmaz. Geliyorum der gelmez, gelmiyorum der gelir. Nöbeti oluyor hastanede.” Sözlerinde annesini kollama çabası vardı.

Okulda annesinin gelmesini, gelip eve götürmesini bekleyen bir Şebnem düşündü. Kapıda, parmaklıkların arkasında duruyor, gözünü yola dikip hava kararana kadar bekliyor olmalıydı. Peki annesi geleceğim dediği halde gelmediği zaman ne yapıyordu? Yatakhaneye dönüp sevinçle hazırladığı çantasını boşaltıyor muydu?

Selda özgür bir hafta sonu geçirmek yerine, yataklarının çoğu boş bir yatakhane sabah olmasını beklememişti hiç. Ama Lamia Halasının yanında yaşamak zorunda kaldığı lise biri hatırlamak, Şebnem’i anlamasına yetti. Halası ve eniştesi üstüne

titrediği, babası her akşam telefon ettiği, bayramda seyranda, şubat tatilinde ailesinin yanına gittiği halde, kendini çok yalnız hissetmişti o yıl. Tatil dönüşlerinde gözleri buğulu gezdiğini gören halası kollarını sıvayıp suböreği yapardı Selda için. Subörekleri nefisti, ama onlarda kaldığı yıl, artmış yemeklerle hazırlanan sofralardan, ısıtılmış yemeklerdeki buzdolabı kokusundan nefret etmişti. Cuma akşamları yemek yapılmaz, hafta boyunca buzdolabında bekleyen artmış yemekler ısıtılırdı. İğrenç bir karışım olurdu tabaklarda; etli kurufasulyeden karnıbahara, doğru dürüst ısınmayan dolmadan dolapta beklemekten kaskatı kesilmiş balığa kadar. Tutumluluk konusunda annesi halasının eline su dökemezdi.

Geçmişin idealleri saplantıya dönüşmüştü Lamia Hala'da. Zamanın geçtiğini, ideallerin değiştiğini kabul etmek istemiyor, çocukları sever görünse de, gençlerden hoşlanmıyordu. Gençler içlerinde vatan sevgisinden eser bulmayan, ar damarları çatlamış asalaklardan ya da onun bunun kullandığı maşalardan ibaret bir gürühtü. Gençlik cumhuriyetin kıymetini bilmediği için sokaklar kan gölüne dönmüştü. Sonunda hepsi bu kanda boğulup gidecekti.

Selda halasının cumhuriyet nutuklarından çok sıkılmıştı o kış. Selahattin Enişte'nin bütün önleme çabalarına rağmen halası yine konuyu açıyor, kendi kuşağının engin vatan, millet, memleket sevgisinden Selahattin Enişte'yle ilk defa bir 29 Ekim balosunda dans ettiklerine kadar tekrarlanmaktan yıpranmış bir yığın hikâye anlatıyordu. Selda, bütün bunların dipteki muhatabının kendisi olduğunu hissediyor, ama halasının içeriği koflaşmış, sıkıcı bir gevezelik halini almış, marazi inançlarına karşı çıkmayı aklından bile geçirmiyordu.

Halasının bunları anlatışında bir tür kötücül şehvet sezerdi. Çok istediği halde çocuğu olmamıştı. Benliğinden bir şeyi devredememiş, sürememiş, sürdürememiş, giderek kuruyan, işe yaramaz, dev bir tohuma dönüşmüştü. Selda'yı fazla benimsemişti önceleri. Ama benliğini aktaramayacağını,

yeğenini kendinin bir örneği haline getiremeyeceğini anlayınca hayal kırıklığına uğramıştı.

Yıllar halasının da ideallerini bitirmişti sonunda. Ne yapsa hayatına yeni bir anlam kazandıramayınca vefasızlıktan yakınmaya, önüne gelene sitem etmeye başlamıştı. Abisi, yengesi, kardeşi, yeğenleri herkes vefasızdı. Yüzlerce öğrenci mezun etmişti, ama biri bile Lamia hocasını hatırlamıyor, arayıp sormuyordu. Sesinin titreyişinde arabesk bir ton vardı artık. Selda onu ziyarete gittiğinde uç uca dizilmiş bu sitemleri tartışmadan onaylar olmuştu. Son yıllarda iyice artan bu yakınma hali yarım saat içinde Selda'yı bunaltıyor, bir an önce çıkıp gitmek için ne mazeret uyduracağını bilemiyordu. Emekli olduktan sonra, hiç ihtiyacı olmadığı halde para kazanma sevdasına tutularak Pendik'te büro açan Selahattin Enişte'nin asıl amacının halasından uzaklaşmak olduğunu herkes anlamıştı. Halasının çekilecek dert olmadığını gördükçe kömür alıp satmak, ufak nakliye işleri yapmak gibi saçma sapan işlerle vakit geçiren Selahattin Enişte'ye hak veriyordu.

Ama adam işi ciddiye almıştı, kömürdür, kireçtir derken ufak tefek ihalelere girmeye, başka şehirlerde inşaat işleri yapmaya başlayınca, Lamia Hala büsbütün yalnız kaldı. Bir de araba almıştı Selahattin Enişte. Artık inşaata gidiyorum diye evden çıkıyor, birkaç gün ortalarda görünmüyordu.

“Lamia'nın dırdırı adamın canına tak eder de tümüyle çekip giderse işte o zaman mahvolduk,” demişti annesi yine halasının oyununa geldikleri için çok kızdığı bir gün. “Artık Ümit'in dediği gibi, hastaneye mi yatırırız bizimkini, ne yaparız bilmem.”

İlgi çekmek için küçük oyunlar oynardı halası. Kendine garip hastalıklar icat eder, eve tuhaf telefonlar geldiğini iddia eder, gizemli seyahatlere çıkardı. Yalancı çobandan bir farkı kalmadığı için kimse aldırış etmiyordu.

Bir gün eve yine esrarengiz bir telefon gelmişti. Selda İzmir'e taşınma hazırlıklarının en hummalı aşamasında olan

annesine yardım ediyordu. Telefondaki kadın Lamia Hala'nın karşı komşusu olduğunu, onu on gündür görmediğini, başına bir şey gelmesinden korktuğunu söyledi. "Bir gelip baksanız iyi olur," dedi. Babasının içine bir kurt düşmüştü. Akşam akşam hepsi birden kalkıp ta Kartal'a gittiler, kapıyı çaldılar, ama açan olmadı. Telefon eden kadın evine buyur etti. "En son gördüğümde sizin telefonunuzu verdi," dedi, "ne olur ne olmaz, bulunsun dedi. Tansiyonu da yüksekti biliyorsunuz." Bilmiyorlardı, ama hiç renk vermediler. Yapacak bir şey yoktu. Çaresiz eve döndüler, Ümit'i aradılar, "Ne yapalım?" diye sordular. Ümit "Akıl hastanesine yatırın," dedi sinirlice.

Babası dayanamadı, ertesi gün tekrar gitti evine. Kardeşinin ölüp kalmış olmasından korkuyordu, kapıyı kırmaya niyetliydi. Lamia evdeydi, kahve içiyordu. "Ne zamandan beri beni merak ediyorsunuz?" dedi zehir gibi. "Sizin bir kardeşiniz mi var?" Babası bu söze çok kızdı, kapıyı çarptığı gibi çıktı. Halası ardından eve telefon edip, "Yalova'daydım, kaplıcalara gitmiştim," filan diye açıklamaya çalıştıysa da babası konuşmadı. "Ümit haklı," diyordu, "kapatacaksın bunu hastaneye."

Ümit, halasının her şeyi planladığından emindi. "Ne tansiyonu baba? Benden sağlam," demişti. "Hepsi numara."

Lamia Hala'nın nefret ettiği Hülya Hala da varlığını hatırlatmak için gelmişti onlara. Kendi ayakları üzerinde durabildiğini, onlar olmadan da yaşayabildiğini, hem de hâlâ güzel, hâlâ alımlı bir kadın olduğunu göstermek için.

Şıktı, zarıftı, billur kahkahaları çınlıyordu salonda. Doktor kocasıyla daha büyük bir eve taşınıp hayatını düzene koyunca Şebnem'i de yanına alacağını söylemişti. Hayatını hiçbir zaman düzene koyamadı. Olmadık insanlardan bir yığın şey duydular Hülya Hala hakkında. "Doktorla evli değildi, beraber oturuyordu," diyenler oldu. Bir ahbap, "Adam onu terk edince Almanya'ya gitmiş," dedi. Sonunda izini tamamen kaybettiler, bulmaya da çalışmadılar.

O cumartesi günü Şebnem, kitaplara uzaktan göz atmış,

bir iki plağı eline alıp bakmıştı sadece. Kızın göstermekten kaçındığı bir merak içinde olduğunu düşünmüştü, Selda'nın ilgilendiği şeylere değer vermiyor gibi görünmeye çalışıyordu.

Durup dururken “Sevgilin var mı?” diye sorarak bir daha şaşırtmıştı Selda'yı. Ne diyeceğini bilemedi Selda. Şebnem için sevgilinin ne anlama geldiğini kestiremedi. Küçük flört hikâyelerini mi kastediyordu, yoksa daha farklı şeyleri mi? Bilgiç bir ifade takınmaya çalışarak bu soruyu savuştururken, Şebnem, kırmızı kareli yün battaniye örtülü yatağa uzanmış, sevgililerini sayıyordu.

“Biri İngilizceci. Boş kâğıt veriyorum altı yedi veriyor. Öbürü Oğuz. Kantinci. Bir de Fevzi var. İdare amiri...”

Çok eğlendiği, saydığı isimleri hiç ciddiye almadığı sesinin şen şakrak tonundan belli oluyordu. Selda hayret içindeydi. Bu cesaret, bu büyük umursamayış nereden geliyor olabilirdi?

“İngilizceci fena değil aslında da, Fevzi felaket,” dedi Şebnem. “Bodurun teki. Ama sayesinde her cumartesi pazar dışardayım.” Bir yandan da gözünün ucuyla Selda'yı izliyordu.

Erkekleri parmağında oynatabilmek gibi bir yeteneğe sahip olmayı aklından geçirmemiş olan Selda, ders kitaplarıyla dolu masasını, ayrı dünyaların insanlarıyız demek ister gibi düzenlemeye başladı.

“Bir de Kerem var,” dedi Şebnem, “bizim okulun karşısında oturuyor. Bazen babasının arabasıyla geziyoruz.”

Selda'nın yüz ifadesinin sertleştiğinin farkına vardı. Her zaman ilgi çekmeyi başardığı bu kolay yolla Selda'yı etkilemiş olsa da ezememişti.

Selda kızın yüzünün çocukluk yaşına gittiğini farkettiler. “Bunlara sevgili denmez ki,” dedi. “Sen onları sevmiyorsun, kullanıyorsun.”

Şebnem duraksadı, yüzünden tatlı, masum bir gülüş geçti. “Benim de sevdiğim biri vardır belki?”

Gülüş kayboldu. Selda'ya o yumuk kara gözleri doldu

gibi geldi, yakınlık hissetti. Nihayet olması gerektiği gibi bir ilişki kurulacaktı aralarında. Selda üniversiteli, akli başında, sevecen bir abla, Şebnem havai, uçarı, akla fikre ihtiyacı olan bir genç kız-çocuk.

Ama bu mücadeleden haberi olmayan Mükerrerem Hanım elinde çay tepsiyle içeri girip, “Kızlar? Ne sırlar anlatıyorsunuz bakayım birbirinize?” diyerek bu dengeyi yerle bir edince, Şebnem kendini topladı. Kural tanımaz, şaşırtan, başına buyruk kıza dönüştü. Selda kendini aptalca sırları olan bir kız durumuna düşürdüğü ve Şebnem’le yine eşitlediği için annesini öldürebilirdi o an.

Selda’dan ve renksiz muhabbetinden sıkıldığını belli ederek “Biraz da içeri oturalım mı?” dedi Şebnem. Bu sıkıcı evde yeteri kadar zaman geçirmiş gibi davranıyordu. Salonda çaylarını içerken karşılıklı oturdular, arada bir bakıştılar. Selda, Şebnem’in hayatı her an tersyüz etmeye hazır, buna teşne bir kız olduğunu; Şebnem de insanların ince, kırık yanlarını çabuk görebilen Selda’nın epeyce didişmiş olsalar da kendisini anladığını hissetti. Büyükler kendi aralarında boş konuşmalarına devam ediyorlardı.

VII

Otel odalarında yalnızlıktan bunaldığı, içinde her şeyin kötüye gideceğine ilişkin temelsiz bir korku belirdiği zamanlarda, İstanbul'da sahaf önlerindeki yığınlardan zevkle seçtiği ya da büyük kitapçılardan aldığı, yola çıkmadan önce çantasına attığı, hemen başlayıp bir türlü bitiremediği kitaplardan birini alır, genellikle başucu lambası bulunmayan berbat odalarda, tavandan sarkan ampulün çiy ışığında, yazıyla yaratılmış insanların ruhlarında birikenleri okurken, az sonra okumaktan uzaklaştığını, gözleri kitabın satırlarını takip ettiği halde, aklının başka yerlerde gezindiğini farkedirdi Ersin. Bazen okuduğu romanda, hikâyede yer alan önemsiz bir kişiye takılırdı. Takıldığı kişinin metne girme nedeninin bir tek cümleden ibaret olduğunu görür, herkesin hayatının doğru söylenmiş bir cümleye sığabileceğini düşünürdü.

Şimdi kendi cümlesini arıyordu: hayattan beklediği şeyleri elde ettiği anda hepsinin budalaca olduğunu anlamış, yalnız bir adam... Belki. Bir cümle olabilir miydi bir hayatı değerli kılan? Yoksa, tek cümleye sığdırılmış hayat çok mu boştu? Hayatın nesi doğruydı, nesi yanlış? Ya da bu türden soruları sormak doğru muydu? Neden soruyordu bunları?

Tren arada bir yavaşlıyordu. Ersin'in kafası bu yavaşlamalara anlam veremeyecek kadar doluydu. Havanın tuhaf biçimde karardığını, trenin yoğun bir tipinin içinden geçtiğini görmüyordu. Bazen bir düşünceyi yakalıyor, ardından Şebnem'in fotoğraflarıyla ilgili ayrıntılara geçiyordu. Fotoğrafların çekildiği stüdyo hangi semtteydi? Nasıl bir yerdi? Kaçınıcı kattı? O sırada kaç kişi vardı stüdyoda? Şebnem tamamen çıplak mı dolaşmıştı ortalıkta? O pozları verebilmek için zorlanmış mıydı? Nasıl konuşmalar ve ilişkiler geçmişti aralarında? Çekim ne kadar sürmüştü? Sonra neler olmuştu? Fotoğrafları çeken her kimse, neler düşünmüştü Şebnem hakkında? Her soru için bir senaryo yazıyor, bu da onu daha çok öfkeliendiriyordu. Bütün

bunların bayağı ve acıklı olduğundan emindi. Şebnem'in o fotoğrafları isteyerek çektiğine inanmak istemiyordu. Neden yaptı bunu?

Çevresine bakındı. Çeşit çeşit insan vardı vagonda. Büyük çoğunluğu hayatın kıyısında, kendine çok küçük bir yer tutarak yaşamaya çalışıyordu, küçücük bir yer, hayatta kalmak için. Sonuçta amaç iyi yaşamak mıydı? İyi yaşayan mı kârlıydı? İyi yaşamak, hayattan daha fazla tat almak için her şey yapılabilir miydi? Yoksa sıkıntılı olsa da değerlerine titizlenen bir hayat mıydı doğru olan? Şebnem nasıl yaşıyordu? Doğru mu? İyi mi? Acıklı mı? Doğru denen şey ne?

Düşünceleri yine dağıldı, Şebnem'den hayatın anlamına, yaşayıp ölmeye, sonsuzluk duygusuna kaydı. Şebnem'in istediği gibi bir hayat yaşadığını düşündü, buna hakkı vardı, hayat onundu. Ama bu varsayımı doğrulayacak her şeyi kafasından silip attı. Gerçi fotoğraflarında memelerini, uzun bacaklarını, bacaklarının kasıklarıyla birleştiği yerleri göstermekten aldığı zevk neredeyse yüzünden okunuyordu. Bundan rahatsız olmuş gibi bir hali olmadığını öfke ve tiksintiyle hatırladı. Şebnem'in yüzünde öyle bir ifade vardı ki, sanki dergiye bakan herkese, özellikle Ersin'e meydan okuyordu. Bundan hoşlanmasa yapamayacağını düşündü, demek ki memnun. İyi de, nereye varmak istiyor?

Şebnem bu fotoğraflarla yetinmeyecekti. İki şık vardı. Ya geçmiş i ileride parça parça ortaya çıkacak olan ünlü bir kadın şarkıcı, artist, ne olursa artık ya da ucuz, bayağı mekânlara mihlanmış sefil bir hayat, en alttan insanlarla düşüp kalkma, yani bir hiç, büyük ihtimalle de hiç.

Ahlak kelimesini aklından geçirmediğini düşündü, daha doğrusu geçirmemeye çalıştığını. İçinden geçen sesi susturmaya çalışmak ikiyüzlülüktü. Zihninin Şebnem'in bu yaptığına ahlaksızlık olduğunu söylemesinden rahatsız oluyordu. Kendi ahlak anlayışının herkesinkinden ileri olmadığını görmek de öyle. Dürüst olmak istedi. Onu sevmiş olması bir yana, Şebnem

amcasının kızı olmasaydı, Hakan'la sabaha kadar resimlerine bakarlar, en güzel, en seksi, en baştan çıkarıcı pozunun hangisi olduğunu konuşurlar, başka dergileri açarlar, onlardaki kadınların vücutlarını Şebnem'inkiyle karşılaştırırlar, muhabbetleri gittikçe bayağı bir ton alırdı. Ersin'i bu kadar üzen, sadece, Şebnem'in ilk aşkı ve akrabası olması değil, hatıralarının masumiyeti ile fotoğrafların yansıttıkları arasındaki büyük tezattı. Suçluluk duygusuna kapıldı birden. Ne bekliyordum, diye düşündü, onun için ne diledim ki şimdiye kadar? Merak mı ettim akıbetini? İlle bu şekilde mi karşıma çıkması gerekiyordu?

Küçük insanı büyük insandan ayıran şeyin ne olduğunu sordu kendine. Onu sıradan insanlardan ayıracak bir vasfı olmadığına, başkalarından çok da farklı sayılmayacağına göre kendi gözünde kendi neydi? Dar alanlarda bunalmaktan ibaret miydi meselesi? Küçük tasalarını hemen unutan, daha rahat, daha az sorunlu bir hayat yaşamak için çabalayan insanlar bunun farkında olmadıkları için mi küçüktüler? Bu dünyada iyi kötü yaşadıkları ve bir gün ilahi adaletin önünde sıradan hayatlarının hesabını vereceklerine inandıkları için mi huzurluydular? Huzurlu muydular gerçekten? Hayat uzun bir huzur muydu?

Bu tür sorular hayatın kolay zamanlarında da insanın aklından geçiyor, hepsine iyi kötü bir cevap bulunuyor, ama bir hesaplama anlamına geldiğinde, karşısına duvar gibi dikiliyordu. Binlerce düşünür boşuna mı düşünmüştü bunca yüzyıl? Neden hâlâ hiçbir cevap hayata uymuyordu?

Şebnem'i bulup bunu neden yaptığını sorsa, ne cevap alırdı? Şebnem, canım öyle istedi diyecek olsa bile, gerçeğin böyle olmadığına inanmak istiyordu. Onu hayat buraya getirmiş olmalıydı, çoğu zaman bilinçle müdahale edecek zaman bırakmayan, kendi kendine akan hayat. Belki kader denen şey. Hiç sevmediği, içinde karanlık anlamlar bulduğu kelime, kader.

Olanlara hayatın içinde sebep aramak ne kadar kolaydı. Şebnem'in bu hayatı kendi iradesiyle seçmediğine, aslında böyle bir şeyi istemediğine inanmaksa hem kolay hem bayağıydı. Onu

dudaklarında yalancı bir kahkahayla bulacağını sanıp aramak ve bulunca el uzatmaya kalkışmak, sana ne oldu demek istemek ne kadar gülünç, zavallica, ne kadar aptalcaydı. Peki ne yapmalıydı? Şebnem için değil, kendi için ne yapmalıydı? Onu aklından ve kalbinden tümüyle çıkarmalı mıydı? Kendi hayatıdır, istediği gibi yaşar, deyip geçebilir miydi? Kadın vücudunun cinsel fantezi malzemesi olmasına karşıyım, diyerek kendini mi kandırmalıydı? Niye ikiyüzlüydü? Başka kadınların çıplak fotoğraflarına bakarken karşı olduğu falan yoktu. Ama Şebnem'e gelince acı çekiyordu. Bir zamanlar onu sevmiş olduğu için kendini de aşağılanmış hissediyor, çıldıracak gibi oluyordu.

Aralarındaki aşkın sonuna geldiklerinde, onun bıraktığı gibi kalacağını sanmıştı. Belki bir gün karşılaşacaklar, Şebnem birini sevdiğini söylediğinde bir an kalbi sızlayacak, yine de sevinecek, mutlu olmasını isteyecekti. Ama şimdi içinden onu sarsmak, darmadağın etmek, hatta mümkün olsa canını yakmak geçiyordu. Kendini aldatılmış hissediyordu. Aralarındaki aşkı Şebnem'in bir çırpıda unuttuğunu düşününce onu sevmiş olduğu için yaralanıyor, aşklarının Şebnem'in hafızasında hâlâ taze olması ihtimali karşısında derin acı duyuyordu.

Düşünce denen o tutam, dizgin altına alınması zor şey didiklendikçe dağılmış, ele avuca gelmez biçimde savrulmuştu. Ama Ersin, içinden geçen gerçeği sonunda kendine söyleyebilmişti. Aşağılık ve korkaktı. Gerçeğini ne yargılıyor ne nefret ediyordu. Sakindi. Ama, artık Şebnem'i hatırladığında içinde bir acının büyüyeceğini biliyordu, eskimiş bir mutluluğu yeniden duyamayacağını.

Babasının bu fotoğraflardan hiç haberdar olmamasını diledi. Şebnem'in halini anlayışlı bir yücelikle kabullenemez, kendi çocukları kadar sevdiği yeğeninin durumundan kendini sorumlu tutar ve çok acı çekerdi. Annesinin bütün bunlardan gizli bir sevinç duyacağını, ben demiştim'lerine başlayacağını düşündü, içi acıdı. Babasının üzgün olduğu zamanlardaki yüzü geldi gözlerinin önüne. Ağzının iki yanındaki çizgiler derinleşir,

dudaklarının ucu aşıya çekilirdi sanki. Çılgınca, kontrolsüz yaşanan hayatları havsalası almaz, insanın kendini kontrol edebilmesinin en büyük erdem olduğuna inanırdı. Ama bu katı düşüncelerine rağmen, çevresindeki insanların tutkularına en büyük saygıyı gösteren de oydu. Ersin, babasının amcasıyla gizli bir ilişki yaşar gibi, onları birbirlerinden uzaklaştıran bir kadere sahip olmanın acısını hissederek görüşüğünü biliyordu. Bu görüşmelerin ardından amcasının ne yaptığını bilmiyordu, ama babası dilsizleşiyor, omuzları kısılıyor, dudaklarının ucu aşıya çekiliyor ve erkenden yatmaya gidiyordu. Kendi çocuklarına bile sevgisini zor gösterebilen babası, Şebnem'e büyük sevgi duysa da, kendi yarattığı mesafeli çemberin aşılmasını sağlayamamış, aileyi bir arada tutmaktan sorumlu olduğunu ona daima hissettiren o büyük varlık, o egemen anne ölünce, hem kardeşini hem yeğenini kendi hallerine bırakmıştı. Böyle olmasını istemezdi, ama hayatı tümüyle kontrol etmek mümkün olmu-yordu, istenmese de bir şeyler dağılıyor, çözülüyor, hatta çürüyordu.

Yemekli vagona gitmek istedi. Canı şiddetle sigara istiyordu. Sabahtan beri bir şey yememişti. Açlık hissetmiyordu ama hiç değilse bir kadeh içki içers, çevresiyle meşgul olur, böylece Şebnem'i zihninden uzaklaştırabilirdi. Yanında oturan adam gazetelerini katlamış dışarıya bakıyordu. Yüzünde herhangi bir ifade yoktu. Ersin, onun da Şebnem'in çıplak fotoğraflarını görüp görmediğini merak etti, çıldıracak gibi oldu. Bu duygunun bir paranoya haline gelmesinden, herkese bu şüpheyile bakmaktan korktu.

Bacaklarını uzatmış erkeklerden, koridora yönelmiş sohbet eden kadınlardan özür dileyerek, koşuşan çocukların başlarına dokunarak kendi vagonundan çıkıp yemekli vagona yürümeye başladı. Uzun zamandır yağlanmamış kapıyı zorlayarak açıp sonraki vagona geçti. Restoran son vagona olduğu için bütün yüzler kendisine dönüktü. Vagon sakinleri içeri giren bu genç adama bir yabancıymış gibi bakıyorlardı. İnsanların

bulundukları geçici mekânlara bu kadar çabuk alışmalarına kendini de ayrı tutmadan şaşıtı. Bir yer’li olmak sudaki halkalar gibi genişliyordu: bizim apartman, bizim sokak, bizim mahalle, bizim şehir, bizim ülke. Bu düşünce onu Şebnem’ den uzaklaştırdı, içine geniş bir nefes doldu.

Fındıkzade’de giriş duvarlarına yağlıboya manzara resimleri yapılmış, tavanları kartonpiyerli, merdivenleri her gün sabunlu sularla silinmezse annesinin kapıcıya çıkıştığı apartmanın geniş dairesi, tek eviydi. Kendi bildi bileli burada yaşıyordu. Çocukken, sıcak yaz günlerinde evden çıkar, günün hangi saati olursa olsun dedesine rastlamak ihtimali olduğu, dedesi de lüzumsuz soruları ve karikatüre dönmüş otoritesiyle onu bunalttığı için hemen arka sokaklara sapıverirdi. Mahallenin bütün çocuklarıyla arkadaştı; onlardan birkaçını kuytu yerlerde bulur ve yapacak fazla bir şey bulamadıkları için sokak sokak dolaşırlardı. Bir kere geçtikleri sokak Ersin için yabancılığını kaybeder, artık tanıdık, bildik bir yer oluverirdi. Bu nedenle daha ortaokul bitmeden sokaklar bitmiş, semtler başlamıştı.

Şimdi de şehirleri bitirmiş, bir şehri tanımak heyecan verici bir tecrübe olmaktan çıkmıştı. Hiçbir şehri tanımak uzun sürmüyordu. Birkaç gün, hatta birkaç saat içinde, uzaktan esrarlı ve hoş görünen şehir avuçlarında açılıyor, gizlisi saklısı kalmıyor, şehrin hayatına egemen olan o yavanlık, o aleladelik değişmiyordu. Bütün şehirlerde ucuz inşaat malzemesiyle yapılmış akıl almaz çirkinlikteki apartmanlardan, çağdaş ve modern görünsün istenen, ama şehrin geleneksel ticari mantığını sürdüren mağazalardan, büyük şehirlerdekilere özenen zavallı kafelerden, sürüyle otomobilden ve kenar mahallelerde ağır yoksulluktan başka bir şey yoktu. Gittiği her şehirde etkileyici bir yabancılık bulacağını zannederken, kendisinin de istemeden dahil olduğu bir sıradanlık, neredeyse aynılık bulmuştu. Sanki bilmediği bir şehrin sakinleriyle değil, ailesinin alt seviyedeki uzak akrabalarıyla tanışıyor, onlara tahammül ediyordu.

Babasının Fesçiler Kapısı’ndaki ilk dükkânında Anadolu

tüccarlarına perde, kumaş, çarşaf gibi şeyler sattığı, bir yandan da turistler için deri ve hediyelik eşya mağazası açmaya hazırlandığı günlerden birinde, Kapalıçarşı'da kendini bir mezatın ortasında bulmuştu. Daha ilkokula bile gitmiyordu. Açılacak dükkânda duvarlar deliniyor, raflar çakılıyor, iriyarı terli adamlar büyük hareketlerle girip çıkıyorlardı. Ersin bin kapılı bu serin çarşıda her aralıktan bakmış, her görüntüye gitmiş, böylece farkında olmadan dükkândan çok uzaklaşmıştı. Mezat salonuna girdiğinde etrafını masal gibi bir şeylerin sardığını düşünmüştü. Halılar, kilimler, nakışlı örtüler üst üste dizili; bakır ya da pirinç ibrikler, kantarlar, taslar, havanlar, siniler orda burda yığılıydı. Kendini yığınla eşyanın doldurduğu büyük bir loşluğun içinde bulmuştu. Bir yandan bu görüntü zenginliğinden hoşlanıyor, bir yandan da bu masalsı havadan korkuyordu. Tavanları yüksek, büyük ve serin salondan çıkmak istedi, ama kapıyı bulamadı. Bu görkemli salonun duvarlarıyla aynı renkte, aynı dokuda olan kapı kapanmış, her yer duvar olmuştu.

Artırmacının elindeki tokmağı gonga vurmasıyla, çığlık çığlığa ağlamaya başlamıştı Ersin. Askılı şortla beyaz orlondan kısa kollu kazak giydirilmiş, saçları ıslatılıp yana taranmış Ersin'in haykırarak ağlaması üzerine mezat başlamadan durdu. Alıcılar bu bakımlı, şirin oğlanı görünce güldüler. Herkes başına üşüşmüştü. Ersin kaybolmanın insanı nasıl da küçük düşüren bir duygu olduğunu böylece anladı. Bir yığın adam tepesinden bakıyor; kimsin, nesin, kimin oğlusun sorularına ağlamaktan cevap veremiyordu. Mezat salonundaki görevlilerden biri Ersin'i tanıdı, babasına götürmek istedi. Ersin bu gidişin akıbetini kestiremediği için kolunu çekiştiren adama direniyordu. Bunun üzerine babasını bulup getirdiler.

Babasına duyduğu derin sevgi ve sarsılmayacağından emin olduğu güven, o gün, o sevecen kolların arasında yatışmasıyla filizlenmiş, yıllar içinde kök salmıştı. Babası Ersin'i azarlamamış, cezalandırmamış, aksine, ustaların harıl harıl çalıştığı dükkânını bırakıp kaybolma korkusunun hâlâ arada bir

yokladığı oğlunu eve götürmüş, birlikte vakit geçirmiş, böylece Ersin, ayağının altından kaydığını sandığı zemine kavuşmuştu. O gün kapalı kaldığı bu yerden çıkabilmesi için ilk aşması gereken engeli, kapıyı bulmuş olsaydı dönüşün mümkün olduğunu anlayacak, korkmayacak, bu tuhaf âlemde yaşananlara büyük bir zevkle katılabilecekti.

Restorana girerken, hayatının bu aşamasında yine kapıyı kaybettiğini düşündü, her yer duvar. Bu defa onu kucağında yatıştıracak babası da yoktu yanında. Duvarları kendi başına yoklaması, çıkışı tek başına bulması gerekiyordu.

Restoranda oturacak iyi bir yer ararken, kürkünü omuzlarına almış bir kadın, iyi giyinmiş bir adam ve bilmiş bir çocuk kalktılar. Ersin onların kalktığı masaya geçip cam kenarına oturdu. Kırmızı saçlı bir garson mutfak bölümünde sigara içen bir adamla konuşuyordu. Şef olduğunu tahmin ettiği esmer bir garson gelip ne istediğini sordu. Garsonun uzun yüzüne, uçları yenik bıyıklarına baktı.

“Mezelerden ne var?” diye sordu.

Yılın en az yüz elli gecesini sorduğu bu soru birden anlamsız geldi. Garson mezeleri saydı. Hiçbiri iştahını açmayınca peynir, çerez, amerikansalatası, bir duble de rakı istedi. Hemen bir sigara yaktı. Pencereye döndü. Trenin sonsuz bir beyazlığın ortasından geçişine baktı.

Sıcakla boğuştuğu bir yaz turnesi geldi aklına. On beş gün boyunca mesaiden sonra ne yapacağını bilememiş, yerleri marley döşeli otel odasında yarım saatte bir duşun altına girerek geceyi beklemişti. Banka müdürü komik hikâyeler anlatan tatlı dilli insanlarla tanıştırmıştı Ersin’i. Bu tatlı dilli insanlar onu sıcaktan kavrulan şehirden çıkarıp serin ağaç altlarına, subaşlarına götürüyorlar, kurdukları acılı, ekşili sofralarda ağırılıyorlardı. Gecenin geç saatlerinde otele döndüğünde havada en ufak bir serinleme emaresi görünmüyor, Ersin sıcaktan baygın düşüyordu. Böyle bir gece rüyasında Şebnem’i görmüştü. Birlikte denize gittikleri günün neredeyse tekrarıydı rüya.

Uyandığında uzun zamandır aklına gelmeyen Şebnem'i neden gördüğünü sormuştu kendine. Yemekte yanında oturan adam yüzünden olabilirdi. Adam çabucak sarhoş olup unutmadığı bir kadını anlatmıştı Ersin'e uzun uzun. Ne kadına ne olduğunu ne de niye unutmadığını anlamıştı Ersin, başını sallayıp durmuştu. Derken "Denize gitmek lazım," diye tutturmuştu adam, "hadi kalkın, elli altmış kilometre sonra deniz. Atlayalım arabalara." Oturanları dürtüyor, masaya vuruyor, "Hadi durmayın, doğru denize," diyordu. Oturtmaya çalışmışlar, kahve filan içirmişlerdi, ama adam zil zurna sarhoşturdu. Sonunda yere yuvarlanmış, sızmıştı.

Sıcak bir haziran günü Sedef Adası'na gitmişlerdi Şebnem'le. Yaptıkları son kaçamaktı. Ersin o gün fakülteden arkadaşlarıyla Eminönü'nde buluşacaktı. Birlikte Haydarpaşa'ya geçecekler, trene binip bir arkadaşlarının Bayramoğlu'ndaki yazlıklarına gideceklerdi. Eminönü'ne herkesten önce geldi. Arkadaşları henüz ortada yoktu. Kadıköy vapuru yolcu almaya başlamıştı. Aklında Şebnem vardı.

Gece televizyon seyrederek Elif filmdeki bir kızı Şebnem'e benzetmiş, "Ne yapıyor acaba?" diye mırıldanmıştı.

"Orda burda sürtüyordur," demişti annesi, "okuyup âlim olacak değil ya."

"İkmale kalmıştır yine," diyerek bu kötü niyetli sohbeti devam ettirmişti Elif, aslında iyiliğini istiyormuş gibi bir tonla, "yazık."

Annesi kötücüldü yine, gaddardı. "Anası var babası var, onlar düşünsün."

Ersin bu konuşmanın aynı kötü niyet çemberinde dönüp duracağını hissedince araya girip konuyu değiştirmişti: "Anne, kotumu yıkadın mı?" Havludur, mayodur, temiz çamaşırdır diyerek küçük bir mesele yaratmış, Şebnem'in başına gelecek kötü ihtimaller üstüne konuşmayı iştahla devam ettirmek isteyen annesini ve ablasını kendisi için seferber etmiş, bu makûs konuşmayı ancak erteletebilmişti.

“Şebnem yine ikmale kalmıştır.” Hemen her yıl, yaz başında evde bu mesele konuşuluyordu. Cavit Amca babasına uğramış, kızının başarısız tahsil hayatından yakınmış, biraz kendini biraz kaderi suçlamış oluyor, babasının hoca tatalım, kursa verelim gibi tekliflerini işe yaramaz diye reddediyor, babası kardeşine rağmen duruma bir çözüm bulmak istediğinde annesi “Bize ne?” diyordu. “Anasız değil babasız değil, bize ne?” Annesinin bu ana baba vurgusunda, onları suçlayan ağır bir ton kadar, Şebnem’in annesine çektiği, onun gibi havai, hatta hafifmeşrep bir yaradılışa sahip olduğu iması da vardı.

Şebnem’in okulda olup olmadığını bilmiyordu, ama onu görmek istedi. Kalkmak üzere olan vapura kendini attı.

Okulun demir kapısı aralıktı. Bekçi kulübesinde bir adam, ağzından tükürükler saçarak uyuyordu. Ersin bahçeye süzüldü, Şebnem ve bir iki kız çimenlere yayılmışlar, konuşuyorlardı. Kızlar Ersin’i farkettiler, Şebnem kızlara bir şeyler fısıldadı. Bir süre bakiştılar. Ersin bahçeden çıkıp sokağın caddeyle birleştiği köşeye yürüdü, beklemeye başladı. Az sonra Şebnem geldi. Üstünü değiştirmiş, ince bir elbise giymişti. Ersin daha merhaba demeden “Denize gidelim mi?” dedi.

Şebnem’in hiçbir şey umurunda değildi, bir iki gün sonra gireceği ikmal sınavları bile. Yokluğunu farkedenden olurmuş, okuldan kaçtığı duyulursa disipline verilirmiş, aldırış ettiği yoktu. Şebnem için ucuzundan bir mayo aldılar iskeleden, bir şeyler yediler, soğuk su, gazoz, sigara aldılar. Sonra adanın arkasına gözlerden uzak yerlere gittiler. Yan yana yürürlerken Ersin birlikte sinemaya gittiklerinde Şebnem’i nasıl öptüğünü hatırlıyor, onu bu defa daha yoğun, daha uzun, daha âşık gibi öpmeyi istiyordu.

Taşkın bir neşe içinde değildiler, hatta durgundular. Kızgın kayalara uzanıyorlar, birbirlerine bakıyorlar, denize giriyorlardı. Gözlerden en uzak yerde olduklarını sandıklarında neşeli bir çığlık duyuluyor, suya atlayanların coşkusu havayı kaplıyordu. Şebnem’e dokunmaya ancak suyun altında cesaret

edebiliyordu. Su sanki bu arzulu teması meşrulaştırıyor, onları da herkes gibi denizde oynayan insanlara benzetiyordu. Balık kayganlığındaki vücut karnına değdikçe tepeden tırnağa ürperiyor, elleri Şebnem'in bacaklarını katediyor, belini yakalıyor, henüz çocuk göğüslerinin üstünden geçiyordu. Aralarında bir şey yokmuş gibi davranıyorlardı. Ersin içinde uğuldayan aşk sözlerinin birini bile söyleyemiyor, Şebnem'in ağzına bakıyordu bir şey desin diye, yanlış anladın demeye meydan vermeyecek, her şeyi ortaya koyacak bir şey. Ama Şebnem içine işler gibi bakıyordu sadece.

Akşam vapurda suskundu ikisi de. Ersin suç ile aşk arasında tedirgin, Şebnem mahzundu. Kızı okulun kapısına kadar götürdü, kilidi uyduruk demir kapıyı aralayıp bahçeye süzülmeden önce öptü. Hem abi, hem âşık öpüşü. Aşk yolunda giderse âşık gibi, gitmezse abi gibi öptüm denecek bir öpüş. Ama ikisini de demedi. Birkaç hafta sonra, aşkla suçluluk arasındaki bu duygudan kurtulmak için, fakülteden arkadaşı bir kızla birlikte olmaya başladı.

O günden sonra bir daha aramadığı Şebnem'i kimbilir ne umutlar içinde bırakmış olduğu düşüncesi şimdi içini her zamankinden daha fazla yakıyordu. Hem alçak, hem korkak olduğunu biliyordu artık. Aştan, tenden, arzudan, babasından, annesinden, en çok da Şebnem'in büyüleyen varlığından korkmuş, ilk rastladığı kızın koluna girerek uzaklaşmıştı bu yarısı yasak duygudan.

Korkaklığın kendisini ulaştırdığı nokta işte burasıydı, ortalama biri olup çıkmıştı sonunda. Üniversiteler için için kaynarken anne babasının öğütlerini dinleyip olaylardan uzak durmuştu. Arkadaşlarını bile kendine benzetmişti. Tansiyonun çok yükseldiği günlerde okula gidecek yerde içlerinden birinin evinde toplanırlar, içki içip gevezelik ederler, ama bir yandan da yaşlılarının cesur düşüncelerine ve duygularına böylesine uzak olmaktan utanç duydukları için, yaptıklarının ölçülü bir hareket olduğu konusunda birbirlerini ikna ederlerdi. Tamam, onlar da

öyle düşünüyorlardı, ama... Hep uzundu bu amanın arkasından gelen ikna cümleleri. Ölçülü olmaya, ortalama, hatta vasat olmak diyordu şimdi.

Müfettişlik sınavını kazandığında da, bu işin ona ölçülü, güvenli bir hayat sağlayacağını düşünmüştü. Oysa güvenli bir hayat istemek, ortalama olmak demektir. Hayatın risklerini birçok alana bölüştürmek, hep düşünerek, temkinli adımlar atmak ve bedelini bunaltıcı bir yaşama biçimiyle ödemek. Ödeyeceksen sorun yoktu. Hakan ödemeye hazırdı mesela, bu gidişten memnundu, sadece güvenli değil, yükseklerle çıkan bir hayat istiyordu, lüks döşenmiş, klimalı, geniş odalarda çok pahalı beyaz gömlekler giyerek, büyük ve önemli toplantılara katılarak, terfilerle, yükselmelerle, sınıf atlamalarla geçecek bir hayat. Hakan'ın hırsla yürüdüğü bu yolda yeterince hızlı olmayanlar parkurun dışına itiliyordu. Parkurun dışına itilmek Hakan'ı mahvederdi, öldürürdü. Ersin bu parkurda nefes nefese koşmak istemiyor, ama ne istediğini de bilmiyordu, açması gereken kapı hangisiydi?

Bu hayatı sürdüremeyecek kadar farklı, hayatını yeni baştan kuramayacak kadar zayıf olduğunu anladığından beri mutsuzdu. Şebnem'den biraz da bu yüzden nefret ediyordu dünden beri. Görünen oydu ki Şebnem cesurdu, güçlüydü, ya hep ya hiççiydi. En dibi göze almıştı. Ersin gibi ölçülü ve ortalama, hatta vasat değildi. Erkek dergilerine erotik pozlar verecek kadar gözükaraydı. Bunun sebebi sadece para, sadece şöhret arzusu olamazdı. Ailesine ve Ersin'e beklemedikleri bir şey gösteriyor, yarattıkları ilgisizlik halesi yüzünden herkesi cezalandırıyordu. Şebnem cesur, Ersin korkaktı. Cüret Şebnem için çocuk oyuncağıydı. Ersin hep, istediği an terkedebileceği, ama kendisini terkedemeyecek, zayıf kadınlarla beraber olduğunun yeni farkına varıyordu. Sanki hayat bir gün hadi, vakit geldi diyecekmiş, önüne yepyeni olanaklar serecekmiş gibi yaşamıştı. Ahmak gibi. Hiçbir kadını her şeyi göze alacak kadar sevmemiş, zaten yaşadığı ilişkilerde de göze alacak bir şey olmamıştı.

Her şeyi göze almayı gerektirecek ne olabilir hayatımda, diye düşünürken korktuğu soru belirdi, Şebnem'i yeniden sevebilir miyim? Her şeyi göze alarak hayatımda en değerli yeri ona verebilir miyim? Evet diyebilmeyi çok isterdi, ama mümkün değil. Şebnem'i bıraktığı gibi bulabileceğini bilse, onu eskisinden çok sevebilirdi, hatta şu anda onu daha şiddetli, daha arzulu seviyor, bu duyguyla nasıl başa çıkacağını da bilmiyordu. Annesini hatırladı. Kocasını üzüntüden kahrettiğini bile bile Şebnem'den ve Hülya Yenge'den nefret ettiğini gizleme gereği duymuyor, onlar hakkında iğneli, alaycı, aşağılayan sözler etmekten çekinmiyordu. Şebnem'i bıraktığı gibi bulabileceğini bilseydi, annesiyle mücadele etmeyi göze alabilirdi. Belki. Ama yaşanmış olanların yanında annesinin duyduğu derin nefret bile masum kalıyor, hayat muhasebesine dahil olmuyordu. Lütuf gibi sunulan sevgiyi elinin tersiyle iteceğini tahmin ettiği Şebnem'i, onun hayatını değiştirmeye kalkmadan, kendine benzetmeye çalışmadan sevemezdi. Güvensiz, ölçüsüz, tekinsiz bir yolda yürümeyi hiç kimse için göze alamazdı.

Kendini ezmekten hoşlandı, üstüne gitti düşüncelerinin, kendini böylesine apaçık görebilmeyi kabul etmesi bile büyük cesaretti, yeni tanıdığı cesaretini sevdi. Cesaretle arasında yeni bir bağ kurulmuş olsa da, Şebnem'i artık sevemezdi. Buna engel olan, başkasının olsa şahane bulacağı, ancak Şebnem'in olduğunu bildiği o fotoğraflar ve daha bilmediği yığınla şeydi. Bilmediği şeyleri öğrenemeyecek, öğrenmek de istemeyecek ve bu sırlar kutusu aralarında bir dağ gölgesi gibi kalacaktı. Dağ gölgesiyle savaşılmazdı, aptalca olurdu.

Kendiyle yüz yüze gelmek için tırmandığı noktadan hızla aşağı indi, kendini ezen dev eridi, yok oldu. Bu yok oluşun öfkesini garsondan çıkarmak istedi, göz göze geldiler. Garson siparişlerini hemen getireceğini anlatan nazik bir ifadeyle gülümseyince yumuşadı.

VIII

Küçük çarşıların yakınından geçti tren, kar altında kalmış bozuk yolların yanından. Issız istasyonları arkada bıraktı, selam anlamına gelen kısa bir düdük sesiyle. Karla örtülü solgun köyler vardı uzaklarda, ince bir duman tütüyordu üstlerinde.

Kaşları titreyen, sinirli, zayıf bir kadınla orta yaşlı bir adam izin almaya gerek duymadan Ersin'in karşısına geçip oturdular. Az önce kavga etmiş gibi bir halleri vardı. Ersin hoşlanmadı masa komşularından, pencereye döndü. Dışarıdaki soğuğun camlardaki buğuyu buza çevirmiş olmasına şaşırdı. Buz acayip şekillere sokuyordu görüntüyü, bulandırıyor, değiştiriyordu.

Sol koluna peyniri, amerikansalatasını, çerezi dizdi Bünyamin. Rakı kadehini sağ eline aldı. Ersin'e baktı, efendi birine benziyordu, üzmezdi insanı böyleleri, iyi de bahşiş bırakırlardı. Tabakları ve rakıyı alışkın hareketlerle masaya koydu.

“Buz ister misiniz?”

“Sağol,” dedi Ersin, “sadece su.”

Sinirli kadınla kocası tıslayarak kavga ediyorlardı; gideceksin, gitmeyeceğim, eşşek gibi gideceksin hem de, görürüz... Neresiydi bu gidilecek yer, mesele neydi, birbirlerine niye böyle kaba davranıyorlardı insan içinde, merak etti. Ne tuhaftı insanlar. Yan masadan bir kadın Bünyamin'e tatlıları sordu.

“Sütlaç, kemalpaşa,” dedi Bünyamin.

“Sütlaç taze mi?”

“Bizde her şey günlüktür hanfendi.”

“Oh maşallah,” dedi sinirli kadının kocası. “Demiryolları iyice ilerletmiş işi.”

“Genel müdürümüz değiştiğinden beri böyle,” dedi Bünyamin. “Eskisi gibi yasak savmıyoruz.”

“O zaman yakında bir işletmeciyeye devrederler burayı,

sizi de kapının önüne korlar,” dedi adam. “Durduk yerde olmaz böyle işler.”

Bünyamin’le Ersin göz göze geldiler. Ersin aldırma der gibi baktı. Sinirli kadın “Türk Şiirinde Trenler” broşürünü almış, karıştırıyordu. Akşama kadar bunlar oturacaksa karşımda yandım, dedi Ersin içinden. Yan masadaki kadın nihayet kemalpaşada karar kıldı. Yanındakiler de kahve istediler. Bünyamin siparişleri yazdı, mutfağa doğru giderken Abdülkadir servis arabasıyla içeri girdi.

“Amma çay içiyor millet kardeşim,” dedi. “Bu kaçınıcı tur?” Termosu Şükrü’ye uzattı. “Şunu doldursana.”

“Su kaynamadı daha,” dedi Şükrü. Abdülkadir bunu fırsat bildi, bir sigara yaktı.

Mustafa mutfakta yine göğsünü bağırını açmış, açık camdan gelen sert rüzgâra tutuyordu. “İki yufkayı saramadın mı hâlâ?” dedi Şükrü’ye.

“Sardım, al,” dedi Şükrü, son sigaraböreğini de sarıp dolu tepsiyi Mustafa’nın önüne itti sertçe.

Bilet kontrolünü bitirmiş iki kondüktör restorana girdi. İkisi de Bünyamin’e bakmaya çekiniyordu. Dipteki personel masasına oturdular. Geçen hafta görev başında içki içtikleri için araları açılmıştı. Bünyamin içmelerine göz yumardı da kafayı bulmuşlar, yolcunun birine sataşmışlardı. Olay büyüyünce Bünyamin araya girmiş, kondüktörleri dışarı çıkarmıştı. İkisini de işten attırmakla tehdit ettiği için kaç gündür restorana giremiyorlardı. Mustafa kondüktörlerin masaya oturduklarını gördü, Bünyamin’e baktı, yemek vereyim mi diye kaş göz etti. Bünyamin başını salladı. Erol’un karşısına oturdu.

İçindeki sıkıntı büyüdüğüce büyüyordu. Gözlerini yumdu. Şimdi çarşafı serin bir yatakta, yumuşacık bir yastığa başını koysa günlerce uyurdu. Şebnem aklına geldi gene. Ne güzel kadındı, ne hoş, ne tatlı kadındı. Ne güzel bakıyordu. Baş dayanası güzel ve çıplak göğsü, koklanası uzun saçları vardı. Kadının çıplaklığını bastıran, hatta unutturan gülüşünü hatırladı.

Onu düşününce içi biraz hafifliyor, Cennet aklından uzaklaşıyordu.

Erol parmaklarını masada tıngırdatarak, “Yolda kalacağız, söyleyeyim,” dedi. “Kara bak. Nasıl yağıyor mübarek.”

“Gene başladın,” dedi Bünyamin.

Gözlerini dışarıya dikti, böyle karlı, ıssız bir ovada donarak ölmeyi diledi, uykuya dalar gibi. Cennet yok, Garo yok, ikisinin onu aldatmaları yok. Şu anda ne yapıyorlar, birlikte mi soruları yok. Gene yumdu gözlerini. Kendini Şebnem’in kucağında hayal etti. Kadın ateş gibi elleriyle yüzünü okşuyordu. Kısacık bir zevkin içinden geçti, gözlerini açtı. Restoranın havası ağırlaşmıştı. Kızaran sigaraböreklerinin cızırdadığını duydu. Yeniden Şebnem’i hatırlamak istedi, olmadı.

“Ölmeden kurtulamayacağız anasını satayım!” dedi sıkıntıyla.

Asıldığı konfeksiyoncu kızları Gülhane Parkı’na götürüp ağaç altlarında sıkıştırmakla, müsait olanlarla arkadaş yazıhanelerinde üstünkörü sevişmekle, kırk yılda bir felekten bir gece çalmakla, geneleve gitmekle, kahvede okey oynamakla süslenmiş bir hayatın, kendine zevk ve heyecan veren bütün hallerini unutarak gerçek yüzünü düşündü Erol; maaşı denkleştirmek, borç ödemek, dert içinde boğulmak ve sıkıntı çekmekle geçen asıl yüzünü.

“Bizim gibilere hayat haram oğlum,” dedi, “ölmeden kurtulamayacağız.”

Beyaz saçlı, iyi giyimli, dişleri sigara dumanıyla sararmış, yaşlı bir adam duydu bu sözleri, yüzü Erol’a dönüktü. Gülümsedi, “Arapların bir sözü vardır,” dedi. Bünyamin adama döndü, ne diyeceğini merak etti. “Araplar dünyada rahat yok derler.”

Erol ellerini ortadan ayrılmış saçlarının üstünden geçirdi, bu ihtiyarla inceden dalga geçmek isteyerek, “Anca öteki tarafta rahat yüzü göreceksiniz diyorsunuz, öyle mi?” dedi.

Yaşlı adam bu bunak ihtiyar muamelesini hemen

farketti, “Bana kalırsa öteki taraf diye bir şey yok,” dedi, “varsa bile rahat yoktur.”

Erol’un böyle ince sözleri anlamaya alışık olmayan kafası birden durdu. Bünyamin ilgiyle bakıyordu adama. Adam arkasına yaslandı.

“Ben yetmiş iki yaşındayım,” dedi.

“Maşallah hiç göstermiyorsunuz,” diyerek adamın sözünü kesti Erol.

“Göstermez olur muyum?” dedi adam. “Fazlasını bile gösteriyorum. Bunca yılın sonunda tek bir şey anladım. Hayat bir mücadeledir. Dertlerin biri bitti derken öbürü başlar. Zincir gibi. Öteki tarafa da inanmam. Ama keşke inanabilseydim. Hiç değilse orada rahat edeceğim diye avunurdum.”

Erol yanlış mı anladım acaba diye bakıyordu adamın yüzüne. “Amca, sen öteki taraf diye bir şey yok mu diyorsun yani?” dedi. Siz’den sen’e geçmişti birden.

Yaşlı adam Erol’u küçümseyerek süzdü, gülümsedi, bu ahmakla konuyu devam ettiremeyeceğini anladı, kestirip atmak istedi: “Bazen yalanlara inanmak iyidir.”

“Sen kitaba yalan diyorsun amca,” diye atıldı Erol, Bünyamin çoktan önüne dönmüştü, Erol’u omzundan dürttü.

“Tamam, uzatma,” dedi.

“Kitaba yalan diyor,” dedi Erol fısıldayarak.

“Diyorsa diyor, sana ne?”

Yaşlı adama bir kere daha göz attı Erol. Bu yaşa geldiği halde öteki tarafa inanmıyor olmasını aklı almadı. Adamı doğru anladığından kuşkuya düştü, çarçabuk vazgeçti üstünde durmaktan. Ulan öleceksin be, dedi içinden, bir ayağın çukurda. Var mı yok mu, görürsün öteki tarafa gidince.

Bünyamin kapana sıkışmış gibi hissediyordu kendini. Her şey Cennet’in yüzünden olmuştu. Ama suçluyu bilmek onu kurtarmıyordu şimdi. Hangi yolu seçse bedelini ödeyecek olan kendisiydi. Ağlayacak gibi oldu, bunu hak edecek hiçbir şey yapmadığını düşündü.

Evlendiklerinde “Bir süre çocuk yapmayalım,” demişlerdi Cennet’le, “borçlar bitsin, düzlüğe bir çıkalım, ondan sonra.” Cennet’in akrabalarına, kendi amcasına, kardeşine “Biraz hayatımızı yaşayalım önce,” diyordu çocuk konusu açıldığında. Gerçekten de biraz kaygısızca yaşamak istiyordu o zamanlar. Karısıyla sinemaya, yemeğe, tatile gidecekler; böylece hayatını yaşamak denen şeyi yapacaklardı. Aileler yeni moda olmuş bu bahaneye kanmış görünüyorlardı. Ama evliliklerinin altıncı ayına varmadan hayat mayat yaşayamayacaklarını anladı, çocuklu da çocuksuz da her şey olduğu gibi devam edecekti, bari bir çocuğumuz olsun demeye başladı. Sanki Cennet’i daha çok sevecekti o zaman. Hem insan çocuk sahibi olmayacaksa niye evlenirdi ki?

Hayatını yaşamak bahanesi zamanaşımına uğrayınca amcalardan baldızlara, kayınbiraderlerden amcaoğullarına kadar ailedeki herkes bir kusuru su yüzüne çıkartmak derdine düştü. Kimdeyse o kusur meydana çıkmalıydı artık. Ailelerle bir araya gelindiğinde söz çocuk meselesine getiriliyor, Cennet’in anne babası Bünyamin’e kuşkulu gözlerle bakarak, artık torun istediklerini açıkça söylüyorlardı. Elinden geldiğince uzak durmaya çalışıyordu onlardan. Arkadaşları da ailesinden aşağı kalmıyordu. “Eee? Bünyamin? Hadi oğlum. Çocuksuz evin neşesi mi olur?” Bu baskılar rüyalarına girmişti artık. Bünyamin’i en çok rahatsız eden de, uykusunda bir oğlanı ağlıyor görüp sanki çocukları varmış gibi telaşla uyandığında, Cennet’in sakin, kıpırtısız uyuduğunu görmesiydi. Kendinden hiç kuşkusu yokmuş gibi uyuyordu Cennet, herhalde yoktu, iyi de nasıl emin olabiliyordu bundan? Cennet çocuklara fazla düşkün değildi. Bünyamin kadar kafasına takmıyordu. “Acelesi yok, olur elbet,” deyip geçiştiriyordu soruları. Bünyamin kusurun karısında olduğunu bir bilse, onu herkese karşı korumaya hazırdı. Kusur ancak karısında ise bu imalara göğüs gerebilir, “Ne yapalım, bu da bizim kaderimiz,” diyebilirdi. Ama şimdi durum içinden çıkılmaz bir hal almış, elini kolunu bağlamıştı.

Cennet'i kendinden bu kadar emin gördükçe daha da ezilmiş, ya kusur bendeysen, diye düşünmeye başlamıştı. Bir doktora görünecekti. Sevk alıp devlet hastanesine gitmek istemiyordu, sıra bekleyen hastaların "Sizin neyiniz vardı?" türünden sorularına "Benim çocuğum olmuyor," diyeceğine ölürdü daha iyi. Çareyi gizlice bulacak, kimseye belli etmeyecekti. Hangi doktora gitmesi gerektiğini de bilmiyordu. Arkadaşlarına sorsa durumu hemen anlayacaklar diye korkuyordu, zaten işkilleniyorlardı, hemen adını çıkartırlardı. Sonunda Kadıköy'de rasgele bir kliniğe girdi, danışmadaki kıza ezile büzüle, kan ter içinde sordu çocuğu olmayan erkeklere hangi doktorun baktığını. Kız "Ürolojiye gideceksiniz, sperm sayımı yaptıracaksınız," diye bağıra bağıra konuşunca, içinden kızı boğmak geldi. Ne diye bağırıp duruyordu bu salak? Herkesin öğrenmesi mi gerekiyordu çocuğunun olmadığını? Kız sıra numarası verince, "Yok," dedi, "ben sadece sordum." Bezgin hastaların öylece oturup saatlerce beklemeyi baştan kabullendikleri, para verdikleri halde itilip kakıldıkları, zavallı muamelesi gördükleri bu ucuz kliniği hiç gözü tutmamıştı, pahalı bir semtte, pahalı bir doktora giderse her şey düzelecekti sanki.

İlk izin gününde Nişantaşı'na gitti. Şık apartmanların önünde duruyor, doktor tabelalarını okuyordu. Sonunda iki profesörden birinde karar kıldı. Üstünlük ve zenginlik kokusunun buram buram yayıldığı, eski ama çok bakımlı apartmanın mermer merdivenlerinin başında duraksadı. Bir eli tırabzanın pirinç tokmağında, öylece dikiliyordu. Yukarı çıksa mı çıkmasa mı karar veremiyordu bir türlü. Dönüp apartmanın ağır, işli, demir kapısından çıksa, sokağa karıştığı anda bir daha gelemeyecek, bu mesele de böyle devam edecekti. Sonunda ne olacaksa olsun, dedi, bir solukta çıktı merdivenleri. Apartmanın kafesli asansörü vınlayarak aşağı iniyordu o çıkarken.

Zili çaldı, tık diye açıldı kapı. Bünyamin çift kanatlı kapıyı itip içeri girdi. İncecik jaluzilerin gölgelediği salon hiç görmediği güzellikteki eşyalarla döşenmişti. Bir eziklik duydu,

ben buralara göre değilim duygusu. Cennet ya da kendisi hastalandığı zaman sağlık karnelerini alarak sabahın kör karanlığında devlet hastanesine gidiyor olsalar da, özel doktora hiç gitmemiş biri değildi. Annesini iki kere özel doktora götürmüş, çevresinden hayırlı evlat muamelesi görmüştü. Ama o iki doktorun da muayenehanelerinin bulunduğu apartmanlar harap, bekleme odalarındaki eşyalar evin eskileriydi. Her an dağılabilecek sandalyelerde, birbiriyle alakası olmayan döşemeleri delik koltuklarda oturup parmakları sihirli bir ilahın, karşı çıkılmaz otoritenin onları çağırmasını beklemişlerdi. Parmaklarında sihir falan yoktu her iki doktorun da, yığınla ilaç almasına rağmen ölmüştü annesi.

Şimdi içinde bulunduğu bu salonun özel doktor muayenehanesinden daha fazla bir şey olduğunu anlıyordu. Bütün o lüks eşyalar, koltuklar, sehpa, duvarlardaki karışık resimler, alabildiğine yeşil dev çiçekler, sağa sola konmuş abajurlar ona bir aşağılanma duygusu verdi, dairenin yüksek tavanının altında küçüldü, hemen uzaklaşmak istedi. Tam dönecekken bir sekreter belirdi, “Hoş geldiniz,” dedi tatlı bir sesle. Bünyamin dönmek için uyduracak bir bahane bulamadı, muayene için geldiğini söylemiş bulundu. Hoş, insancıl bir kadındı sekreter, bu ezici ortamın sahibiymiş gibi davranmıyor, kendini ilah-doktorun temsilcisi zannetmiyordu.

“Randevunuz var mı?” dedi.

Bünyamin bunu fırsat bildi, “Yok,” dedi. “Ben gideyim en iyisi, sonra gelirim.”

“Doktor bey müsait,” dedi kadın. “İçerdeki hasta çıksın sizi alırım.”

Bünyamin bu iyi niyete karşılık çekip gitmesinin doğru olmayacağını düşündü. Kadının sesindeki yumuşaklık da ezikliğini biraz gidermişti, parasını verecek olduktan sonra onun da herkes kadar bu doktora görünmeye hakkı olduğunu düşündü. Kadın içtenlikle gülümseyince hiç gidemez oldu, koskoca kanepede boş olduğu halde, bir kenarda duran şık bir sandalyeye

oturdu.

İçerdeki hasta çıktı, ama kadın onu içeri alıncaya kadar doktora tahlil sonuçlarını göstermeye, reçetesini yeniletmeye, bir şey sormaya gelenler araya girdi, Bünyamin sandalyede oturup bekledi, bekledikçe ufaldı.

Bir ara sekreter kadın Bünyamin'e, "Niye sandalyede oturuyorsunuz, koltuğa geçsenize," dedi.

"Böyle iyi," dedi Bünyamin, duyulur duyulmaz bir sesle.

Televizyonda oynayan hastaneli dizilerin doktorlarına benziyordu doktor, orta yaşlı, yakışıklı, sesi gür bir adamdı. Sekreterin aksine, sehpadaki dergilerden masadaki kalemlige kadar buradaki her şeyin sahibi olduğunu belli ediyordu hali tavrı. Üstünde beyaz önlük, her hastasıyla muayene odasından çıkıyor, yakın arkadaş gibi konuşup uğurluyor, her çıkışında da Bünyamin'e bir göz atıyordu. Sekreter kadının tatlı dili olmasa çoktan çekip gitmişti. Kendini kadına borçlu hissettiği için yerinden kımıldayamıyor, doktorla dostça konuşup gülen, zengin oldukları besbelli hastaların yanında kol ağızları yenik ceket, Fatih Çarşamba pazarından alınmış gömleği ve TCDD'nin verdiği pantolonuyla kendini çok zavallı buluyor, kılığından utanıyor, oturduğu sandalyeye mihlanıyordu.

Sonunda sekreter kadın, "Buyrun," dedi. "Doktor bey sizi bekliyor."

İçeri girerken dizleri titriyor, adımları birbirine karışıyordu. Masasında oturmuş bir şeyler yazan doktor nazikçe gülümseyip yer gösterdi. Kafasını kaldırmıyordu henüz. Bünyamin adamı inceledi. Gözlüklüydü, epeyce keldi, orta boylu ama yapılıydı. Halinde tavrında bir küçümseme ya da başka bir şey yoktu. Doktor yazmayı bitirip bilgisayarına döndü, bir iki tuşa basıp arkasına yaslandı.

"Şikâyetiniz nedir?"

Bünyamin çocuklarının olmadığını söyleyinceye kadar ter içinde kaldı. Yüzünde herhangi bir ifade belirmeyen doktorun bitmek bilmeyen sorularını cevaplarken, acayip aletlerin,

ilaç dolabının, pırıl pırıl duvarlara asılmış diplomaların, uzmanlık belgelerinin, kütüphanede dizili kalın kitapların, daha önce hiç görmediği, ne işe yaradığını tahmin edemediği bir yığın eşyanın arasında kendini ölümcül bir hasta gibi hissetti.

Doktorun konuşması da, sesi de hiçbir ümit vermedi. Tetkikler, şunlar bunlar yapıldıktan sonra durumu bildireceğini söyledi, yaptırmayı için yığınla tahlil istedi. Bir aylık maaş bir anda gidiverdi böylece.

Bünyamin sanki doktora hiç gitmemiş, istediği tetkikleri yaptırmamış, zaten bir şikâyeti de yokmuş gibi davranmıştı sonucu öğrendiği güne kadar. İşe gitmiş gelmiş, Cennet’le daha sık kavga etmiş, merdivenlerde karşılaştığında Anahit’e nedensiz yere surat asmış, arkadaşlarıyla at yarışı oynamıştı. Doktora tekrar gittiğinde endişeliydi.

Aynı mermer merdivenleri çıkıp aynı güzel salona girdiğinde, oda spreyinin taze kokusunu iyiye yordu. İsteddiği müjdeyi sekreter kadının yüzünde aradı, ama hiçbir işaret yoktu. Herhangi biri kadar yabancı ve nazikti kadın. Bu defa randevusu olan Bünyamin’i bekletmeden içeri aldı. Doktorun yüzünde de bir duygu belirtisi yoktu, iyi haber ya da kötü haber. Bir sonuç çıkarmak imkânsızdı. Doktor dosyaya bakıp sonuçları incelerken sessizlik uzuyor, Bünyamin’in nefesi içinde kalıyordu. Nihayet hastasına baktı doktor.

“Çocuk sahibi olmanız çok zor görünüyor,” dedi. Bünyamin’in omuzları çökmüştü, farkında olmaksızın terini sildi, ellerine baktı, şaşırdı, sırlıslıkladı elleri. Çaktırmadan pantolonuna kuruladı. Doktor koltuğunda hafifçe sağa sola dönerek, yüzünde belli belirsiz bir üzüntüyle konuşuyordu. Belki uzun bir tedaviyle mümkün olabilirdi, ama garanti verilemezdi, ayrıca çok pahalıydı, en iyisi bir devlet hastanesine başvurmak ve sabırlı olmaktı. Bünyamin’in ağlamaklı olduğunu farkedene doktorun sesi iyice yumuşadı. Özellikle üniversite hastanelerinde çok başarılı sonuçlar alındığını söyledi ümit vermek için. Bünyamin içtenlikle dinliyordu. Ama her cümleyle

biraz daha eriyordu. Bu gerçek karşısında doktor onu istese de teselli edemezdi.

ıktığında perişandı. Bu halde eve gidemezdi. Yürüye yürüye Taksim'e çıktı, sağa sola çarpıyor, çevresini görmüyordu. Kendini eksik, zavallı, boşuna yaşamış biri gibi hissediyor, kusuru olmadığı için Cennet'in kendisinden üstün olduğu duygusuna kapılıyordu. Parka girdi, bir banka oturdu. evresine bakındı. Babalar geçiyordu, çocuklar, anneler, baloncu, simitçi. Ayakkabılarına baktı bir süre, üst üste sigara içti. Şimdi ne yapacaktı? Kusur bendeymiş mi diyecekti elâleme? Cennet'e nasıl söyleyecekti? Söylerse Cennet onu küçümsemeyecek miydi? Sen de erkek misin demeyecek miydi her fırsatta? Belki de ayrılmaya kalkar, hatta herkese kocasının ocuk yapmaktan aciz bir adam olduğunu söylerdi.

Sonunda kimseye söylememeye karar verdi. Gittiği yere kadar gider, tıkanığı yerde ya kabullenir ya da başka bir are düşünürdü. Bir an doktorun yanılmış olabileceği kuşkusuna kapıldı. Bir yığın insan yok muydu böyle? Doktorun üç ayda ölecek dediği insanların senelerce yaşadığı görülmemiş şey değildi. Ama aynı kırıklığı bir daha yaşayacak gücü olmadığını hissedince, doktorun yanılmış olabileceği kuşkusu içinden usulca silindi.

Yazın sonunda öğrendiği bu gerçekle yaşamayı kabullenmişti. Aile arasında ya da arkadaşlarının yanında ne zaman ocuk konusu açılrsa bir yolunu bulup konuyu değiştiriyor, değiştiremezse "Bu hayat pahalılığında ocuk sahibi olanların hiç akli yok," diye başlayan uzun, bıktırıcı konuşmalar yapıyordu. ocuk isteyen bir adamken, birden "olmasa daha iyi" diyen bir adam olmuştu. Öyle samimi bir edayla savunuyordu ki ocuk sahibi olmamanın faydalarını, arkadaşları bile zaman zaman bu fikrin doğruluğuna inanacak gibi oluyorlardı.

Sefere çıkmadan önce tıraş olurken Cennet de banyodaydı, kirlileri makineye tikiştiriyordu. İşe gidecekti, makyaj yapmıştı yine.

“Bünyamin bir şey diyeceğim,” dedi. “Günüm geçti.”

Cennet Bünyamin’in bildiği şeyi bilmediği için çok rahat, hatta mutluydu. Donmuş gibi aynaya bakan kocasının bu halini sevince yordu, daha da sevindirmek isteyerek “Hamileyim galiba,” dedi.

Bünyamin aynada Garo’nun ince esmer yüzünü gördü. Bir öfke parladı içinde, ellerini Cennet’in boğazını sıkmak ister gibi açtı, tıraş bıçağı düştü. Cennet güldü, Bünyamin’in sırtına sarıldı.

Bünyamin elini kuvvetle sıkışında bir acıma hissettiği doktoru, arkasından fısıldaşan arkadaşlarını, akrabalarını hatırladı, içindeki öfkeyi bastırdı. Zorlukla gülümsedi.

“Nasıl yani?” dedi.

O andan beri çözümsüz bir meselenin içinde bunalıyordu. Durumu kabullenmekle kabullenmemek arasında gidip geliyordu. Sineye çekme bu şerefsizliği, diyordu kendine: Bu kahır çekeceğine önce Cennet’i vur, sonra Garo’yu gebert, en son da kendi kafana sık, bitsin bu mesele. Nereden silah bulabileceğini bile düşündü, Metin’den isterdi, lazım oğlum, derdi kardeşine, haysiyet meselesi, namus temizleyeceğiz. Ne namusu, derdi Metin. Cennet Garo’yla böyle böyle... demesi lazımdı. Uyuyor muydun bunca zamandır, demez miydi Metin? Kuşkulanıyordun madem niye vaktiyle temizlemedin bu lekeyi? Günahını almak istemedim, derdi. Silah bulur muydu Metin? Diyelim buldu, yapabilir miydi? Yapamazdı. Kimseyi öldürmeye gücü yetmezdi, kendini de öldüremezdi. Cennet’in ağzını burnunu dağıtıp, dayaktan gebertip siktiredebilirdi evden, boşardı, bunu yapabilirdi. Ama Cennet çocuk Bünyamin’den diye diretince, çocuğunun olmadığını söylemek zorunda kalırdı. Ne olurdu o zaman? Karısının boynuzladığı, çocuğu olmayan bir erkek, neresi erkek? Boynuzlu diye ad takarlardı arkadaşları, yaparlardı, gaddardı hepsi. Cennet tutar mıydı ağzını? Tutmazdı, niye tutsun? Bünyamin’den hamileyim, derdi. Evet benden dese niye evden atıyordu karısını, benden değil dese boynuzlanmış

oluyordu. Boynuzlu diye ad takılınca insan arkadaşlarının arasında barınamazdı, işten ayrılması gerekirdi, ailesinin yüzüne bile bakamazdı. Çıkamıyordu içinden.

Eğer çocuk kendindenmiş gibi davranırsa hayatı olduğu gibi devam ederdi. İşine gücüne gider gelir, arkadaşları yine yüzüne gülerdi. Büyük bir leke taşırdı, bu şerefsizlik uykularını kaçırdı, ama kimse boynuzlu geliyor diye fısıldamazdı. Önce oturduğu mahalleden taşınırdı, Cennet'in Anahit'le ve Garo'yla görüşmesini yasaklardı, görüşürsen bacaklarını kırarım, derdi, kırardı da. Geceleri evde geçirmenin bir yolunu bulurdu. Eğer bu şerefsizliği, bu ahlaksızlığı sineye çekerse bütün o iğneli dokundurmalar, manalı sözler kesilir, kimse kusurunu ve aldatılmışlığını bilmezdi. Ama çocuk onun çocuğu olmazdı. Bu fikir bazen aklına yatsa da, günahı kadar sevmediği Garo'yu hatırlıyor, çıldıracak gibi oluyordu. Ne yapacağını bilemiyordu. Bir ihtimal ağırlık kazanır gibi görüldüğünde içini bir huzursuzluk kaplıyor, bunalıyordu. Her an değişiyordu fikri.

Bu çözümsüz meseleyi biraz olsun unutmak için yemek yiyenlere bir göz attı. Karşıdan iki adam işaret etti. Bunu fırsat bilip yanlarına gitti. Adamlar ayrı ayrı hesap istediler. Birer birayla birer çerezin hesabını ayrı ayrı istiyorlar diye küçümsedi adamları. Hesabı adisyonun arkasına yazıp masaya bıraktı. Parayı aldı, üstünü getirmek için kasaya giderken bir yolcu “Sigaraböreği var mı?” diye sordu.

“Birazdan çıkacak,” dedi yolcuya. Müşterilere para üstünü, fişi bıraktı. Tahmin ettiği gibi bahşiş mahşiş yoktu.

“Börekler hazır mı?” diye sordu Mustafa'ya. Mustafa'nın yüzü sıcaktan kıpkırmızı olmuştu. Cevap yerine, bir kayık tabak dolusu böreği tezgâha koydu.

Bünyamin İzzet'in o âna kadar bir şeyi kırıp dökmemiş olduğunun farkına vardı.

“Bir sakat yok değil mi?” dedi hazırola bekleyen çocuğa. “Şu ana kadar bir hadise çıkarmadın, kimseyi haşlamadın... Aferin. Hadi şunları dağıt bakayım.”

Kondüktörler yemeklerini bitirmişler, sigara içiyorlardı. Bünyamin biriyle göz göze gelince, mecburen küs bir yüzle selamlar gibi yaptı, kondüktörler de benzer şekilde karşılık verdiler.

Kocaman kayık tabağı aldı İzzet. Şimdi elinden düşürecekmiş gibi, korkuyla dikiliyordu. Bünyamin çocuğun yanına gitti.

“Yanlış tutuyorsun oğlum,” dedi. “Öğrenemedin gitti.” İzzet’in kalın, küt, tüylü parmaklarını tabağın altına yerleştirdi. “Böyle tutacaksın, sol elinde... sağ elinle de tık tık dağıtacaksın.”

İzzet Ersin’in masasına geldi.

“Sigaraböreği ister misiniz?” diye sordu. Ağzı dolu olduğu için başını sallayan Ersin’in tabağına börek koyarken, sinirli kadının yanındaki adam, dişlerini kürdanla açıktan karıştırıyordu.

“Bizim hesabı da getiriver,” dedi.

Selda kapıda durup restorana bir göz attı. Masaların hemen hepsi doluydu. Sinirli kadınla adam hesap bekliyorlardı, ayaktaydılar.

Bünyamin “Sizi de kapının önüne korlar,” diyen adamın hesap istediğini öğrenince hiç acele etmedi. Hesaba hafif bir ek yaptı, suratsız bir ifadeyle, atar gibi bıraktı önüne. Adam da bahşiş vermedi, kürdanı ağzında çıktı gitti.

Selda Ersin’in masasına geldi, sinirli kadınla adam uzaklaşınca “Oturabilir miyim?” diye sordu.

“Buyrun,” dedi Ersin.

Cam kenarına geçip oturdu. Ersin hissettirmeden bir göz attı kadına. Hoş ve ciddi görünüyordu. Giyim kuşam yerinde, makyaj dozunda, sırtıma yok, diye düşündü, laubalilikten hoşlanmıyoruz demek.

Görünüşlerine bakarak insanların hikâyeleri hakkında fikir yürütme âdetini bu uzun yolculuklarda edinmişti. Tedirgin edici bir şeydi yalnız yolculuk yapmak, hele daha önce gidil-

memiş bir yere gidiliyorsa. Gide gele üstünden atmıştı bunu, artık başkalarının yolcu olma halini izliyor, o andaki ruh hallerini tahmin etmeye çalışıyor, ama daha hikâye hakkında yürüttüğü fikri ilerletmeden, tedirginliğini ancak konuşarak aşabilecek olan yolcu bütün hayatını bir çırpıda anlatıyordu. Yalnız yolculuk yapan genç kadınların daha tedirgin olduklarını görmüştü. İçki içilen bir mekânda her an bir rezalete maruz kalma korkusunu yenebilmiş olanlar yemekli vagona gelirler, ama olduklarından daha ciddi görünmeye çalışırlardı. Uzaklara bakıyormuş gibi bakarlardı çevreye. Hiç tedirgin olmayan, hatta macera beklentisiyle restorana gelen kadınlar da hemen belli ederlerdi kendilerini. Çakmak isterler, tuz isterler, dikkat çekmek için ellerinden geleni yaparlardı. Bazı iyi niyetli, saf kadınlar, karşılarında oturan adamlarla medeni insanlar gibi havadan sudan konuşmaya çalışırlar, ama daha yolculuğun başında kafayı bulmuş adamlar kadınlara sarmaya, cinsel imalarda bulunmaya başlayınca nasıl kaçacaklarını bilemezlerdi.

Ersin belli etmeden yine baktı Selda'ya. Yolculuk nereye, ne işle meşgulsünüz gibi saçma sorularla konuşmaya davet edilecek bir kadına benzemediğini düşündü. Küt diye tek kelimelik cevaplar verirdi muhakkak. Yolculuk nereye? İstanbul'a. O kadar. Gerçi böyle saçma sorular soracak değildi, hep ona sorarlardı, yolculuk nereye birader, diye.

Ama şimdi karşısında oturanın konuşkan, cıvıl cıvıl bir kadın olmasını nasıl da istiyordu. Bir yerden konuşmaya başlasalar ne güzel olurdu. İlle de bir konusu olmayan, akışkan, çarçabuk unutulacak bir konuşma, göğsünü dolduran sıkıntıya ilaç gibi gelecekti.

Şebnem nasıl davranırdı, böyle bir trende yalnız başına yolculuk yapıyor olsa? Adamına göre mi? Keyfine göre mi? Konuşmaya başladıktan kısa bir süre sonra yapışkanlıkları ve avam halleri güzelliklerini bastıran kadınlardan biri miydi artık? Çok karşılaşmıştı bu tür kadınlarla, güzel olmasına güzeldiler, fena halde çekiciydiler, ama ilgilerini inceliksiz hallerle belli

ettiklerinde, güzellikleri çabucak geçiyor, sanki gerçek sanırken imitasyon olduğu ortaya çıkmış bir nesne oluveriyorlardı. şebnem de böyle miydi artık? Adamların asılmasına bile fırsat bırakmadan, nereye götürsen gidecek bir kadın mı olmuştu? İçinde yine aynı dengesiz, kontrolsüz öfke büyüdü.

O sırada Bünyamin Selda’ya ne istediğini sormasa, Ersin öfkesine tümüyle teslim olmuş bir halde, zihninde şebnem’i çiğnemeye devam edecekti. İlgisi kadına yöneldi.

Selda m n  kartına uzanınca, Bünyamin nihayet dedi içinden, biri bakmayı akıl etti. Selda karışık ızgara, salata, bir double de rakı istedi. Ersin şaşırdı, Selda’nın rakı isteyeceğini tahmin etmemişti. Bir sürü ne idüğü belirsiz adamın oturduğu yemekli vagonda riske girmeyecek bir kadın; kola, soda içer, en fazlası tedirgin hallerle bir bira. Selda’ya kaçamak göz atarken Bünyamin, “Siz başka bir şey ister misiniz?” diye sordu Ersin’e. Sorunun kendine sorulduğunu anlayıncaya kadar vakit geçti, yakalandığını düşünerek belli belirsiz kızardı.

“Sağol,” dedi, kadehindекini bitirdi, “rakımı yenilersen iyi olur...”

Bünyamin’in içinden haddini bilen bir sıcaklık geçti.

“Tabii abi, hemen...” dedi. “Yine buzsuz mu?”

Selda sigarasını çıkarırken karşısında oturan geç adamı bir göz attı. Hemen  akmağa sarılıp yakmaya kalkışmadığı için memnun oldu. Yaksaydı en azından teşekkür etmek zorunda kalacaktı. Hiç sevmezdi böylelerini, bir sigara yakarlar ya, böylece soru sormaya hak kazanırlar sanki.

Restorana girdiğinde onu tepeden tırnağa s zen ve süzdüğünü belli etmediğini zanneden bazı adamlar neredeyse buyur gel diyeceklermiş gibi yerlerinde kıpırdanmışlardı. Yanlarında bir erkek olmadan rakı içen kadınların her yola gelir olduklarından emin, cinsel içerikli bir sohbet için yemek ısmarlamaya hazır bir yığın budala. Bunlarla başa çıkmak zor değildi, ama fazla ciddi, hatta sinirli davranmak, bir iki sorudan sonrasına ters cevaplar vermek gerekiyordu. Oysa bugün rakı

içtiği için kendisine kolay bir kadınmiş gibi davranacak adamlarla uğraşmaya hiç hali yoktu. Olduğu gibi olmak istiyordu.

Ersin sigaraböreğini sıcak sıcak ısırdı, erimiş peynir ağzını yaktı, ama belli etmedi. Pencereden bakıyordu sözde. Çekinmeden rakı isteyen, bunu yaparken davetkâr, bayağı ya da başka bir şey olmayan genç kadının sesi hiç yabancı gelmemişti. Nereden tanıdığını düşündü, bulamadı. Zihni sesten sese geçti, Şebnem'in sesini bütün berraklığıyla hatırladı ansızın, sinemada kulağına fısıldadığı günü. "Çıkınca hemen eve mi gideceğiz?"

Annesiyle dedesi Bursa'ya dayısına gidince, babası ertesi gün Şebnem'i okuldan alıp getirmişti. Sinemaya gitmişlerdi. O gün ilk kez bir kızı öpmüştü Ersin. Annesi İstanbul'da olmadığı için sınırsız bir özgürlük duygusu içindeydi. Sanki kuvvetli bir çekim alanı, adım atmaya çalışsa onu ayak bileğinden yakalayıp çeken güç kaybolmuştu. Hareketlerinde kendisinin de şaşırdığı bir rahatlık vardı.

Kutu kutu deterjanlarla, zeytinyağı tenekeleriyle, fasulyeden nohuta, mercimekten bulgura hayatı boyunca yetip artacak miktarda bakliyatla, çoktan modası geçmiş avizelerden yere üst üste serilmiş halılara kadar akla hayale gelmedik bir yığın eşyayla tıklım tıklım dolu evinde tek başına yaşayan dedesi, anlaşılmaz bir kıtlık korkusunun belirlediği tuhaf dünyasına öz kızını ve torunlarını bile almayan garip bir adamdı. Hülyalarla mı yaşıyordu, yoksa eşyalarla doldurulmuş bir boşluğun içinde miydi, bilemiyordu Ersin. Çocukluğu ve gençlik yılları boyunca, şapka ve kravat takan, huysuz bir adam olarak hatırladığı dedesi bir gün değişmiş, kravatsız yün gömleğinin en üst düğmesini bile sıkı sıkı iliklemeye, evde fötr şapka yerine namaz takkesi giymeye, dışarıda Anadolu işi yün berelerle dolaşmaya, sabah namazını bile camide kılmaya başlamıştı.

Evlerine hiç gelmediği için sitem ediyordu annesi dedesine. Dedesi de damadı rakı içtiği müddetçe evlerine adım atmayacağını söylüyordu. Kandil miydi, neydi, öyle bir gündü, Ersin annesi çok ısrar ettiği için dedesine gitmek zorunda

kalmıştı. Bu inatçı, dediğim dedik adama pek yakınlık hissetmezdi. Sıkıntı içinde ziyaretin bitmesini beklerken kanepenin yanında duran bulaşık deterjanlarına gözü takılmış, sonra eve dikkat edince her köşenin eşyayla dolu olduğunu farketmişti. Duvar dibine yığılmış eski gazeteleri, mutfak tezgâhında dizili boş şişeleri görünce genetik bir delilik ürpertisi geçmişti içinden. Annesi dedesini ikna etmeye uğraşıyor, kocasının içki içmediğine yemin ediyordu. Yaşlı adam sonunda ramazanın ilk cuması iftara geleceğine söz verdi.

Akşam yemekte annesi “İçki içmediğine yemin ettim,” dedi babasına.

Babası “İçtiğimi biliyorsun,” dedi sert bir sesle. “Sırf baban gelsin diye yalan yere yemin ediyorsun. Senin tuttuğun oruçtan ne hayır gelecek?”

“Ramazanda içmiyorsun ya?” diye kestirip atmıştı annesi.

Ersin o ana kadar annesinin yalan söylemesini doğal karşılamıştı, ama babasının sözleri fikrini değiştirmesine yol açtı. Annesi hiç aldırmıyordu, bir şeylerin yolunda gitmesi için yalan söylemekten çekinmezdi. Tartışma fazla uzamadı. Hep böyle olurdu, babası konuşur konuşur, annesi dinler görünüp bildiğini okur, babası da sonunda pes edip köşesine, kendi içine çekilirdi. Ersin annesi sofrayı toplarken dedesinin evinden bahsetti. Neden köşe bucak yiyeceklerle, eşyayla doluydu?

“Çok yokluk çekmiş,” dedi babası, dedesinin hali çok sıradan bir şeymiş gibi.

Ersin ailesi hakkında pek bir şey bilmediğini ilk o gece farketti.

Ramazanın ilk cuması geldi dedesi, iftara yarım saat kala. Durmadan konuştu. Bulgaristan’ın başında hâlâ Bulgar kralının bulunduğunu sanıyor ve kralın meziyetlerini övüp duruyordu. Babası bir iki defa düzeltmeye kalkıştı, sonra bütün aile yaşlı adamın gençliğinin bir dönemine takılıp kalmış olduğunu dehşet içinde farketti. Teravih namazını camide

kılmak üzere çıkıp gittiğinde annesi neredeyse ağlayacaktı.

“Babama ne oldu böyle?” dedi, “Bulgar kralı nerden çıktı, Sonya da kim?”

Kralın yanı sıra bir de Sonya diye tutturmuştu dedesi, Sonya’yı hepsi tanıyormuş gibi konuşuyordu.

“Bir doktora göstersek mi?”

Babası “Ne zararı var?” dedi. “Bırak anlatsın... Zaten ne kadar ömrü kaldı şurada?”

Bir yıl sonra beyin kanamasından öldü adam. Kocamus-
tafapaşa’daki evi boşaltmaya gittiklerinde sakladığı lüzumsuz
eşyanın çokluğu hepsini şaşırttı. Dağıta dağıta bitiremediler.
Ersin tuhaf olmuştu evin son eşyasını da birilerine verip kalan
döküntüyü toplaması için kapıcıyı çağırdıklarında. O gece
dedesini anlamaya çalışmıştı. Bütün insanlar gibi yalnızlıktan
korkuyor olmalıydı dedesi. Buna son zamanlarında bir de ölüm
korkusu eklenmişti. Bu yüzden mi ansızın dindar biri olmuştu?
Gençlikte iş güç, sorumluluk, evi barkı yürütmek telaşı yalnızlık
ve ölüm korkusunu uzakta tutuyor, ama gün gelip kapı çalınmaz,
kimseler uğramaz olunca böyle bir korku sarıyordu insanı
demek ki. Bu tuhaf yaşlılık yıllarının sonunda dedesi gençlik
yıllarına dönmüş, orada kalmış ve sonunda dünyadan geçip
gitmişti işte.

Oysa ellilerde büyük ümitler ve heveslerle gelmişti
İstanbul’a. Ovalarda, kırlarda, su kenarlarında yaşamaya alışmış
olan anneannesinin İstanbul’a gelmeyi hiç istemediğini, şehre
alışmadığını, her gün içini çeke çeke ağladığını, zaten hasta,
zayıf bünyeli bir kadın olduğunu ve genç yaşta ölüp gittiğini de
annesinden öğrenmişti.

“Hepimizin ömrüne yetecek kadar çok ağladı,” demişti
annesi anneannesini için. “Ağlamaktan nefret ettirdi.”

Ersin annesinden bunu duyunca, evlerinde ağlamanın
âdet olmadığını farkına varmış, Cavidan Halasının hâlâ arada
bir başgösteren ağlama nöbetlerinin annesini neden deli ettiğini
anlamıştı.

Ailesinin tarihi, anne babasının kişilikleri hakkında düşünmeyi ilkgençliğinde pek akıl etmemişti. Ama turnelerde, geçmek bilmeyen vakti doldurmak için ne yapacağını bilmezken onları düşüneceği tutar, birçok şeyi birçok şeyle ilişkilendirirdi. Aşk fikri daha durgun, olgun bir şekilde zihninde yer tutmaya başladığında, annesi ile babası arasında, çocukken varlığından hiç kuşku duymadığı aşkın olmadığına kesinlikle inanmış, bundan acı duymuştu.

Hikâyelerini biliyordu, dedesi ile babası Kapalıçarşı'da dükkân komşusuydular. İlk adımı atanın babası değil, kızını bu efendi gençle evlendirmek isteyen dedesi olduğunu babaannesi anlatmıştı ailece yenen bir akşam yemeğinde. Babası hoşlanmazdı böyle şeyleri konuşmaktan, ama o gece keyfi yerindeydi.

“Babanın aklına ben gelmesem seni kim bilir kim alacaktı hanım,” dediğinde, Ersin aşkını ele verecek bir cümle beklemişti annesinden. Hiçbir şey söylememişti annesi, evlerinde nadiren yaşanan böyle aşklı meşkli, sevecen havaya katılma gereği bile duymamıştı.

Ersin aralarında bir duvar mı var, diye düşünürdü, ikisinden biri bir omuzlasa, acaba yıkılır mı? Fındıkzade'de daha lüks bir apartman dairesine geçtiklerinde eşyası yenilenen yatak odalarında gecenin en kör saatlerinde akıllarından ne geçtiğini, mesela sevişip sevişmediklerini merak eder, bu meraktan utanır, ikisini de aklından çıkarıp uyumaya çalışırdı. Onlar hep bir “aile” olmuşlardı, yalnızca aile. Bunun Ersin'i inciten bir tarafı yoktu, ama anne babası aşk denen şeyin ne olduğunu bilmeden öleceklerdi.

Kendisinin bilip bilmediği geçti aklından, yaşadığı aşkları hatırladı üstünkörü, emin olamadı. Üniversite yıllarından beri iyi kötü âşık olmuştu. Ama şimdi hatırladığında hiçbiri içini ürpertmiyor, kafasını allak bullak etmiyordu. Ya Şebnem? Onunla yaşadığı çok gençlikteydi, tamamlanmamış, hatta hiç başlamamış bir şeydi, bir denemeden ibaretti. O zaman niye içi bu kadar yanıyordu?

Şebnem'in onlara geldiği haftasonu annesi evde yoktu, dayısının karısı ameliyat olmuştu, onu görmeye Karacabey'e gitmişlerdi dedesiyle. Dedesi cuma sabahı namazdan sonra kapıya dikilmişti. Henüz bunamadığı halde Bursa'ya ancak akşama varabileceklerini sanıyor, telaşlanıyordu. Zorla oturtular adamı, hava aydınlandıkça sinirleniyor, "Sefil olacağız yollar-da," diye söyleniyordu. Annesinin bir hafta kalmaya niyeti vardı. "İyi iyi, ben de araziyi dolaşırım biraz," diyordu dedesi, sanki zengin bir çiftçinin kızıyla evlenip içgüveysi girmiş oğlunun şahsi arazisinden söz ediyordu. Oysa girdiği büyük ailede kendine ait toprağı olması bir yana, söz hakkı bile olmadığını, karısının ailesi nasıl isterse öyle yaşadığını biliyorlardı. "Hanımköylü," derdi babası dayısından söz ederken, "bizim hanımköylüden ses seda çıkmıyor yine." Annesinin bütün gayretlerine rağmen uzaktılar kuzenleriyle, yolda görse tanıyacağından şüpheliydi.

Dedesinin dırdırı bitmeyince erkenden yola çıktılar. Babası onları otobüse bindirip döndüğünde Ersin ablasıyla kahvaltı yapıyordu. Babasının keyfi yerindeydi. Ersin Şebnem'i düşünüyordu. Tam zamandı onlara gelmesinin, annesi yoktu.

Babası "Hazır annen..." dedi, sustu. Ersin acaba farkında olmadan ağzımdan bir şey mi kaçırdım, diye telaşlandı, kızardığını belli etmemek için ekmek sepetine uzandı.

Neden sonra devam etti babası: "Şebnem'i alıp bize getireyim mi bu haftasonu?" Ersin sorunun muhatabının ablası olduğunu görünce rahatladı. "Çamaşırlarını yıkarsınız, doğru dürüst bir banyo yapar kızcağız..."

"Olur," dedi Elif yorumsuz bir sesle. Şebnem, amca kızından çok, evlerine arada bir gelen bir tanıdık gibiydi onun için.

Ersin "Pazar akşamı dönsün ama," dedi çatlak çıkmasını önleyemediği bir sesle, "benim ders çalışmam lazım."

"Olur," dedi babası, "hem pazartesi sabahı kim yetiştirecek onu okula?"

Okulda gün boyunca Şebnem aklından çıkmadı. Kız arkadaşlarına bakıyor, Şebnem'i hepsinden güzel buluyordu.

Şebnem'in hâlâ güzel, hatta şimdi daha güzel olduğunu düşündü, gülümsediğinin farkına varmadı.

Selda Ersin'e baktı, aklından ne geçtiğini merak etti. Yalnız onun değil, şu anda pencereden bakıp düşünenlerin aklından kimbilir neler geçiyordu. Başkalarının aklından geçen düşünceler, şu anda kendi aklından geçenler kadar önemli miydi? Hayatın dertleri miydi düşündükleri? Yoksa bir trenin yemekli vagonunda geçen yolculuğun tadını çıkarıyorlar, uçucu, acıtmayan düşüncelerle mi oyalanıyorlardı? Vagondakilere göz gezdirdi. Hiç kimse kafasındakiyle meşgul gibi görünmüyordu. Yiyorlar, içiyorlar, konuşup gülüyorlardı. Karşısındaki adamın düşünceli bir hali vardı yalnız. Tam da gidip onun karşısına oturmuştu.

Mustafa, Selda'nın siparişini tezgâha koydu. Bünyamin Selda'ya bir göz attı. Akli başında bir kadına benziyordu, ama rakı içen kadınların ne yapacakları hiç belli olmazdı. Görünüşündeki zarafetten hoşlandığı bu kadına tekrar baktı, ne yaptığını bilen biri olduğuna karar verdi. Tabağı aldı, durakladı.

“Hani bunun bifteği?”

“Biftek kalmadı,” dedi Mustafa.

Bünyamin sinirlendi: “Niye zamanında söylemiyorsun? Ne diyeceğim şimdi ben?”

“Bitti dersin,” dedi Mustafa. Söylendi. “Sanki ilk defa bitiyor.”

Bünyamin sık sık başlarına gelen bu duruma niye bu kadar sinirlendiğini düşündü. Canı sıkındı, çatacak yer arıyordu. Izgarayla salatayı Selda'ya götürdü.

“Biftek kalmamış hanfendi,” dedi. “Arkadaşlar zamanında söylemiyor, biz de böyle mahcup oluyoruz...” Anında sattı Mustafa'yı. Başka zaman olsa iş arkadaşlarına toz kondurmazdı.

“Önemli değil,” dedi Selda.

Bünyamin Selda'nın rakısını koyarken, Ersin kadının

sesini nereden tanıyor olabileceğini düşünüyordu hâlâ.

O cumartesi sabahı uyandığında babası evde yoktu. Babasının işe mi, Şebnem'i almaya mı gittiğini kestirememiş, hemen camdan bakmıştı, araba yerinde duruyor mu diye. Her zaman evin karşısına parkedilen araba yerinde yoktu. Babası eğer işte lazım olmayacaksa almazdı arabayı, dükkâna yürüyerek gider ya da bir dolmuşa binerdi. Ersin sokağın ucuna bakarken Elif mutfaktaki masada kahvaltı hazırlamıştı, onu çağırıyordu. Ersin pijamalarına baktı, gülünçtü pijamaları, bel lastiği gevşek, yer yer rengi atmış. Sabah kalkar kalkmaz giyinmeye üşenirdi, kahvaltıya pijamayla oturur, babası da her seferinde kızardı: "Sofraya saygı göster biraz, ne bu pejmürde hal?" Ama şimdi düzgün giyinse Elif "Hayrola," diyecekti, "bir yere mi gidiyorsun?" Her şeyi merak ederdi, niye giyindin, nereye gidiyorsun, o kim, bu ne? Pijamayla Şebnem'in karşısına çıkmayı göze alamadı, blucinini giydi, ne resmi ne saygısız bir kılık.

Daha ilk çaylarını içiyorlardı ki, kapı açıldı. Ersin babasının "Geç kızım," dediğini duydu, yüreği oynadı. Kalkıp kapıya koşacakken vazgeçti, kımıldamadı yerinden, Şebnem içeri girdiğinde sanki hiç beklemiyormuş gibi yaptı.

Elif sahte bir sevinçle sarıldı Şebnem'e. Ersin "Hoş geldin," dedi, babasının gülümseyerek baktığını görünce sarıldı kıza. Görünüşte iki kuzen kucaklaştılar. Ersin Şebnem'in kendisine kuvvetle sarıldığını hissetti, kuzenin sarılmasından öte, bir şey söylemek isteyen bir temas. Babası birbirlerine gösterdikleri bu muhabbetten duygulanmış, onları seyrediyordu. Fazla kalmadı, kahvaltıdan sonra işine gitti. Gitmeden önce Ersin'e para verdi, "Bir yerlere gidin," dedi, "güzel de bir yemek yiyin."

Ersin cebinde babasının verdiği cömert harçlıkla mutfığa döndüğünde ablası günün programını yapmıştı bile. İki kız Elif'in bir arkadaşının yaş gününe gideceklerdi. O gün bu programa itiraz etme cesaretini Şebnem göstermişti.

“Birazdan çıkarız,” diyordu Elif, “bir hediye bakarız önce...”

Şebnem Ersin’e bir şey söylesene der gibi baktı, Ersin öylece dikiliyordu, yüzünde aptalca bir gülümsemeyle.

Şebnem “Ben yaş günlerinde çok sıkılırım,” dedi Elif’e, “sen git.”

“Ne yapacaksın evde tek başına?”

“Niye tek başıma olayım? Ersin var.”

Ablasının yüzündeki hayret ifadesini çok iyi hatırlıyordu. Şebnem için Ersin Abi değil, Ersin’di bir kere. Üstelik o günü Elif’in istediği gibi geçirmeye hiç niyeti yoktu. Elif, Şebnem’in bu cesareti nereden bulduğunu anlamak isteyerek kardeşine baktı. Aşk duygusuyla başlayan gün ansızın bir meseleye dönüşmüştü. Ersin ablasının yerinde annesini görüyor, tıpkı annesine karşı çıkamadığı gibi ablasına da karşı çıkamıyordu. Çok gençti, mesele kendi kendine hallolsun diye bekliyordu. Annesinin kızı Elif çabuk topladı kendini, gülümsedi.

“Sen bilirsin,” dedi. Kimden yana olduğunu gösteremeyen kardeşinin yanında Şebnem’i ezmek istedi. “Şofbeni yakayım da bir banyo yap. İstersen benim elbiselerimden vereyim, belki dışarı çıkarsınız...”

“Ben böyle iyiyim,” dedi Şebnem.

İki kızın arasında annelerinden devraldıkları bir rekabet cereyan ederken, sözlerin ve bakışların art anlamlarını okumaktan aciz olduğunu yeni anlıyor, Şebnem’in sözlerini yıllar sonra tercüme ediyordu. Giysilerim seninkiler kadar iyi olmasa da senden güzelim, sizin boktan şofbeninize de muhtaç değilim.

Hem şahane hem iğrenç bulduğu, hem zevk alıp hem tiksindiği, hem yok etmek hem hatırlamak istediği o fotoğraflar şimdi geçmişe kılavuzluk ediyor, anıların bile anlamını değiştiriyordu. Oysa eskiden o cumartesi sabahını hatırladığında, kendini sevimli bulur, severdi. Ama şimdi aşağılıyor, aşağıladıkça acı çekiyordu. Kendine mi, Şebnem’e mi yönelik olduğunu anlayamadığı bir öfke dalgası yine bütün vücudunu

dolaştı. Akli her şeyi unutmak isterken, içinde illet, zehirli bir damar inadına hatırlamak istiyordu.

Evin çevresinden çabucak uzaklaşmak istemişti. Sanki eve yakın yerlerde dolaşırlarsa, evin etki alanından çıkamayacak, beklenmedik bir armağan gibi gelen günün tadını çıkaramayacaktı. Evin varlığı, gergin aile bağları, sarsılmaz kurallar, kurulu düzen demektir. Ev ve çevresi kutsal alandı, suç orada işlemenin cezası iki katına çıkıyor, ceza, daha suç işlenirken çekilmeye başlanıyordu. Fındıkzade'den Şişhane'ye gelinceye kadar ailesinin mazbut, ağırbaşlı hayatına ihanet ettiği duygusundan kurtulamamıştı. Ama Galatasaray'a geldiklerinde şehrin en başına buyruk noktasındaydılar. Burada her şey hayata uyar, zaman ileriye atlardı. Sinemadan önce bir muhallebiciye gitmişlerdi. İki kişilik masalar doluydu, uzun bir masanın ucuna karşılıklı oturmak zorunda kalmışlardı.

Şebnem'e âşık gözlerle bakarken yakalanınca, bakmanın ne kadar zor olduğunu düşünmüştü. Şebnem'in gözlerinde kendisinininkini kat kat aşan, gözle görülür bir cesaret vardı. Başlangıçta ürktüğü bu cesarete ayak uydurmak istemiş, bir iki kez de başarmış ama devam ettirememişti.

Selda'ya baktı. Pencereden bakarak yemeğini yiyordu kadın, ağır ağır. O anda tek başınaydı. Kendi düşünceleri ve kendi yemeğiyle baş başa. Ersin bir kadınla bir erkeğin karşılıklı yemek yemelerinde özel bir şey bulurdu hep, özel bir durum olmasa bile. Olağan olanın dışına çıkılabilecek en kuvvetli zamanlardan biriydi bu. Bilinç ve irade hem varlığını korur, hem de her an kaybolmaya hazır beklerdi. Ama Şebnem'le yemek yedikleri gün bu özel oluşu tadamamıştı; servis hızlı, yemek hızlı, yanlarında oturanlar hızlıydı. Hayat ve yemek çevrelerinde öyle hızlı akıyordu ki, onlar da bu akıntıya kapılmışlar, ne yediklerini bile anlamadan dışarıda bulmuşlardı kendilerini.

Sinemanın karanlığı ikisini de yatıştırmıştı. Sinema muhallebicinin tersine, bir şeyler hızlansın, artık harekete geçsin diye beklenen, ağır, karanlık, zamanın neredeyse durduğu bir

yerdi. Şebnem'in tüm varlığını yanı başında hissediyordu ama düşünmekle yapmak arasındaki süre korkunç uzundu, defalarca vazgeçebiliyordu insan. Yine bakışmışlar, sonra Şebnem'in yavaş yavaş kendine yaklaştığını hissetmişti. Elini tutabilmek için acıklı bir çaba gösterirken, Şebnem parlak gözleriyle Ersin'e bakıyordu, yine kendisininkinden fazla bir cesaretle. Ansızın Şebnem'i öpmüştü. Galiba dudağının ucundan. İlk defa bir kızı öpmüştü. Şebnem için de ilk, diye düşünmüştü o anda, neden böyle düşündüğünü bilmiyordu, ama kız titriyor gibi gelmişti. Çok kaçamak, öpüş bile denemeyecek, basit bir temastı. Sinema doluydu. Şebnem'i öptüğü anda benliğine hâkim olan cesaret çevredeki insanları hatırlayınca kaybolmuştu. Gerisini getirememiş, bakışmakla yetinmişti.

Sadece bakışmışlardı zaten. Aralarında aşka ilişkin hiçbir söz sarfedilmemişti, hep dolaylı, uzun yollardan getirilen, ama başka anlamlar taşıdığını ikisinin de bildiği, sıradan, gündelik sözler. Bu nedenle Şebnem'in en çok gözlerini hatırlıyor, fotoğraflardaki gözlerine bakamıyor, onlarda bir ölünün açık kalmış gözlerinden duyulan rahatsızlığa benzeyen bir şey buluyordu.

Pervasızca çıplak fotoğraflara uzanan yolun en başında kendisi vardı şimdi. Başka kadınları öperken, önceleri daha sık, sonraları daha az hatırladığı o ilk çocuksu öpüşmenin iki öznesinden birini silip attığı, o anı sadece kendine ait bir tecrübe olarak kayda geçtiği için başka türlü bir suçluluk hissediyordu.

Şebnem'den kurtulamayacaktı. Ne şimdi ne daha sonra. Bu acı verici gerçeği unutmak için çevrede takılıp gidecek ayrıntılar aradı. Ama çok zor geldi karşısında oturan kadını rahatsız etmeden sağa sola bakmak. Bakmayayım derken göz göze geldi. Selda belli belirsiz gülümsedi.

Masalar boşalıyor, masalar doluyor, mutfak harıl harıl çalışıyor, Bünyamin servisten servise koşturuyordu. “Ne bu be?” diye söylendi sonunda. “Madalya mı takacaklar?” Kendine işaret eden bir müşteriyi görmezden geldi. Mustafa'ya seslendi:

“Bana bir çorba versene.”

İzzet ve Erol personelin oturduğu masada yemek yiyorlardı. Bünyamin İzzet’in kalın parmaklarıyla ekmeği b l     , ağzına atı ını izledi,   t  nde hep ağladı ağlayacak bir çocuğun halleri. İçi acıdı. İzzet ekmeğin sonunu da ağzına tıkıp kalktı, yerini Bünyamin’e verdi. Erol bir tavuk budunu elle yiyordu.

“Ayıp oğlum ayıp,” dedi Bünyamin, “ atal bıçak diye bir şey var.”

Hiç umursamadı Erol. “Konakta büyümedik, bizde böyle.”

Bünyamin oturdu, çorbasından bir ka ık içti, tadını alamadı. Bıraktı. Sırf konuşma olsun diye “Dediğin çıkacak,” dedi, “yolda kalacağız bu gidi le.”

“Bana göre hava hoş,” dedi Erol. “Otururum kasamın başında, siz d     n  n.” Kemirdiği tavuk kemiklerini tabağın kenarına bıraktı, peçeteyle ellerini sildi. “Ama yenge seni merak eder.”

Bünyamin bok merak eder, dedi içinden. Bir nefes aldı sonra, mutlu bir koca edasıyla “Seninki de seni merak eder,” dedi.

“Kim benimki?” dedi Erol.

“Vardı ya biri, anlatıyordun.”

“Ohoo, eskidendi o,” dedi Erol. “Onu kaptırdık.”

Bünyamin’in içinden sevince benzer bir serinlik geçti. “Kaptırdın mı? Ulan bir de utanmadan söylüyorsun.”

“Elin oğlu her gece tavalnalara götürürse kaptırırsın,” dedi Erol, hiç de utanmı  gibi bir hali yoktu.

“Sen de dengin birini bulsaydın ya.”

“Alacak değildik,” dedi Erol. H     yağlı parmaklarına yapı an peçete parçalarını ovaladı. Bünyamin konuyu de mek istedi.

“Tavernaya gittiğini ne biliyorsun ki?”

“Kendi söyledi.”

Bünyamin şaşırdı. “Nasıl, ne dedi?”

“Patron beni bu akşam tavernaya götüreceksin, dedi, ben de hadi güle güle, uğurlar olsun, dedim.” Bünyamin’in hayretle baktığını görünce açıklamak gereği duydu. “Kız yolluydu zaten oğlum, anlasana.”

Bünyamin’in içi tekrar katılaştı. Erol sigara paketini çıkardı, bir sigara aldı, tam cebine koyacakken utandı, Bünyamin’e de uzattı, yaktılar. Tren sinir bozacak kadar yavaşlamıştı artık.

“Şimdi yolda kalsak, Eskişehir’den yardım gelmesi en az dört saat. Gidişimiz de uzar. Eh, sabaha karşı anca eve varırsın...” dedi Erol.

Bünyamin, Garo’yu düşündü. Cennet’in koynunda mıydı şu anda? Seninki seferde nasıl olsa deyip, gündüz mündüz demeden usulca girivermiş miydi yatağına? İkisini birlikte düşündü, ama gülümseyen bir Cennet belirdi zihninde. Birden haksızlık ettiği duygusuna kapıldı. Cennet’in biraz saf, iyi gözlerle bakan yüzü aklına takıldı. Bu yüzün iyimser anlamı, az çok var olan samimiyeti vicdanına dokundu.

Ulan yoksa günahını mı alıyorum kızın, diye geçti aklından. Sadece karısına bakarken yakalamıştı Garo’yu. Hepsi buydu. Belki de hakikaten bir şey yoktu aralarında, belki de evhamdı hepsi. İyi de doktor? Allah mıydı be doktor? Kendini beğenmişin tekiydi zaten. Niye inanacaktı ki ona? Cennet’le birlikte geçirdikleri güzel günlerin anıları, içinde yayılıp genişlemeye başlayan bu iyimser düşünceye eşlik etti. İlk zamanlarda ne çok seviyordu Cennet onu. Üstüne titriyordu.

Peki ne olmuştu da soğukluk girmişti aralarına? Bünyamin bunun elle tutulur nedenlerini arıyordu. Hayatın kendisinde bir aksaklık olduğunu seziyordu aslında. İkisi de iyi işleyen, rahat ettiren bir düzen gelip onları bulsun istemişlerdi. Bu büyük rüya gerçekleşmedikçe, sorunlar arttıkça suçu birbirlerinde arar olmuşlardı. Bağlar zayıflıyordu, aşk da bağların en dayanıksızıydı. Zaman geçtikçe hayat hayali bastırıyordu. Kira vermek,

taksitleri ödemek, yemek içmek, bir yere gitmek, bir şeyler giymek gerekiyor ve Bünyamin karısını daha iyi bir hayat istediği için suçluyordu. Cennet'i bekçi Garo mu daha iyi yaşatacak, diye düşündü küçümseyerek. Sefilin teki.

Yeniden sevmek isteğiyle Cennet'in yüzünü gözünün önüne getirmeye çalıştı, ama Garo'nun yüzü belirdi. Beş parasız sefilin teki de olsa, mahalleden hiçbir kadının bakmadan geçemediği, erkek güzeli bir yüz. İyimser düşünceler kayboldu. Garo'yla karısını sevişirken düşünmekten, kendi tatsız sevişmelerini hatırlamaktan korktu. Cennet'in narin, çıplak sırtının görüntüsünü kovmak istedi aklından. Saçları sırtına dökülürdü. Bünyamin karısının saçlarını toplayıp sırtını öpmek ister, ama aralarında büyüyen soğukluk buna engel olurdu.

Kendini Ayın Kızı Şebnem'le sevişirken hiç düşünmemiş olduğunu farketti. Fotoğraflarını gördüğünden beri sık sık hatırlamış, bundan hoşlanmış, ama sevişme anını atlamıştı. Kadının göğsünde uyuduğunu, saçlarını kokladığını hayal ediyordu. Sanki bu kadını kucağına yatıp ağlamak için seçmişti. Onu korumak, kollamak zorunda değildi, aksine, kadın onu kucağına alıyormuş, avutuyormuş gibi bir duygu yayılıyordu içine. Çok tuhaftı, ama çok da hoştu. Annesini özlediğini farkedince, Ayın Kızı Şebnem'in kucağında tatmak istediği hissin bu özleminden kaynaklandığını anladı, şaşırdı. Çıplak fotoğraflarına baktığı bir kadının annesini hatırlatması karşısında ne düşüneceğini bilemedi. Kendini anlayamıyordu. Ama öyleydi; tıpkı kazık kadar olduğu halde annesinin kucağına yattığı zamanlarda kendini nasıl hissetmişse, o fotoğraflara bakarken de benzer şeyler hissetmişti. Bu defa soğukkanlılıkla hatırladı fotoğrafları. Mekân belli değildi, sadece beyaz örtüler, tüller, loş bir ışık. Kadının bedeninden çok yüzüne bakmıştı, fettan, cazibeli bir yüz değildi, masum bir şey vardı yüzünde, çok doğaldı her hali.

Bu türden dergilere bakarken, beğendiği kadını kendi seviyesine indirmez, aksine, kendisi yüksek bir seviyeye çıkardı.

O görkemli eşyalarla d   enmi  mek nların ve o güzel kadınların sahibi olarak hayal ederdi kendini.  ıktığı yer kısa sürecek bir hayalin önemli bir ayrıntısı olur, bittiğinde TCDD’ye geri döner, hayat kaldığı yerden devam ederdi. Bu kadın ona böyle bir hayal kurdurmamı tı. Ezik ruhu kadının yüzünde masum olan bir şeye takılmı tı. Duygulandırmı tı bu çıplak fotoğraflar Bünyamin’i.

Onlarda bir kuca a gömülüp uyumayı hatırlatan ne vardı? Omuzları   kt ; anne seni çok özledim. Öyle yorulmu tu ki dinlenebileceğı bir kucak istiyordu. Annesinin kucağı ile çıplak bir kadının kucağının zihninde bir araya gelmesini kabullenemedi, ne alakası var annemle? Kendine kızdı. Ba ını salladı bu kötü düşünceyi kovmak için. Gözlerini iyice açtı, gerindi. Erol kürdanla dişlerini karı tırıyor, boş boş bakınıyordu etrafa.

“Ne kadar oldu siz evleneli?” diye sordu.

Bünyamin’in içindeki öfke muhatap değı tirdi. “Ne olacak?”

“Hiç, sordum,” dedi Erol, sonra manidar bir sesle asıl konuya geldi, “hâlâ çocuğunuz yok da...”

Bünyamin buz gibi oldu. Erol da sonunda içindeki hassas tele dokunmuş, sızlatmı tı. Sorunun içindeki a ağılamayı ve ku kuyu sezdi. Durumu reddetmenin sonuçlarına katlanamayacaktı, kendini  iğnenmi  gibi hissetti, ok yaydan çıktı ansızın.

“Yengen hamile,” dedi. Dediğı anda üstünden bir şey akıp gitti.

Erol çok  a ırdı. “Sormasak söylemeyeceksin,” dedi kızımı  gibi. “Yuh artık!”

“Biz de yeni öğrendik oğlum,” dedi Bünyamin. Sakin sakin sigarasını içiyor, yüzünde kuşku uyandıracak k     k bir kıpırtı bile olmadan arkadaşına bakıyordu. Bir yandan da söylediklerine inanamıyordu. Nasıl olmuştu da hiç yüzü kızarmadan kabullenebilmi tı bu durumu? Kabullenmi tı i te, hiç de zor olmamıştı.

“Hayırlı olsun,” dedi Erol. “Darısı başıma inşallah.”

Bünyamin gözlerini kaçırdı arkadaşından. Gerçeği bilse darısı başına der miydi? Aynı şey onun başına gelse ne yapardı? Karısını döve döve sokağa mı atardı, boşar mıydı, çekip vurur muydu? Kendini iyice küçülmüş hissetti, kendinden başka kim kabul ederdi ki böyle bir şeyi? Hiç kimse. Nerden biliyordu kimsenin kabul etmeyeceğini? Belki de onun başına gelen başkalarının da başına gelmiş, başkaları da tıpkı onun gibi kabullenmişler, susmuşlar, öyle bir şey yokmuş gibi davranmışlardı.

“Sana hiç belli etmedim ama... Üzülüyordum,” dedi Erol.

Bünyamin sözünü kesti: “Niye? Bir şüphen mi vardı?”

“Yok abi! O nasıl söz? Hani yengede bir durum vardır. Almışsın da bir kere elin kızını. Bıraksan ona günah, bırakmasan sana günah...”

Bünyamin gülümsedi. Bu kadar kolay olacağını bilseydi hiç üzmezdi kendini.

“Eh, bir biranı içeriz artık.”

“Ne birası? Rakı sofrası donatacağım,” dedi Bünyamin, “çalgılı malgılı...”

Kimse bilmediği sürece her şey aynı kalabiliyordu demek. Hem büyük ihtimalle bilinecek bir şey de yoktu. Çok büyük ihtimalle. Hatta yüzde yüz. Kendisinini bu çocuk. Garo’dan olsa Cennet bu kadar rahat olabilir miydi? Kolay değildi böyle bir şeyi saklamak. Bir doktorun sözüne bakıp da niye altüst edecekti ki hayatını? Bünyamin buna giderek daha fazla inanacağını, bir gün bütün olup biteni unutacağını, bugünleri hiç yaşamamış gibi olacağını, buna hazır olduğunu hissetti. Artık dimdik durmaya gerek görmeyecek, duruma göre eğilip bükülecek, mücadele edemediği kuralları kendi hayatına uyarlayacaktı. Bunca insan başka türlü nasıl yaşıyordu hayat denen bu cehennemde? Kural dediğin ne? Dışarı için. Kırık kol yen içinde kaldığı sürece mesele yoktu. Hem belki kırık kol da yoktu.

Verdiği kararla üstünden büyük bir yük kalktı, şimdi yeniden seviyordu Cennet'i. Haline bir canlılık geldi, o neşeyle bakındı restorana.

Selda'nın sigara çıkardığını görünce kibriti yetiştirdi. Ateş var mı diye ısrar edilmedikçe müşterilerin sigarasını yakmayı sevmezdi, ama keyfi yerine gelmişti şimdi. Ersin elinde evirip çevirdiği rakı kadehine bakıyordu.

Selda şaşırdı, teşekkür etti, "Niye bu kadar yavaş gidiyoruz?" diye sordu.

"Tipiden... Raylarda bir metreye yakın kar var." Yutkundu, sanki ölçtüm, nerden biliyorsam...

"Yolda kalır mıyız?"

Kadının sesi pek endişeli değildi. Ama yine de yatıştırmak istedi:

"Merak etmeyin kalmayız, kalsak bile fazla sürmez."

Canı sıkıldı. Fazla sürerdi, hatta çok fazla sürerdi. Saatler geçmek bilmez, ortalık panayır yerine döner, siniri tepesine çıkardı.

Ersin trenin çok yavaş gittiğini farkettil. Dışarıya baktı, dallarına kar oturmuş tek tük ağaçlar ağır ağır çıkıyordu görüntüden. "Gece yarısını buluruz bu gidişle," dedi saatine bakarak.

Bünyamin "Hava muhalefeti," dedi, "kar yağınca böyle oluyor işte... Bir isteğiniz var mı?"

"Yok, teşekkür ederim," dedi Selda, arkasına yaslandı.

Tren yolda kalırsa, Hayat ve Biz'e malzeme çıkardı işte, fena mı? Ne kötüyüm, diye düşündü: Yaşlı olan var, çocuğu olan var, herkes perişan olur. Yanında okuyacak bir şey olmadığını hatırladı. Nasıl olsa bitiremem diye başladığı kitabı Ankara'ya varmadan bitirmişti. Bir tek Şebnem'in fotoğraflarının bulunduğu dergi vardı yanında. Onu okuyacak değildi. Çantasına dokundu.

Dergiyi atamamıştı. Otelden çıkmadan önce banyodaki çöp sepetine atmıştı aslında. Sonra tekrar almıştı. Düzgün bir dergi değildi, hatta bayağıydı, böyle bir şeyi evine sokmak

istememezdi. Ama kapağında Şebnem'in bulunduğu dergiyi atmak Şebnem'i tümüyle unutuluşa terketmek gibi gelmişti. Çöp sepetinin dibinde duran derginin kapağından bile gelip bulmuştu onu Şebnem'in gözleri. Hafif dışarı uğramış gibi duran, mıknatıs gibi çeken, iri gözleri.

Şebnem zihnini meşgul etmeye başladığından beri unutulmak meselesine takılmıştı. O tuhaf telefon konuşmasından sonra unuttuğu insanları bir bir hatırlamaya çalışmış, eski fotoğrafları, okul yıllıklarını çıkarmış, bir zamanlar aynı sıralarda oturduğu insanların artık hiçbir şey ifade etmeyen yüzlerine bakmıştı. Bazılarını hatırlıyordu, ama çoğunluğu zihninde hiçbir şey uyandırmıyor, baktıkça yüzler boş bir kâğıda dönüşüyordu. Unutulmak üstüne bir şiir ararken metne Lamia Halası da sızmıştı. Şebnem ile halasının yan yana iyi durduğunu düşünmüştü, biraz acı bir alaycılıkla.

Ne iyi bir insandı halası ne kötü. Kendini fazla önemsiyordu sadece, unutulmaktan korkuyordu. Ama kendini bunca önemsemek, her an hatırlanmak arzusu halasında rahatsız edici bir kıskançlığa, garip bir kötülüğe dönüşüyor, bu da kadını iyice delimsirek bir hale sokuyordu. O şaşırtıcı ziyaretten sonra annesi halasına telefon etmiş, Hülya'nın kızıyla birlikte onlara geldiğini söylemiş, "Kızı da bir güzel, tıpkı annesi," demişti, bu sözün kadını delirteceğini bile bile. Sonra "Saatine bak," demişti Selda'ya, "halan bir saat içinde burada olmazsa ben de Mükerrrem değilim." Annesinin yüzünde çok ince bir kötülük bulmuştu.

Gerçekten de birkaç saat sonra geldi Lamia Hala. Hiç üşenmemiş, bu ani ziyaretin ayrıntılarını öğrenebilmek için her zaman şikâyet ettiği uzun yolu katetmeyi göze almıştı. Çocuk doğuramamış olmanın verdiği acılıkla kurumuş bir vücudu vardı elbiselerinin altında, bacakları çok inceydi, derisi buruşuktu, göğsü içeri göçmüş gibiydi. Ama elleri, kolları, yüzü çok bakımlıydı. Halasının keskin bakışlı gözleri Selda'nın hep dikkatini çekerti. Gözleri yüzünün ifadesine uymakta geç

kalırdı. Yüzü başka bir rolü oynar, gülümsüyormuş gibi yaparken, gözleri gerçek duygularının derinliğinden zorlukla çıkardı.

Her zamanki gibi şıktı geldiğinde. Hülya'yı sormamak için havadan sudan bahsediyor, lafı dolaştırıp duruyordu. Selda annesinin inadına ağırdan aldığıının, sözü bir türlü malum ziyarete getirmediğinin farkındaydı. Annesi halasını germekten zevk alıyor, öteki de kötücül duygularını belli etmemek için çaba harcıyordu. İkisinin sohbetlerine katılmak gibi bir âdeti olmadığı halde, bu gergin oyunu bozmak istedi.

“Hülya Hala bize geldi dün,” dedi.

“Ya öyleymiş,” dedi halası, umurunda değilmiş gibi.

Böylece beklenen konu açıldı. Sonra babası da katıldı konuşmalara, yorumlar birbirini izledi, sonuçta Hülya Hala'nın onlara aslında hiçbir şey söylememiş, hayatına ilişkin bilgi vermemiş olduğunu bir daha anladılar. Sadece güzel bir kızı olduğunu biliyorlardı, yatılı okuduğunu, büyüdüğünde güzellikte annesini geçeceğini. “Akıl olmadıktan sonra, güzel olmuşsun ne faydası var?” dedi halası. “Orası öyle,” dedi annesi. “Ama kız pek akıllı bir şey, cin gibi bakıyor,” dedi babası. “Sen herkes için öyle dersin,” dedi halası. “Aman canım bize ne, herkesin akli kendine,” dedi annesi. Zincir böylece uzadı, uzadı, mızıltıya dönüştü.

Gün geliyor, insan yaşamak oyununun hiç de kolay olmadığını anlıyor, bir zamanlar mükemmel sandığı işleyişte inanılmaz yanlışlar buluyordu. Selda yıllarca akrabalarıyla uyum içinde yaşadıklarını sanmıştı. Ne zaman bir araya gelseler ortalığa neşeli bir hava egemen olur, yemekler yenir, içkiler içilir, gülüşülür, eğlenilir, Selda da gerçeğin bu olduğunu, böyle kalacağını sanırdı. Büyümek bu mükemmel uyumun sahte olduğunu görmek demektir. Ama herkes bunun var olduğuna inanmak istiyordu. Sırlarını açığa çıktıkça daha derinlere gömüyorlardı. Hepsi kendi küçük, kötü oyunlarını mazur göstermek peşindeydi. Muzaffer Dayısıyla aralarındaki bağlar çoktan kopmuştu, ama kopmamış gibi yapıyorlardı. Lami

Amcasını kendi haline bırakmışlardı, bir gün ya eczanesinde ya evinde yapayalnız ölüp gidecekti adam. Selahattin Enişte cesaret edebilse hayatlarından kaçarak uzaklaşacak, arkasına bile bakmayacaktı. Lamia Halasının ömrü kendini nasıl merak ettireceğini düşünmekle geçiyordu. Babası sırtını dönüyor, annesi görmezden geliyordu. Abisi haklıydı. O bu mükemmel uyuma hiç inanmamış, hepsinden uzak durmuş, her türlü akrabalık ilişkisini kendine göre tanımlamış, sonunda adı yabaniye çıkmıştı.

Bu uyuma olan inancı, ilk defa, Hülya Hala'nın ziyaretinden sonra, annesinin anlattıklarıyla yara almış, Selda akıllı geçindiği halde, ailesinin nasıl da kaydığını görmediği için kendine çok kızmıştı. O günden sonra bu düşünce ilerlemiş, abisi Mutlu'dan boşanırken her kafadan çıkan ayrı sese şiddetle karşı çıkmasına yaramış, babasını bile susturmuştu. Hele Lamia Halasına, "Sen kendi hayatına bak," dememek için zor tutmuştu kendini.

Halası Hülya hakkında bir şey öğrenemeden gitmişti. Gitmesi de bir dert olmuştu. Selahattin Enişte'yi aramıştı "Beni almaya gel," diye. Hiç oralı olmamıştı adam. "Burada kal," demişler, "Kalmam," diye tutturmuş, "nasıl gideceğim bu saatte?" diye sızlanmış, sonunda babası dayanamamış, gece araba kullanmayı hiç sevmediği halde "Tamam, ben bırakırım seni eve," demişti.

Annesi Cavit Enişte için "Dalyan gibi adamdı," derdi, "boyu poslu, yakışıklı, nazik. Bir yürürdü, bakar kalırdın arkasından. Karısının da üstüne titrerdi..." Besbelli eve giren bu damat, öyle, damat işte denip geçilecek biri değildi, hele Selahattin Enişte'yle kıyaslandığında. "Sağolsun, çok sünepedir bizim Selahattin." Annesi iyimser süsü verilmiş her yorumuyla manzaranın aydınlanmasını sağlıyor, böylece Selda annesinin gelin geldiği bu aileyi pek de gönülden benimsememiş olduğunun farkına varıyordu. Lamia Hala ile Hülya Hala arasında doğan, babaannesinin körüklediği gerginliğe ilk uyanan da

annesi olmuştu. Annesinin hakkını yemek istemezdi Selda, aile içinde ne zaman bir sorunla karşılaşılsa, adaleti temsil eden her şeye rağmen annesi olurdu.

Babası halasını bırakıp dönmüştü. Yatma vakti çoktan gelmişti. Ama Selda annesini dinlemeye devam ediyordu. İnsanlar hakkında konuşmanın çekici bir tarafı vardı, kötülük kurcalandıkça zevk veriyor gibiydi. Kendi için başkalarını sıkıntıya sokmaktan çekinmeyen kardeşi hakkında babası da atıp tuttu biraz, illallah demişti, bu ne bencillikti böyle? Konu artık Lamia Hala'nın etrafında dönüyordu. Ama annesi Cavit Enişte'nin kolunun koptuğunu duyduğunda Lamia'nın üzölmek bir yana, neredeyse sevindiğini iddia edince kızdı babası.

“Sen de zalimin teki yaptın çıkardın Lamia'yı.”

Annesi bu sözün altında kalmadı, o korkunç olay sırasında Lamia'nın ilgisizliğini ortaya koyan bir yığın şeyi hatırlattıktan sonra, “Sen de suçlusun,” dedi her zamanki gibi. Yine adalet duyguları coşmuştu. “Hepimiz suçluyuz. Başına büyük bir felaket geldi kızın. Biz ne yaptık? Sırtımızı döndük.”

Cevap veremedi babası, Hülya'ya destek olmadıklarını, kaderine terkettiklerini kabul etti, gecikmiş bir suçluluktan omuzları çöktü, kalkıp yatmaya gitti.

“Halanın bize, Diyarbakır'a geldiğı zamanı hatırlıyor musun?” diyerek kötölüğü deşmeye devam etti annesi. “O zaman da sebep suçsuz günahsız Hülya'ydı.”

Eski bir hikâyeydi, Selda çocuktu henüz, ama halasının onlara geldiğini, durmadan ağladığını hatırlıyordu. Odalara çekilip konuşmalar yapılmış, telefonlar edilmiş, sonunda Selahattin Enişte gelmiş, bir iki gün sonra karısını alıp İstanbul'a dönmüştü.

Olay Lamia Hala, Lami Amca ve Selahattin Enişte arasında cereyan etmişti. Annesi her üçünden de dinlemişti meseleyi. Aslında anlatılanlar birbirini tutuyordu, ama her üçü de sözlerinin yanlış anlaşıldığını iddia ediyorlardı.

Sıcak bir yaz akşamı mangal meraklısı Selahattin Enişte

Lami Amca'yı rakı içmeye davet etmişti. Eczaneye uğramış, kayınbiraderini almış, beraberce eve gelmişler, mangalı yakmışlar, rakıları koymuşlardı. Lamia Hala'nın içkiyle başı hoş değildi, daha iki yudumda sarhoş olurdu, ama masaya uymak için mutlaka dolu bir kadeh tutardı önünde. O akşam o kadehi içeceği tutmuştu.

Gecenin bir vaktinde konu nasıl açılmışsa, Hülya'yla kocasına gelmişti. Lami Amca “Ben de içkiliydim,” demişti olayı anlatırken, “kabahatliyim, bilmez miyim kardeşimin huyunu? Ama susup oturacağıma yangına körükle gittim.” Selahattin Enişte uzattığını kabul ediyordu. Evet, Hülya gibi güzel, onu çok seven bir karısı olduğu için Cavit'in çok şanslı bir adam olduğunu söylemişti. Ama kötü bir niyeti yoktu, hoşuna gitmişti bu birbirlerini çok seven çift.

“Adam düpedüz elin karısını övdü saatlerce, sen onun kadar güzel değilsin demeye getirdi, neredeyse Hülya diye bağrını yırtacaktı!” demişti Lamia Hala. “Abim zaten hayran, kendinden geçiyor ondan bahsederken.”

Derken konuşma çığrından çıkmış, Lamia Hala içkinin de etkisiyle ortalığı birbirine katmış, kocasını Hülya'ya göz koymakla suçlamış, ne erkekliğini ne zamparalığını bırakmış, abisine de ahlaksız diye saldırmıştı. Böyle şeylere alışık olmayan Lami Amca, önce arayı bulmaya çalışmış, başaramayınca kalkıp gitmiş, karı kocayı baş başa bırakmıştı. Arkasından ne olduğunu bilmiyordu. “Öpüşürler barışırılar sandım,” demişti. “Ne bileyim Lamia'nın meseleyi bu kadar büyüteceğini?” Abisi gidince Lamia Hala kendini odaya kilitlemiş, ertesi sabah da bavulunu aldığı gibi evden çıkmış, bir otobüse atlayıp Diyarbakır'a gelmişti.

Selda halasının ağlamaktan kan çanağına dönmüş gözlerini, konu her açıldığında fenalaşmasını çok iyi hatırlıyordu. “Selahattin diye biri yok artık!” diye bağıırıyordu. “Öldü benim için, öldü!” Çocuk yaşında bile halasının bu hallerinde abartılı bir şeyler olduğunu hissediyor, acısına inanası gelmiyor-

du hiç. Abisi daha o zamanlar mesafesini koymuştu. Halasının hüngür hüngür ağladığı bir sırada, “Ya sussun ya gitsin,” demişti annesine. Zor kapatmıştı ağzını annesi, babası duysaydı, çakardı tokadı. Lamia Hala rapor alıp okula göndermiş, düpedüz onlara yerleşmişti. “Tayinimi isteyeceğim, artık buradayım dediğinde yüreğime inecekti neredeyse,” demişti annesi. “Babana, ara Selahattin’i gelsin, alıp götürsün karısını dedim.”

Sonunda gelmişti Selahattin Enişte, suratı bir karış. Babası “Geçin içeri, konuşun, anlaşın. Böyle şeyler için yuva yıkılmaz,” diyerek sokmuştu ikisini bir odaya. Halası itiraz edecek olmuş, ama abisinin kararlı, sert bakışlarını görünce kuzu kuzu girmişti kocasının arkasından.

Rakısından bir yudum içti, tekrar dışarı baktı. Halasının o gece, o bahçede, aynı kadına hayran, hatta âşık iki erkeğin arasında kendini nasıl hissettiğini düşündü. Nasıl bir çekicilikti ki Hülya Hala’nıniki, iki erkek, yanlarında oturan ve zaten bu çekicilikle yaralanmış bir kadının varlığını neredeyse tümüyle unutmuşlardı?

Halası haklıydı. Müstehcen bir şey vardı bu durumda, iki erkek bir kadının uzaklardaki varlığından bahsederek soyunmakla kalmamış, yanlarındaki kadının bunu izlemesine de aldırmamışlardı. Halasına acıdı birden, denge kısa süre için Hülya’nın aleyhine bozuldu. Hiçbir şey yapmadan ruhları soyabilen bu kadının ardında bıraktığı, nereye gittiği bilinmeyen parlak iz Şebnem’in fotoğraflarına uzanıyordu şimdi.

Halası Şebnem için “Anası gibi yılan yüzlü, saz benizlidir mutlaka,” demişti içindeki nefreti gizlemek gereği duymadan. Bu benzetme ağır gelmişti Selda’ya. Saz benizli oldukları doğrudu bu ana kızın, ama yılan yüzlü değildiler.

Şimdi Şebnem’in alabildiğine çıplak fotoğraflarına bakanlar yıllar önceki o saz benzi görebiliyorlar mıydı? Mesela karşısında oturmuş, pencereden bakan şu adam Şebnem’in çıplak fotoğraflarını görse ne düşünürdü? Selda onda da saz benizli bir taraf buldu. Şebnem’e benzetti, aynı ten rengi, benzer

hatlar. Haline bakılırsa iş güç sahibi, oturaklı biriydi. Ağırbaşlı, ciddi görünüyordu. Ama kimbilir nasıl bir cinsel hayatı vardı. Manyak mı, iktidarsız mı, fantezisever mi, belki de eşcinseldir, belki de erotik dergi seviyordur, ama daha kaliteliilerini tercih ediyordur, diye düşündü, belli etmeden süzerek. Belki de henüz görmemiştir, trenden inince bir dergi alacak, eve gidip bakacak uzun uzun. “Ayın Kızı Şebnem” bu demek. Güzelmiş. Evet, güzel, çok güzel. Annesi de güzeldi çok.

IX

Yolcular tekleyerek giden trenin yorgun bir homurtuyla durmasına aldırış etmemişlerdi baştan. Karşıdan gelecek treni beklediğini sanıyorlardı. TCDD trenlerinin aksamadan gittiği görülmüş şey değildi. Nasıl olsa birazdan hareket eder, yine dura kalka yoluna devam eder, sonunda İstanbul'a varırdı.

Ama duraklama on on beş dakikayı geçip de trende hiçbir hareket olmayınca tedirginlik başladı. Dışarıda kar fırtınası vardı. Sert rüzgâr kar tanelerini kümeler halinde savuruyor, göz gözü görmüyordu.

Çalışanlar hem tecrübeli, hem tembihliydi. Sanki tren hareket halindeymiş gibi işlerine devam ediyorlar, soranlara klasik cevaplarını veriyorlardı: "Karşıdan tren bekliyoruz." Bünyamin kara saplandıklarını düşündü: En az beş altı saat burdayız.

Yemeklerini yedikleri halde, hâlâ restoranda oturan iki kondüktöre baktı. Şunlarla iki laf edeyim, diye düşündü. Aralarındaki soğukluğu dağıtmanın tam sırasıydı.

"Kaldık mı yolda arkadaşlar?" dedi, yolculara duyurmadan.

Zayıf, ince bıyıklı olanı memnun oldu, aralarında hiçbir tatsızlık geçmemiş gibi, "Eskişehir'e haber salmışlardır," dedi.

Kalın camlı gözlüklüsü, "Salsınlar, ne olacak?" dedi. "Salınca hemen açıyorlar mı yolu?"

Üçü de ortak bir dert karşısında birleşmiş, barışmış, böylece Bünyamin'in içi rahat etmişti. Olmuyordu böyle küs küs. Restorana bir göz attı. Şimdilik sakindi ortalık. Ama bekleyiş uzadıkça huzursuzlanan yolcular akın edecekler, kıtlıktan çıkmış gibi saldıracaklardı yemeğe. Mutfığa gitti. Mustafa'nın gömleğinin göğüs düğmeleri çözükte yine. Camın aralığından kar taneleri düşüyordu içeri, tek tük.

"Ne âlemdesiniz?" diye sordu. "Ekmek durumu nasıl?"

"İdare eder," dedi Mustafa. Sabah kar yağışının şiddetli

olduğunu görünce iki misli ekmek almışlardı. “Ekmek varsa korkma,” dedi. “Hatırlıyorsun değil mi?” Gülüştüler.

Bir keresinde yine böyle yolda kalmışlardı. Tren bozulmuş, çeksın diye gönderilen lokomotif de arızalanınca sekiz saat beklemişlerdi yolda. Hava çok soğuktu. Kaloriferler de yanmıyordu arızadan, titriyordu herkes. Ama asıl panik, ekmek bitince başlamıştı. Kalıntı ekmekler bile yenmiş, ısırılmış yerlerini koparıp dağıtmışlardı çoluk çocuğa. Sonunda Mustafa “Buralarda bir köy vardır nasıl olsa,” diyerek trenden inip gitmiş, kırk beş dakika sonra iki torba dolusu, fırından yeni çıkmış ekmekle döndüğünde restoranda alkış kopmuştu. “Kasaba şuracıkta aslında. Sıcak ekmek çıksın diye bekledim,” demişti Mustafa, “ondan geç kaldım.” Diğer vagonlardaki yolcuları da haberdar etmişler, her vagondan birkaç kişi ekmek almaya gitmiş, kimse aç kalmamıştı. Ama çok üşümüşlerdi. Çay bitmiş, su bitmiş, gecenin bir yarısı olmuş, valizlerden kazaklar hırkalar çıkarılmış, üst üste giyilmiş, üstü başı ince olanlara verilmişti.

“Ne gündü be,” dedi Mustafa, bir çorba kâsesini tezgâha koydu. İzzet Bünyamin’in önünden geçip kırk yıldır bu işi yapıyormuş gibi aldı kâseyi. Bünyamin arkasından baktı. “Aferin lan, kaptın işi bakıyorum.”

“Bir saat sonra Eskişehir’de olmamız lazımdı,” dedi Mustafa sıkıntıyla. “Be kardeşim görüyorsun nasıl yağdığını, doğuyu iptal ettin, bunu da et!” Sonra öfkesini Şükrü’den çıkardı: “Yeter ziftlendiğin! Ne bu duman? Durulmuyor içerde.” Pencereyi tümüyle indirdi, bir kar kümesi içeri hücum etti. Şükrü dibine kadar içtiği sigaradan son bir nefes çekip izmariti fırlattı. Hâlâ duman çıkıyordu burnundan.

Trenin içi sıcaktı, kaloriferler alabildiğine yanıyordu. Camlardaki buz yavaş yavaş eriyip süzölmeye başlamıştı. Selda bir peçeteye camı sildi. Yanından geçen Bünyamin’e “Yolda kaldık galiba,” dedi.

“Yok hanfendi, karşıdan tren bekliyoruz,” dedi Bünya-

min; der demez gülmeye başladı, inanmadıklarını biliyordu. Ersin’le göz göze geldiler.

“Kimseye söylemeyiz,” dedi Ersin.

“Aman abi,” dedi Bünyamin, “sonra yolcuyla susturamayız.” Uzaklaştı yanlarından.

“İyi de anlayacaklar nasıl olsa,” dedi Selda, Ersin’e bakıyordu.

“Yolcuları mümkün olduğu kadar oyalamak istiyor herhalde...” dedi Ersin.

Konuşma, devam etmekle etmemek arasında kararsız bir tonda sürmüştü. Ersin bir şey söylemenin tam zamanı olduğunu düşündü. Böyle karşılıklı otur otur, bitmezdi bu yolculuk, bir de göz göze gelmeyeceğim, rahatsız etmeyeceğim diye salak salak bakın sağa sola.

Selda pencereye döndü. Takılıp vakit geçirilecek bir şey yoktu dışarıda. Pek zevkli bir tecrübe değildi yolda kalmak. Sıkılmaya başlamıştı bile.

Ersin bir iki öksürdü, cesaretini topladı, “Ya çok özür dilerim,” dedi. “Bir şey sorabilir miyim?”

Eyvah, dedi Selda içinden, başlıyoruz. Yüzü asıldı. Ama hayır demek kabalık olacaktı. Ersin’e baktı, saçma sapan sorularla can sıkacak birine benzemiyordu adam. Belki de iyi gelirdi biraz konuşmak. “Buyrun?”

“Sesiniz hiç yabancı gelmiyor... Dublaj mı yapıyorsunuz?”

İlk defa sesini tanıyan biriyle karşılaşıyordu Selda, çok şaşırdı. Söylesem mi, diye düşündü. Ne iş yaptığını söylemekten kaçınırdı genellikle.

“Radyocuyum,” dedi, “İstanbul Radyosu’nda çalışıyorum.”

“Tanıyorum sesinizi,” dedi Ersin. “Ama spiker değilsiniz.”

Selda ciddiye aldı adamı. “Yapımcıyım,” dedi. “Ama programımı kendim sunuyorum, belki oradan...” Devam etmedi.

Ya duymamışsa hiç?

“Hangi program?”

İlle öğrenecek, dedi içinden. Bilmiyor, ama biliyormuş gibi yapacak, başka programlarla karıştıracak. Selda düzeltmek zorunda kalacaktı, hayır o filanca program. Sonunda hiç dinlememiş olduğu ortaya çıkacaktı. Ama konuşma başlamıştı bir kere.

“Hayat ve Biz,” dedi silik bir sesle.

“Biliyorum,” dedi Ersin. “Şu küçük hikâyeciklerin anlatıldığı program değil mi?”

“Evet, küçük, önemsiz bir program,” dedi Selda alıngan bir sesle. Bu hikâyecik sözü batmıştı.

“Niye önemsiz olsun?” dedi Ersin. “Ben çok ilginç buluyorum.”

Alınganlığı daha da arttı Selda’nın. “Hep öyle diyorlar,” dedi. “İyi ya da kötü değil, ilginç.”

“İyi anlamda ilginç demek istedim. Gerçekten. Ben seviyorum Hayat ve Biz’i.”

Yalanın da kuyrukluğunu attım, dedi içinden, evet bir iki kere dinlemişti, hatta en son dinlediği programdı. Polatlı’daki otelde. Bir duvarı yere kadar pencereydi otelin, kalorifer cayır cayır yandığı halde oda ısınmıyor, Ersin işine de, otele de, Polatlı’ya da sövüp duruyordu. Yatağın içine girmiş, kitap okuyamayınca radyosunu açmış, tam o sırada da bu program başlamıştı: Hayat ve Biz. Hazırlayan ve sunan bilmem kim. Hayat tamam da, biz kim, diye düşünmüştü o an, bu nedenle aklında kalmıştı programın adı. Biz diyebileceği birini aramıştı hayatında. Annesi? Babası? Arkadaşları?

“Hatta geçenlerde dinledim,” dedi. Aklından Şebnem geçti, alnında bir çizgi katılaştı. “Hatıralardan söz ettiniz. Bir de şiir okudunuz galiba. Eski günleri hatırlayınca filan...”

Güldü Selda. “Aklınıza eski günler gelince, yüreğiniz cız eder...”

Ersin’in içi cız etti yine, şiirdeki gibi. “O gece söyledik-

lerinize katılmıyorum ama,” dedi. Kızdı kendine, niye söyledim ki bunu şimdi? Daha ilk cümlede itiraz. Kadın bozulup gitse yeriye.

“Ne dedim ki?” dedi Selda, hiç de bozulmuş gibi bir hali yoktu.

“İnsanlar yıllar sonra karşılaştıklarında sevgiyle kucaklaşıyorlarsa bu hatıraların sayesinde gibi bir şey dediniz. Tam cümleyi hatırlamıyorum tabii.”

Ciddi ciddi dinlemiş, diye düşündü Selda, çok hoşuna gitti. Bazen beni şu anda dinleyen var mı acaba, diye merak ederdi, şöyle doğru dürüst, kulak vererek dinleyen ama. Babası bile uyuyakalıyordu, sonuna kadar dinledim, diye iddia ediyordu bir de. Abisi programının adını bile bilmiyordu. “Neydi senin programın adı Selda?” Çok zordu sanki üç kelimeyi akılda tutmak. Biri de “ve” üstelik.

“Nesine itiraz ettiniz söylediğim şeyin?”

Ersin Selda’nın programda söylediklerine şu anda itiraz ettiğini geçirdi aklından. Şebnem’den sonra. O fotoğraflar olmasaydı, Şebnem çok güzel bir hatıranın şiir gibi kahramanı olarak kalacaktı. Evet, diyecekti o zaman, çok haklısınız, tam dediğiniz gibi oluyor. Söyleyeceklerini toparlamaya çalıştı.

“Ya, bazen hatıralar bozuluyor,” dedi. “Sonradan bir şey öğreniyorsunuz mesela, bir daha eskisi gibi düşünmüyorsunuz. Hatta düşman oluyorsunuz hatıranıza.”

“İnsanı hatırasına düşman edecek kadar büyük şey ne olabilir ki?” dedi Selda. “Zamanla soluyor, yıpranıyor deseniz anlarım da...”

“Oluyor ama,” dedi Ersin, sesi buruktu.

“Nasıl mesela?”

Nasıl ha? Bir bilse dudağı uçuklardı. Benim amcamın bir kızı vardı, ilk aşkımdı. Ama dün gece bir dergide çıplak fotoğraflarını gördüm. Yalnız ben değil, dünya âlem gördü. Nasıl hatırlayacağım şimdi ben bu kızı? İyi mi kötü mü? Selda örnek vermesini bekleyerek bakıyordu. Kendinden uzak bir örnek

bulmaya çalıştı, ama öyle doluydu ki kendiyle, olmadı.

“Diyelim ki vaktiyle birini sevdim,” dedi. “Olmadı, ayrıldık. Ama hatıralarına bağlı kaldım. Sonra bir gün bir şey öğrendim onunla ilgili.”

Selda bekledi, Ersin cümlesini devam ettirmeyince sordu: “Nasıl bir şey? Sizinle birlikteyken yaptığı bir şey mi?”

Ersin kızdı kendine, kadınla havadan sudan konuşmak varken, gitmiş yarasının en acıyan yerine kendi eliyle dokunmuştu. Soruyu düşünüyormuş gibi yaptı.

“Yok,” dedi. “Farzedelim ki, ayrıldıktan sonra hoşuma gitmeyen bir şey yapmış olsun.”

Taze bir aşk yarası mı acaba adamı böyle konuşturan, diye düşündü Selda, bula bula bu örneği bulduğuna göre... Konuşmaları durduk yerde kadın-erkek ilişkilerine getirenlerden hazzetmezdi pek. Kendim kaşındım, dedi içinden, yine de devam ettirdi:

“Mesela?”

“Mesela...” diye mırıldandı Ersin. Aklında bütün somutluğuyla Şebnem ve fotoğrafları vardı, bir türlü uzaklaşmıyordu onlardan. “Aklıma da bir şey gelmiyor,” dedi. “Ne yapmış olsun?”

“En yakın arkadaşınızla birlikte olmuş olsun,” dedi Selda, sık rastlanan bir örnek bulduğunu düşünerek.

“Yok artık,” dedi Ersin. Aklından geçenin yanında masumiyetin doruğu gibi kalıyordu bu varsayım. Güldü. “Tamam, öyle olsun. Benden ayrıldıktan sonra en yakın arkadaşım ile birlikte olmuş olsun. Şimdi ben nasıl sevgiyle anarım böyle birini?”

“Size ne?” dedi Selda. “Size bir şey yapmamış ki? Sizden ayrılmış.”

“Ama onu yıllar sonra gördüğümde sevgiyle sarılamam artık. Gitmiş en yakın arkadaşım ile beraber olmuş.”

“Canım siz de sarılmayıverirsiniz,” dedi Selda. “Merhaba merhaba. O kadar.”

Ersin'in içi ısındı birden. Tehlikeli bir örnek böylece neşeli bir söyleşİ halini aldı.

“Aslında benzer şeyler söyledim o programda,” dedi Selda. “ğrendiklerimiz elbette etkiliyor hatıralarımızı, eskisi gibi olmuyor. Ama insan ilk anda coşuyor işte. Sonra bir de bakıyor ki köprülerin altından çok sular akmış. O zaman, keşke karşılaşmasaydım diyorsunuz. Hatırası daha iyiydi.”

“Şehirlerde çok oluyor bu,” dedi Ersin, kaç kere başına gelmişti. “Harika bir yer diye hatırlıyor insan. Sonra bir gidiyor, burası mı diyor. Burası berbat bir yermiş.”

“Hayal kırıklığı işte,” dedi Selda.

Suskunluk oldu. Konu bitti, diye düşündü Selda. Rakısından içti birkaç yudum.

“ok soran olmuştur, ama ben de soracağım,” dedi Ersin. “Nerden buluyorsunuz bu kadar çok şeyi? Her hafta her hafta...”

Çok mu soran olmuştur? Her ne kadar klişe bir soruysa da, hiç soran olmuyordu, doğru dürüst dinleyen yoktu ki. Yoo, olmuştı. Bir iki kişİ sormuştu. Biri Lamia Halası: “Kızım, nerden buluyorsun bunca lafı?” Düzenli dinliyordu, ama onu dinleyiciden saymıyordu Selda. İkide bir telefon ederdi radyoya, bulamazsa ısrarla not bırakırdı. “Ben halasıyım.” çok önemliydi sanki halası olması. Bulursa tuttururdu: “Kızım, benim gönlüm sarhoştur yıldızların altındayı al bu hafta.” Başüstüne hala, istersen gel sen yap programı. “Daha geçen hafta çaldım ya halacım.” Ümit'in arkadaşı sormuştu bir de, Kaan. “Nerden buluyorsunuz bu kadar hikâneyi?” Yakışıklı bir adamdı, radyologdu. Ama yan yana oturdukları bir yemekte, Ümit Yaşar Oğuzcan'dan şiirler okuyup radyoloji üzerine berbat söz oyunları yapmaya kalkışınca kaçarak uzaklaşmıştı Selda.

“Ne bileyim? Buluyorum işte,” dedi. “Nerden bulacağım diye düşünüp durduğum yok. İnsanları dinliyorum, hikâyelerini merak ediyorum...”

“Gelecek haftanın konusu bellidir herhalde,” dedi Ersin.

“Tren.”

“Değil,” dedi Selda. “İyimserlik... Bant kaydını teslim ettim.” Tahmininden de zor bir program olduğunu hatırladı, hiç de kolay bir tema değildi iyimserlik.

“İlginçmiş,” dedi Ersin.

İyimserlik... Kendi işini düşündü. Başka iş yok muydu dünyada da ben bunu seçtim? Rakamların, hesapların dünyasıydı onunki, iyimserliğin şiirli anlamına yer olmayan, toplanıp çıkarılabilen bir dünya. Rakamlara bakardın, ona göre iyimser olabilirdin, istersen. Halbuki kadının işi ne güzeldi. Aklına eseni yapıyordu. İyimserlik! Vagondaki rafa zorla sığdırdığı turne çantası geldi gözünün önüne. Nefreti o çantada odaklanmış, çanta simge haline gelmişti gözünde. Ne vardı çantada? Pijamaları, daha doğrusu eşofmanları, beyaz gömlekleri, tıraş makinesi, diş fırçası, çamaşırları... Çantayı trende bırakmaya karar verdi. Annesi köpürürdü muhakkak, nasıl bırakırsın canım çantayı trende? Gitti güzelim gömlekler...

“Ne güzel bir işiniz var,” dedi. “Nasıl radyocu oldunuz?”

“TRT prodüktörlük sınavı açmıştı, girdim, kazandım, sonra radyocu oldum işte. Siz ne iş yapıyorsunuz?”

“Ben banka müfettişiyim... Ama istifa edeceğim.”

“Aaa... Niye?”

“İşimden nefret ediyorum da ondan.”

“Banka müfettişleri çok gezer diye biliyorum, hiç mi eğlenceli değil?”

“Eh! İlk üç dört ay eğlenceli, sonra korkunç oluyor. Baştan çok hoşuma gidiyordu şehirden şehire dolaşmak. Ama her yer birbirine benziyor. Zaten bir şey gördüğünüz de yok. Şubeden otele, otelden şubeye.”

Polatlı şubesindeki şehla kadın geldi aklına, ne şehlası, düpedüz şaşı. Deli midir nedir, diye söylendi içinden. Öcü gibi çıkıyordu karşısına akşamları meçli saçlarını savura savura, otelin önünde. Odasına gelmeye kalkacak diye ödü kopuyordu Ersin’in. Rezillik. Selda’nın programını hatırlamaya çalıştı,

aklındaki bütün sıkıcı düşünceleri kovmak isteyerek.

“O gece bir doktordan bahsettiniz... Hani hatıranın beyin kimyasını anlatmış size. Gerçek mi o hikâye? Var mı öyle biri, yoksa siz mi uydurdunuz?”

“Abim,” dedi Selda, bu soruyla iyice yerine geldi keyfi, iyi bir dinleyici çıkmıştı adam. “Bir gece öyle eskilerden söz ediyorduk, hatıra dediğin şudur diye başladı anlatmaya. Ben de kullandım anlattıklarını.”

“Çok ilginçti... İyi olmuş.”

Ama o bölümü bile dinlememişti abisi, Selda kırılmıştı, nöbetçiymiş beyefendi. Pek akıllı fikirli arkadaşlarıyla sabaha kadar satranç oynayacağına, kulak verseydin, kardeşin ne diyor? Hiç mi merak etmiyorsun? Kızgınlık duyduğu abisinin yüzü gözlerinin önüne gelince içi yumuşadı. Hep çatıktı kaşları, sertlikten değil, gözlerini kısarak bakmaktan, geç anlaşılmıştı ileri derecede miyop olduğu, ortaokulda. O zamana kadar aptal zannettikleri Ümit de bir açılmış, iftiharla geçmişti sınıfları.

“Hep tanıdığınız insanlardan mı bahsediyorsunuz?”

“Yoo... Tanımam şart değil. Gazetede bir şey okuduğum oluyor, bazen çevremde görüyorum... Sıradan insanları anlatıyorum yani.”

Sıradan insanlar. Ne demekse... Yavaşça ortaya bırakılmış, o an için derin bir anlam taşımayan bir tanımdı bu, ama rahatlatıyordu insanı. Doğal olanı, gündelik hayatın acı vermeyen hayhuyunu hatırlatıyor, yatıştırıyordu. Ersin çevresine bir göz gezdirdi. Sıradan insanlarla doluydu tren. Yemek yiyorlar, gülüp konuşuyorlar, yaşıyorlardı. Hiçbiri derin bir keder, bir umutsuzluk, kanırtan bir acı taşıyor gibi görünmüyordu.

Arkasına yaslandı, gülümsedi. Herhangi bir beklentisi, amacı ya da sonucu olmayan bu sıradan konuşma içinde büyüyen sıkıntıya iyi geliyordu, tam istediği gibi. Yan masadan baktı kendine. Karşısında bir kadın. Yaşıyordu işte, trendeki diğer sıradan insanlar gibi.

X

Ersin'in gözü restorana giren çok genç bir çifte takıldığında, Bünyamin rakılarını yenilemiş, beyazpeynirle çerez getirmişti. Selda'yla Ersin epeyce gevezelik etmişlerdi bu arada. Kazı-kazan çılgınlığından Ankara'daki hava kirliliğine, bankacılığın geleceğinden İstanbul'un güzel kargaşasına kadar bir yığın şey konuşmuşlardı pek derinleşmeden, öylesine.

Ersin belli etmeden Selda'nın rakı içişini izlemişti. Küçük ama sık yudumlarla içiyordu kadın, alışkın görünüyordu. Genç çifti görünce çevresine bakındı, her yer doluydu. İnşallah arkada boş masa vardır, dedi içinden. Oğlanın sırtında kalınca bir ceket vardı sadece, boynuna el örgüsü bir atkı sarmıştı. Baş örtülü kız ince bir manto giymişti. Manto bile değil, pardösü. Üşümüyorlar mı, diye düşündü, ben olsam donarım.

Ürkek adımlarla yaklaştılar. Ersin yanlarından geçip gitsinler diye bekledi, ama durdular. Delikanlı başıyla ezik bir selam verdi. "Müsaade var mı?" diye sordu. "Tabii... Buyrun," dedi Ersin, onayını almak ister gibi Selda'ya bakarak. Her ne kadar oğlanın haline içi acımışsa da, canı sıkılmıştı, ne güzel konuşuyorlardı şurada. Delikanlı kıza Selda'nın yanını işaret etti. "Geç, otur şöyle..." Selda toparlandı. Kız rahatsız etmekten çekinerek ilişti. Kamburca duruyordu, yüzü çok beyazdı. Delikanlı sert ve yaşlı görünen ellerini masanın üstüne koydu. Tedirgindi eller.

Susmuşlardı. Şebnem'i akılda tutarak yolculuğa devam etmek çok zordu Ersin için. Konudan konuya geçilmeli, zihin hiç boş bırakılmamalıydı. Bir an boş kalsa hemen Şebnem'in görüntüleri zihnini dolduruyor, içindeki ateş harlanıyordu.

"İşiniz çok zevkli," dedi. Bunu konuşmuştuk, diye düşündü, saçmalıyorum. "Sıkıntılı tarafları yok mu hiç?" Bu yeni bir soruydu hiç olmazsa.

"Olmaz mı?" dedi Selda. "Denetim mesela. Kılı kırk yarmıyorlar mı, insan deli oluyor. Bazen metin bir geliyor,

kıpkırmızı... Her cümleyi çizmişler. Akıllıca itiraz etseler içim yanmayacak.”

“Ne gibi şeylere itiraz ediyorlar?”

“Türk aile yapısına aykırılık... milli birlik beraberliği zedeleyen unsurlar... Malum şeyler.”

Ersin delikanlının cebinden sigara paketi çıkarttığını, ceplerinde kibrit aradığını gördü. Ateş isteyecek, diye düşündü. Delikanlı cesaret edemeyince çakmağını uzattı. Yüzü güldü çocuğun. Saygılı bir tavırla alıp sigarasını yaktı. Ersin kızın gözlerini çevreden kaçırdığına, arada bir hızlıca oğlana, sonra tekrar önüne baktığına dikkat etti. Korkuyor gibiydi.

Tren hâlâ olduğu yerde duruyor, denetim konusunu kapatan Selda pencereden bakıyordu. “Kar iyice azıttı,” dedi dalgın bir sesle. “Bir de sabaha kadar mahsur kalıyor muyuz?”

Genç kızın paniğe kapıldığını farketti Ersin. “Sanmam,” dedi. “Bir çaresine bakarlar herhalde.”

Selda, kızın “Bizi bulurlar!” diye fısıldadığını duydu. Delikanlı gülümsedi sadece, yüzünün hali güven vermedi. Kız yutkundu.

Bünyamin geldi, delikanlı “Ne yiyeceksin?” diye sordu kıza.

“Acıkmadım daha,” dedi kız.

“Sabahtan beri yoldayız,” dedi, “acıkmışsındır.” Kız cevap vermiyordu. “Bana bir köfte,” dedi delikanlı, güçlü olmaya çalışan bir sesle.

Selda ile Ersin bakiştılar. Kız ikide bir başörtüsünü düzeltiyordu, oğlan kıza gülümsüyordu, konuşmaya cesaretleri yoktu ikisinin de. İzzet ekmek getirdi.

Ersin’in içinde sinirli bir damar durmadan kendini hissettiriyordu.

Köfte geldi, usulca saydı Selda, beş köfte, biraz havuç rendesi, iki solgun domates dilimi, bir iki kaşık pilav. Bakalım oğlan hepsini yiyecek mi? Delikanlı ekmeği böldü, köftenin üstüne bastırıp ağzına attı, bir köfteyi yedi. Sonra birini daha. Üç

tane kaldı. Delikanlı çatalı kızın önüne bıraktı. Kız utangaç bir yüzle gülümseyip omzunu silkti. Naz değil bu, fedakârlık, diye düşündü Selda, kız aç kalmaya razı, yeter ki oğlan doysun.

Delikanlı ısrarla baktı kıza. “Hadi, ye şunları.” Kız çatalı aldı. Çekinerek yemeye başladı. Utanıyordu sanki yemek yemekten.

Selda ansızın “Siz kaçıyor musunuz?” diye sordu.

İyi niyetle sormuştu, bu iki gencin hallerinden hoşlanmıştı. Ama kızın beyaz yüzü daha da beyaz oldu. Delikanlı da tedirgindi. Kızarak baktı Selda’ya.

“Yok, biz Eskişehir’e gidiyoruz...”

Kaçıyor bu genç âşıklar, dedi içinden, kızın babası vermemiştir. Selda hafif bir pişmanlık duydu. Zavallıları huzursuz etmenin ne âlemi vardı şimdi? Yardım diler gibi baktı Ersin’e.

“Tren yolda kaldı da,” dedi Ersin. “Karnınızı iyi doyun.”

Delikanlı Ersin’e baktı korkuyla. “Ne kadar bekleriz ki?”

“Bilmem? Dört beş saat bekleriz herhalde...”

Kız bunu duyunca, hemen bıraktı çatalı. “Ben doydum Ali, sen ye.”

Selda’yla Ersin göz geldiler, gülümsediler. Paraları yok, diye düşündü ikisi de. Trenin saatlerce yolda kalacak olması bu genç çifti perişan edecekti. Ersin nasıl yardım edebilirim ki bunlara, diye düşündü, kırmadan, incitmeden, yemek ısmarlasam? Tek bir köfte kalmıştı tabakta, delikanlı ikiye böldü, birini attı ağzına, sonra çatalı kıza uzattı.

Hesabı kuruşu kuruşuna ödedi. “Size afiyet olsun,” dedi.

Selda kızın beyaz yüzüne sevecenlikle baktı, “Allah mutlu etsin...” dedi. Güldü kız. Rahatladı. Ali’yle birbirlerinden kuvvet alarak çıkıp gittiler.

“İşte bir hikâye,” dedi Selda, “sizin deyiminizle hikâyecik. Nerden buluyorsunuz diye soruyordunuz bir de. Kızın babası vermemiş, belli, ama ille de evlenecekler. Paraları da

yok. Çatalı birbirlerinin önüne itip durmalarına bakılırsa birbirlerini çok seviyorlar.”

“Birkaç yıl sonra görmek lazım,” dedi Ersin, bütün aşklardan nefret ediyordu şu anda. “Bakalım birbirlerini hâlâ seviyor olacaklar mı?”

Selda şaşırdı, hiç beklemediği bir çıkıştı bu. “Ama şu anda seviyorlar,” dedi, “yarın nefret edecekler diye...”

Ersin utandı. “Saçmaladım. Elbette... güzeldi çok.”

“Hangi aşk ölene kadar sürer ki?” dedi Selda. “Hem niye sürsün?” Rakısından birkaç yudum içti arka arkaya. Acıydı rakı. Bitmesi gerektiği halde sürüyorsa hastalıktı artık, aşk değil.

Ama bir yangının külünü yeniden yakıp geçen var, diye düşündü Ersin, yine yüzü yandı. Kaç senedir aklına gelmeyen Şebnem yakıyordu şimdi onu, eskisinden beter hem de. Nükse-den bir hastalık gibi. İyi de, niye? Ne bırakmıştı ki içinde, tekrar alevlenmişti? Halbuki çoktan geçmişti bu hastalık. Durdu, içini dinledi, karmakarışık içim, kaynıyor, onu seviyorum, özlüyorum, nefret ediyorum, sevişmek istiyorum, canını yakmak istiyorum. Vücudunda şehvetli bir şiddet arzusu dolaşınca dikkatini Selda’ya verdi.

“Ben de böyle zenginleştiriyorum işte pek zengin olmayan hayatımı,” dedi Selda, “başkalarının hikâyeleriyle.”

Pek de zengin olmayan, mümkünse italik olsun, dedi içinden. Yüzünde hafif bir kararırma oldu. Kimin kabahati bu, diye düşündü, niye bu kadar renksiz benim hayatım? İçi kabardı, yatıştı, cesur değilim. Bunun hep farkındaydı da, Şebnem’den sonra yüzüne çarpmıştı gerçek. Şebnem’in nasıl bir benliği vardı, merak etti, nasıl heyecanlanıyordu mesela, nasıl acı çekiyordu? Nefreti ne kadar güçlü olabiliyordu? Ersin’in sorusuyla kendini hırpalamaktan vazgeçti.

“Onları anlatacak mısınız?”

“Yeri gelince...”

“Ya gelmezse?”

“Gelir. Mutlaka gelir. İnsan ‘ben doydu Ali, sen ye’

diyen kızı unuttum sanır, ama unutmaz.”

“Bir an içimden onlara yemek ısmarlamak geçti.”

“Niye ısmarlamadınız?”

Doğruyu mu söyleyeyim, diye düşündü Ersin, parasızlıklarını yüzlerine vurmak olurdu, incinsinler istemedim diyebilirim.

“Siz gösteriş yaptığımı düşünürsünüz diye korktum,” dedi açıkyüreklilikle. “Bir gece radyoyu açtığımda, parasız âşıklara iyilik yapan bir adamın hikâyesini duymak istemem.”

Selda’nın içinden gülmek geldi. Adam hikâyenin kahramanı ilan etmişti kendini.

“Siz programda anlatın diye yaptım zannedersiniz belki...”

Duraksadı Selda. “Ben o kadar önemli biri değilim,” dedi, “bana göre belirlemeyin hikâyenizi.”

“Bence önemlisiniz, ama konu bu değil,” dedi Ersin.

“Konu ne?”

“Yaptıklarımızı başkaları nasıl görüyor? Konu bu.”

“Ben yanlış anlayacak biri gibi mi görünüyorum?”

Ersin farketti kırdığı potu. “Sizinle ilgisi yok. Hani vardır ya böyle korkular... Hakkımda ne düşünürler korkusu...”

Gülümsedi Selda. “Onlara yemek ısmarlasaydınız, hikâye anlatılır olmaktan çıkardı,” dedi. “Güzel olan, o ikilinin çatalı birbirlerinin önüne itip durmaları, kızın ‘ben doydum Ali, sen ye’ demesiydi. Oysa siz yemek ısmarlasaydınız, aralarında gidip gelen çatal önemini kaybederdi. Yani, siz aferin alırdınız, onların saf aşkları değil.”

Ersin’in hafif kırılgan gülümsediğini görünce üzüldü. Konuyu değiştirmek istedi: “Demek istifa edeceksiniz... kararlı mısınız peki?”

Başını salladı Ersin.

“Ama hayat sadece iş değil ki...”

“Sizin için söylemek kolay. Bir banka şubesinde yarım gün geçirin de görelim.”

“Aman aman... istemem,” dedi Selda, “fatura yatırırken bile tahammül edemiyorum.”

“Bir şeyler insanı törpülüyor,” dedi Ersin. “Hayatın kendisi mi, iş mi bilmiyorum. Ama yıpranıyor insan. Böyle giderse hayat tembeli olacağım diye korkuyorum.”

“Nasıl yani?”

Çeşitli yüzler geçti Ersin’in gözlerinin önünden. Bankayı hayatın ta kendisi zannedenler, küçücük bir terfi için gecelerce uykusuz kalanlar, kendi gençliklerine başkalarının masallarıymış gibi bakanlar, yorgunlar, bezginler, umutsuzlar, hırslılar...

“Tembel işte,” dedi. “Hayatını değiştirmeyi düşünmeyen, giderek daha az şeye razı olan, hiçbir şeye itiraz etmeyen biri... İşten eve, evden işe yani. Bir gün kendime niye yaşadım ki bunca yılı diye sormaktan korkuyorum.”

Bir şey diyemedi Selda. Onaylar gibi başını salladı sadece. İçkilerini aynı anda bitirdiler. Ersin Bünyamin’e boş kadehini işaret etti.

Selda kendini düşündü, benim neyim var hayatta? Hiçbir şeyi yoktu. Kalbini yokladı, kimi sevdim? Boş buldu içini. Boş, çorak, ıssız. Harabe bile yoktu içinde. Sevmekten korkmuştu. Bu da bir tür tembellik işte. Hep, ayrılacak olursa fazla acı çekmeyeceği kişilerle soluk, tatsız aşklar yaşamıştı. Neden? İnsan aşktan neden korkar?

Acı bir gençlik sızladı içinde. Yağmurlu, soğuk bir sabah, Maçka’da bir apartman dairesinde uyanmıştı, varlıklı bir öğrenci evinde. Pencereden bakıyordu, damlaların camdan süzülüşüne. Evde radyo çalıyordu, caddeden otobüsler geçiyordu, hayat geçiyordu. O gün hayat asık yüzlüydü dışarda, yağmurluydu, ağır bir hüznle çökmüştü üstüne, arkasında gereğinden fazla neşeli genç bir adamın radyodaki şarkıya eşlik eden sesi. Kendini o genç adama, o varlıklı öğrenci evine, caddede akan hayata çok yabancı hissetmişti. Şarkı mırıldanan genç adamın balık gibi kayıp gideceği, tutmaya çalışanın hep kendisi olacağı, tutamadıkça içinde hep böyle derin bir uçuru-

mun açılacağı korkusu içine o sabah yerleşmişti. İnsan aşktan niye korkmasın?

Ersin'e baktı. Bu adamın yüzünde Şebnem'i hatırlatan bir şey vardı. Kaşlarının kavsı mi, ince çene yapısı mı, ten rengi mi, her neyse, fena halde Şebnem'i hatırlatıyordu. Bunu söylemek istedi. Benim bir akrabama çok benziyorsunuz. Uzaktan akrabam yani... Vazgeçti. Anlatamam. Aşağılıyorum işte, adi bir kapak kızı uzaktan bile akrabam olamaz benim. Ama akrabam.

Ersin'in zihninde Şebnem'in az önce büyüyen şehvetli görüntüsü yerini garip bir acımaya bırakmıştı. Şimdi o fotoğrafların kahramanı değil, uzaktan bakıp beni sev diyen duru bir yüzdü Şebnem. Kızın unuttuğu tenini bağrında hissetti. Deminki şehvetli şiddet arzusu daha iyiydi, diri tutuyordu hiç olmazsa, içini ezmiyordu. Gidip gelecek miyim böyle iki duygu arasında, diye düşündü. Ezilecek miyim, ne olacak halim? Nasıl kapatacağım ben bu defteri? Kadın böyle dalgın dalgın bakıp susmaya devam ederse... bu kadının adı ne?

Bünyamin rakı şişesiyle geldi, kadehlerini doldurdu. Bu kaçınıcı kadehim, diye düşündü. Üç mü, dört mü? Amaaan! Kaçınıcıysa kaçınıcı... Kadehini kaldırdı.

“Hâlâ tanışmadık... Benim adım Ersin.”

“Benimki de Selda.”

Kadehler tokuştu, kısa bir çınlamayla. Selda bir yudum aldı rakısından, tedirgin oldu. Az iç. Kafayı bulursun sonra. Bulayım! Bir kere de cesaret edeyim rezil olmaya. İçinde bir an diklenen cesaret hemen yatıştı, elindeki kadehi masaya bıraktı. Sen gene de az iç.

Ersin Selda'nın içkisini temkinle yudumlayışına baktı. Anlatsam anlar mı? Yeni tanıştığım bir kadına, eski bir aşk hikâyemin hayatımı altüst eden acı finalini anlatabilir miyim? Güven veren bir hali vardı kadının, sanki derin acılara teşhis koyabilirmiş, avutabilirmiş gibi anlayışla bakıyordu. Ya da ona öyle geliyordu. Kaçamak baktı Selda'nın gözlerine, akıllıydı bu

gözler, ama pek cesur sayılmazdı, göz kırpışında bile bir ihtiyat vardı. Tam da bu nedenle anlatılabilecek bir kadındı, ama anlatamazdı, iyi de daha ne kadar içimde taşıyacağım bunu?

“Kendimi pek iyi hissetmiyordum bugün. Sizin restorana girdiğinizi görünce, inşallah benim masama oturur, diye düşündüm.”

Selda bir içtenlik buldu bu sözlerde. Ama yanılmış olmaktan korktu.

Ersin asıl söylemek istediklerinden vazgeçti, nazik bir yol arkadaşı olarak gülümsedi. “Yol uzun, insan aklı başında biriyle sohbet etmek istiyor.”

Selda da gülümsedi. Kısaca. “Niye sizin masanıza oturdum sanıyorsunuz?”

Vagonu dolduran insan karmaşasını işaret etti belli belirsiz. Ersin tuhaf bir uğultuyla devinen yolculara baktı. Bu ruhsuz, fikirsiz görünen gürhün içinden seçilmiş biri olmayı pek de gönendirici bulmadı.

“Ciddi görünüyordunuz, bu masada rahat ederim, diye düşündüm.”

Ersin karşılıklı gülümsemelerinde bir burukluk buldu. Acaba birbirimize mi benziyoruz? Yaralı mıyız biz? “Rahat biri olmayı isterdim aslında,” dedi. “Hakkımda ne düşünürler demeden, içinden geldiği gibi davranan biri. Ama yapı meselesi... Olmuyor.”

“Ben de. Bazı insanların içinde bir çağlayan var sanki, gümbür gümbür yaşıyorlar. Onlara özeniyorum bazen. Hiç öyle olamadım.” Şebnem’i düşündüğünde kapıldığı karmaşık duygulara yine ince bir kıskançlık eşlik etti, gölgelendi yüzü.

Ersin bu gölgenin farkına vardı. Bir yakınlık hissetti, evet, biz birbirimize benziyoruz.

“İnsan büyük adımlar atmak istiyor,” dedi Şebnem’i düşünerek. “Ama cesaret bulamıyor kendinde.”

Büyük adımlar... Kendisi için büyük bir adım tasarlamaya çalıştı Selda. Alıp başını gitmek mesela. Nereye, neden?

Sanki bir kilit vardı hayatında bir yerde, bir kırsa... Ne olacaktı peki kırsa? Hiç.

Şebnem'e doğru büyük bir adım dedi içinden Ersin, onu bulsam... Diyelim ki buldum. Ne diyeceğim? Şebnem, fotoğraflarını gördüm. Eee?

Selda yeni bir sigara yaktı. Duman aralarında titreşti. Yol arkadaşının da kendisinininkine benzer bir kederin içinde kaybolduğunu, varlıklarını saran suskunluğun bulut gibi üstlerine indiğini, böylece onları başkalarından ayırdığını düşündü. Çevresine baktı. Etleri, köfteleri çiğneyen kuvvetli çeneler; konuşan, gülen, gürültüyle çay, kahve, bira içen ağızlar gördü. Keder yanlarından bile geçmiyordu. Büyük ve canlı hareketlerle yaşamakta olan bu gürhunun içinde Ersin'in masasını seçmiş olmasında kaderin mi parmağı vardı? Başını salladı. Çok içtim.

Biri kırmızı ceketli, diğeri salkım saçak küpeler takmış, kırk yaşlarında iki kadın geldi. Yarım ağızla izin alarak masalarına oturdular. Hemen konuşmaya başladılar. Hayat ne kadar canlıydı onlar için. Selda kadınların gösterdiği bu yaşama coşkusunu korkunç buldu. Kadınların yarattığı beklenmedik etkiyi dağıtmak istedi. Teftişler hakkında kısa sorular sordu. Ersin uzun cevaplar verdi, maksat konuşma olsun, kafa dağılsın.

Müşterilerin çoğu gitmiş, restoran epeyce boşalmıştı. Trende henüz bir panik emaresi yoktu. Ama bekleyiş biraz daha uzarsa söylenmeler, öfkelenmeler başlayacaktı.

Mustafa Şükrü'nün az önce kapattığı camı yeniden açtı. Şükrü "Abi kapat şunu, donuyoruz," dedi yine. Mustafa oralı olmadı.

Bünyamin Erol'un karşısına çöker gibi oturdu, içi hâlâ rahat değildi.

"Ne mutlu sana be," dedi Erol, "kurdun yuvanı."

Erol'un sözlerinde bir imrenme hissetti. İçindeki ikiyüzlülüğü ele vermeyen bir sesle "Sen de evlen oğlum," dedi. "Yaşın geçiyor bak. Söyle annene, sana şöyle eli yüzü düzgün, temiz bir kız bulsun."

“Hıı... Kolaydı,” dedi Erol. Duraksadı, yüzü sır verecekmiş gibi bir hal aldı. “Serpil’le evleniyordum nerdeyse...”

“Serpil de kim?”

“Benim... eski...” dedi Erol gerisini getiremedi. Kızı artık hiçbir sığata, hiçbir unvana layık bulmuyordu.

“Eee? Niye evlenmedin?”

Erol nasıl anlatacağını bilemedi, sonra birden “Karı orospu çıktı,” dedi.

Bünyamin’in içi ayaklandı. “Ne diyorsun ya... Nasıl?”

“Size çay getirdim abi,” dedi İzzet, büyüklere yaranmak isteyen bir edası vardı, çayları bıraktı masaya. Tam yanlarına oturacaktı ki “Sen işine baksana!” dedi Erol. Şaşırdı çocuk. Gözleri doldu. Kalktı, başka bir masaya geçti, küs bir tavırla pencereden bakıp kocaman parmaklarını çıtlatmaya başladı.

“Yahu yapma şuna şöyle...” dedi Bünyamin. “Güzelce söyle.”

“Bırak,” dedi Erol, İzzet’in bu dokunaklı hallerine hiç aldırılmıyordu.

“Serpil diyordun...” dedi Bünyamin, orospu çıkmış bir kadının hikâyesini merak eden herhangi bir erkek gibi. Oysa hikâyenin aslını merak ediyordu, Erol’un ne zaman direktten döndüğünü, bu orospuluktan üstüne neyin, ne kadar bulaşmış olduğunu. “Hiç de bahsetmedin yani...”

“İş ciddiye binsin de öyle diyordum. Tam da anneme söyleyecektim, alsın dayımı kızı istemeye gitsin diye...”

“Eee? Ne oldu peki?”

“Eee’si bir gece bizim kahveye gittim, baktım milletin ağzında bir Serpil’dir gidiyor. Kim lan bu Serpil? Bizimki, iyi mi? Mahallede kim varsa alayının tezgâhından geçmiş, ama benim dünyadan haberim yok... Bir hafta kendime gelemedim. Ben de salak gibi dokunmuyorum kıza, evleneceğiz ya... Kız nerdeyse kakalayacaktı bana kendini!”

“Ben de bir şey sandım,” dedi Bünyamin, hikâye beklediği gibi çıkmamıştı.

“Ne yani, bir şey değil mi?”

“Evlendin mi? Hayır...”

“Anlamıyorsun Bünyamin. Kız kendini kakalamak için o kadar herifin arasından beni seçmiş. Enayiye benzer bir tarafım mı var?” Erol büyük bir beladan o anda kurtulmuş gibi derin bir nefes aldı. “Ulan, ya evlenseydim?”

“Sahi, ne yapardın?” dedi Bünyamin. “Öldürür müydün mesela?”

Erol duraksadı, gerçekten öldürüp öldüremeyeceğini düşündü, “Yok abi,” dedi. “Ne öldüreceğim? Ağzını burnunu dağıtıp yollardım aynen babasına.”

“Diyelim ki evlendin, kız çıktı. Ama evlendikten sonra seni boynuzladı. O zaman ne yapardın?”

“Allah korusun!” dedi Erol, tahtaya vurdu. “Olur mu öyle şey? İşte o zaman öldürürdüm.”

“Sahiden öldürür müydün?” diye üsteledi Bünyamin. Erol’un cevap vermeye istekli olmadığını görünce “Oğlum konuşuyoruz şurda,” dedi, “ne var?”

“Amma da soru ha!” dedi Erol. “Ne bileyim? Sen öldürebilir misin mesela?”

“Ben de bilmiyorum da ondan soruyorum. Düşünüyorum da... Allah vermesin, korkunç bir şey... Ama bir kadın için senelerce yatmaya değmez. Boşarsın gider.”

“Senin de mezhebin geniş ha!” dedi Erol yayvan bir gülüşle.

Bünyamin karısının sadakatinden zerrece kuşku duymayan bir adammış gibi, güvenle bakıyordu Erol’a.

“Yalan mı?” dedi. “Değer mi bir kadın için hayatını çürütmeye?”

Erol’un da kafası karıştı. “Aslında doğru.”

“Öldürmezsin yani.”

“Sen de beni imtihan ediyorsun ha!” dedi Erol, bu fantezi hoşuna gitmişti, güldü. “Gel kabul edelim, asarız keseriz deriz ama, hiçbir bok yapamayız. Boşarız ancak.”

“Onu bile yapamayanlar var,” dedi Bünyamin.

“Yok artık,” dedi Erol, duraksadı. “Var mıdır sahiden öylesi?”

Bünyamin “Biri anlattıydı,” dedi, anlatanın kim olduğunu hatırlamaya çalışıyormuş gibi gözlerini kısarak. “Kadının biri alt kat komşusu mu, üst kat komşusu mu, neyse biriyle işi pişirmiş. Adam da farkına varmış. Ama boşamamış, nasıl olsa kimse bilmiyor diye.”

“Yapma ya... Nasıl meydana çıkmış peki?”

Bünyamin hazırlıklı olmadığı bu soruyu geçiştirdi. “Orasını bilmiyorum,” dedi. “Kadın birine mi söylemiş veya biri biliyormuş da dedikodu mu etmiş... bir şey olmuş.”

“Ne kocalar var be!” dedi Erol hayretle.

Bünyamin Erol’un yüzünde pek de kınıyormuş gibi bir ifade bulamadı. “İnsan nasıl yaşar böyle bir durumda? Ben öldürürüm gibime geliyor, ama öldüremesem de boşarım. Hayatı da zindan ederim,” dedi karısının sadakatinden kuşku duymayan mutlu koca. Bir şey anladı mı diye bir daha baktı Erol’a. Hiç kuşkulanmış gibi değildi arkadaşı. Bünyamin böyle bir şey yokmuş gibi davranabileceğinden emin oldu, iyice rahatladı.

Erol “Bir de günahını alanlar var,” dedi. “Kadın namusuyla oturuyor evinde, ama biri bir dedikodu çıkarıyor veya adam yanlış bir şeyden huylanıyor mesela... Al sana aile faciası.”

Başına gelse günahını alıyorum diyecek demek ki diye düşündü Bünyamin, ya ben de Cennet’in günahını alıyorsam? Doktor peki? Allah allah, bırak şu doktoru. Olamaz mı Allahtan bir mucize?

İki kadın çoktan gitmiş, ama Ersin’le Selda’nın içine düştükleri sessizlik dağılmamıştı. Dışarı bakıyorlardı. Kar taneleri cama konup kalkıyor, Selda’nın başı dönüyordu. Şebnem’in yaptığı şeyden Hülya Hala’nın haberi var mıydı? Biliyorsa ne düşünüyordu? Hülya Hala şimdi neredeydi? O doktordan ayrılıp Almanya’ya gitmiş miydi gerçekten? Yoksa

bu da arkasından örülen o sayısız hikâyelerden biri miydi? Uçuşan kar taneleri birbirine karıştı. Yuvasız kuşlar, diye düşündü, çok klişe. Ama öyle. Her klişenin yerini bulduğu bir hikâye var.

Nasıl da görkemli bir yalnızlıkları vardı o gün, ikisinin. Hülya Hala'nın kahkahaları kırılan kristaller gibi dağılıyordu havada. Her kırılmada içinde bir yer incecik kesiliyor olmalıydı. Yara bere içinde vücudu yuvasız anne kuşun. Hayatın onları aldattığını biliyorlar, ama bilmiyormuş gibi yapıyorlardı. Fena halde güzel bu anne kız yan yana geldiğinde, her şey çekici bir görünüşten ibaret oluyordu.

Akşam yemeğine kalmamışlar, hava kararmaya yüz tutarken gitmişlerdi. Kapıda hafif dokunuşlu öpüşmeler sonrasında merdivenlerden inerken durup onlara bakmıştı Hülya Hala; tekrar görüşmeyi vaadetmeyen yüzü, gördünüz işte, her ne sanıyorsanız sandığınız gibi değiliz, hoşça kalın, diyordu. Üstten değildi, ama eşit de değildi, başka bir âlemden geliyor ve bu âlemin hem trajik hem olağanüstü çekici havasını taşıyordu.

Evin hiç gecikmeden olağan hayatına dönmesi Selda'yı şaşırtmıştı. Sanki talihin bir darbesiyle gelecekleri parçalanmış bu anne kız az önce gitmemiş, hatta hiç gelmemiş gibiydi evin hali. Babası televizyonun karşısına geçmişti bile. Onların hiçbir sözü, hiçbir bakışı babasının üstünde iz bırakmamıştı. Annesi hemen mutfığa girmişti, aman gecikmesin akşam yemeği. O akşam yemeği ki, evlerindeki lezzetsiz huzurun, olmasa daha iyi denecek kadar kıpırtısız sevginin, sumuhallebisi kadar yavan mutluluğun her akşam tekrarlanan büyük ritüeliydi. Sofra kurulacak, televizyonun sesi açılacak, dünyayı kendinden ibaret zanneden büyük bir ülkenin resmi spikeri tekdüze sesiyle haberleri okurken aile sofraya oturacak, ülkede güvende, huzur ortamı temin edilmiş, çocukların gelecekleri garantiye alınmış, akşam yemeği yenecekti. Yemek o günkü aile mutluluğunu da bir mühürlesin, konuşulurdu sonra bu anne kızın akıbeti.

Arkalarından bakmıştı Selda, alacakaranlıkta iki güzel

gövde... Sanki sahneden inmişler, oyun sonrasının yorgunluğu içinde, omuzlarını kıсарak karanlığa, hayatın onları bir silkeleyişle attığı yere doğru yürüyorlardı. Yavan mutluluklarla oyalanan yüreklerin yokmuş gibi davrandıkları alaca bir hayat alanıydı yürüdükleri yer. Kimse orada nasıl yaşanır bilmek istemiyordu. Şebnem'in fotoğraflarından sonra en sıradan duyguların bile anlamı değişmiş, yanlışlarla doğrular altüst olmuştu. Şimdi o akşam yemeğe oturmak için sabırsızlanan babasını, az önce bir trajedinin kalıntısını izlememiş gibi marul yıkayan annesini düşünüyor, bu iki varlık düşünmek istemediği kadar duyarsız birer bedene dönüşüyor, Selda onlara ve daha çok kendine acıyordu.

Tren aniden sarsıldı, masalardaki bardaklar tıngırdadı, sonra her şey yine aynı hareketsizliğe gömüldü. Ersin bu durgunluğun içinde iyice sessizleşen Selda'ya baktı. Ne düşünüyordu acaba kadın?

“Karşımızdakinin düşüncelerini okuyabilseydik ne enteresan olurdu, değil mi?” dedi, der demez utandı söylediklerinden. Haddini aşan bir cümleydi bu, insan yeni tanıştığı birine böyle şeyler söylemezdi. Düşünce mahremdi, insanın isterse koruyabildiği tek şey.

Selda hafif bir sarhoşluk içindeydi, geniş geniş gülümsemişti. “Ne düşündüğümü mü merak ettiniz?”

Ersin hiç evirip çevirmeden dosdoğru sordu işte, diye düşündü. “Daldınız da... Merak ettim.”

“Her şey nasıl da anlam değiştirebiliyor zaman içinde, onu düşünüyordum,” dedi Selda. “Bilmediğimiz şeyler karşımıza çıkıp bildiklerimizi altüst edebiliyor.”

“Ne gibi?” dedi Ersin, Selda'nın düşüncesine gereksiz yere ortak olmaktan çekinerek.

Selda, “Garip şeyler oluyor hayatta,” dedi. Bir dizi fotoğrafın hayatını nasıl altüst ettiğini söyleyecekti ki, tuttu kendini. “Kuşkularımızla kendimizi yaralayıp duruyoruz işte.”

Ersin iki cümle arasında büyük bir boşluk buldu, ama

sormaya cesaret edemedi. Selda bu boşluğu Ersin'in farkettiğini anladı, büyük bir yudum içti rakısından, ihtiyatı elden bırakmıştı artık. Sımsıkı örülmüş hayatından bir ilmek kaçmıştı, tutmaya çalışmanın bir anlamı yoktu.

“Dünden beri kafam çok karışık,” dedi. “Güçlü olduğumu sanıyordum, ama korkağın tekiymişim. Aslında hiçbir şeyle mücadele etmemiş olduğumu yeni anlıyorum. Hayatım altüst oldu anlayacağınız...”

Bu ani ve sert itiraf Ersin'i şaşırttı. Samimi görünüyordu kadın, fırtınanın nedeni sadece içki olmasa gerekti, gerçekten bir şey olmuştu. Kendi hayatı da altüsttü şu anda, bu ortaklıktan nedensiz bir memnuniyet duydu.

Mesela annemle babam birbirlerini hiç aldattılar mı? Kendine neden böyle bir şey sorduğunu düşündü Selda. Belki de o cumartesi duyarsızlığını yıllar sonra fark etmiş olduğu içindi. Aldattılarsa nereden bilecekti? Belki de ikisinin arasında olup bitmişti her şey, kuşkunun harekete geçirdiği olaylar zincirinin sonunda, en kıymetli şeyin ortak huzurları olduğuna karar vermişler, sulh olmuşlar, çocuklarına hiçbir şey belli etmeden kaldıkları yerden devam etmişlerdi. Yapmamışlardır. Ya yapmışlarsa? Annesiyle babasının birbirlerine duydukları sevgiden kuşkulananmak saçma geldi. Ama sevgi miydi gerçekten? Sınav gerekiyordu anlamak için. Gökten inip Hülya Hala'nın hayatını altüst eden kaya parçası gibi ağır, zorlu bir sınav.

“Karanlığa adım atmaktan, hayata kafa tutmaktan, fırtınalı ruhlardan, cesurlardan, ataklardan... Hep korktum.” Sesinde çocuksu, ama acıtıcı bir tını vardı. “Yanmaktan çok korktum. Sonunda yanacağımı hissettiğim hiçbir aşkı göze alamadım. Bu yüzden kuru kuruya yanıyorum şimdi.” Başka zaman, asla söylemeyeceği sözler ağzından çıkmış, ama Selda'nın içi hâlâ yatışmamıştı. Sessizce sigara içti. Bugün nasıl bir gündü böyle?

Kendini suç üstünde yakalanmış gibi hissetti Ersin.

Anahtar kelimeleri Selda söylemişti. Göze almak. Kendisi de, tıpkı ruhunun kavrulduğu yüzünden okunan Selda gibiydi şu anda. Gözleri dolduğu için susarak başını pencereye çeviren Selda'ya baktı: Evet, birbirimize benziyoruz.

Şebnem'i yeniden sevmeyi göze alabilir miydi? Selda'nın korktuğu kişilerden olan o fırtınalı ruh, kendi yarasını deşen kişi, hayata kafa tutan varlık nereye kadar düşmüştü? Yanmak için Ersin'in ne kadar inmesi gerekiyordu? Çıplaklığını satan asi ruhun bulunduğu yer neresiydi? Cavit Amcası kavrulmuştu işte, hiçbir şey yokmuş gibi yaşamayı kabul etmemişti. Büyük bir aşkın giderek yalana dönüşecek olmasını, Hülya Yenge'nin sevgisinin yerini gerçek veya hayali aldatmaların alması ihtimalini kabul etmemiş, yalnız, kırgın, umutsuz bir hayatı göze almıştı. Hangisi daha kolaydı bunların? Hiçbir şey yokmuş gibi yapmak mı, yok olmayı göze almak mı?

Ersin'in içi Şebnem'le konuştu, her cümleyle kendini biraz daha yaraladı. Ne diyecekti Şebnem'e? Senin için her şeyi göze aldım, hayatını olduğu yerde bırak, benimle gel, fotoğraflarını unutacağım. Uzun uzun gülüyordu Şebnem, bu ne lütuf böyle diyordu, demek fotoğraflarımı unutacaksın... Demek o mızımız, sıkıcı, ruhsuz hayatının benimkinden daha değerli olduğuna inanıyorsun. Böylesi daha mı iyiydi peki, bir sürü iğrenç herifin koynunda geçen bir hayat? Kendimi ne zannediyorum ki, diye sızlandı Ersin, sanki minnettarlıkla koşarak bana gelecek.

Pakete uzandı, ellerinin titremesini gizlemeye çalışarak bir sigara yakmak istedi. Boştu paket.

“Buyrun, buradan alın,” dedi Selda.

“Sizinki de az kalmış,” dedi Ersin. Kalktı, “Bende bir paket daha vardı, gidip alayım.” Başında hafif bir dönme, içinde büyüyen bir acı, vagondan çıktı.

XI

Masada tek başına kalınca rakısını çabucak bitirdi Selda. Ağlamak geliyordu içinden. Evde olsaydım, diye düşündü, ağlaya ağlaya uyuyakalırdım. İçindeki boşluk sık sık ağlatıyordu Selda'yı. Hayatının nabızı ne kadar düşüktü. Sanki hamurunda bir şey eksik bırakılmış, Selda büyüdüğü, her yıl bir yaş daha aldığı halde, hayatın yakıcı tadının alındığı o tamlığa, o biraz azametli olgunluğa varamamıştı. Yaşadığı yıllara bakıyor ve şu dünya üzerinde kendinden başka herkesin, herkesin değilse bile bazılarının, hayatta kan ter içinde kalarak derin damarlar kazdığını, kendisininse kumun üzerinde hemen kaybolacak bir iz bırakmakla yetindiğini düşünüyordu.

Olmayacak bir şey olmuş, hayatın bütün risklerini sözde hesaba katan o güvenli aile evinde hüküm süren zihniyetin asla kabul edemeyeceği bir dizi fotoğraf, evin içini en dip noktalarına kadar aydınlatmıştı. Şimdi anne babasının sevgisiyle sarıp sarmalandığını sandığı evin şaşmayan bir saatten, bir içtima alanından, işe yaramayan bir dizi güvenlik uyarısından ibaret olduğunu görüyor; musibetsiz nasihatlerle donanmış kişiliğinin hayatın karşısında aciz kaldığını anlıyordu.

Hayatın tek doğrusu yoktu, hayatın birkaç ya da birçok doğrusu da yoktu, hayatın sayısız doğrusu, sayısız yanlışı vardı, her hayat tekti, benzersizdi.

İçinde büyüyen boşluğu anne babasına anlatmaya kalksa, hiç anlamamış gözlerle bakacaklarından, ona kendi basit tecrübelerine dayanarak sıg yollar göstereceklerinden emindi. Kuşkusuz üzülürlerdi. Boşluk da ne demek? Senin için her şeyin en iyisini yaptık! Doğruydı, kendilerince en iyisini yapmışlardı. Müzik derslerinden özel öğretmenlere, en iyi okullarda okutmaktan her fırsatta sevgilerini göstermeye kadar.

Niye iki çocukları da mutsuzdu o zaman? Selda abisini düşündü, kısa süren bir evlilikten sonra bütün hayatını işiyle doldurmasında, dünyasının çalıştığı hastaneden ibaret olmasında

yanlış olan bir şey yok muydu? Ümit hayattan, duygudan, ateşten kaçtıkça işine gömölüyor, çıkamıyordu, çıkmak da istemiyordu. Sınıf arkadaşı olan Mutlu'yla çok çiğnenmiş yollardan yürüyerek, basmakalıp ritüelleri yaşayarak evlenmişler, anne babaların eksiksiz döşedikleri bir evde hiç de mutlu olmamışlardı. Selda'nın, hayattan beklediklerini bir çırpıda sıralayabilen Mutlu'yla yıldızı hiç barışmamış, güzelliğe kayıtsız kalamayan Ümit'i kolayca etkilemiş bu kızın isteklerini elde etmek için göstereceği hırsın şiddetine Ümit'in ayak uyduramayacağını tahmin etmiş, ama attığı yanlış adımın farkında olduğu halde böyle bir şey yokmuş gibi davranan abisiyle kötü olmamak, aralarındaki zayıf bağı tümüyle koparmamak için hiç sesini çıkarmamıştı. Anne babası ikisinin de hiçbir şeylerini eksik etmemişlerdi, evet, hayata itmek dışında. Oysa hayat daima daha önce hiç kimse tarafından denenmemiş musibetler taşıyor ve insan hepsinden uzak kalınca böyle kuru kuruya yanıyordu işte, yanmanın bile tadını alamadan.

Selda yeni bir rakı söylemek için Bünyamin'e bakındı, göremedi. Yine kendine döndü. Maçka'da varlıklı bir öğrenci evinde uyandığı sabaha. Hatırlamaktan kaçındığı bu anının şimdi bir tür kilit olduğunu görüyordu. Gençliğe vergi ilgi alanlarını fazlasıyla önemseyen, incelikli ruh hallerine yakınlık duymayan Mazhar'ın yanlış kişi olduğunun farkındaydı, ama ilk adımın kolaylığı aklını çelmişti. Çekici bir gençti Mazhar. Cuma gecesi onun evinde kalmış, sabah olduğunda boşluk duygusuyla tanışmıştı. Hayal kırıklığının nedeni Mazhar'la yatmasının kötü bir tecrübe olması değil, insanın hamuru diye bir şeyin varlığını anlamış olmasıydı. Bunun Mazhar için sıradan bir ilişki olduğunu bildiği halde onunla yattığı için suçlu hissetmişti kendini. Pencereye yağmur vuruyor, evin sahibi genç adam, ona beklediği kadar büyük bir değer vermeyeceğini hissettiriyordu. Işın kötüsü kendiliğinden oluyordu bu, Mazhar'ın kırıcı olmak gibi bir niyeti yoktu. Işın daha da kötüsü, Selda bu gençlik tecrübesini fazla büyütüyor, hayatın açtığı kolay kapılardan girmeye

hazır, girerken sen de gel demeyi akıl etmeyecek kadar havai bu genç adamın peşinde koşmaya gücü olmadığına hemen o anda karar veriyordu.

Eve gittiğinde kopacak kıyamete hazırlıklıydı. Ona şartlı bir özgürlük veren, kurallar tanrısı babasıyla yaşayacakları gerilimin içindeki boşluğu dolduracağını düşünüyor, bundan hem korkuyor hem de belli belirsiz bir tat alıyordu. Eve gittiğinde tahmin ettiği gibi babası pencerede bekliyordu. Selda'ya hayatında ilk ve son kez tokat attı.

Selda bunu bekliyordu, ama içine beklediği duygu dolmadı. Bu tokatta sevginin azdırdığı kaygıdan delirmiş bir öfke yoktu. Soğuk, mesafeli, atılması gerektiği için atılmış, kontrollü bir tokattı. Babasının askerlerini bile daha sahici tokatladığını düşünmüştü o an; buna bir kere tanık olmuş, şiddetin babasının gözlerinde nasıl kıvılcımlandığını görmüştü. Yediği bu tokadın yeterince kaygı içermemesi bir yana, annesinin yarasını deşmemesi daha çok dokunmuştu Selda'ya. Samimi bir üzüntüyle konuşmuştu annesi, ama üzüntüsünün kaynağı Selda'nın neler yaşamış olabileceği değil, ona gösterilen güveni sarsmış olmasıydı. Dün gece ne yaptın kızım, nerdeydin, diye sormamıştı, âşık mı oldun, yattın mı, pişman mısın, değil misin? Hiçbir şeyi öğrenmek istememişti.

İçi sızladı Selda'nın. Yokmuş, hiç olmamış gibi davranabilmek ailesinin en büyük özelliği idi. Boş kadehi başına dikti.

Babasının attığı tokat sahici olsaydı, Selda'nın hayatında varlığını hâlâ hissettiği o kilit kırılacak, içinde henüz canlı, henüz taze olan bir şey patlayıp taşacak, hayatın akışı anlam kazanacaktı. Âdet yerini bulsun diye atılmış bir tokat fazlasıyla iş görmüş, Selda ertesi geceyi de Mazhar'la geçirmeyi göze alamamış, o eşiği atlayamamış, hayatın bu tarafında, güdük, kısa, çopur tarafında kalmıştı. Böylece içinde patlayıp taşmaya hazır şey kurumuş, kiste dönüşmüş, yıllardır taşıdığı bir yük haline gelmişti.

Mazhar'la birlikte mutlu olmak imkânsızdı. Ama şimdi,

mutsuz olmanın hiç olmaktan daha iyi olduğunu anlıyor, karla kaplı bir ovanın ortasında saatlerdir bekleyen trenin içinde, elinde boş bir rakı kadehiyle artık çok geride kalmış bir gençlik anısını yeniden gözden geçiriyor, cesarete adım atmaya hayatinı olduğu yerde kalmaya mahkûm ettiğini görüyordu.

Yanmak cesaret istiyordu, o da bende yok. Son ateş ihtimalini düşündü. Mesut Abi. Bir gün ona Mesut derim diye bekliyor. Bu beklentinin gerçekliği içinde bir an parladı, hemen söndü. Tehlikeli ilişkiydi bu, Mesut'un yaşama coşkusuna eşlik edemezdi, cazibesi kadınları pervane gibi kendine çeken bir adam, anaforlar alıp sürükleyecek, bir kıyıya atacak, yeniden çekecek, soluk almak için debelenmekle geçecekti ömür. Mesut hayat vaadediyor, ama güven vermiyordu. Onu ateşten, anafor-dan, tehlikeli ilişkilerden koruyan güvenli zırhının içinde ancak bir bitki kadar mutlu olduğu için, şu anda ağlamak geliyordu içinden.

Oysa Şebnem çıplaktı. İsteddiği zaman, istediği yerde ağlayabilir, çıplak teni ateşin yakıcı tadını hemen hissedebilirdi.

Rakı içen iki adamın sarhoş gözlerle arada bir kendisine baktığını farketti. Adamların sulu, iğrenç gözleri üstüne akıyor-du sanki. Tiksinti duydu birden adamlardan ve herkesten. Herkesten tiksiniince de yalnızlık büyüdü içinde. Yalnızlık büyüyünce anlam kayboldu. Yalnızlık boşluğa arkadaştı. Herkes kendisiyle dolduruyordu anlamsızlığın yarattığı boşluğu ya da tersi, boşluğun yarattığı anlamsızlığı, her neyse işte.

Yol arkadaşının niye geciktiğini düşünürken, birden heyecanlı konuşmalar, bağışmalar duydu. Vagondaki herkes gibi meraklandı, kapıya baktı. Bir kondüktör içeri girdi, ardından gelen bir yığın insana, "Tamam, sakın olun, boş yerlere geçin," dedi. Bir grup insan girdi içeri. Heyecan içindeydiler. Herkes ne olduğunu soruyor, ama hep bir ağızdan konuşulduğu için hiçbir şey anlaşılmıyordu. Yan masaya oturan bir kadının ellerinin titrediğini gördü. Kadın İzzet'i ceketinden yakalamış, "Su getir, su!" diye haykırıyor, her an sinir krizi geçirebilirmiş

gibi davranıyordu. Kadının yanına bir genç oturdu, sakindi. Selda ne olduğunu ona sordu.

“Bizim vagonda yaşlı bir adam vardı, o ölmüş,” dedi genç.

Meraklılar çoktan ölünün bulunduğu vagona koşmuştu bile. İki sarhoş bu olayla ayılır gibi oldu; ille göreceklardı ölüyü, vagondan çıkarken yalpalıyorlardı.

Asabi kadın “Herkesi vagondan çıkarttılar,” dedi. “Âdet öyleymiş, biri ölürse vagonu boşaltıp ölüyü kilitlerlermiş.”

İçeri giren çıkan belli değildi. Bazı adamlar sanki ölüyü dirilteceklermiş gibi aceleyle gidiyorlar, başkaları geliyordu. Vagonda uğultuyla birlikte söylentiler arttı. Biri, savcı gelmeden tren kalkmaz diyor, bir diğeri de, bu karda savcı mavcı gelemmez, diye fikir yürütüyordu.

Elli yaşlarında, kravatını gevşetmiş, kel bir adam girdi vagona. Sesini duyurmaya çalışarak “Vagon boşaltıldı,” dedi, “kapısı kilitlendi. Ölü savcıya teslim edilecek.”

Bir kadının “Yalnız mı duracak?” diye hayretle sorduğunu duydu Selda. Ne olacaktı ki, diye düşündü, sonra kadının sorusundan etkilendi. Az önce önünde arkasında insanlar oturuyordu ölenin, şimdi karda mahsur kalmış bir trenin vagonunda soğuyordu. Ne biçim ölmekti bu böyle? Ansızın. Ölümün iki şehir arasında gelip bulduğu bu adamın arkasında nasıl bir hikâye bıraktığını merak etti.

Yolda kaldıkları için sinirleri bozulmuş yolcular, bir de çok yakınlarında bir ölünün var olduğunu öğrenince adamakıllı gerilmişlerdi. Küçük çaplı terslenmelerin inişli çıkışlı cümleleri çalınıyordu kulağına. Kimilerinin cümlelerinde bu olağandışı durumun hoşlarına gittiğini belli eden tınılar vardı. Bazıları bayılırdı felaketin fikrine, burunlarına kadar girsin isterlerdi, ama dokunmadan geçsin.

Ersin geldi. Çantasını, paltosunu aldığına göre vagona dönmeyecek, diye düşündü Selda. Ersin çantasını masanın altına yerleştirdi. Sadece paltosunu almış, çıkarken bir kondüktör

çantayı göstererek bağırmıştı, bu kimin?

“Biri ölmüş, ha?”

“Evet. Hem de benim yan tarafımdaki tek koltukta oturan yaşlı adam.”

Gözlük camları şişe dibi gibi kalın olan kondüktör içeri girdi. “Sayın yolcular!” diye birkaç defa bağırdı, uğultunun dinmesini bekleyerek. Nihayet başlar ona döndüğünde durumu özetledi. Maalesef birinci vagonda bir vatandaş ölmüştü, naaşı Eskişehir’de savcılığa teslim edilecekti. Niye öldüğünü bilmiyorlardı, bir doktor vardı vagonda, o bakmış, kalp herhalde, demişti. Herhalde.

Yolcuların ilgisi az sonra dağıldı, vagon sakinleşti. Ersin Bünyamin’e boş kadehini işaret etti.

“Dikkatimi çekmişti,” dedi Selda’ya. “Daha yolculuğun başında kapattı gözlerini.” Adam hakkında Şebnem’in resimlerini görmüş müdür, diye düşündüğünü söylemedi.

“Kimin nesiymiş acaba?”

“Çantasına bakıyordunuz adamın,” dedi Bünyamin, yanlarına gelince. “Ama bir şey çıkmadı galiba.”

Bünyamin heyecanlı konuşmaları çılgınlıkları duyunca yolcularla birlikte fırlamış, ta ilk vagona kadar koşturmuş, ölüye yakından bakmıştı. Uzun beyaz saçlı, tıraşlı, zayıf bir adamdı. Ölü. Ölü olmasından başka bir duygu uyandırmamıştı Bünyamin’de. Yalnız, çok huzurlu görüldüğü geçmişti aklından, ölümün huzurlu bir tarafı olduğunu düşünmeden edememişti. “Araplar dünyada rahat yok derler.” İhtiyarın dediği gibi dünyada rahat, huzur yoktu, o adam da ölmüş, yüzünü ancak ölünce huzur kaplamıştı.

“Allah rahmet eylesin,” dedi Bünyamin. “Vadesi dolmuş...” Ersin’le Selda’nın siparişlerini yazdı, iki rakı, bir peynir.

Selda garipsedi bu sözü. Vadesi dolmuş. Ölümüne kayıtsız şartsız boyun eğdiğini dile getiren bu insanlar, ölümü itmeyi, öteye git demeyi hiç düşünmüyor, bu ilk kabulü hiç tartışmıyor-

lardı. Yaşamak bir borçlanma, ölüm de bu borcun ödemesiydi. Bu sözde ölünün ölerək oluşturduğu manevi âlemi hiçe sayan, ölümün kendisini somutlayan fazla soğuk bir şey vardı, ölümün mutlaklığına olan sonsuz inanç. Evet, mutlak olmasına mutlaktı ölüm, ama yine de böylesine soğuk bir kabulle dile getirmek, insanın bir bedende varolduğuna değil, o bedende kesinlikle öleceğine inanmaya öncelik tanıyordu.

“Çantasından ilginç bir şey çıktı mı?” dedi.

“Küçük bir defter,” dedi Ersin. “Rasgele bir şeyler yazılmış.”

“Herhangi bir adamın defteri, ruhunun röntgenidir,” dedi Selda. “Görmeyi çok isterdim.”

Gülümsedi Ersin, “Kondüktörler tutanak tuttu,” dedi. “Savcılığa teslim edecekler üstünden çıkanları.”

Bünyamin rakıları, peyniri getirdi. Bir de sosisle patates kızartması tabağı bıraktı masaya. “İstersiniz değil mi?”

“İsteriz,” dedi Ersin, “acıktık...”

İki kişilik konuşuyor, diye düşündü Selda. Bünyamin hızla masadaki boşları topladı, tabakları değiştirdi. Masa birden yenilendi, açılıverdi.

XII

Ölünün yavaş yavaş karanlığa gömülen bir vagonda yapayalnız olduğunu düşünmek Selda'nın içine dokunmuştu. Tıpkı ölümün kendisi gibiydi bu hal. Ya da ölüme giden yol. Yol mu, alan mı, emin değildi. Ölüm aklına geldiğinde giderek kararan bir boşluk belirliyordu gözünün önünde, sarhoşluğa benziyordu biraz. Bilincin bulandığı ve karanlığın özlendiği bir yer. Vagona kilitlenmiş olan ölünün üstünde ışık vardı öldüğü sırada. Sonra gölgelerin içinde kalmıştı. Tren hareket edip şehirlerin içinden geçmeye başladığında hayatın ışığı pencereden girecek, ölünün solgun yüzünü kısa aralıklarla aydınlatacak, ama ölümün kendisini aydınlatmayacaktı. Korkuttu bu düşünce Selda'yı. Rakısından büyük bir yudum içti yine, fazla içtiğini düşünerek.

“Nasıl bir hayatı vardı acaba?” diye sordu birden. “Kimdi, ne iş yapıyordu, neyin nesiydi? İyi bir baba mıydı mesela?”

“Kimbilir,” dedi Ersin. “Belki iyi bir babaydı, belki de...”

Belki de sapığın tekiydi diyecekti nerdeyse, hakkında hiçbir şey bilmediği bir ölünün arkasından. Adamın ölü bedenine dokunmayı göze alamamış, ama rafta duran çantasına uzanmış, karıştırırken bir tomar kartvizit bulunca şaşırmıştı. Bir dergide fotoğraf teknisyeniydi yaşlı adam, yani karanlık odacı. O anda, ölü olduğu için özel eşyalarını pervasızca karıştırmaya hakkı varmış gibi mektuplarını açtığı, defterini okuduğu bu adamın Şebnem'in fotoğraflarını tabetmiş olabileceğini düşünmüş, bu binde birlik, hatta on binde birlik ihtimal bile içinin kaskatı kesilmesine yetmişti. Kartta bir yayın grubunun adı vardı sadece. Çalıştığı derginin adı belli değildi. Ama bu, yaşlı ve ölü adamı temize çıkarmıyor, aksine kuvvetli bir ihtimal haline getiriyordu. Ersin o anda Şebnem'in çıplak vücudunun ta kendisini görenlerin yanında bu adamın bir önemli olmadığını

düşünmüş, hemen ardından karanlık odacının içini neden bu kadar acıttığını sormuştu kendine.

Karanlık odacı Şebnem'in çıplaklığının çoğaltılma anını temsil ediyordu. Böylece stüdyodaki birkaç kişiyle sınırlı olan şey, Şebnem'in çıplaklığı, bizzat görülmüş olmakla kalmıyor, belgeye dönüşüyor, Şebnem sayısız çoğalıyordu. Üstelik adam yaşlıydı. Yaşlı adam ve genç Şebnem. Sedef Adası'nın denizinde Ersin'i lezzetten yorgun düşüren vücut gözünde bütün görkemiyle canlanmış, sanki Şebnem'le yatmış gibi tiksinti duymuştu ölüden. Bu nedenle Selda'nın sorusuna merhametli bir cevap veremiyor, artık yaşamayan bu bedenin hikâyesi hakkında insancıl düşünceler ileri süremiyordu.

“Yan tarafımdaki tek koltukta oturuyordu. Değişik bir tip gibi geldi bana, kemik rengi pardösü, omuzlara kadar uzamış kır saçlar... Pek sıradan birine benzemiyordu. Adamı ilk gördüğümde acaba şu erkek dergilerinden alıyor mudur, diye düşünmüştüm, çıplak kadın resimlerine meraklı biri mi?”

Bu sözler Selda'yı irkiltti. Tuhaf bir kesişimdi. Farkında olmaksızın çantasına gitti eli, dergi içindeydi, çıplaklığın kendisi için anlamı.

“Nerden aklınıza geldi ki böyle bir şey?”

“Geldi işte,” dedi Ersin. “Bilmiyorum... Yaşlı ama yakışıklı bir adamdı, belki ondan.”

“Başka ne çıktı çantasından?”

“O defterden başka, bir de resmi bir mektup... SSK' dan. Doğru dürüst okumadım. Ama zarftaki adres dikkatimi çekmişti. Sultan Oteli Sirkeci adresine postalanmış.”

“Adam otelde mi yaşıyormuş?”

“Öyle görünüyor...”

Selda dalgınlaştı. Düşünüyordu. Ama bütün bunlardan epeyce şekillenmiş bir hikâye, bir dram ya da kolayca anlaşılır bir şey çıkaramıyordu. Bir hayatın parçaları toplanıp bir araya getirildiğinde çıkan resim neyi gösteriyordu, gerçeği mi, kurguyu mu? Bakalım o parçaları doğru yere koyabiliyor

muyuz, dedi içinden, parçaların tümü bir araya gelse de bütünü gösterebilir mi bize, o da belli değil.

“Sizce altmış yaşlarında bir adam saçlarını niye omuzlarına kadar uzatır?”

Ersin bunu kendine niye sormamış olduğunu düşündü, oysa ilk dikkatini çeken şey olmuştu adamın uzun saçları. “Bilmem? Belki berbere gitmeye fırsatı olmamıştı.”

“Belki de makastan nefret ediyordu,” dedi Selda. “O soğuk çeliğin ensesine değmesinden hoşlanmıyordu. Bu yüzden berbere çok az gidiyordu. Olamaz mı?”

Ersin çok saçma, dedi içinden. Selda’nın ilk aklına gelen nedenin bu olmasını tuhaf buldu. Ama ölünün saçları berbere gitmeye fırsatı olmamış bir adamın saçları değildi. İyi de niye uzatmıştı öyleyse? Farklı görünmek istiyordu herhalde, diye düşündü, vardı öyle insanlar, yaşına başına uymayan şeyler yaparak dikkat çekmek isteyenler.

Selda içindeki boşluğun azgın bir merakla dolduğunu hissediyordu.

“Defterini okudunuz mu?”

Şebnem’in çevresinde dolaşan şeylere yönelen, onları bütünlemeye çalışan, kontrolden çıkmaya hazır bir meraktı bu. Azdıran Ersin olmuştu, adamın çıplak kadın resimlerine meraklı olabileceğini söyleyerek.

“Biraz karıştırdım,” dedi Ersin. “Birbiriyle ilgisiz şeyler. Galiba bir kiracısı varmış. Ona bir mektup taslağı yazmış mesela. Enflasyon şu kadar oldu, ama siz bu kadar zam yaptınız filan diyor. Bitmemiş bir mektup.”

“Evi varken otelde kalıyormuş öyle mi?” dedi Selda, kelimeler biraz yayılıyordu artık ağzından çıkarken, “muhtemelen kira geliri otel masrafından fazlaydı.”

Ersin bunun üstünde de hiç durmamış olduğunu farkettiler. İyi de ne öğrenmişti adam hakkında? “Bir şiir yazmış,” dedi, öğrenmiş olduklarını kendine tekrarlamak isteyerek. “Zeynep diye birine ithaf edilmiş. Onu ölene kadar seveceğini anlatan,

kötü bir şiir. Bir de borç listesi vardı. Otel şu kadar, lokanta bu kadar, Ziya'ya borç şu kadar filan diye. Çemberlitaş Hamamı'na bile borçluymuş.”

“Otel banyosuzdu demek ki,” dedi Selda. “Kötü bir otelde yaşayan, Zeynep adlı bir kadını seven, ona şiirler yazan, saçlarını omuzlarına kadar uzatan, yaşlı ama yakışıklı bir adamdan söz ediyoruz. İlginç bir portre, değil mi? İşte görüyorsunuz... Sıradan insanların sıradan hikâyeleri.”

Sesinde bir şey acıyor gibiydi. Selda o zamana kadar mesafeli bakan gözlerini Ersin'in gözlerine dikti. Bir perdenin kalktığını, bir şeyin yakınlaştığını hissetti Ersin.

Selda da farkına vardı bunun. Pişman olmuş gibi gözlerini yumdu, toparlandı. “Ne iş yapıyormuş?”

Dünden beri sönmeyen ateş Ersin'in içinde harlandı yine. Cevap vermemeyi tercih etti. “Sizce?”

Biraz düşündü Selda. Bir yığın meslek, henüz oluşmamış imgeler halinde geçti aklından. “Çıplak kadın resimlerine meraklı olabileceğini düşündürmüştü size,” dedi ve ürperdi birden. Belki de o adam, o ölü adam çekmişti Şebnem'in fotoğraflarını. İlla genç olması mı gerekiyordu fotoğrafçının? Bu küçük, hatta, yok ihtimal büyüdü, neredeyse bir gerçeklik halini aldı. Çantasına bir daha dokundu. Yürüttüğü akıl çantasına uzanıyordu. “Bu adamın güzellikle bir ilişkisi olmalı,” dedi. “Fotoğrafçı mıydı?”

Ersin'in allak bullak olan yüzüne bakınca doğru tahmin ettiğini anladı. Ama fazla şaşırılmış, fazla sarsılmış görünüyordu Ersin. Bunda bir gariplik vardı.

“Bildim mi?”

“Çok yaklaştınız,” dedi Ersin. “Karanlık odacıymış.”

Sessizlik oldu. Hiçliğin hiç bu kadar anlam kazandığı olmamıştı Selda'nın hayatında. Ha karanlık oda-hayat, ha karanlık vagon-ölüm. İçinde kırmızı bir ışığın yandığı karanlık odada beliren çıplaklık. Şebnem. Kafasının içinde kelimeler ardı ardına diziliyor, bir fiskeyle hepsini bozuyor, ama harflerin yeniden bir araya gelip şekillenmelerine engel olamıyordu.

Ersin Selda'ya bakıyordu. Ne demişti, ağzından hangi kelimeler çıkmıştı da sakın, hatta sıradan görünen bu kadın beynine girmiş, sonsuza kadar kapatabilmek için dünden beri çırpındığı bu sayfayı açmıştı? Çıplak kadın resimleri, demiş olması her şeyi bu kadar ortaya koymaya yetebilir miydi?

“Nasıl bu kadar yaklaşabildiniz?” dedi acıklı bir sesle.

Ersin'in sesinde yorgun, kederli, hatta gizemli bir şey vardı. Birden garip bir istek duydu Selda. Kafasında dizilen kelimeleri bozmak yerine ilerletmek, bir tıpayı açmak, bir kapağı kaldırmak, sızlayan bir çıbanı patlatmak gibi garip, akıtıcı, arındırıcı bir istek. Sanki bunu yaparsa varlığını saran bir örümcek ağından, bir kefenden, içine hapsediği boğuntuyu oluşturan her neyse ondan kurtulacaktı.

Çantasını açtı, baktıkça kapağında Şebnem'in gözlerinin büyüyüp tüm sayfayı kapladığı dergiyi çıkarttı, Ersin'in önüne koydu usulca.

“Şebnem'den sonra çok kolay oldu,” dedi, Ersin'in hiçbir şey anlamayacağını düşünerek. Kendi kendine konuşur gibiydi.

Birden elle tutulacak kadar varlığını hissettiren, derin bir sessizlik doğdu aralarında. Çevrelerindeki insanların konuşmaları, ölü ve ölüm hakkındaki ilahi ve dünyevi yorumları ikisini içine alıp taş kesilen bu sessizliğe çarpıyor, hayat onların dışında, trende bir ölünün varlığına ve konuşmalardaki ana temanın ölüm olmasına rağmen, nefeslerle, yiyenler ve içenlerle hızla yaşıyorlardı.

Selda başını kaldıramıyordu. İçinde bir ses büyüdü, yükseldi, ansızın konuşmaya başladı, sessizlik birden yok oldu. Kendini, kendi sözlerinin akışına bıraktı. Kapak kaldırılmış, çıban patlamıştı.

“İşte. Çıplak kadın resimleri. Ayın Kızı Şebnem. Şu ölü karanlık odacı mı tabetmiştir acaba bu fotoğrafları?”

Başı dönüyor, sesi alçalıp yükseliyor, ama kelimeler su gibi akıp gidiyordu. Kelimelerin kendine rağmen ağzından

çıkması ve bir anlama yönelmesi şaşırtıyordu Selda'yı.

“Başkalarının hikâyeleriyle doldurmaya çalıştığım içim bataklığa benziyor benim,” dedi, “her şeyi yutuyor.”

Elini Şebnem'in resminin üstüne koydu. Parmaklarının arasından Şebnem'in gözleri büyüdü yine. Bu meydan okumaya dayanamıyordu. Parmaklarını bitiştiirdi. Gözler parmaklarının altında kaldı.

“Başkalarının hikâyelerini parlatmaya, onlara saçma sapan anlamlar vermeye çalışmama bakmayın siz, aslında hiçbirisi içime işlemiyor. Ben doyduğum Ali sen ye, diyen kızı da yutacak bu koyu bataklık. Geriye sadece bir cümle kalacak. Gün gelip işime yarayacağını düşündüğüm için, içimde değil dışımda sakladığım bir cümle. Tıpkı tekrarlama tekrarlama anlamsız hale getirdiğimiz bütün güzel sözler gibi.”

Elini çekti dergiden. Ersin'e doğru çevirdi iyice. Şebnem'in gözleri Ersin'e bakıyordu artık. Demek ki tersten bakmak gerekiyordu Şebnem'e, karşıdan değil.

“Bunun şu kızla, şu bayağı derginin kapağından bakan kızla ne alakası var, diyeceksiniz. Var. Geçme denilen yollardan vakitsiz geçeceğini, en tehlikeli kapıları açmakta hiç tereddüt etmeyeceğini anladığınız bir Şebnem hayatınızın tam ortasından geçmişse böyle oluyor işte.”

Öylesine kendisiyle meşguldü ki, Ersin'e bakmadı. Elleri titriyordu, bir sigara yaktı. “Onu tanıdığımda on dört on beş yaşlarındaydı. Belki de on üç. Bilmiyorum. Beni altüst etmişti. Ben ki, ailesinin biricik kızı, hayatın bütün kapıları kendiliğinden açıp içeri buyur edeceği Selda'ydım. Yıllar geçti. Beni altüst ettiğini unutmuş olduğumu sanıyordum. Ama unutmamışım. İçimdeki bataklık oymuş.”

Acaba ağlayacak mıyım diye geçti aklından. Gözleri kuru kuru yanıyordu, kuru kuru yandığı için acıyordu.

“Çok acıklı...” dedi. “Bakın en iyi yetişmişinden en zavallısına kadar bütün erkeklere şehvetle bakıyor. Adi bir dergi bu. Ama bir şey var bu fotoğrafta, insanı çok fena eziyor.

Şebnem güzel çünkü. Çok güzel. İnsanın bu kadar güzel olduğu için onu suçlayası geliyor. Ama güzellik suçtur zaten, cezası mutlaka çekilir. Yıllar önce de öyle güzeldi ki Şebnem... Tutkuluydu, cesurdu. Sanki ağzını açsa bütün aşkları yutacaktı. Ben yapamam, korkarım. Ben akliselimin yolunu seçtim, ben denemedim, teşebbüs bile etmedim. Ama Şebnem hayatını yakıp kül etmeyi göze aldı. Ben almadım. Ben yanmadım. Bu yüzden içimde şimdi sadece boşluk var. Öyle kuru bir ateşle yanıyorum ki, tadını bile almıyorum, sadece acı veriyor.”

Selda rakısını bitirdi, derin derin nefes aldı. “Biliyor musunuz?” dedi. “Annesi de çok güzeldi.”

“Biliyorum,” dedi Ersin.

“Tuhaf bir güzelliği vardı.”

“Hülyalı.”

Selda, Ersin’in söylediği iki kelimenin bütün bu çılgınca sözlerinin sonunda çok anlamlı iki yere oturduğunu ansızın farketti.

“Ne?”

XIII

Karanlığın bütün ovayı kapladığı bir sırada tren kuvvetle sarsılmış, saatlerdir aynı durgunluğun içinde uyuklayan yolcular birdenbire canlanmışlardı. Gecenin içinde ağır aksak da olsa ilerliyorlardı artık. Hayat belirtisi kuvvetlenmiş, hareket çoğalmıştı.

Uzun sivri tırnakları kırmızı ojeli bir kadın hesap istedi. Elini havaya kaldırıp işaret ettiğinde kırmızı gözüne battı İzzet'in.

Bünyamin'e "Şu kadın hesap istiyor abi," dedi. Erol'a bakmıyordu.

"İstiyorsa götür," dedi Bünyamin. Erol yok yere küstürmüştü çocuğu. Bahşişi alsın da, sevinsin dedi içinden.

"Üç duble rakı, iki kuruyemiş, bir patates tava," dedi İzzet Erol'a, yüzüne bakmadan.

"Ne o? Küstük mü?" Erol fişi uzatmıyor, cevap bekliyordu.

İzzet cevap vermedi. Dışarı bakıyordu.

"Özel bir şey konuşuyorduk," dedi, "yoksa yani..."

"Bir şey mi dedim?" dedi İzzet ters ters, fişi aldı, gitti.

"Ne bu tafra lan?" diye söylendi arkasından Erol.

Hava çoktan kararmış, restoranın bütün ışıkları yanmıştı. Artık bakacak bir dışarısı yoktu. Camlarda akşam hüznüyle gölgelenmiş, yorgun yüzlerin aksi vardı sadece. Bünyamin camdaki yüzüne baktı, aşağılık birini görmek üzere. Yoo, kendisiydi işte, bu gördüğü resimde yalancının, şerefsizin teki olduğuna dair hiçbir işaret yoktu. Bundan daha garip olan kendini sakın ve alçakça huzurlu hissetmesiydi. Kabul etmenin bu kadar kolay olacağını hiç tahmin etmemiş, şerefsizliği yüzünden okunacak sanmıştı. Kendi yüzünde okunacak bir şey yoksa, kimbilir başkalarının yüzlerinde neler yoktu okunacak, oysa bir bilinebilse gerçek? Mesele ağzından çıkan birkaç sözle çözülmüş, hayat kolayca makas değiştirmiş, yine aynı ritimle

akmaya başlamıştı. Baba olacağım, dedi içinden... boş boş kelimeler. Para lazım, çocuk için... masraflar... Hiç bunlara kafa yoracak hali yoktu şimdi. İçindeki durgunluğun tadını çıkartmak istiyordu. Kafasının içi bomboş kalınca Ayın Kızı Şebnem'i düşünmek istedi tekrar. Ne güzel kadın... yine boş boş kelimeler. Cennet'in yerine onu koydu, olmadı, Şebnem'le bir aşk hayal etmek istedi, o da olmadı.

“Konuşsana be!” dedi Erol.

“Ne konuşayım?”

“Ne bileyim? Anlat bir şeyler.”

“Sen anlat.”

Erol, Bünyamin'e imrendi. Gece evine gidecek, karısının koynuna girecek. Güzel buluyordu Cennet'i, çıtı pıtı, balık etinde. Birkaç kere görmüştü, ayaküstü. Hiç yoklamamıştı ama, verici mi değil mi?

“Bir çağırmadınız evinize!” dedi.

Niye çağıracaktım ki, diye düşündü Bünyamin, sanki çok arkadaşız da. Ama bugün olmuşlardı işte, ilk ona söylemişti baba olacağını. Baba. Erol'un yüzüne baktı dikkatlice. Niyeti ne bunun? Gözünde Garolar çoğalıyordu. Bir dost bakışı buldu Erol'un yüzünde.

“Haklısın, ayıp ettik,” dedi. “Ama gelin bir gün. Annen, kız kardeşin filan...”

Mesajı aldı Erol, sap gibi gelme, aileyiz biz.

“Ulan herkes evlendi, bir ben kaldım anasını satayım,” dedi.

“Amma da meraklıymışsın evlenmeye,” dedi Bünyamin. “Sahiden mi istiyorsun?”

“Niye istemeyeyim? Bizim de hakkımız değil mi baba olmak?”

Bünyamin bu sözlerin içtenliğine inandı. Şöyle tanıdığı biriyle evlense Erol, komşu olsalar, hatta Erolların mahalleye taşınsa. Garo'dan uzaklaşmış olurlardı böylece. Şengül geldi aklına.

“Cennet’in amcasının bir kızı var,” dedi.

Erol atladı hemen. Karşılıklı konuşmalar hızla aktı aralarında.

Bünyamin “Yapamam aranızı. Anlaşamazsanız sen sebep oldun dersiniz,” diyerek nokta koymaya çalıştı yalandan.

Erol itiraz etti: “Ne alakası var?”

Cennet ne kadar gizlemeye çalışsa da, Şengül’ün bir yığın erkekle gezip tozmuş olduğunu biliyordu, kız pek sağlam ayakkabı değildi. Erol’a bunlardan söz etmedi. Öğrenince katlanırdı. Biz nasıl katlanıyoruz?

Sonunda Erol’un Şengül’ü nasıl göreceğini kararlaştırdılar. Bünyamin meseleyi Cennet’e açacak, kızı bir pazar günü çağıracaklar, Erol da geçerken uğramış gibi onlara gelecekti. Beğenmezse beş dakika oturup gidecek, beğenirse uzun uzun oturacaktı. Erol bir ev bulacağını vaadetti Bünyamin’e, hatta belki de altı üstü otururlardı. Gözleri arkada kalmazdı böylece.

Bu konuşmalarla canlandı Bünyamin. Garo’nun yüzü iyice ufalmış, giderek kapanan bir yara olmuştu. İçindeki huzur genişledi. Herkes başına geleni çekiyordu madem, Erol da çekecekti. Bu keyifle yaslandı arkasına, geniş geniş içti sigarasını. Gözü Ersin ile Selda’ya ilişti. Bir tuhafılık vardı hallerinde. Akli takıldı. Servis bahanesiyle yanlarından geçip yakından görmek istedi.

Ersin dergiyi çoktan ters çevirmişti. Bakmaya tahammül edemediği asıl şeyin Şebnem’in çıplaklığı değil, gözleri olduğunu biliyordu artık. O da bir kapağı kaldırmış, altında bulunan ne varsa dışarı fırlamıştı. Suçluluk duyguları, kompleksler, travmalar cirit atıyordu aralarında. Şebnem’in çıplak fotoğrafları, iki yaralıyı bir araya getirmiş, bu rastlantının çekiciliği ikisini de etkilemişti. Sanki bu olağandışı gün bu çekici rastlantı hazırlansın diye yaşanmış, böylece yollar kesişmiş, kapaklar kaldırılmıştı.

Bu kesişimin yarattığı şaşkınlık ve inanamamazlık etkisini kaybetmişti. Selda Ersin’den kısmen bildiği trajik

hikâyenin ayrıntılarını öğrenmiş, Ersin Allah vergisi bir güzellik nedeniyle dağlanan yüreklerden haberdar olmuştu. Bir tarafta Hülya, bir tarafta Cavit, aralarında da Şebnem duruyor, hayatlarını ne kadar derinden etkilemiş olduğunu bugün daha iyi anladıkları bu hikâye, her yeni bilgiyle biraz daha aydınlanıyordu.

Ama Şebnem hâlâ bu kesişmenin en karanlık noktasıydı. Hikâyenin edilgin karakteri attığı adımla başrole yükselirken, yarattığı karanlıkla aydınlığı hükümsüz kılmıştı. Hülya'nın ve Cavit'in hikâyeleri acıtıcı olsa da açıktı, ortadaydı. Onların büyük sırları yoktu, artık daha fazla yara almamak için arkada bıraktıkları izleri silmeye, hayatın içinde bir yerlerde saklanmaya çalışıyorlardı. Ama Şebnem karanlığın ta kendisiydi, onu asla tam anlamıyla anlayamazlar, ancak yaklaşabilirlerdi, o da karanlıkta, el yordamıyla.

İçlerindeki dışa vurmamayı öğrenmiş olan Ersin ve Selda şimdi garip bir iştahla, fütursuzca konuşuyorlardı. Selda o karlı cumartesi gününü anlatmıştı. Şebnem'in vahşi cesaretinin onu nasıl ezmiş olduğunu yeni yeni anlıyordu. Güvenli aile evinde temkinli adımlar atmayı öğrenmiş olan hiç kimse Şebnem'in, alacakaranlık bir alana uzanan tutkularını anlayamaz, anlasa bile özenemez, bu serüvene eşlik etmeyi aklından geçirmezdi. Şimdi acıklı bir finale vardığını düşündüğü bu vahşi cesaret, bu fütursuz tutku sahibini yıkarken, Selda'ya kendi hayatını ölçüp biçebileceği bir nirengi noktası oluşturuyor, ama Selda neresinden tutsa hayatının elinde kaldığını görüyordu. Güvenli aile evinin insanı anlamaktan uzak kurallar silsilesi hayatın karşısında para etmiyordu.

Şebnem'in hikâyesinin ana damarları konuşulmuş, sıra ince ilmeklere gelmişti. Ersin Şebnem'in varlığındaki kuvvetli bir şeyden korktuğunu, bu yüzden kaçtığını söylemişti Selda'ya.

“Hani vardır ya korkak âşıklar, kolayı seçenler, ikiyüzlüler, bırakıp gidenler. İşte onlar gibi korktum. Mektubunu aldığım halde almamış gibi yaptım.”

Şebnem'in tozlanmış mektubunu öğrenci işlerindeki masanın üstünde tesadüfen bulmuştu. Kakavan memure git itiraz dilekçeni şu masada yaz, deyince, Ersin kadının işaret ettiği masadaki tozlu yığını elinin tersiyle ittiğinde bir zarfın üstünde kendi adına rastlamıştı. Öyle çok sürünmüştü ki mektup, zarfın kenarları yıpranmış, üstünde tozlu parmak izleri kalmıştı. Ne çok el değmişti mektubuna. Her şeyin farkındaydı Şebnem, Ersin'in gelgitli ilgisinin, annesinin düşmanca tavrının, Elif'in uzak akraba kız muamelesinin. Bu yüzden ev adresini bildiği halde okula göndermişti. Evdekilerin eli mektubuna değsin istememişti.

“Güzel yazılmış, ama ikimizin arasında öylece duran, beni kendine çağırmayan bir mektuptu. Okuyunca çok rahatlamıştım. Çağırması olsa gidebileceğimden emin değildim. Ama şimdi anlıyorum nasıl da gururlu bir mektup olduğunu. Yazılmış ve okula postalanmış olması bir şey demekmiş. Gençlikten mi anlamadım bunu, korkaklıktan mı anlamak istemedim, bilmiyorum.”

“Korkaklıktan,” dedi Selda uzun bir sessizlikten sonra. “Kendimden biliyorum.”

Ersin'in gözlerinin dolduğunu farketti, kendine döndü. Korkaklıktandı bir bitki kadar mutlu olması, kuru kuru yanması.

Bir süredir sık sık düşündüğü Mesut Abi'yi düşündü yine. Gözlerinde bir şey vardı adamın, izini bırakıyordu. Bu şey her ne ise, Selda'yı korkutuyordu. Onun bakışlarının altındayken konuşacak olursa sesini yadırgıyor, bu yüzden susuyor, sustukça daha çok hissediyordu gözlerini. Oysa başkalarına baktığı zaman hoşlanıyordu adamdan, dönüp kendisine baksın istiyordu. Meyhanedeki geceyi böyle geçirmişti, baksın-bakmasın, baksın-bakmasın... Pervasızdı bu gözler, garip bir şekilde canlıydı, garip bir şekilde ıslak, kısık, dumanlıydı, garip bir şekilde delerek bakıyordu. Selda o gece her göz göze geldiklerinde kendini ruhen çıplak hissetmiş ve her defasında ayılmıştı. Bu yüzden çok içtiği halde sarhoş olmamıştı. Korkudan. Çok kısa

bir an iki ten geçti gözünün önünden.

“Şebnem taze bir meyve gibi,” dedi, “ben kalın bir kabukla kaplıyım.” Kendini fazlasıyla ortaya koyan sözler ettiğini farketti, buruk bir ifadeyle gülümsedi. “Ne kadar kolaymış açılmak. Gizlim saklım kalmadı işte.”

“Mektubundaki bir cümle aklıma takılmıştı,” dedi Ersin. “Okulun bahçesine sonbahar geldi diye yazmış, yapraklar dökülüyor, çürüyor... Niye okulun bahçesine geldi diye yazmış ki, demiştim, sonbahar her yere gelir. Aslında çok iyi biliyordum ne demek istediğini... Dar alanlardayım, çürüyorum.”

“Yazı fena yapıyor insanı,” dedi Selda. Masasına Mesut Abi’nin bıraktığı notu hatırlayarak. ‘Kapatma kendini odalara. Meyhaneye gidiyoruz, sen de gel. Mesut.’ Mesut’un çağrısından korkmuştu, sadece meyhaneye değil, hayata çağırıyordu onu, kapatma kendini odalara.

“Yazması uzun sürmüş ki, bir yerinde tükenmez kalemin mavisi değişiyordu,” dedi Ersin. “Farklı bir maviyle akıyordu yazı. Harfleri kimi zaman sağa yatık, kimi zaman dikti. Karmaşık bir ruh hali. Eve bile götürmedim, annem bulur diye korktum. Birkaç kere okuduktan sonra yırttım, attım.”

Sanki belinden uzun bir iple eve bağlıydı. Her hamlede biraz daha esniyordu ip, ama sadece esniyor, uzuyordu, o kadar. Kişiliksiz odasını hatırladı. Bu gece geç vakit de olsa varacağı oda orada, babasının kırk yıldır oturmakta inat ettiği evin arka tarafında, üstünde annesinin ellerinin gezindiği aynı eşyayla, aynı temizlikle, aynı sinir bozucu uysallıkla duruyordu, koparamadım ipi.

“Kapatma kendini odalara.” Dostça olmanın ötesinde bir anlamı vardı bu notun. Mesut Abi’nin gözlerinde müstehcen bir şey olduğunu düşündü. Ona abi diyor olması da tuhaftı. Aralarında öyle büyük bir yaş farkı yoktu. Gel beni yık diyen bir duvardı sanki bu “abi” kelimesi. Selda bütün bu garip ilişkiyi inşa edenin tek başına Mesut Abi olmadığını hissetti.

Ersin’e baktı. Kendine dönmüştü Ersin. Suçluluk

duygusundan içi kıyılan bu adamla yaşadıkları tuhaf kesişmenin zihnindeki kapalı kapıları açtığını düşündü. Bu garip rastlantı, bu karşılıklı ve şaşırtıcı çözülme olmasaydı Mesut Abi'nin gözlerinde ne var diye sormayacak, bu soruyu aklına her geldiğinde kovacaktı.

Şimdi onunla olan tarihini hatırlamaktan korkmuyor, yüzleşmekten çekinmiyordu. Dört buçuk beş yıl önce Selahattin Eniştesinin yeğeni Mesut Abi'nin bir tarih dergisinde yayımlanan yazısını okumuş, o sırada yapımcılığını üstlendiği bir programa konuk olarak çağırmıştı. Güzel bir program yapmışlardı. İlk tanışmalarının üstünden yıllar geçmişti. Mesut Abi birkaç gün sonra Selda'yı yemeğe davet etmişti, teşekkür mahiyetinde. Selda bu yemek davetinin teşekkür mahiyetinde olduğuna kendini inandırmıştı. Ona abi diyerek gel beni yık, diyen bu ince duvarı kendisinin örmüş olduğunu dehşet içinde farkettiler. Kendimi hiç mi tanımıyorum, diye düşündü.

İyi de bu ima duvarını bir gün yıkması için karşısındakinin gayret göstermesini bekleyerek bizzat kendisi örmüşse, niye rahatsız oluyordu bu bakışlardan? Çünkü Mesut Abi o haddinden fazla canlı, garip bir şekilde delen bakışlarıyla yıkayım mı, diye soruyordu aslında. Yık de, yıkayım. Selda, asıl müstehcen bulduğu şeyin bizzat ördüğü duvarın yıkılması halinde çıplak ve yetersiz bulacağı kendisi olduğunu anladı. Düşünceleri donuklaştı. İlerleyemedi.

Bünyamin iki kere geçmişti yanlarından. Bir şey ister misiniz, diye sormuştu. Bir şey istemiyorlardı. Adisyon fişine bir göz atmıştı masalarındaki boşları alırken. Rakının karşısındaki çarpılar bir bakışta sayılmayacak kadar çoktu. İkisinin de halini tuhaf bulmuş, çok içtikleri için böyle olduklarını düşünmüştü. Saatlerdir ne konuştuklarını merak ediyordu. Bu kadar çok konuşulmamalı, bu kadar çok içilmemeliydi. Fazla içki içilince sırlar duvarları delerdi.

Tam Erol'un karşısına oturacaktı ki, Abdülkadir "Patron... seni çağırıyorlar," dedi. Abdülkadir saatler önce "Benim

mesaim bitti,” diyerek personel masasına oturmuş, Bünyamin ve İzzet durmadan koşuşturduğu halde kılını kıpırdatmadan sigara içmişti. Bünyamin bir ara sinirlenmiş, tartışacak olmuş, Abdülkadir “Git istediğin yere şikâyet et,” demişti ters ters. İş miş umurunda değildi.

Bünyamin işaret eden müşteriye gördü. “Bakarsan günaha girersin, değil mi?” dedi Abdülkadir’e.

“Fazla mesai yazmayıverirsin,” dedi Abdülkadir, arkasına yaslandı, vagondakilere baktı: Yiyin, için ulan, kim tutar sizi. Koşun siz de pire gibi. Salaklar.

“Belki de hiç konuşmayacaktık bunları,” dedi Ersin, itiraf silsilesini başlatanın karanlık odacının ölümü olduğunu düşünerek. “Adam şu anda yaşıyor olsaydı, onun karanlık odacı olduğunu öğrenemeyecektik, söz ona gelmeyecekti.” Ters çevirdiği dergiye dokundu yine. “Siz de bu dergiyi çıkarmayacaktınız.”

“Ama söz Şebnem’e mutlaka gelecekti,” dedi Selda. “İçimiz onunla doluydu. Bütün düşünceler ona çıkıyordu.”

“Akacak kandı, damarda durmadı yani,” dedi Ersin. Kendine acıyan, kendiyle alay eden bir hali vardı. “Sözü Şebnem’e getiren şeyin bir ölüm olması tuhaf değil mi?”

“Anlamlı,” dedi Selda. “Saatlerdir Şebnem’in hatırasını konuşuyoruz, bir ölünün arkasından konuşur gibi.”

“İnsan aşağılık bir şey yapmışsa bir gün mutlaka farkediyor,” dedi Ersin. “Yüzüstü bıraktım ben Şebnem’i. Akıbetini hiç merak etmedim.” Ne dediğinin farkındaydı, sanki bunu söylerse içinde birikmiş olan şey eriyecekti. Ama erimedi, olduğu gibi duruyordu.

“Kendinizi mi suçluyorsunuz?”

Ersin alnını avcuna dayadı. Yanıyorum, soğuyorum, yanıyorum, soğuyorum... Suçluyordu evet, ama sonuç nedeniyle değil, kendini apaçık görmekte geç kaldığı için.

“Beni aramak için fazla basit bir bahane uydurmuştu,” dedi Selda.

“Niye aradı acaba sizi?”

“Kendini hatırlatmak için bana kalırsa,” dedi. Ersin’in sesindeki sıcaklık dikkatini çekmişti. “Onu hâlâ merak ediyorsunuz değil mi?”

O sıcaklığı yok eden bir sertlikle konuştu Ersin. “Kim derdi ki, bir gün bir dergide çıplak, çırılçıplak fotoğraflarını göreceğim?”

Çok bencilce buldu Selda bu cümleyi. “Sizi, kendine ne yaptığı değil, asıl size ne yaptığı sarsmış galiba,” dedi.

“Kendinizi benim yerime koyun. Ne düşünürdünüz?”

“Önce kendimi düşünmezdim herhalde,” dedi Selda. “Şebnem’in bedenini bu kadar pervasızca kullanışında anlaşıl-maz bir şey yok mu sizce? Oysa öyle güzel ki, daha akıllıca bir yol seçebilirdi kendini var kılmak için.”

Ersin şimdi Selda’yla başka bir evreye geçtiklerini hissetti. Olmuş olan anlatılmış, eksikler tamamlanmıştı. Artık karşılarında ikisinin farklı şeyler gördükleri bir manzara vardı.

“Bunu niye yaptı?” dedi.

Selda Şebnem’in bunu niye yaptığını bilmiyor, ama fikir yürütmeye çalışıyordu. O gözalıcı varlığını bir yıkıma mı sürüklüyordu kız, yok etmeye mi çalışıyordu? Adi bir dergiye çıplak pozlar vererek kendini yırtıcı bir âleme teslim etmişti. Bedenini duygularıyla birlikte en çok zarar görebileceği biçimde kitlenin önüne atmak pervasızlıktan başka neydi?

“Niye yaptı, niye?” diye tekrarladı Ersin.

“Öç alıyor bence,” dedi Selda.

“Kimden?”

“Hepimizden.”

Anne babasının yüzü belirdi gözlerinin önünde. O karlı cumartesi günü Hülya Hala’yla konuşurken seslerindeki yapay şekerlenmeler, sahte nezaketleri, Lamia Halasının içindeki habis nefret. Ama onlar acı çekmiyorlardı ki.

“Şu anda ikimiz de acı çekiyoruz, farkında değil misiniz?”

“Siz niye benim kadar acı çekiyorsunuz ki?”

“Siz biraz bencilsiniz galiba,” dedi Selda sertçe. Alınmıştı bu söze, hatta kırılmıştı. Ama Ersin’in de kırılmaya hazır yüzünü görünce, içki söyletiyor işte insanı böyle dedi içinden.

“Acımı sizden kıskanıyor değilim,” dedi Ersin. “Hatta mümkün olsaydı da benim hiç umurumda olmasaydı. Ama sizin neden acı çektiğinizi gerçekten merak ediyorum. Sadece bir gün geçirmişsiniz onunla... yani öyle büyük bir dostluğunuz yok. Niye bu kadar acı çekiyorsunuz ki?”

“Çünkü benim karşıtımı oluşturmuş,” dedi Selda. “Bunu anlayınca acı çekiyor insan. Şu yaptığıyla en dibi göze aldığını göstermiş oldu bana. Sonuna kadar giderim, umurumda bile olmaz, dedi. En dip neresiyse oraya kadar. Dibi göze almazsan hiçbir yere varamazsın. Böylece benim hayatımın anlamını sıfırlamış oldu. Zaten bir anlamı da yokmuş.”

“Yapmayın Allah aşkına,” dedi Ersin. “Çok saçma!”

“Şebnem’in bile bile kendi yıkımına koştuğuna inanırsam kendimi akliselimin temsilcisi zannediyorum. Ama pervasızlığı bu sıkıcı, bu yavan hayata, mesela benimkine kafa tutma halini aldığı anda zavallı biri oluyorum. Hangisi doğru bunların? Neyim ben?”

“Sizin ne olduğunuzu bilemem. Ama Şebnem’in çıplak pozlar verdiğini biliyorum. İğrenç pozlar.”

Ersin’in sesinin tonunda, vurgularında, hatta kelimelerin yan yana gelişinde kuvvetli bir aşağılama buldu Selda. Telaffuz etmese de fahişe diyordu Ersin, düşük, adi, konuşmaya değmez bir şeyden söz ediyordu sanki. Ama içinin kaynadığı belliydi, içi o kadar kolayca kabul etmiyordu adi bir şeyden söz etmeyi, etse acı çeker miydi?

Şebnem’in hayatının nasıl olduğunu merak etti. Gerçekten Ersin’in ima ettiği kadar düşük bir hayat mıydı yaşadığı? Selda bunu kabul etse, o da Ersin gibi iğrenç pozlar diyebilse, artık o karlı cumartesi günüyle sınırlı kalmadığını bildiği garip boy ölçüşme sona ererdi. Erer miydi? Düşündü. Hayır, ermezdi.

Aksine, Ersin gibi iğrenç pozlar, demek tümüyle yenilgi olurdu. Kendini kandırmak istemiyordu artık. Yıllardır kandırıyordu zaten, bu kadar yeter.

“Çok mu adice buluyorsunuz?” dedi, iğneleyici bir tonla.

“Siz öyle bulmuyor musunuz?”

“Hayır.”

Ersin, Selda’ya inanmayarak baktı. “Kendinizi tanımak için bakacak başka bir resim bulun bence,” dedi. “Bunlar fazla zorlama oluyor.”

Selda çalkalanmakta olan zihnine rağmen Ersin’in bu küçümseyici tavrını farkettiler, ama aldırmadı.

“Sizce bir kadın neden böyle bir şey yapar?”

“Para ya da şöhret... Hatta ikisi birden.”

“Bir şeyleri yıkmayı düşünmüş olamaz mı?”

“Ne gibi?”

“Sizin ahlakınızı... benim ahlakımı... ailelerimizinkini... Kabul edin. Kendimize bakmak zorunda bıraktı bizi.”

“Biz kendimize bakmak zorunda kalalım diye yapmadı herhalde,” dedi Ersin, sinirlenmişti. “Bir kadının böyle dergilere neden çıplak pozlar verdiğini siz de çok iyi biliyorsunuz. Boşuna başka gerekçeler aramayın.”

“Ama biz artık Şebnem’in fotoğraflarından önceki biz değiliz,” dedi Selda. “En azından ben değilim. Ben bir korkak olduğumu biliyorum artık, siz de suçluluk duygusuyla kıvranıyorsunuz. Bir şeyler altüst oldu hayatımızda. Öyle değil mi?”

Bir şeylerin altüst olduğu doğrudur, ama Ersin kabul etmek istemiyordu bunu. Cevap vermedi.

“Siz de alıyorsunuz o dergilerden. O bayağı dergilere çıplak poz veren kadınların para ya da şöhret için her şeyi yapacak kadar düşük karakterli olduklarına inanıyorsunuz. Şimdi vaktiyle değer vermiş olduğunuz birinin o kadınlar arasında yer alması sizi mahvediyor, kendinizi aşağılanmış hissediyorsunuz.”

Ersin’in birden başını kaldırdığını, dimdik baktığını

gördü. İçmeyecektim bu kadar, diye düşündü. Allahım beni sustur sustur! Durdu, vazgeçtim, susturma, dedi, hatta konuştu.

Ersin suçlu gibi baktı Selda'ya bir an, gözlerini kaçırdı. "Ben o dergilere para vermiyorum," dedi. "Ama rastlarsam bakıyorum tabii, her erkek gibi..."

"Farketmez, aynı şey," dedi Selda. "Bakıyorsunuz ya."

Ersin turneye gittiği zaman kaldığı otellerde çalışan aile kadını görünümlü fahişeleri hatırladı. Olacağı buydu, dedi içinden, zihninin çağrışımları çok acımasızdı, çok hızlıydı. Yeni bir şehre teftişe gittiklerinde, kalacakları otelin fahişelerle alakası meraklı arkadaşlar tarafından hemen kurcalanıyordu. Racon ve kalite çabucak öğreniliyor, birkaç gün sonra, yaşananlar ikili üçlü grupların konusu haline geliyordu. Temiz evlerde büyümüş, temiz kadınlara dokunmuş olan Ersin odasına gelen bu kadınların önce yıkanmalarını istiyordu. İşin en zor kısmı, Ersin'i bu kadınlara fazlasıyla yabancılaştıran, içini sarsan tarafı buydu. Gece boyunca birkaç oda dolaşan kadınların arasından, nadiren de olsa, Ersin'in cinsel fantezi olmadığını çabucak anladıkları bu somut isteğini hakaret kabul edip odayı terkedenler çıkıyor, kapısı çarpılıp çıkılan odada Ersin şaşırmış bir halde kalakalıyordu. Ama yine de garip bir ihtiyaca dönüşen arzu nedeniyle sık sık odasına kadın istiyordu. Sadece cinsel değildi bu arzu, varlığını teslim alan sıkıntıyı kovmanın en kolay yoluydu. Yıkanmalarını seyretmeye hiç meraklı olmadığı bu kadınlara kötü davranıyor, onlarla aşağılayarak sevişiyor, aşağılayarak konuşuyordu. Aşağılamaktan kendini alamıyor, bu yüzden kendine kızıyor, sonunda, kısa bir süre için kovabildiği sıkıntının tümüyle kucağına düşüyordu. Bu sıkıntı şimdi şekil değiştirmişti içinde. Bunu Selda'ya anlatmak arzusu duydu.

"Siz hiç küçük bir şehirde, otelde kaldınız mı?" dedi.

Sözlerinin haddini aştığını düşünen Selda bu soruyla rahatladı. Gülümsedi. Konunun nereye varacağını merak ederek, "Kaldım tabii," dedi. "Hemen İstanbul Radyosu'nda işe başlatmıyorlar insanı. Önce küçük şehirlerde canını çıkarıyorlar."

“Ama kadın olduğunuz için bilemezsiniz,” dedi Ersin. “Küçük şehirlerin birçoğunda, ailelerin kalmadığı, adı çıkmış otellere bağlı çalışan kadınlar var. Gece yarısından sonra kapıları tıklatıyorlar. Kadınları sokakta görseniz katiyen ihtimal vermezsiniz bu işi yaptıklarına. Ama asıl şaşırtıcı olan şehirler. Bütün gün bunalan şehirlerin gece olunca birden çehresi değişiyor. Çehreyi değiştiren şey sadece şehvet değil, böyle bir şey olmuyormuş gibi yaşamak. Şehrin bir kısmının böyle yaşadığını hemen herkes biliyor, ama kimse telaffuz etmiyor.”

“Ama biz şimdi telaffuz ediyoruz,” dedi Selda Ersin’in sözünü keserek. Dergiyi çevirdi, parmağını Şebnem’in yüzünün üstünde tıklattı. “Yokmuş gibi davranamıyoruz. Davranabilsek acı çekmezdik.”

Şebnem’in gözleri Ersin’in içine battı, tekrar ters çevirdi dergiyi, üstüne dirseğini koydu. Ne yaptım ben, dedi içinden, neler söyledim?

“Bana çok özel bir şey anlattınız, farkında mısınız?” dedi Selda. “Fahişelerle yattığınızı söylediniz. Dolaylı olarak, ama söylediniz. İstedığınız kadar kapatın resmini, Şebnem anlattırdı bir kere bunu size.”

“Şebnem değil,” dedi Ersin. “İçki.”

“Belki içkidir,” dedi Selda. “Ben de bu kadar içmiş olmasaydım, rahatsız olurdum sözlerinizden. Oysa hoşuma gitti. Ama Şebnem’den önce olsaydı, ne kadar içmiş olursam olayım bu masadan kalkardım. Bu kadar da içmezdim zaten...”

Başı döndü, durdu, gözlerini kapattı. İçkiyle doluydu içi. Alkolün damarlarında dolaşp başını döndürdüğünü, ağzından çıkan sözcükleri eğip büktüğünü, zihninin yollarındaki engelleri bir bir kaldırdığını düşündü. Daha ne kadar soyunabiliriz, diye mırıldandı içinden.

Ersin söylediklerine inanamıyordu hâlâ. Tesadüfen masasına oturduğu için tanıştığı bu kadın şimdi ne düşünüyordu acaba hakkında? Anlattıklarından utanmış bir yüzle çevresine baktı. Sıradan konuşmalar yapıyordu diğer yolcular, gündelik

hayatın kamuya açık, utandırmayan konuşmaları.

“Bir karanlık odacıdan nereye geldik...” diye mırıldandı Selda.

“Şebnem bu dergiden sonraki hedefini tutturamazsa, daha ne kadar düşebilir sizce?” dedi Ersin. “Bir gün sözünü ettiğim adi otellerde karşıma çıkma ihtimali yüzde kaçtır?”

Selda büyük bir acımasızlık buldu bu sözlerde; kendisi haksızlığa uğramış gibi içi sızladı.

“Haklısınız. Şebnem’in hiç tereddüt etmeden aşağıladığım bir âlemin parçası olma ihtimali beni mahvediyor,” diye devam etti Ersin, acımasızlığı kendine batıyordu şimdi.

“Onu çok mu sevmiştiniz?” dedi Selda.

Ersin başını eğdi, bilmiyorum, dedi içinden.

XIV

Tren Arifiye'yi geçtikten sonra kar yok denecek kadar azalmıştı. Camlar buz tutmuyordu artık. Öyle hızlı gidiyorlardı ki, şehirlerin ışıkları ince ve hareketli bir çizgi haline geliyor, ancak bir istasyonda durulduğunda dışarıyı görülebiliyordu. Restoranda çok az yolcu kalmıştı. İki genç adamla bir genç kadın, adamın öldüğü vagona gitmemekte inat eden bir karı koca, başını cama dayamış uyuklayan bir yaşlı adam, bir de Selda'yla Ersin.

Eskişehir'de de çok vakit kaybetmişlerdi. Ölüyü teslim alacak olan savcı bir türlü gelmek bilmemişti. Sonunda gelmişti, nerden çıktı bu ölü, maç kaçıyor diyen sinirli yüzüyle. Bir ölüyü teslim almanın soğuk bir iş olduğunu düşünmüştü Ersin. Ambulans trene yanaşmış, görevliler hoyrat hareketlerle sedyeye koydukları ölüyü alıp gitmişlerdi. Kısa bir ifade verme seansı yaşanmıştı ardından. Ersin ve ölüyle aynı vagona yolculuk eden diğer yolcular savcıya olup biteni anlatmışlardı. Anlatacak pek bir şey yoktu. Uyuyor sandıkları adamın ölmüş olduğunu anlamışlardı, o kadar.

Adamın öldüğünün anlaşılmasıyla yoğunlaşan, ölünün vagona kilitlenmesiyle yatışan heyecan, savcının ölüyü teslim almasıyla yeniden alevlenmişti. Bazı yolcular meraklanıp trenden inmişler, ölünün ambulansa konmasını izlemişlerdi. Morga götürülecekti ölü. Kimliği tespit edilmişti, yakınlarına ulaşılmaya çalışılacaktı. Savcının gelmesiyle kabaran heyecan sırasında ölü insancıl bir kimlikle sarmalanmış, yolcular çabuk unuttukları acıma hissini yeniden yaşamışlardı. Ama bu heyecan da yatıştı. Ölü, ambulansa konulup götürülen bir cisme dönüştü. Artık vagonlarında bulunmayan bu ceset kendilerinden uzakta kaldıkça yaşadıkları ürperti azalıyor, ölümün soğuk yüzü hafifliyordu.

Bünyamin kondüktörlerle beraber savcının ve doktorun yanında dikilmişti. Görevliler her gün yaptıkları bir işin verdiği

alışkanlıkla adamın üstünü örttüler. O anda, ölünün varlığıyla meşgul olan birçok yolcu gibi, Bünyamin de ölünün yerine kendini koydu, korktu ölümden.

Savcı uzun etmedi, olayı pek önemser gibi bir hali de yoktu zaten. Eskişehir'in dişleri takırdatan soğuğundan kurtulup bir an önce evine gitmek istiyordu ki, kısa kes diyordu ölümü ballandıranlara. Gecenin o saatinde bir tren dolusu yolcuyu daha fazla bekletmedi, yola devam izni verdi. Ölünün bir süre kilitli tutulduğu vagon açıldı, ama yolcuların pek azı yerine döndü. Ölüm fikrini akıllarından çıkarmaya çalışıyorlardı. Çok sürmedi, daha Bilecik'e varmadan bu duygu yerini kayıtsızlığa bıraktı.

Tam on üç saattir yoldaydılar. Gece yarısına doğru acıkan yolcular vagonu istila edince, oturup dinlenme fırsatı bulamamıştı Bünyamin. Saat şimdi üçe geliyordu. Yemekli vagonun çoktan kapanması gerekirdi, ama üç beş kişinin, özellikle Ersin'le Selda'nın keyfini bozmak istememişti. Bir şey isteyen yoktu nasıl olsa.

Öyle çok sigara içmişti ki, boğazı yanıyordu. Koşturmaktan tabanları sızlamıştı, ama bir damla uyku yoktu gözünde. Erol başını cama dayamış horluyordu. Mustafa ayaktaydı, elleri belinde dikiliyordu yine camın önünde. Ne düşünür bu adam böyle camdan bakarak, diye geçirdi aklından. Sinirli bir şahsiyetti Mustafa. Şükrü personel masasına oturmuş, başını masada kavuşturduğu kollarının üstüne koymuştu. İzzet'e baktı, ağzı açık uyuyordu o da. Bugün hiçbir şey dökmemiş, hiçbir şey kırmamıştı İzzet. Ama bu işin yine de ona göre olmadığını düşündü. Kuvvetliydi bu çocuk, hele elleri, şişe açarken nasıl çekiyorsa açacağı, kapak fırlayıp gidiyordu. Bir şeyleri eğip bükeceği bir iş bulsa daha mutlu olurdu da, nasıl söyleyecekti bunu? Beceriyorum sanıyordu zavallı.

Erol'a baktı, yakışıklı çocuk. Saç baş yerinde. Şengül bayılacaktı Erol'a. Zengin birini kafeslemekten ümidini kestiğine göre, Erol ona yeter de artardı bile. Cennet'in de bu işe sevineceğini düşündü. Şöyle geniş balkonlu bir ev bulsalar ne

iyi olurdu Erolların orada. Hem çocuk olacağına göre biraz daha büyükçe bir ev lazımdı. Kim bakacaktı çocuğa? Cennet'in annesi. Erolların oraya taşınırlarsa gelip gidemezdi kadın, Kumkapı'ya bile zor geliyordu. Cennet'in annesine yakın bir yere taşınmak en iyisiydi. Taşınmak da büyük masraftı. Depoziti geri alması şarttı. Elektrik su faturasını götürürse verirdi depoziti ev sahibi, iyi adamdı. Doktora ve tahlillere dünyanın parasını verince kirayı ödeyecek para kalmamıştı elinde. Ev sahibi birini gönderip kirayı ister, Cennet huylanır diye korkmuş, kalkıp adamın dükkânına gitmişti. Elim darda, bu ay kirayı ödeyemeyeceğim, demişti. Çok aciz görünüyordu olmalıydı ki tamam demişti ev sahibi, sıkma canını. Anahit'i sormuştu sonra, çok iyi bir insana benziyor, demişti, komşunun kıymetini bil. Garo'nun ablası olmasa bilecekti de... İçi sızladı. Yok yere kırıyordu kızı, zoraki selam veriyordu. Artık Anahit de ayağını kesmişti evlerinden, hiç uğradığı yoktu. Merdivenlerde filan karşılaşırlarsa kısacık bir selam verip kayboluyordu. Ne düşünmüştü acaba? Cennet'e sormuş muydu Bünyamin neden bana soğuk davranıyor, diye? Sormuşsa Cennet ne cevap vermişti? Anahit'e duyduğu sevgi alevlendi içinde. Nankörlüktü kıza yaptığı. Ama Garo? Bu Garo'dan boşuna mı kuşkulanıyordu acaba? Doktor küçük bir ihtimal var dememiş miydi? Küçük bir ihtimal, ama ihtimal. Cennet çok sevinçliydi hamileyim derken. Garo'dan olsa bu kadar sevinemezdi, diye tekrarlardı içinden. Birden karısını özledi, dalga dalga saçlarını, çevresini siyah kalemle çizdiği gözlerini. Ayın Kızı Şebnem'in gözleri çekikti. Ayın Kızı uzaklaştı birden, kâğıt oldu, fotoğraftan bakan çıplak bir kadın.

Erol gözlerini açtı, gerindi o sırada. "Gelmedik mi hâlâ?" diye söylendi.

"Az kaldı," dedi Bünyamin, "İzmit'i geçtik."

Erol saatine baktı, sinirlendi çok geç kalmış oldukları için, yüzünü ovuşturdu. "Şu kırmızı kirpiye söyle de bize kahve yapsın. Ben söylersem yapmaz."

“Uyuyor,” dedi Bünyamin, kıyamadı çocuğa. “Boşver...”

“O iş olacak mı?” dedi Erol.

“Hangi iş?”

“Şu kız ya, Şengül.”

“Ben kefil olduktan sonra,” dedi Bünyamin.

“Ya beğenmezsem?”

“Almazsın.”

Erol gülümsedi. Sigara uzattı Bünyamin’e, bugün çok cömertti, hiç esirgemiyordu arkadaşından pahalı sigarasını. Bana kıyak geçiyor, diye düşündü Bünyamin.

“Beğeneceksin,” dedi. “Güzel kızdır Şengül.”

Güzelliğine güvendiği için düştü onun bunun kucağına, dedi içinden, bende bu güzellik varken nasıl olsa zengin birini bulurum, dedi ama, hava, sade güzellikle oluyor mu?

Zor başlayan, zor geçen bir günün sonuna geliyorlardı yavaş yavaş. Birazdan tren Haydarpaşa’ya varacaktı. Keşke Cennet’e bir hediye alsaydım, diye geçirdi içinden.

Ersin ve Selda bu uzun bekleyiş sırasında birkaç kere tuvalete gitmişler, ellerini yüzlerini buz gibi suyla yıkamışlar, açılmışlardı. Ersin’in savcıya ölüyü anlattığı sırada Selda vagonuna gidip mantosunu, atkısını almış, trenden inmişti. Soğuk havayı derin derin içine çekmiş, karların üstünde yürümüş, Şebnem’in o anda nerede olabileceğini, ne yaptığını düşünmüştü. Gerçekten Ersin’in sandığı kadar düşmüş müydü, karşılaştılar da soracak olsa nasıl açıklardı durumunu? Hiçbir fikri yoktu. Tren hareket ettiğinde içinde bu defa havadar bir boşluk olduğunu düşünmüştü, Şebnem bir pencere açmış gibiydi hayatında.

Yarım saat önce birer rakı daha istemişlerdi. Kaçınıcı kadehlerini içtiklerini ikisi de bilmiyordu. “İçelim,” demişti Ersin durumlarıyla dalga geçerek. “İnsanın içmek için her zaman bu kadar esaslı sebebi olmaz.”

Bu defa çok ağır içiyorlar, bardağı avuçlarında tutup duruyorlardı. Konuşacak bir şey kalmamış gibiydi. Oysa

zihinleri durmuyor, oradaki hareket dinmiyordu.

Selda Mesut'la aramızda kaç yaş var, diye düşündü. Artık abi kelimesini iliştiirmiyordu adının yanına. Otuzun üstündeydi Mesut, tamam da, tam olarak kaç yaş? Onu ilk defa ilkokulu bitirdiği yıl, halasına gittikleri yaz tatilinde görmüştü. Mesut üniversiteye yeni başlamıştı, demek ki en fazla dokuz on yaş fark vardı. Ama ilkokulu bitirmiş bir kız çocuğu için Mesut ulaşılması imkânsız, yetişkin bir adamdı. Ona o gece âşık olmuş, ama âşık olduğu anda, haddini aşan bir şey yaptığı duygusuna kapılarak vazgeçmişti bundan. Bir anlık aşk yaşamışım, diye düşündü, çocukluğuna acıdı. Artık çoktan kapanmıştı o mesafe. Şimdi olması muhtemel olan şey, o zamanlar gözüne imkânsız görünüyordu.

Mesut'un gözlerini düşündü. Bakışlarına bu anlamı verenin Mesut değil, kendisinin daha çocukluğunda örmüş olduğu duvar olduğunu biliyordu artık. Duvarı yıkabilir, Mesut'un vaadettiği, o sisli bölgeye geçebilirdi. Yarın Mesut'u arayıp duvarı yıktığını söyleyebilirdi. Bunu istemediğini farkettil. Cesaretle yokladı kendini. İçinde beklediği gibi bir arzu, bir istek belirmedi. Hiçbir şey ifade etmedi hayali. Mesut'u çekici kılan bu duvarmış, diye düşündü hayretle. Yıkabileceğini anladığı anda Mesut da duvarın altında kalmıştı. İçinde garip bir zafer duygusu dolandı.

Ersin'e baktı. Göz göze geldiler. Ersin o anda Selda'ya bakıyor, perde perde açılan bu kadının ifadesinde soylu bir şeyler bulunduğunu düşünüyordu. Yakalanınca gülümsedi.

“Onu çok mu sevmiştiniz diye sormuştum, ama cevap vermediniz,” dedi Selda.

“Bilmiyorum ki,” dedi Ersin. Yüzü gölgelendi. “Belki dün sorsaydınız, bilebilirdim.”

“O zaman dün sormuş olduğumu farzedin. Ne derdiniz?”

“Onu çok sevmiş olduğumu söyledim, dün. Ama niye sonuna kadar gitmediğimi sorarsınız diye korkardım. Sanki yaşayıp bitirmişim gibi bir şeyler anlatırdım. Oysa yarım

bıraktım, sonuna kadar gitmedim. Korktum. Bunu da bugün anlamak çok acı.”

“Bir ilkgençlik aşkından mı korktunuz?”

“Hayatımın iplerini elinde tutan kadınlarla mücadele etmekten korktum. Annemden... Güzellik suçtur dediniz ya, doğru. Hayatınızın ipleri kadınların elindeyse güzelliğe koşmanıza izin vermiyorlar.”

“Şebnem’i sevmek sadece güzelliğe koşmak mıydı?” dedi Selda. “Bunda eksik bir şey var.”

“Var. Cesaret eksik.”

Ersin rakı bardağını sert bir hareketle bıraktı masaya.

“Boşuna inkâr ediyorum, hayat tembeliyim ben,” dedi. “Hayat tembeli olmaktan korktuğum da yalan. Olmuşum zaten. Hayatımı değiştireceğim, diyorum kendime, ama biliyorum lafta kalacak. Şu ayağımın dibinde duran çantayı trende bırakıp gidecek gücüm var mı, emin değilim. Kondüktör bu çanta kimin, diye sorduğunda, bir an duraksadım sadece. Bir an. Sonra kuzu kuzu gidip aldım çantayı. Dünden beri yüz kere istifa ettim. Bankanız batsın, dedim her bir yöneticiye, beni öyle yüksek maaşlarla, yeni hayat vaatleriyle kandıramazsınız. Ama hepsi hayal. Hepsi kafamın içinde olup bitiyor. Oysa devam ediyor her şey.”

Sesi titriyordu Ersin’in.

“Çok aşağılık bir ruhum varmış,” dedi. “Aslında Şebnem’i sevmiş falan değilim. Yani inşallah sevmemişimdir. Bu fotoğraflardan sonra hiç bilmiyorum sevdim mi, sevmedim mi? Her şeyin anlamı değişti. Sevmişsem ve sevdiğim halde adice uzamışsam hayatından, kendimden nefret edeceğim. Ama sevmemişsem, yine aşağılık biriyim demektir, sevmediğim halde bütün varlığımla seviyormuş gibi yaptığım için. Neresinden bakarsanız bakın aşağılık bir durum işte. Yıllardır, ne zaman Şebnem’in hayali zihnimde belirse, annem onu takip ediyor. Babamın da benden farkı olmadığını anlıyorum artık, niye balkona çekilip kendine kapandığını.”

“Annenizi mi suçluyorsunuz?”

“Pek değil aslında. Annem çirkin sayılmaz, ama sizin halanız gibi, Hülya Yenge’nin yanında öyle gölgede kalıyordu ki... Tek çaresi vardı. Varmış. Meğer. Başedemediği bir güzellikten nefret etmek. O da öyle yaptı. Kendini var edecek kadar çok nefret etti Hülya Yenge’den ve türevinden, yani Şebnem’den. Bense o güzelliğin çevresinde dolandım durdum. Baktım ki altından kalkamam, annemin nefretiyle mücadele edemem, uzaklaştım. Mektubunu aldım ben Şebnem’in. Ama almamış gibi yaptım. Mektup ki, çok zor bir şeydir. Mektup yazan cevap bekler. Mektuba cevap vermemek korkaklıktır, almamış gibi yapmaksa adilik.”

Ersin’in sesi yükselmişti. Rakı kadehini kaldırdı, baktı boş, tekrar masaya bıraktı.

“Şebnem dün gece bir silsileyi yıktı,” dedi.

Yeni bir cesaret kazanmış gibi dergiyi eline aldı. Şebnem’in en çıplak olduğu, gözlerinin en katı baktığı fotoğrafı açtı, dergiyi aralarına koydu.

“Şunları görünceye kadar kendimi düşünmemeyi başarıyordum,” dedi. “Haklısınız. Şebnem kendimize bakmak zorunda bıraktı bizi. Ama benim için acı olan şey şu: Her şeye rağmen mümkün bir hayaldi, artık imkânsız oldu.”

“Yani altüst oldu hayatınız,” dedi Selda. “Nihayet kabul ettiniz.”

“Evet,” dedi. “Zaten kabul etmiştim de, söyleyemiyordum.”

“Onu yeniden sevemez misiniz peki?” Şebnem’in çıplaklığına dokundu Selda. “Buna rağmen sevebilerseniz, çok değişirsiniz herhalde.”

“Mümkün değil,” dedi Ersin. “Yapamam.”

“Leke mi bu çıplak pozlar? Silemem mi diyorsunuz?”

“Dürüst olmak gerekirse...”

“Gerekir,” dedi Selda, sözünü keserek.

“Ben bunları kaldıramam. Ne o kadar güçlüyüm ne de o

kadar çok seviyorum.”

“Asıl sebep bence başka,” dedi Selda.

“Ne?”

“Şebnem o kadar pervasız ki, onu değiştiremezsiniz, değiştirmeden de sevemezsiniz. Siz ise hiç değişemezsiniz.”

“Doğru,” dedi Ersin. “Ben onun pervasızlığına ayak uyduramam.”

Yüzü yumuşak bir ifadeye büründü. Sanki içinde o çok gerilmiş, şiddetle tınlayan tel serbest bırakılmış, gevşemişti. Zihnindeki düğümler çözülünce gülümsedi, Selda’ya varlığından hoşlanan bir ifadeyle baktı. “Şebnem size ne yaptı?” dedi. “Kendinizden hiç söz etmediniz.”

“Sadece hayatımdan geçti,” dedi Selda. “Çok sarstı beni bu fotoğraflar. Beklemediğim bir şeydi, böyle şeylerin düzgün hayatlarımızdan çok uzakta olduğunu sanırız. Sarsılınca bir şeyler dökülüyor, benim de içimde bir şeyler döküldü. Anladım ki, ben, hiç adım atmamışım. Hep olduğum yerde kalmışım; hep uysal, sakın, ciddi, hep kontrollü, hep bir sonraki adımı düşünen, düşünce düşünce atmaktan vazgeçen biriymişim. Hiç ilerlememişim.”

“Hayatınızdan ikinci geçişi çok kuvvetli olmuş,” dedi Ersin.

Selda başını salladı. “İlki de öyleydi.”

Kısa bir sessizlik oldu, Ersin’in Selda’yı şaşırtan sorusu sessizliği dağıttı.

“Hayatınızda kimse yok mu?”

Selda Ersin’in gözlerine baktı. Arınmış gözler, diye düşündü. Az önce ağlamaklı olan bu gözler parlak ve sabırlı bir ifadeyle bakıyordu şimdi.

“Ya, ben çok üşüdüm,” dedi. “Bir çorba içsek mi?”

XV

Yolculuğun sonuna doğru herkes vagonuna gitmiş, restoranda Selda'yla Ersin'den başka yolcu kalmamıştı. Masalarda bırakılmış boş bardakları, küllükleri, çerez tabaklarını, fal kapatılmış kahve fincanlarını çoktan toplamıştı Bünyamin. Uyuklar gibi oturuyordu masada, içindeki huzursuzluk kaybolmuştu, huzurlu değilse de sakindi artık. En son giden yolcunun masasındaki tek boş bira bardağını almak için kalktığında, Ersin seslendi:

“Bir çorba içebilir miyiz?”

Bünyamin mutfak kapandı çoktan, saat üçe geliyor diyecekti, vazgeçti. Bira bardağını aldı eline, ayaklarını sürüyordu artık. “Ne çorbası olsun?” dedi.

“Ne var?”

“Hepsi var. Domates, yayla, ezogelin, ne isterseniz.”

“Benimki domates olsun,” dedi Selda.

“Benimki de.”

“Hemen geliyor,” dedi Bünyamin, mutfağa yürüdü. Abdülkadir, Erol, İzzet, Şükrü hepsinin başları bir yana düşmüştü, uyuyorlardı. Bir tek Mustafa ayaktaydı. Hiç uyumazdı o yolculuklarda. Bünyamin iki çorba istedi Mustafa'dan.

“Saatin kaç olduğundan haberin var mı?” dedi Mustafa. “Mutfak kapanalı çok oldu.”

“Biliyorum,” dedi Bünyamin.

“Eee? O zaman?”

“N’olur iki çorba veriversen? Eline mi yapışır?” dedi Bünyamin.

Çalışkandı Mustafa, hiçbir iş eline yapışmazdı. Uzakta bir masada oturan son iki yolcuya baktı. “Doğru,” dedi. “Elime yapışmaz, hadi yapıvereyim.” İki kutu domates çorbası çıkardı.

“Rende kaşar da koy,” dedi Bünyamin.

“Kaşarı kusur kaldı,” diye söylendi Mustafa. “Gecenin bu saatinde çorba verdiğimizize şükretmiyor da...”

“İyice karıştır, top top kalmasın içinde,” dedi Bünyamin. Başka zaman olsa bu sözle kavga çıkarırdı Mustafa, ama yorgundu, hiç uğraşmadı.

“İyi, tamam,” dedi. “Biraz beklesinler ama, su kaynata-yım.”

“Çok içtim,” dedi Ersin, gözlerini yumdu, avcunu alnına bastırdı. “Öyle çok içtim ki, neredede haddimi aştım, neredede aşmadım, hiçbir şeyin farkında değilim.”

“Ne önemi var ki?” dedi Selda. “İçtik işte... İçtik, ne kadar sır varsa ortaya çıktı... Haddimizi de aşmışızdır mutlaka.”

“Sorumu tekrarlayayım o zaman,” dedi Ersin, “madem olan oldu... Hayatınızda kimse yok mu?”

“Neden soruyorsunuz ki bunu?” dedi Selda. Mesut’u düşünürken içinde bulamadığı kıpırtının varlığı ile canlandı. “İçki mi sorduruyor?”

“Bilmem,” dedi Ersin. “Galiba... Böyle şeyler sormak pek âdetim değildir aslında.”

“İyi aile çocuğusunuz, değil mi?”

“Siz de öyle değil misiniz?”

“Öyle olduğum için hayatımda kimse yok ya. Şimdiye kadar olanlar da aslında olmamışlar, iz bırakmadıklarına göre... İyi aile çocuğu olunca, yanmadan öğreniyorsunuz ateşten uzak durmayı. Ama hiç değilse bir kere yanmak lazım.”

“Herkesin adına konuşmayın canım,” dedi Ersin, sevimli bir hal gelmişti üstüne. “Yanan da vardır mutlaka.”

“İçimi kurutan yaşamamışlık hissi sadece bundan değil elbette,” dedi Selda. “Başka nedenleri de vardır mutlaka. Ama düşünüyorum, bu kimin kabahati diye. Benim mi? Bilmiyorum. Ama anladım artık, varmış gibi ya da yokmuş gibi yapmakta mahir bir ailenin çocuğuyum ben. Ondan içime işlemiyor ilişkiler.”

“Benim halim gibi,” dedi Ersin. “Birbirimize benziyo-ruz.”

“Yaramız ortak bir kere,” dedi Selda, manidar bir

gölümsemeyle. “Şebnem ikimizi de yaraladı.”

“Yaraladı sayılmaz. Yaramızı gösterdi, ama farkında olmadan. Ben hâlâ sizin gibi düşünmüyorum. Bizden öç almak için yapmadı. Ünlü olmak için yaptı.”

“Daha çocukken söylemişti bana,” dedi Selda. “Bir gün benim de resimlerimi duvarlarına asacaklar diye. Bu cümle kolay kolay unutulur mu?”

“İyi işte, daha o zaman kafasına koymuş bir gün ünlü olmayı.” Aşağılayan bir ifadeyle güldü Ersin. “Bu da ünlü olmaksızın tabii...”

“Yine de öç aldığını düşünmek hoşuma gidiyor,” dedi Selda. “Onun hayatındaki bu büyük haksızlık içimi acıtıyor.”

“Öç aldığı falan yok,” dedi Ersin ısrarla. “Bu dergiyi görmeyebilirdiniz. Şebnem’in yaptıklarından hiç haberiniz olmayabilirdi.”

“Bugün görmesem yarın görecektim,” dedi Selda. “Bu dergi olmazdı da başka bir dergi olurdu. Bu fotoğrafların son hamle olduğunu düşünmüyorsunuz ya?”

“Son başarısız hamle olmasını diliyorum,” dedi Ersin.

Sustu Selda, içi katılaştı, az önceki sevimli an sona ermişti. “Bir şey söyleyeceğim ama... kırılırsınız diye çekiniyorum.”

Ersin şaşırarak baktı. Belli belirsiz bir korku dolaştı içinde, Selda daha sözünü söylemeden bir şey katlanıp kırıldı sanki. “Kırılmam, çekinmeyin,” dedi.

“Madem açık açık konuşuyoruz...” dedi Selda, “kendinizi fazla önemsemiyor musunuz? Siz herkesin onayladığı saygın bir alandassınız da, oradan Şebnem’e merhamet gösteriyor, onu bağışlıyor gibisiniz. Durduğunuz yerin doğru olduğundan nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz? Onu bağışlamak sizin haddiniz mi?”

Ersin elinde olmadan kızdı, ama bu duygudan hoşlandığını farkettiler, “Yapmayın n’olur,” dedi. Dergiyi aldı, Şebnem’in en çıplak, en büyük ve en güzel resmini açtı, masanın ortasına

sertçe bıraktı. “Bakabilerseniz bir daha bakın şu fotoğrafa!”

Bünyamin sol kolunun üstünde taşıdığı iki çorba kâsesiyle yanlarına gelmişti. Sağ elindeki ekmek tabağını masaya bıraktı, tam kâseleri de koymak için dergiyi alıp kenara çekecekti, fotoğrafa gözü ilişti. “Aydın Kızı Şebnem”.

“Bu fotoğrafta bana saygın olan bir şey gösterin!” dedi Ersin, sesi titriyordu.

“Hiç değilse güzelliği,” dedi Selda. “Asi ve asil güzelliği.”

Bünyamin gözlerine inanamadı, eli ayağına karıştı, sallandı olduğu yerde, birden kâselerin dengesini kaybetti, çorbaların ikisi birden ellerine döküldü, bir çığlık attı. Hâlâ fotoğrafa bakıyor, kaynar çorbayla kaplanmış ellerini ne yapacağını bilemeden dikiliyordu. Bağdırmamak için zor tutuyordu kendini. Gün boyunca aklına getirdiği, hatırladıkça kendini güzel duyguların akışına bıraktığı fotoğrafta Şebnem, şimdi, kolayca bakılamayacak, göğsünde uyunmayacak, sevgiyle okşandığı hayal edilemeyecek kadar çıplak, çok fazla çıplaktı. Hem bu iki kişinin arasında ne işi vardı bu derginin? Gizlenmiyordu demek ki her şey. Açığa çıkıyordu. İşte kucağında uyumak istediği kadın çıplaktı şimdi.

Ersin ve Selda çorbanın dökülmesiyle fırladılar. Telaşlanmışlardı, bir şey yapmak istiyorlar ama ne yapacaklarını bilemiyorlardı.

Dergi hâlâ açık, öylece duruyordu. Şebnem’in gözleri olup bitenleri izliyordu sanki. Ersin kısa süren bu şaşkınlıktan sonra telaşla dergiyi kapattı, ters çevirdi. Selda bardağın dibindeki suyu Bünyamin’in ellerine döktü. Erol yerinden fırlamış, Abdülkadir’le Şükrü uyanmıştı. Mustafa mutfaktan çıktı.

“Bir şey yok, bir şey yok...” dedi Bünyamin, ama acıdan kıvranıyordu.

İzzet uyandı, başını kaldırdı, bir seferde beş tabak taşıyan efsanenin çorbaları dökmüş olduğuna inanamıyordu.

Öylece bakınırken Abdülkadir bağırdı: “Gitsene yanına!” İzzet gizli bir memnuniyetle koşup yerdeki kâse kırıklarını topladı, yapılması gereken buymuş gibi.

“Çok fena yandınız,” dedi Selda. “Ellerinizi soğuk suyun altına tutun.”

Ersin onlara yaklaşan Erol’a “Buz var mı?” dedi. “Buza koysun ellerini.”

“Şimdi yeni çorba getiririm,” dedi Bünyamin. Gözünün önünde Şebnem’le Cennet’in resmi ikide bir yer değiştirip duruyordu. Şebnem’in çıplak bedenine Cennet’in yüzü yerleşiyor, ama bu yüz annesinininkine dönüşecekken yine değişiyordu resim.

“Bırakın şimdi çorbayı,” dedi Ersin. “Siz gidin ellerinizin çaresine bakın...”

Bünyamin mutfağa gitti, ellerini soğuk suyun altına tuttu, iyi gelmişti. Ama sudan çıkardığı anda korkunç bir acı duyuyordu. Mustafa dolapta kalan bütün buzları büyük bir tasa doldurdu, Bünyamin’e uzattı.

“Al buna sok ellerini,” dedi.

Tası alıp Erol’un karşısına oturdu Bünyamin. Ellerini tasa soktu. Erol bir sigara yaktı, Bünyamin’in sigaraya baktığını görünce, arkadaşının ağzına uzattı sigarayı. “Nasıl? Hâlâ acıyor mu?” dedi.

“Yok,” dedi Bünyamin, “buzun içindeyken iyi.” Ama çıkarmak lazım, diye düşündü. Hep böyle suda kalacak değildi. Acısı geçince çıkarmak lazımdı. Geçer nasıl olsa, hep geçiyor, dedi içinden, her şeyin acısı geçiyor. Unutuyor insan. Unutmaktan kolay ne var? “Cennet çok üzülecek görünce,” dedi. “Beni çok merak etmiştir...” Ne kadar gizleyebilirim, diye düşündü, gizleyebildiğim kadar, gittiği yere kadar. Olacak olan bundan sonra da olacaktı.

İzzet, Selda ile Ersin’in çorbalarını teker teker götürdü. Sessizce içtiler. Söz bırakıldığı yerde öylece duruyordu. Dergi ters çevrilmiş bir halde aralarında, tren hızla şehrin kalbine

doğru yol alıyordu.

Bostancı'ya geldiklerinde camlar aydınlandı. İnenlere baktılar pencereden, kimseyi karşılayan yoktu. Selda ışıkları solmuş, uyuyan şehre baktı. Şebnem bu şehrin içinde bir yerlerdeydi şimdi, benim kadar yalnız mı acaba, diye düşündü, belki. Eşitlenmişlerdi sonunda. Her ikisi de kaybedenlerdendi artık. Bir hafiflik hissediyordu, zamanı geri almış, bütün hayatını yeni baştan yaşamaya hak kazanmış gibiydi. Dergiye uzandı, kapağına baktı.

“Çok güzel,” dedi. “Siz ne dersiniz deyin...”

Hüzün böyle bir şey demek ki, diye düşündü Ersin, uzun bir sessizlik vardı içinde. Şebnem'in, Selda'nın elinden bakan gözlerine takıldı yine. Sevmiştim, dedi içinden. Ama yeteri kadar sevemeyince, çok küçülüyor insan.

“Ne yapacaksınız yarın?” dedi Selda. “İşe gidecek misiniz?” Dergiyi aldı, çantasına koydu.

Güldü Ersin, müstehzi, şakacı, manidar. “Siz?”

“Tabii gideceğim...”

“Gelecek programın konusu ne olacak? Şebnem mi?”

“Boşuna mı konuştuk bunca saat?” dedi Selda sertçe, sesini yumuşattı sonra. “Hiç olduğumu nasıl anlatırım radyoda?”

“Olduğumuzu,” dedi Ersin. Yüzü kararmıştı yine.

Tren Söğütlüçeşme'yi geçti. Işıklı bir çizgi yansıdı camlara, kısa bir süre. “Burada kar yağmamış,” dedi Ersin. Masanın altından çantasını çıkardı, yanına koydu.

“Anneme ufak bir şey almıştım,” dedi. “Her gittiğim yerden ille bir hediye getirmemi bekliyor.”

Çantasını açtı, hediye paketini çıkardı. Masaya koydu.

“Demek annenizi ödüllendireceksiniz,” dedi Selda.

“Hayır,” dedi Ersin Selda'nın gözlerine dümdüz ve uzun uzun bakarak. “Şu elleri yanan garsona vereceğim.”

Tren, karlı bir ovanın ortasında beklemekle geçirdiği saatleri telafi etmek ister gibi hızla Haydarpaşa'ya girdi. Işıklı peron iki yanlarında aktı, tren durdu. Selda katlayıp yanına

sıkıştırdığı için adamakıllı ezilmiş mantosunu giydi, katlanmış yerleri düzeltirken, Ersin'in çantasını masanın altına koyduğunu, dikkatle dibe doğru ittiğini gördü.

“Bırakıyor musunuz?”

Gülümsedi Ersin. “Boşuna mı konuştuk bunca saat?” dedi.

“Ne yapacaksınız peki?”

“Bilmem... Belki bir gazete bayii açarım.”

Güldüler. Selda buruk bir şey buldu bu karşılıklı gülmelerinde. Ama iyiydi, iyi geliyordu. Bünyamin'e buzun iyi gelmesi gibi.

Bünyamin paltosunu giymek için ellerini buzdan çıkarmıştı, acıdan kıvranıyordu. Mustafa bir poşet getirdi, içine boşalttı buzları.

“Ellerinin üstünde tut,” dedi. “Gidene kadar idare eder seni.”

“Sağol,” dedi Bünyamin. Ellerinin acısından başka hiçbir şey hissetmiyordu şu anda.

Ersin elindeki paketi Bünyamin'in önüne koydu. “Belki eşinizi sevindirmek istersiniz...”

Arkalarından baktı Bünyamin, doğru dürüst teşekkür edemediğini düşündü, paketi aldı eline, içinde ne vardı acaba? Merak etti.

Trenden indiklerinde yüzlerini ısırarak bir soğukla karşılaştılar.

“Çok fena esiyor,” dedi Selda, atkısını boynuna iyice dolayarak.

“Beraber binelim mi taksiye?” dedi Ersin. “Sizi bırakırım, ordan devam ederim.”

“Ama yolunuzu uzatmış olacaksınız.”

“Olsun.”

İlk taksiye doğru yürümeye başladılar. Ersin'in içinde birikip acı veren şey çok hafiflemiş olsa da, tümüyle yok olmamıştı. Hiçbir zaman tümüyle yok olmayacağını düşündü.

İnce bir sızı halinde kalacak, zaman zaman sızlayacaktı. Bu sızıyla yaşamaya alışacağını düşündü. Yanında güçlü adımlarla yürüyen Selda'ya baktı. Her şeyi başlatan bu kadındı. Zayıf, korkak ve güçsüz olduğunu itiraf eden bu güçlü kadın. Birden durdu. Selda'ya dokundu belli belirsiz.

“Yarın Şebnem'i arayalım mı?” dedi. “İstersek izini buluruz.”

Durdu Selda, bu teklife hiç şaşırılmış gibi görünmüyordu.

“Onu ezmek için mi?” dedi. “Yeteri kadar ezilmedi mi sizce?”

Dergiyi gördüğü anda bozulan denge Selda'yı yolculuk boyunca sallamış, şimdi dinmişti. Ersin sert rüzgârın Selda'nın saçlarını uçurmasına baktı. Şehrin solgun ışıkları gözlerine yansıyor.

“Haklısınız,” dedi Ersin. “Onu unutamam o zaman. En iyisi bu.”

“Unutamayız ki.”

“Ama unutmuş gibi yapabiliriz.”

Yürüdüler. Gece dingindi, güzeldi, uzun yolculuğun yorgunluğuna iyi geliyordu.

Kasım 2004

Kapak Kızı'nın yeniden yazılışı hakkında birkaç söz

Metinler organizma gibidir, yaşamaya devam eder. Yayınlanmış olmaları sadece rüştlerinin ispatıdır, böylece okuyucu karşısına çıkarlar. Ancak bir metnin okuyucu karşısına çıkması, onun yeterince olgun olduğunu göstermeye yetmez. Henüz olgunlaşmamış bir metin de yazarı uygun gördüğü için ya da başka nedenlerle yayımlanabilir. Bu bence metnin değil, yazarın sorunu. Yayınlanmış bir metin, ölmüş bir organizma değildir, bir metin ancak yazarı ölünce ölür.¹ Çünkü her metin yazarın zihninin bir parçasıdır, yazarın zihni ölmedikçe metin yayımlanmış olsa bile, yaşamayı ve kaçınılmaz biçimde yazarın zihninde değişmeyi sürdürür – en azından bende böyle oluyor.

Ama bazı yazarlar için yayımlanması metnin ölümü anlamına gelebilir. O metin artık yazarın zihnindeki ömrünü tamamlamıştır, yazıya dönüşmüştür, artık başka bir düzlemde varlığını sürdürür, okurların her birinin zihninde ayrı bir organizma olarak yaşar. Yazar kendi zihnindeki organizmayı başka zihinlere devretmiş olur böylece, çoğaltarak.

Edebiyat tarihi yazarların metinlerini yayımlayana kadar üstünde yaptıkları değişikliklere, aynı metni defalarca yazmış olmalarına ilişkin heyecan verici hikâyelerle doludur. Edebiyat “arkeolojisi”ni metinlerin bu serüveni yakından ilgilendirir. Metinlerin okur karşısına çıkmadan önce geçirdikleri değişiklikleri içeren elyazmaları bu disiplinin en değerli parçalarıdır. Çünkü “kuliste geçen olaylar”dandır bu tür elyazmaları, sahnedekileri görmeye hazırlanan seyircinin haberdar olmadığı, tek bir zihnin içinde yaşanan değişimdir.

Ama yazarların büyük çoğunluğu, metin zihinde değiş-

¹ Bu acıklı bir ölüm değil, bir tür finaldir aslında; bu nedenle ölüm sözcüğüne fazla takılmamak gerek.

meye devam etse bile, yayımlamış oldukları bir metni yeniden yazıp yayımlamaz. Yazarı tarafından en az iki kere yazılmış ve her biri yayımlanmış metinlerin sayısı, ilk yayımlandığı haliyle kalmış olanlara kıyasla, kıyas bile edilemeyecek kadar azdır.

Her yeni metin yeni bir heyecan, serüven, düşünce damarı demek; birçok yazar bir kez geçtiği yoldan bir daha geçmek istemez ya da aynı damarı kazıyor olsa bile, damarın içinde başka yollar denemek ister. (Şu da var: Birçok yazar aslında hep aynı damarı kazar, genişletir veya derinleştirir.) Kullanılmış ve eskimiş bir heyecan olabilir aynı metni yeniden yazmak, hak veririm. Öte yandan yazar metnini yayımlayınca kadar defalarca yazmış, bütün ihtimalleri denemiş, tüketmiş, böylece metnini olabilecek en olgun düzeye getirmiş ve yayımlanabilir olduğuna karar vermiş olabilir. Bir daha yazılmasını gerektirecek tüm sebepler yayımlanmadan önce düşünülmüş, gereken yapılmıştır ve birçok metin için sanırım böyle düşünmek daha doğru olur.

Yayımlanmış olsun olmasın bütün metinlerimle didişirim. Kimiyle az kimiyle çok. Yeni bir metin fikri heyecan verici olmasa, belki de yazmış olduklarımı “tamam” diyene kadar defalarca yazarım, diye düşünüyorum bazen, sonra bunun nasıl da daralan bir çember olduğunu farkedip korkuya kapılıyorum.

İlk kitabım *Saklı* hakkında yazılan bir yazıda, yazar, sözün gümüş, sükûnun altın olduğunu hatırlatıyor ve söz ekonomisine önem vermediğimi ima ediyordu. Oturup kitabımı tarafsız bir gözle incelemiş ve yazara hak verememiştim o sırada. Hemen ardından *Kapak Kızı*’nı yazdım. Geçen yıllar içinde söz ekonomisinin değerini öğrendim. (Gerçi *Saklı*’da hâlâ bu imayı gerektirecek kadar büyük bir savurganlık bulmuş değilim.) Sonra *Kapak Kızı*’na baktım ve sözün har vurup harman savrulduğu bu romanın elden geçebileceğini düşündüm. 2004’te yeniden yazdım.

Ancak, yazının ilk kısmında sözünü ettiğim türden bir yeniden yazmak değil bu. Her ne kadar cümlelerin büyük

çoğunluğu yeniden kurulmuş olsa da, zemin aynı zemin, inşa aynı inşa.

Neden “yeniden” sözcüğüne yüklediğim geniş anlamla yeniden yazmadım? Bu, ilk *Kapak Kızı*’nın sözü savuran haliyle kalması ve geniş anlamıyla yeniden yazılmış *Kapak Kızı*’nın başka bir metin haline gelmesi demek olurdu.

Bugün, bu romanı oluşturan unsurlarla yeni bir roman yazacak olsam, biliyorum ki ilkinden çok uzağa düşer, hatta aralarında ilinti kurmak mümkün olmayabilir, kaynak aynı olsa bile.

Bazı metinlerimi “yeniden” sözcüğüne yüklediğim en geniş anlamı zihnimde tutarak yeniden yazıyorum. Şimdi sıra onlarda.

AYFER TUNÇ

İyi aile çocuğu olunca yanmadan öğreniyorsunuz ateşten uzak durmayı. Ama hiç değilse bir kere yanmak lazım.

Karlı bir kış gününde İstanbul'dan Ankara'ya giden trenin yemekli vagonunda, birbirlerinin kesişen yollarından habersiz üç yabancının aklını "Aydın Kızı Şebnem" in bir dergiye verdiği çıplak pozlar meşgul eder. Kar nedeniyle trenin yolda kaldığı bu uzun ve gerilimli yolculuk sırasında üç yabancının zihinlerinden geçenler ve aralarındaki konuşmalar, kutsal ailenin dış kabuğunun ne kadar sağlam, içinin ne kadar çürük olduğunu gösterir. Şebnem'in fotoğrafları radyocu Selda ve bankacı Ersin için hayatlarını altüst eden bir travma olurken yemekli vagonun garsonu Bünyamin'i de hayat karşısında sınava çeker. Ama herkesin sınıfta kaldığı bu sınavın asıl başarısız olanı kimdir?

Kapak Kızı'nda bu üç yabancının yargıladıkları veya arzuladıklarını Şebnem söz almaz.

Ayfer Tunç'un 2010'da yayımlanan *Yeşil Peri Gecesi* adlı romanında söz sırası Şebnem'e gelecek ve Şebnem kimin daha çıplak, kimin daha değersiz, kimin daha ikiyüzlü ve acımasız olduğunu gösterecektir.

Kapak Kızı, kutsal ailenin çürüttüğü düşmüş bir kadının hangi zihinlerde nasıl doğduğunu anlatıyor.

